P. b. b. Erscheinungsort und Verlagspostamt – 1080 Wien
GZ 02Z031230 M

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

4 duben 2006 26. ročník

Radostné prožití svátků velikonočních přeje výbor a redakce Kulturního klubu!

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**

Informace: *Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329*

8. 5. v 19:30
Román pro ženy *(2005, režie Filip RENČ) – anglické titulky*
Scénář: Michal Viewegh, kamera: Petr Hojda, hudba a text: Jérôme Degey, Eric Capone, Michel Eli, Arno Elias s použitím skladeb Support Lesbiens.
Hrají: Zuzana Kanócz (Laura), Simona Stašová (Jana), Marek Vašut (Oliver), Miroslav Donutil (Žemla), Stella Zázvorková (babička Laury), Ladislava Něrgešová (Ingrid), David Švehlík (Hubert), Jaromír Nosek (Rickie).
Román pro ženy patří k nejoblíbenějším titulům Michala Viewegha, populárního českého spisovatele současnosti. Knihy se dosud prodalo více než osmdesát tisíc výtisků, s dobrým ohlasem vyšla také chorvatsky a německy a chystají se překlady do několika dalších jazyků. Román pro ženy je romantická komedie s jemně groteskním příběhem dvou žen: dvacetileté Laury (Zuzana Kanócz), která pracuje v redakci dámského týdeníku Vyrovnaná žena, a její ovdovělé matky, tlumočnice a překladatelky Jany (Simona Stašová). Obě ženy hledají toho pravého a stále se jim to nedaří. Jana, která kdysi chodila s jedním Čechem, a proto „typické" Čechy upřímně nesnáší, marně hledá svého vysněného cizince a útrpně odolává tragikomické dvornosti dobráckého souseda Žemly (Miroslav Donutil). Laura se po dvou vztazích (s lektorem angličtiny a mladičkým prodavačem mobilních telefonů) zamiluje do čtyřicetiletého Olivera (Marek Vašut), který je zaměstnán coby kreativer v reklamní agentuře. Výchozí zápletkou celého filmu je fakt, že Oliver byl před dvaceti lety velkou láskou Lauřiny matky, jinými slovy, oním „typickým" Čechem...

Kulturní klub Čechů a Slováků společně s Rakousko-českou společností
vyhlašuje veřejnou sbírku na zřízení pamětní desky
českému písničkáři a herci
Karlu Hašlerovi,
oběti nacistického násilí v Mauthausenu.

Slavnostní odhalení desky v bývalém koncentračním táboře v Mauthausenu je plánováno na rok 2006 u příležitosti 65. výročí Hašlerova umučení. Toto připomenutí člověka-písničkáře chápeme jako vzdání úcty a díků tisícům našich občanů, kteří podobně jako on trpěli v nacistických žalářích a položili své životy v boji za svobodu. Obracíme se proto na Vás s prosbou o pomoc při realizaci tohoto projektu.

Bankovní spojení: **Bank Austria**, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **120000**,
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**, účel: **SBÍRKA – K. HAŠLER**

Výstavy:

do 9. 9. ***Potěš pánbůch, pane Grünbaum!***
Fritz Grünbaum (1880, Brno – 1941, Dachau), brněnský rodák a pozdější vídeňský kabaretiér, herec, tanečník, spisovatel, autor šlágrů a libret, který s Karlem Farkašem vytvořili mezi válkami nezapomenutelnou kabaretní dvojici komentující dění ve společnosti (chytrý a hloupý).
Brno, Moravské zemské muzeum, Dietrichsteinský palác, Zelený trh 8, út – so 9:00-17:00. Výstavu připravilo vídeňské Muzeum divadla.

do 26. 4. **výstava Ondřej Staněk – Lebensraum Nižnevartovsk 1980** (viz str. 67)
Galerie auf der Pawlatsche, Spitalgasse 2-4/H. 3, Institut f. Slawistik, www.univie.ac.at/pawlatsche.

27. 4. – 29. 10. ***Poklady nových*** (Kultúra a dejiny najmladších členských štátov Európskej únie)
Výstava farebne a živo ilustruje prastarú oblasť kultúry Čiech, Maďarska, Poľska, Slovenska, Slovinska a znázorňuje, ako sa tieto bývalé štáty habsburskej monarchie prezentujú dnes po 88 rokoch samostatnosti.
Miesto: Schloss Halbturn, ut – ne 10:00-18:00 hod.

Jednotlivé akce:

19. 4. 19:00 Veľkonočný koncert – ***Moyzesovo kvarteto hraje skladby W. A. Mozarta a J. L. Bellu***
Stanislav Mucha (1. husle), František Török (2. husle), Alexander Lakatoš (viola), Ján Slávik (violoncello), Branislav Dugovič (klarinet) – ako hosť.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien.
Tel.: +43-1-53 54 057, e-mail: si.wien@gmx.at, www.sivieden.mfa.sk.

19. 4. 19:00 přednáška a koncert – **Zdeněk Mahler:** ***Mozart v Praze*** **+ sólistka Státní opery Praha Hana Jonášová** (soprán)
Haus der Musik, Seilerstätte 30, 1010 Wien.
Vstupenky: tel. 0043-1-516 48 47, http://www.hdm.at.

20. 4. 20:00 koncert **TARA FUKI** (Andrea Konstankiewicz, violoncello, zpěv & Dorota Bárová, violoncello, zpěv)
Sargfabrik, 1140 Wien, Goldschlagstr. 169.
Vstupenky na tel.: +43 (1) 24 9 24 nebo www.clubticket.at.

22. 4. 17:00 divadelní přestavení – **Hoze Rohling:** ***Tenkrát v San José***
Westernkomedie ve zpracování Zdeňka Homolky (viz str. 57, 60).
Vlastenecká omladina, sál Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3,1030 Wien.

22. 4. 20:00 koncert – **Plastic People:** ***Pašijové hry velikonoční***
Pašijové hry velikonoční začaly vznikat na podzim 1977. Libreto Vratislava Brabence zhudebnil Mejla Hlavsa, pro kterého byl tento projekt velkou výzvou, neboť dosud skládal téměř výhradně rockové písně. Pečlivě utajovaná koncertní premiéra proběhla 22. dubna 1978 v domě Václava Havla na

Hrádečku. Sestava Plastic People se pro tento projekt rozrostla na deset členů. Zvukový záznam *Pašijí* byl nejprve šířen jako samizdat na magnetofonovém pásku spolu s textovou a obrazovou přílohou. Roku 1980 vyšla nahrávka pod názvem *Passion Play* u kanadské firmy Boží Mlýn. S novou podobou *Pašijí* vystupují Plastic People spolu s Agon Orchestra od roku 2004 a vídeňské vystoupení bude jednou z posledních možností jej vidět.
WUK, Währingerstr. 59, 1090 Wien, tel: 0043 / 0401 21 70.

23. 4. 9:30 film ***Hogo fogo Homolka***
Pořádá Jednota Máj. Kino Metro, 1010 Wien.

24. 4. 19:30 dokumentární film ***Proroci a básníci, kapitoly z kalendáře*** (režie Ivan Vojár, 2000), s anglickými titulky
Celovečerní film (90 min.) sleduje příběhy náhodně vybraných osob, jejichž cesty se křižují v jedné pražské kavárně od října 1998 až po leden 2000.
Velvyslanectví České republiky ve Vídni, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien.

27. 4. 19:00 vernisáž fotovýstavy Miloty Havránkové
Výstava výtvarných fotografií, ktoré zachytávajú životné situácie a pocity renomovanej umelkyne.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien.
Tel.: +43-1-53 54 057, e-mail: si.wien@gmx.at, www.sivieden.mfa.sk.

29. 4. 17:00 přednáška – **prof. PhDr. Miloslav Pojsl** (Univerzita Palackého, Olomouc): ***Velehradská tradice a cyrilometodějský kult***
Pořádají Akademický spolek a České srdce.
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien.

3. 5. 19:00 vernisáž výstavy Petra Nikla
Petr Nikl je znám především jako výtvarník (laureát ceny Jindřicha Chalupeckého za rok 1995) a člen skupiny Tvrdohlaví. Zakládající člen divadelního sdružení MEHEDAHA. V roce 2002 získal ocenění v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku hned ve dvou kategoriích: literatura pro děti a mládež (první cena za knihu *O Rybabě a Mořské duši*). Autor výtvarného řešení české expozice na Expo v Aichi.
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien.

4. 5. 20:00 koncert – Sestry Steinovy, Dagmar Andrtová-Voňková, Petr Nikl
Hudební vystoupení Petra Nikla je stvořeno pro vnímání všemi smysly, je syntézou tklivého zpěvu a loutkářské performance. Dagmar Andrtová-Voňková je známá svoji legendární kytarovou technikou. Hraje na svůj nástroj nejen klasicky, ale také za použití dvou smyčců, oběma rukama na pražcích, smyčcem o smyčec a výsledkem je absolutní a kompaktní souznění hudby a originálních textů. Vnitřní síla Dagmar Andrtové se projevuje výlučně hudebními prostředky s udivující vnější neokázalostí., vycházející ze středoevropských tradic, vlastní schopnosti i intuice. Je úspěšná i na folkových festivalech.
Sargfabrik, 1140 Wien, Goldschlagstr. 169, vstupenky na Ticket-Hotline (+43-1-24 9 24) a na stránkách www.clubticket.at.

8. 5. 19:30 film *Román pro ženy* (2005, režie: Filip Renč, scénář: Michal Viewegh, kamera: Petr Hojda), s anglickými titulky
Román pro ženy patří k nejznámějším titulům Michala Viewegha, populárního českého spisovatele současnosti (viz předcházející str.).
Velvyslanectví České republiky ve Vídni, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien.
Informace Eva Zemanová – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, tel. 0664 514 3329.

11. 5. 20:30 koncert – FruFru
FruFru je hudební koktejl s názvuky worldmusic, taneční hudby a rocku s využitím kombinace sampleru a živých groovů. FruFru komentují současný stav světa z jejich pohledu: občas v bizarních představách, jindy velmi konkrétně – kriticky. V únoru 2003 vydali debutové CD *Hmotný svět* s texty Honzy Volfa, Allena Ginsberga, Georga Trakla, Václava Bartoše a kmene Evenků. Během své krátké kariéry se představili na 230 pódiích.
Reigen, Hadigasse 62, 1140 Wien, tel. 01/89 40 094.

14. 5. 17:00 Čaj o páté
Vlastenecká omladina, klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3.

15. 5. 19:30 film *Proti všem* (1956), s anglickými titulky
Historický velkofilm zachycuje vítězná tažení husitů podle literární předlohy Aloise Jiráska. Film je sice poplatný době svého vzniku, ale přesto patří ke klasice české kinematografie. Vrcholí bitvou na hoře Vítkov.
Velvyslanectví České republiky ve Vídni, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien.

17. 5. 19:00 Jan Kraus: *Nahniličko aneb Poněkud dojatý dryják o třinácti obrazech*
Hrají: Ivana Chýlková, Eva Holubová, Jan Kraus, Bohumil Klepl a další.
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien, objednávky vstupenek: Kontakt-Forum – Mirka Snáselová, tel. 0699 192 400 63.

18. 5. 18:30 Hudební cesta Evropou
Rodičovská rada, Divadelní sál Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3.

20. 5. 15:00 koncert – Pavel Koutník: premiéra skladby *Labyrint světa a ráj srdce*
České srdce a Akademický spolek, kostel sv. Ruprechta, 1010 Wien.

22. 5. 19:30 film *Rozmarné léto* (1967, režie: Jiří Menzel)
Podle literární předlohy Vladislava Vančury. S anglickými titulky.
Velvyslanectví České republiky ve Vídni, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien.

30. 5. 19:00 jazzový koncert – VERTIGO QUINTET
Vertigo Quintet byl založen na konci roku 2002 jako projekt hudebníků, kteří chtějí hrát vlastní hudbu vlastní cestou. Repertoár tvoří zejména autorská tvorba, která představuje novou tvář českého jazzu v alternativnějším pojetí. Výsledkem je osobitá směs free jazzu, drum&bass a ECM – moderní jazz, který zároveň respektuje hudební historii.
České Centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien.

3.-5. 6. tradiční sokolské setkání – Svatodušní svátky Oetz (viz str. 50)

11. 6. 10:00 Jarní veselice Sokola XII/XV (viz str. 50)
Zahrada české školy Komenský.

11. 6. 17:00 Čaj o páté
Vlastenecká omladina, klubovna Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3.

Oznámení Česko-slovensko-rakouského Kontakt-Fora:

20. září 2006 pořádáme **koncert Jaromíra Nohavici.** Pokud máte zájem o vstupenky, přihlaste se na tel. **0699 192 400 63**, respektive na e-mailu **mirka.snasel@ chello.at**. V případě velkého zájmu zajistíme ještě druhé vystoupení na 21. září.

Vídeňské české a slovenské programy v rádiu
Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.
České vysílání: stanice Dráťák v pondělí, opakování ve středu, v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.
Slovenské vysílání: střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo Dia:Tón, opakování každé úterý.
Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové stránce: http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm.

Program Austro-Bohemia klubu – viz str. 66.

DIVADLO BRETT
út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55, theaterbrett@eunet.at, www.theaterbrett.at

---

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí, ani za neúplnost kalendária.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien

Česká duchovní služba oblast Vídeň

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
Tel.: +43 (0664) 406 55 41 Fax: +43 (01) 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:
mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00** hodin.
KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:
mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00** hodin.
KAPLE sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1:
mše svatá každý první pátek v měsíci v **18:00** hodin.

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 23. 04. *druhá neděle velikonoční – svátek sv. Vojtěcha, biskupa a mučedníka:* **dětská mše svatá** *v 11:00 v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.*

Pá 05. 05. – Ne 07. 05. *Studijní dny mládeže v Mariazell – Sigmundsberg.*

So 6. 5. *MARIAZELL:* **česká společná mše svatá** *v 11:00 hodin.*

Ne 14. 5. *pátá neděle velikonoční – Svátek matek:* **dětská mše svatá** *v 11:00 v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.*

So 20. 5. *DON BOSCO-HAUS:* **mládežnická mše svatá** *v 18:00 hodin, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13; v 17:00 zkouška na první svaté přijímání – křest dětí.*

Ne 11. 6. *Svátek Nejsvětější Trojice:* **první svaté přijímání** *– dětský den:* **slavná mše svatá** *v 11:00 ve velkém sálu DON BOSCO HAUS, Wien 13, St.-Veit-Gasse 25. Následuje slavnostní pohoštění pro děti a koncert pro rodiče a hosty.*

Ne 18. 6. **Slavná mše svatá** *v 11:00 ve velkém sálu DON BOSCO HAUS, Wien 13, St.-Veit-Gasse 25. Hlavním celebrantem je představitel vídeňského ordinariátu dr. Walter Mick, který udělí* **svátost biřmování** *. Následuje slavnostní pohoštění.*

So 24. 6. *DON BOSCO-HAUS:* **mládežnická mše svatá** *v 18:00, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13.*

ERSTKOMMUNION

Jedes **Kind ab der 2. Klasse Volksschule**, *das am röm.-kath. Religionsunterricht teilnimmt und getauft ist, ist herzlich eingeladen, bei uns die heilige Erstkommunion (in der 3. Klasse VS) zu empfangen. Wenn wir* **Ihre Personalpfarre** *sind, freuen wir uns, wenn Ihr Kind an der Vorbereitung bei uns teilnimmt. Sind wir* **nicht Ihre Pfarre**, *Sie wünschen aber, dass Ihr Kind die Erstkommunion bei uns erlebt, heißen wir Sie gerne bei uns willkommen. Dazu benötigen wir aber das* **Einverständnis Ihrer Wohnpfarre** *(***schriftlich***). Sind wir Ihre Personalpfarre, Sie wünschen aber, dass Ihr Kind an der Vorbereitung in einer* **anderen Pfarre** *teilnimmt, geben Sie uns das bitte bekannt.*

Das Fest der Erstkommunion Ihres Kindes ist nicht nur ein Anliegen unserer katholischen Gemeinde, es soll auch ein Fest für Ihr Kind und Ihre Familie werden. Die Vorbereitung kann aber nicht von unserer Pfarre alleine getragen werden. Daher zählen wir auf Ihre Zusammenarbeit mit uns.

Termine für die Erstkommunion 2006:

Die **Anmeldungen** *werden von unserer Pastoralassistentin Frau Paula Carmignato entgegengenommen. Zur Anmeldung bringen Sie bitte: Den Taufschein Ihres Kindes, Zwei (Pass) Fotos Ihres Kindes und € 5 Materialbeitrag.*

Die **Vorbereitung** *der Schulkinder geht durch den Religionsunterricht und auch durch aktives Mitwirken bei den Sonntagsgottesdiensten der tschechischen katholischen Gemeinde in Wien.*

Erstkommunion:

Sa 20. 05. 2006, 17:00-18:00	*Erstkommunion-Probe im „Don Bosco-Haus", 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25*
So 11. 06. 2006, 11:00	**Erstkommunion**, *Treffpunkt der Kinder: 10 Uhr im „Don Bosco-Haus", 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25*
Sa 24. 06. 2006, 16:00-18:00	**Spielenachmittag** – *Video- und Fotobestellung im „Don Bosco-Haus", 1130 Wien, St. Veit-Gasse 25*

Religionslehrerin: Dipl. Päd. Miriam Carmignato; Pastoralassistentin: Frau Paula Carmignato, SMDB; Gemeinde- und Liturgieleiter: P. Dr. Jan Horák, SDB

Vážení čtenáři,

už jsem několik měsíců nepsala editorial a věru, že se mi do dnešního vůbec nechce.

Před čtrnácti dny mě překvapila nemilá zpráva, že v Praze po delší zákeřné nemoci zemřela senátorka Jaroslava Moserová. Neobyčejně nadaná žena, lékařka, specialistka na popáleniny – v této roli byla také svědkem posledních chvil Jana Palacha –, překladatelka, autorka, politička. Na začátku března jsme se také rozloučili s oblíbeným bývalým vídeňským starostou, ministrem, NR-prezidentem a sociálním demokratem Leopoldem Gratzem. Ve vzpomínkách se ale vracím k senátorce Jaroslavě Moserové, kterou jsem měla možnost osobně poznat ve Vídni v roce 1999, kdy vedla senátní delegaci Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí. V té době jsem byla zastupující předsedkyní Kulturního klubu s kolektivem lidí rozličných názorů a časopisem, který kvalitativně velice kolísal. Nebyla jsem rozhodnuta, zda vůbec budu pokračovat ve spolkové práci. Po dvouhodinovém pracovním rozhovoru se senátorkou, která mě do další spolkové práce povzbudila a jež mě také navrhla jako jednoho z kandidátů do nově vytvořené konzultativní rady při senátní Stálé komisi, a po kratším přemyšlení jsem v této práci, jak vidíte, pokračovala. Pamatuji si, že jsem nebyla schopna senátorce Moserové, která měla odpor ke komunistům, vysvětlit naši vídeňskou zapomnětlivost a shovívavý, až benevolentní přístup české menšiny k rakouským komunistům či komunistům z vlastních řad. A to snad bylo jediné, s výjimkou její časté cigarety, v čem jsme se neshodly. Byla přísná, ale i nesmírně kamarádská a při večerním setkání po vystoupení její přítelkyně Marty Kubišové, která zazpívala na pozvání Klubu v divadelním sále Školského spolku Komenský (dodnes se stydím za rozladěný klavír a nefunkční zesilovací aparaturu), jsem měla možnost poznat i lidskou stránku této výjimečné ženy. Vídaly jsme se pak občas v Senátu i jinde a vždy si i přes své vytížení našla čas pro moje otázky.

V prosincovém čísle jsem Vás informovala o citelném zkrácení dotace Spolkového kancléřství na časopis Klub. Český poradní sbor (ing. K. Hanzl, Mag. P. Rodt, Mag. Z. Brejchová, R. Černý), podle jehož rady se při rozdělování dotací odpovídající oddělení Spolkového kancléřství řídí, nám opravdu „nadělil", i přes protesty „našeho" člena poradního sboru, a to další krácení.

I když se snažíme posílit články, které se týkají česko-rakouských vztahů, podle českého poradního sboru to není dostačující pro získání patřičné dotace. Prý nám všem má stačit pouze jeden tiskový orgán – snad Menšinové rady či snad školní časopis. Klub může bez problému psát více i o historii vídeňských Čechů, ale jsme toho názoru, že zprávy o česko-rakouských stycích, jak obchodních, politických či kulturních jsou pro další rozvoj české národnostní skupiny ve Vídni, resp. v Rakousku, důležitější. Jinak by se mohla česká menšina přeměnit na jakýsi podivínský spolek žijící jen minulostí. Rádi bychom znali i Váš názor, zda máme s časopisem v tomto směru, obsahu a rozsahu pokračovat. Proto jsme připravili ve formě korespondenčního lísku jakousi anketu. Děkujeme za každý vyplněný a zpětně nám zaslaný lístek.

Srdečně děkujeme Klubu přátel Rakouska Praha, který přispěl darem 1 000,- Kč na zřízení pamětní desky Karlu Hašlerovi.

Přeji Vám příjemné posezení nad stránkami Klubu.

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje 2
Kalendář: duben – červen 2006 3
Církevní kalendář: duben – červen 2006 4
Rozhovor 6
Kultura 8
Události 20
Zajímavosti 24
Fejeton 33
Ekonomika 34
Správy zo Slovenska 39
Sokol & sport 49
Úvahy & dopisy 52
Z české a slovenské Vídně a okolí 57
Oznámení 61
Informace & inzerce 71
Impressum 76

Upozornění:
Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Čeští muži jsou rozmazlení

(Příspěvek Klubu k opomenutému „Dni žen", i dnes aktuální rozhovor z konce roku 2003 s českou dokumentaristkou Olgou Sommerovou)

Olga Sommerová se narodila 2. srpna 1949, dětství prožila na periferii v Praze – Košířích. Studovala Střední chemickou průmyslovku a potom katedru dokumentární tvorby na FAMU. Absolvovala ji v roce 1977. O 14 let později se vrátila jako kantorka a vedla osm let katedru dokumentu. Pracovala v Krátkém filmu, od revoluce točí pro ČT. Je autorkou více než 80 filmů, z nichž asi třetina je věnována ženám. Ohlas vyvolaly snímky O čem sní ženy a O čem sní muži. Prvně jmenovaný se dočkal pěti uvedení a dvou knižních dílů. Je podruhé rozvedená. S hudebním skladatelem Vladimírem Sommerem má syna Jakuba (27) a s dokumentaristou Janem Špátou dceru Olgu (19).

LN: *Posteskla jste si, že zapomínáte. Copak si jako dokumentaristka nevedete deník?*
O. Sommerová: *Bohužel ne. Moje kolegyně Helena Třeštíková si ho píše léta, ta by mohla vydat paměti. Já ne, žila jsem příliš rychle, nepamatuju si nic.*

LN: *To jste ani nikdy neměla předsevzetí začít si psát poznámky?*
O. Sommerová: *Mockrát, taky už jsem několikrát začala a zase brzy skončila...*

LN: *Existují nějaké fragmenty?*
O. Sommerová: *Existují, ale je jich jen pár. Říkala jsem si, že nejjednodušší by bylo psát je do počítače. Syn má ikonu deníku přímo na ploše. Jenom klikne a hned ho má otevřený.*

LN: *Nahlédla jste do něj někdy?*
O. Sommerová: *Nikdy. To se přece nedělá! Oni ti mlaďoši si ale dokonce deníky vyměňujou! Koukala jsem na to jako blázen. Třeba holka s klukem si posílají deníkové zápisky e-mailem, otevřou si vzájemně své myšlenky a intimní zážitky ze společného času. Mně u deníků vždycky přišlo zrádný a nesmyslný, aby je člověk psal s vědomím, že je možná bude číst někdo jiný. Deník má smysl, když se píše s velkou odvahou k vlastnímu sebeodhalení. V okamžení, kdy naskočí myšlenka, že ho můžou číst i cizí oči, přichází autostylizace a cenzura.*

LN: *Ale třeba režisér Igor Chaun vydal svoje zápisky knižně a nevyhýbal se žádným intimitám.*
O. Sommerová: *Igor za to nese vlastní odpovědnost. Ale bonzovat na svoje bližní je pro mě za hranicí etiky.*

LN: *Kde je ta hranice?*
O. Sommerová: *Má ji každý v sobě.*

LN: *A kde leží ta vaše?*
O. Sommerová: *V duchu se ošívám, když mám hrdiny svých filmů přivádět do rozpaků. Ale v osobních rozhovorech pro mě žádná tabu neexistují. Při natáčení, za přítomnosti kamery, když vím, že by se mohly ty intimity vlnit éterem, je mi většinou trapný vyptávat se na důvěrný věci, ale na druhé straně vím, že pro dokumentaristu je to úlovek – když získá výpověď nebo situaci, která je neotřelá a objevně pravdivá. Vlastně jsem lovec.*

LN: *Lovec?*
O. Sommerová: *Ne nadarmo se natáčení řekne v angličtině shoot, v původním významu střílení. Lovím duše, příběhy a zpovědi. To platí nejen o filmech, ale i o knihách, které jsem napsala. Je pravda, že čím jsem starší, tím jsem odvážnější a mluvím otevřeně o druhých i sama o sobě, protože vím, že v záplavě obrazů a slov zaujme jenom autentická jedinečnost. A v životě, když je vám přes padesát, nemáte už čas na banality. Kdysi jsem četla nějaké novinářské desatero, kde stálo, že novinář se může zeptat absolutně na všechno, neexistuje otázka, kterou by nemohl položit.*

LN: *Zejména v knize O čem sní ženy 2 jsou výpovědi vašich přítelkyň hodně otevřené. Nezkomplikovaly si tím život?*
O. Sommerová: *Někdy jo. Rozzlobila se maminka, jindy manžel... Holky byly dost odvážný. Nemyslím ale, že by toho zpětně litovaly. Alespoň mi to žádná nevyčetla.*

LN: *Chystáte třetí pokračování. Zase to bude o ženských snech?*
O. Sommerová: *Tentokrát je to dost drsný. Je to spíš o tom, o čem ženy nesní. Rozhovory jsou autentické, ale anonymní, aby výpovědi byly ještě otevřenější. Nechci se opakovat a věřím své kritické intuici. Když to nebude dost dobré, nevydám to a hotovo.*

LN: *Přišla jste na to, v čem je kouzlo jak oněch knížek, které se řadí mezi bestsellery, tak filmu, jehož páté uvedení si vyžádali sami diváci – nebo spíš divačky?*
O. Sommerová: *Sama jsem už dávno cítila, jak mi pomáhají rozhovory s přítelkyněmi. Netušila jsem, proč to tak je. Byly to kávové společnosti uražených a ponížených. Už pět tisíc let žijeme v patriarchálním řádu, který ženě nadiktoval druhořadé, méněcenné postavení. A najednou nás ta sdílená trápení a otázky, které jsme kladly jedna druhé, začaly vzájemně posilovat. Třeba už jenom tím, že jsme si každá uvědomila: vždyť v tom nejsem sama! A mě napadlo, že bych mohla zprávu z těchhle intimních sedánek poslat dál. Netušila jsem, jakou to může vyvolat odezvu. Rezonovalo tam jednak „nejsem v tom sama", jednak „tahle prošla peklem, uzrála, a začala se osvobozovat". Musely jsme vlastním životem, vlastním poznáním, námahou, rozumem i srdcem přijít na to, že to, jak se s námi zachází, není v pořádku.*

LN: *Opravdu jste přesvědčena, že je to s emancipací u nás tak zlé?*
O. Sommerová: *Ano, je to zlé. Žijeme sice v civilizované střední Evropě, kde se neodehrávají zvěrstva jako ve třetím světě, jako jsou ženské obřízky, burky, však víte. Odehrává se to ve skrytější rovině. Byla jsem šokovaná, když jsem zjistila, kolik žen poznalo na vlastní kůži domácí násilí, kolika žen se diskriminace týká, jak je prostoupená celou společností. Vědí o tom dokonce i ženy, které mají šťastné manželství. Jenom tehdy, kdy se ve vztahu objeví muž – takzvaný nový muž, který nepotřebuje být otrokářem, může vzniknout rovnocenné partnerství.*

Víte, proč muži zeslábli a ženy zesílily? Muži dostali zadarmo výsady, které si nezasloužili, a když něco získáte bez úsilí, když si to nevydobudete, neumíte se s tím srovnat, nevážíte si toho. Proto jsou ženy silnější než muži.

LN: *Kdy jste přišla na to, že jste jako žena diskriminovaná?*
O. Sommerová: *V dětství. Už jako malá holka jsem chtěla být kluk, protože jsem cítila, že muži mají větší šance.*

LN: *Zjednodušeně řečeno, vyznívá mnoho vašich příběhů tak, jako by viníky nešťastných ženských osudů byli špatní otcové.*
O. Sommerová: *Byly to i matky, které si nedovedly představit, že by jejich dcera mohla mít jiný úděl než ony. A otcové takhle nepůsobí jenom na dcery, ale hlavně na syny. Když jsem dělala film O čem sní muži, natočila jsem sekvenci o matkách a o otcích. Ať tomu muži bylo třicet, nebo osmdesát, vyprávěli, že táta byl tvrdý, nebavil se s ním, byl to patriarchální muž s velkým M. Moji mužští hrdinové se svých otců báli, zatímco maminku milovali. Na druhé straně, tragický je i vztah českých matek k synům – včetně mě, podotýkám –, které rozmazlují své syny, pak je předhodí manželce, a synáček si myslí, že dostal novou maminku. Shodly se na tom všechny ženy, které žily delší dobu na Západě, že fenomén českých rozmazlených synáčků je obludný, že něco podobného tam nezažily.*

LN: *Syna Jakuba jste měla ještě na škole. Nebylo to brzy?*
O. Sommerová: *Bylo mi sedmadvacet. Na FAMU jsem šla pozdě, takže to vůbec nebylo brzy, naopak to bylo i výhodný. Přišla jsem na zkoušku z marxismu-leninismu, nic jsem neuměla a zkoušku od profesorky jsem dostala jenom za to břicho.*

LN: *Čím podle vás přitahují mladá děvčata výrazně starší muži?*
O. Sommerová: *Možná je to nepřítomnost otce v rodině. To byl můj případ.*

LN: *U vás snad fyzicky nepřítomen nebyl, ne?*
O. Sommerová: *On byl bohužel přítomný nepřítomný. To je nejhorší, co může být, ani ryba, ani rak. Buď ať otec je, věnuje se rodině, chrání ji, anebo ať ji radši nemá. Od puberty jsem si přála, aby tam otec nebyl, protože představoval zdroj zklamání, zoufalství a nenaplněné lásky. Ale nepřítomný otec není jediný důvod, proč mladým holkám imponují starší muži. Oni jsou zralí, šarmantní, nemají už problémy sami se sebou, všechno vědí, všechno znají. Ta jejich jistotnost je okouzlující. A jestli chcete slyšet to, o čem se mluvívá, že jsou přitažliví svou majetností, na to se zeptejte někoho jiného.*

LN: *Co naopak zralou ženu zajímá na mladém muži?*
O. Sommerová: *Energie. Když je muž hluboký, je jedno, kolik mu je let.*

LN: *Pokládáte sama sebe za feministku?*
O. Sommerová: *Jsem feministka, a to zní hrdě. Pro mě macho je postaven naroveň rasistovi nebo fašistovi. Ani klacíkem bych se ho nedotkla. Nemůžeme pořád přešlapovat někde v devatenáctém století. Praví muži jsou feministi, kteří nechtějí ženy uzurpovat, chtějí s nimi žít ve svobodném demokratickém vztahu. To jsou ti skvělí muži, ale je jich v českých zemích pomálu. Diskriminace žen je všudypřítomná a mám obavu, že v tom budeme po krk ještě padesát, sto let.*

LN: *Nedávno se objevila zpráva o Hnutí maskulinistů. Co vy na to?*
O. Sommerová: *Asi je to reakce na legitimní snahu o rovná práva žen. Díky bohu za feministická hnutí. Kdyby jich nebylo, neměly bychom dosud volební právo a nesměly bychom chodit do práce, ani studovat. Jestliže někdo táhne proti diskriminovaným, je předpotopní a zpátečnický. Je proti životu.*

LN: *Ona to byla recese, které se chytla média. I to je podle vás projev chlapského šovinismu?*
O. Sommerová: *Když nemyslící slabí muži zlehčují feministické myšlenky, když se jim vysmívají nebo dělají přiblblý vtipy o slepicích a blondýnkách, je to ubohé. Kdekdo o feminismu mluví, odsuzuje ho, ale nikdo z nich pořádně neví, co feminismus vlastně chce. Že chce svobodu a demokracii, právě tak jako humanismus. Feminismus je humanismus. Vždyť jde o svobodu jedné poloviny lidstva! Nedávno jsem přečetla knihu Nahota feminismu od Josefa Hausmanna. Ten člověk je macho, který se nedokáže smířit s tím, že se rozpadají staré pořádky. Je to patriarchální fosilie, navíc rasista. Je mi ho líto.*

LN: *Není to tak, že bychom se potřebovali emancipovat jako – nenapadá mě jiné slovo – občané?*
O. Sommerová: *Jako občané, jako lidi, jako muži a ženy. Ve smyslu lidském i politickém. Myslím si, že nejsme emancipovaní. Žijeme sice v demokratické společnosti, ale po třinácti letech ještě neumíme demokraticky myslet a konat. Souvisí to i s tématem, které jsem zpracovávala v cyklu Ztracená duše národa o politických vězních padesátých let, obětech zločineckého komunismu. Samozřejmě že lidstvo nikdy nebude lepší, ale já věřím v úlohu osobnosti v dějinách. Proto také o jednotlivcích točím svoje filmy, protože ti společnost posouvají dál. Nemá cenu naříkat nad tmou, ale rozsvěcovat světlo.*

LN: *Film Bez trestu, bez pokání vypovídá o nepotrestaných zločinech komunismu. Proč se už nechceme ohlížet?*
O. Sommerová: *Je nepohodlné ohlížet se za něčím, co se nás jakoby netýká. Ale ono se nás to týká, nás všech. Ve společnosti, kde není vůle potrestat zločin, je vše dovoleno. Nebyli potrestáni komunističtí zločinci, právě tak jako ekonomičtí a političtí tuneláři. Ve společnosti, kde se vyplatí krást a podvádět, jsou slušní a poctiví lidi naivní ubožáci. Je to krátkozraké, dlouhodobě se to nám Čechům nevyplatí a dojedeme na to.*

LN: *Mluvila jste i s Petrem Vymyslickým a Pavlem Hubačkou, kteří byli vyslýcháni a mučeni Aloisem Grebeníčkem. Jak nesli to, že se spokojeně vyhýbal soudu, až zemřel bez trestu?*
O. Sommerová: *Oni jsou rozhořčení a zklamaní. K soudnímu procesu s Grebeníčkem se vyjadřovali všichni političtí vězni, kteří se v dokumentu objevili a kteří nevůli potrestat zločiny komunismu vnímají jako naplivání do obličeje. Kauza Grebeníček senior byla ukázková. Otce předsedy KSČM soudila doktorka Veselá, která bývala členkou komunistické strany! Nic nemůže vypovídat přesněji o naší nezávislé justici. Vlastně se nic nestalo. Jenom 270 popravených, 270 000 vězněných a dalších 8 000 umučených v komunistických lágrech.*

LN: *Přibližně každý pátý volič dává hlas straně, kterou vedl jeho syn a která se nezřekla své minulosti. Čím to podle vás je?*

O. Sommerová: *Pro většinu národa je na prvním místě živobytí a pak teprve ideály. Vzhledem k tomu, že všichni mají volební právo a komunisti jsou populisti, projeví se ve volbách hodnoty té většiny.*

LN: *To vyznělo, jako byste si myslela, že by k volebnímu právu měla být nějaká kvalifikace?*
O. Sommerová: *V tom je ta demokracie strašná! Přestože se cítím být demokratkou, osvíceného monarchu bych možná brala. Kdybych byla sama královnou, to by byla nádhera, rozhodovala bych jako chytrá horákyně, žádné soudní procesy trvající rok, dva, pět let! Demokracie je nedokonalá a slabá a může být i nebezpečná v tom, že se mohou opakovat dějinné události, vždyť máme ve 20. století vlastní zkušenost s Mnichovem a Únorem. Film Bez trestu, bez pokání má motto od Santayany: „Národ, který nezná vlastní minulost, si ji bude muset zopakovat." To je děsivý. Tím spíš, že v našich dějinách se to už stalo.*

LN: *Jak to koresponduje s vaším přesvědčením, že nezbytnou součástí života je naděje?*
O. Sommerová: *Zoufat si poté, co jsme prožili a přežili komunismus – a navíc, když ještě žijeme v materiálním blahobytu, mi připadá nepřístojné. Patříme k menší části světa, kde je blahobyt, alespoň ve smyslu, že máme co jíst a máme kde bydlet. Až na některé. Nemá smysl si stěžovat, má smysl jít a něco udělat. Zrovna tak my ženy máme šanci bojovat o místo na slunci. Když to neuděláme my, chlapci do toho nepůjdou. Proč by si měli svá pohodlíčka rušit? To musejí udělat ženy.*

LN: *V čem vy osobně vidíte naději?*
O. Sommerová: *Osobní šance má každý člověk. Pokud zrovna netrpí endogenní depresí, kdy není schopen ničeho, pak je schopen všeho. Naděje je v jednotlivci. Co si člověk sám nevybojuje, to nemá.*

(Vladimír Kroc,
Lidové noviny, redakčně zkráceno)

Zlatý věk Barrandova

Nakladatelství Gallery vydalo před nedávnem druhý díl rozsáhlého projektu Barrandov, který připomíná někdejší slávu sídla československého filmového studia. První díl obrazové publikace vyšel před dvěma lety pod názvem Barrandov I, Vzestup k výšinám a připomínal úplné začátky československého filmového průmyslu. Druhý díl, který nese podtitul Zlatý věk, se soustřeďuje především na výrazné osobnosti, které se zasloužily o vznik společnosti A-B a na tvorbu v raných letech české kinematografie. Tento díl končí rokem 1938 a na něj bude navazovat ještě další část – Oáza uprostřed běsů –, která zachytí barrandovskou filmovou tvorbu a výrobní a politické proměny během válečných let až do roku 1945. Pavel Jiras, který je autorem první i druhé publikace o Barrandovu, nabídl čtenářům množství atraktivního archivního materiálu – v mnoha případech se jedná o dosud nepublikované dokumenty, fotografie z natáčení prvních snímků, záběry do ateliérů i nejrůznější zajímavé fotografie – portréty i momentky populárních tváří československého filmu.

Podnikatel Miloš Havel začal budovat v roce 1931 na barrandovské pláni nejmodernější filmové studio ve střední Evropě, ve kterém se objevili velmi rychle zajímaví režiséři, kameramani i herci. 25. ledna 1933 padla historicky první klapka prvního natáčecího dne. Točil se film Vražda v Ostrovní ulici, jehož režisérem byl Svatopluk Innemann a v hlavních hereckých rolích se objevili Jindřich Plachta jako detektiv Klubíčko, Ljuba Hermannová, Jarmila Lhotová, Theodor Pištěk a další.

Výpravná publikace představuje prvních pět let tvorby, přehledně přibližuje filmy a jejich tvůrce a připomíná společenské souvislosti třicátých let 20. století. Kniha je úspěšným výsledkem týmové práce – editor Tomáš Vrba, odborná spolupráce Gabriel Gosse, grafická úprava a sazba Světla Kořánová. (mk)

Byl oceněn Vladimír Malík

Asociace českých kameramanů ve spolupráci s občanským sdružením DILIA předala cenu za celoživotní dílo kameramanovi Vladimírovi Malíkovi. Vladimír Malík byl oceněn za svůj přínos a způsoby zobrazení v animovaném filmu. Další dvě ocenění byla předána kameramanovi Markovi Jíchovi, který získal výroční cenu za vynikající dílo v oblasti filmu (film režiséra Vorla Skřítek) a za televizní snímek Hadí tanec byl oceněn Martin Šec. Akademie udělila výroční ceny již pojedenácté, v případě televizních snímků potřetí. V čele sedmičlenné poroty byl režisér Viktor Polesný, záštitu nad celou akcí převzal ministr kultury Vítězslav Jandák. (mk)

České karikatury v Národním muzeu

V pražském Národním muzeu byla instalována zajímavá výstava karikatur, které se objevily v českém tisku od poloviny devatenáctého století do začátku druhé světové války. Několik stovek kreseb – mimo jiné i původní karikatury tuzemských médií od českých kreslířů – shromáždil historik Martin Sekera spolu se studenty Fakulty sociálních věd Karlovy univerzity. Souběžně s touto výstavou probíhá i expozice reflektující obraz médií ve vědě a umění. Obě dílčí výstavy, které si veřejnost může prohlédnout **do 14. května**, *mají přímou souvislost s právě ukončenou muzejní expozicí nazvanou Zlaté časy médií. (mk)*

Prestižní ceny Thálie se udělovaly potřinácté

Herci Ivan Řezáč a Kateřina Holánová, pěvec Jurij Gorbunov a baletka Tereza Podařilová byli mezi těmi, kteří v Národním divadle v Praze převzali za své mimořádné umělecké výkony v roce 2005 ceny Thálie. Udělovaly se potřinácté – těsně před Mezinárodním dnem divadla, připadajícím na 27. březen, a týden před 100. výročím založení Jednoty českého herectva. V čele této první organizace hájící zájmy divadelníků stál tehdy Eduard Vojan. Nominace se týkaly jedenácti scén, z nich pěti mimopražských. Moderátorem večera, který přenášela Česká televize, byl plzeňský herec, dramatik a režisér Antonín Procházka. Herecká asociace tyto ceny uděluje od roku 1994. Thálie za celoživotní mistrovství převzali populární herec Lubomír Lipský, brněnský tanečník Jiří Nermut a basista Jaroslav Horáček, který

dvaačtyřicet let své tvůrčí dráhy spojil s Národním divadlem v Praze. Zvláštní cenu kolegia dostal choreograf Pavel Šmok.

Nový projekt Jiřího Davida

Galerie Futura na pražském Smíchově představila divákům pod názvem Pátá pečeť nový projekt výtvarníka Jiřího Davida. Série fotografií, jejímž námětem byl terorismus, byla doprovázena textem, nabízejícím možné otázky i odpovědi na tuto tématiku.

„Pocit zděšení a strachu z každodenních násilných akcí i díky jejich množství a mediální nepravděpodobnosti vyprchává, dochází k jejich neutralizaci a události se redukují pouze na estetický rozměr, který obecně účinkuje jako anesteze," napsal k tomu sám autor projektu Jiří David.

(mk)

Zajímavá publikace Dagmar Hochové

Fotografka Dagmar Hochová uspořádala před nedávnem do knižního vydání svoje 45 let staré snímky a knihu nazvala 1520.

Dagmar Hochová

Dagmar Hochová (1926) se výrazně uplatnila v oblasti dokumentární umělecké fotografie. Pravidelně pořádá výstavy a rovněž publikuje. Její snímky našly své místo v Národní galerii i ve sbírkách Uměleckoprůmyslového musea v Praze. Současná publikace obsahuje snímky, které autorka po tak dlouhé době seřadila ze svého archivu. Nabízí v širším záběru, a to nejen historickém, pohled na ruskou realitu poloviny minulého století. Úvodní slovo ke knize napsal spisovatel Alexandr Kliment, který mimo jiné říká: „Jsou to záznamy osudu. Osudu ne snadného. Život, který možná nemá smysl, ale musí se žít a valit jako balvan Sisyfův." Dagmar Hochová pořídila tyto fotografie v někdejším Sovětském svazu a při jejich výběru se zaměřila na dvě témata: jednu kapitolu nazvala 1520 a druhou Zagorsk – Svatodušní svátky.*

Člověk obeznámený alespoň částečně s ruskou realitou ví, že nejlépe charakterizuje život v této zemi nádraží. Čekání na vlaky, na spojení, na potvrzení jízdenky tu mohlo trvat nejen hodiny, ale i dny a týdny. Lidé pasivně snášeli osud těch, kteří nemají ve své zemi žádná práva – jiná než komunistická ideologie zde téměř celé minulé století nebyla myslitelná. Tuto kapitolu svých snímků nazvala Dagmar Hochová podle šířky rozchodu kolejí, jimiž se ruská železnice odlišovala od evropské – číslovkou 1520, která vyjadřuje v milimetrech vzdálenost mezi kolejnicemi.

Druhou samostatnou kapitolu tvoří fotografie z klášterního komplexu Zagorsk. Dagmar Hochová zde pořídila snímky v šedesátých letech, kdy, i přes tuhou vládu komunismu, tu žilo pravoslaví. V chrámu zněly typické ruské sbory, byly dodržovány tradiční rituály, a to nejen při velkých církevních svátcích.

Alexandr Kliment v úvodním slově k publikaci připomíná, že autorka svými fotografiemi dokonale postihuje lidskou situaci – nehodnotí, nementoruje, nevysmívá se, prostě jen zaznamenává jednotlivé tváře, které jsou většinou odrazem mysli.

(mk)

Výstava Miloše Šejna

Průkopník českého bodyartu Miloš Šejn (1947) vystavoval svá díla v Národním technickém muzeu v Praze. Miloš Šejn si svůj umělecký koncept vytvářel již od dětských let – začal sbírat nejrůznější věci, u nichž si potom zaznamenával místo, čas i polohu, a doma pak nálezy zkoumal pod mikroskopem a stal se tak později průkopníkem bodyartu v Čechách. V současné době působí Miloš Šejn na poli vizuálního umění na Akademii výtvarných umění v Praze, kde vyučuje konceptuální tvorbu a zároveň experimentuje s tvůrčími možnostmi, které jsou založeny na vztazích mezi nedotčenou přírodou a historicky humanizovanou krajinou.*

(mk)

Zemřel Jaroslav Krejčí

Ve věku 76 zemřel v Praze nestor divadelní fotografie a grafik Jaroslav Krejčí. Od roku 1962 byl Jaroslav Krejčí výtvarníkem z povolání. Vytvářel plakáty a programy pro Národní divadlo a spolupracoval také s nakladatelstvími na ilustracích a designu knih. Na jevišti začal Jaroslav Krejčí fotografovat od roku 1965. Nejprve v Divadle Na zábradlí a potom na dalších patnácti scénách fotografoval například inscenace režisérů Radoka, Grossmana, Macháčka, Schorma, Kačera, Dudka, Krejči, Krejčíka, Rajmonta a mnoha dalších. K nejznámějším patří jeho snímky z pohřbu básníka Jaroslava Seiferta a pak také záběry ze čtyřiceti šesti dnů revoluce v listopadu 1989.

(mk)

Komedie roku

Divadelní úprava filmu Miloše Formana Hoří, má panenko se stala komedií roku 2005. V Klicperově divadle v Hradci Králové ji nastudoval režisér Vladimír Morávek. Vítězná cena byla této komedii udělena na šestém ročníku Festivalu smíchu, který se konal v Pardubicích. Klicperovo divadlo tím zopakovalo svůj loňský úspěch z tohoto festivalu, kdy získala ocenění Prodaná nevěsta. Na Festivalu smíchu byla také udělena cena za nejlepší ženský herecký výkon – získala ji Petra Janečková z Východočeského divadla Pardubice za roli pokojské Julie v komedii Úžasná svatba. Za nejlepší mužský herecký výkon byl oceněn Jan Vondráček z Divadla v Dlouhé v Praze za roli Lelia v komedii Lhář. V Pardubicích byla také udělena cena od studentské poroty – získalo ji Městské divadlo Zlín za komedii Figarova svatba aneb Figaro sem Figaro tam aneb Perný den.

(mk)

Adolf Born uvádí filmové Finále

V dubnu se v Plzni uskuteční 19. ročník filmového festivalu Finále, který bude zaměřen především na animovanou tvorbu. V letošním roce bude o hlavní cenu – Zlatého ledňáčka – soutěžit šestnáct celovečerních českých filmů, které byly natočeny v loňském roce, a dvacet dokumentů. Ústřední osobností letošního festivalu bude 95letý režisér Otakar Vávra – své filmy uvedou také někteří z jeho žáků, například Jiří Menzel nebo Věra Chytilová. Výjimečnou

událostí festivalu pak bude filmový záznam bytového divadla Macbeth. Adolf Born, jeden z nejoblíbenějších výtvarníků, uvede na festivalu téměř kompletní přehlídku svých filmů. Výstava jeho známých kreseb byla při této příležitosti otevřena v Univerzitní galerii v Plzni a jeho tvorba se také představí v plzeňské galerii Vídeňka. (mk)

Komedie *Rafťáci* režiséra a scénáristy Karla Janáka

Návštěvnost teenagerovské komedie Rafťáci režiséra a scénáristy Karla Janáka se za dva týdny od premiéry přiblížila k číslu čtvrt miliónu diváků. Úspěch předčil i předchozí Snowboarďáky stejného filmařského týmu. Možná díky tomu, že film nechává prostor i pro starší generaci. Jak režisér Radiu Praha řekl, jeho cílem je navazovat na tradici českých rodinných komedií, byť v modernizované podobě, která se inspiruje zahraniční tvorbou.

„Já ty filmy dělám s tím, aby oslovovaly i starší. Já je dělám hlavně tak, aby oslovovaly mě a můj štáb a nám je mezi třiceti, čtyřiceti. Takže to děláme hlavně pro sebe, akorát že my jsme trochu zastydlí puberťáci, takže se to náhodou trefilo i do těch mladých. Ale já se snažím, aby to nebyl film určený jenom pro mladé, protože mi to přijde škoda, a navíc myslím, že je hezké, když se v kině setkají děti s rodiči a případně i s prarodiči. A když se baví při stejných fórech. A navíc teď do těch Rafťáků jsem dal i motiv, který je určený pro ně, takže se tam můžou bavit zase svými vrstevníky. No, tak mě baví oslovovat všechny bez ohledu na to, kolik jim je let.“

Zdá se ale, že tady může nastat určitý názorový rozkol v pohledu na erotiku, lásku a sex.

„Já ty komedie zatím dělám tak, že upřednostňuji humor před charaktery. A hrozně rád si hraju se sexem a různými náhledy na to, prostě dělám si z něj srandu. A aby se mi to do toho filmu vešlo, abych nemusel celý film řešit, jak se ti kluci složitým psychologickým způsobem dostávají k holkám, tak ty vztahy trochu zjednodušuji. Když se potká kluk s holkou, tak už k sobě navzájem mají sympatie a není pro ně takový problém se dostat do postele, což ty mladé – pokud je to nefrustruje – může bavit, protože tak by to chtěli taky, a starší to zase může pohoršovat a můžou si říkat, jé, teda, takhle to přece není, to je nesmysl, takhle to nefunguje. Akorát že když přivřou oči, tak se docela pobaví, tak já doufám, že humor obě generace spojí a nebudou řešit, jestli se kluk a holka k sobě chová tak nebo tak, hlavně že je zábava.“

Vy jste na sebe upozornil těmi Snowboarďáky, Rafťáci lámou návštěvnické rekordy, připravujete Ro(c)k podvraťáků. Je to trilogie?

„Na začátku jsem psal jenom Snowboarďáky jako televizní inscenaci. Když jsem napsal scénář, povedlo se mi Českou televizi přesvědčit, že by se to do kina hodilo. Takže jsme to natočili a už v průběhu natáčení, jak nám na těch horách byla zima, tak jsme si říkali, jak by to bylo supr, kdybychom točili ještě podobný film v létě, v plavkách, na sluníčku. Navíc jsme tam udělali pár chyb a chtěli jsme je napravit, takže jsme se rozhodli natočit Rafťáky. A ještě před tím, než jsme je natočili, já už jsme měl rozdělaný

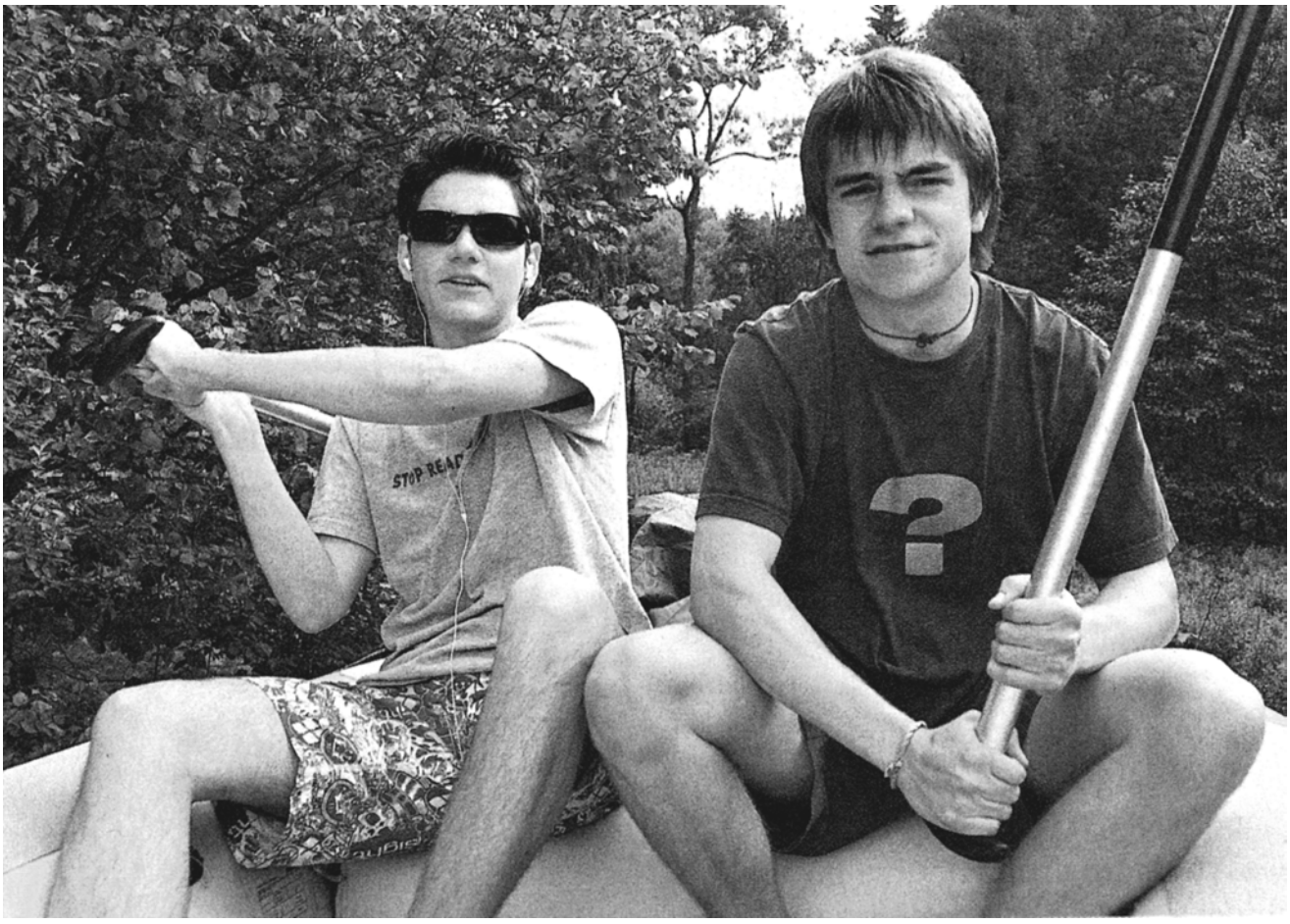

Vojta Kotek a Jiří Mádl

zase jiný film, který jsme měl rozdělaný zase s jiným producentem, a ten film jsme odložili. A to je Ro(c)k podvraťáků, takže to tak úplně jako třetí film do trilogie není, i když na druhou stranu tam zase hraje Vojta Kotek s Jirkou Mádlem, protože jsou to supr herci a rád bych je využíval co nejvíc a jednak jsem to taky psal já, takže to má podobný styl humoru a točit to bude stejný štáb. Akorát my už nechceme točit zase další žánrovou teenagerovskou komedii, protože ono je strašně těžký pořád na to samé téma bavil lidi dokola. Už by to mohla být nastavovaná kaše. Takže tenhle film budeme dělat jako černou komedii a bude to prostě něco, jako kdyby se hrdinové z Rafťáků dostali do filmu Podfuk nebo Sbal prachy a vypadni. Prostě normální kluci, kteří jsou v pohodě a chtějí si užívat života, se nějakým způsobem zapletou s podsvětím a už nepůjde tak úplně o to, jestli sbalí nějakou holku nebo jestli se zamilujou, ale spíš půjde těm klukům o život."

Jaký je váš vztah k české tradici těchto rodinných komedií?
„Já mám strašně rád staré české filmy a staré české komedie úplně tuplem. Třeba Oldřich Lipský je můj úplně největší vzor. Adéla ještě nevečeřela nebo Tajemný hrad v Karpatech, to jsou tak dokonalé filmy, že vůbec nechápu, jak to zvládl natočit a že to je takhle pěkné. No a filmy Marie Poledňákové, to je to samé. Na druhou stranu už jsem věděl, že dneska by sotva někoho zajímal problém, jestli se děti opíjejí a jak učitelé řeší, koho vyhodí ze školy. Dneska už je atmosféra uvolněnější a konflikt mezi autoritami a mladými už není tak výrazný. Dneska by podle mě na Sněženky a machry do kina přišlo mnohem míň lidí a rozhodně by to nebyla taková klasika, protože je jiná doba a lidi přece jenom od těch filmů očekávají něco jiného. Takže já jsem to natočil trochu po vzoru těch západních teenagerovských komedií, ale snažil jsem se tam zachovat ducha české komedie a tu českou atmosféru a tak."

Své filmy přiblížil v rozhovoru s Vilémem Faltýnkem úspěšný režisér a scénárista Karel Janák. Jeho příští film Ro(c)k podvraťáků by měl být hotov do konce letošního roku.

Internet nabízí knihu o Věře Chytilové

Knižní monografie o první ženě českého filmu, režisérce Věře Chytilové, má titul Věra Chytilová mezi námi a opět se dostává ke čtenářům ne zcela obvyklým způsobem (soubor textů vyšel poprvé v únoru 1989 k režisérčiným šedesátým narozeninám jako samizdat pod názvem Sborník pro Věru Chytilovou). Knihu je možné si zdarma stáhnout na internetových stránkách www.cameraobscura.wb.cz/chytilova, pak si ji lze vytisknout a případně nechat svázat – grafická úprava stránek s tím počítá.

Knihu tvoří dvě monografické studie. První je od Galiny Kopaněvy a má název Proč, co a jaký to má smysl, druhá od Jeana Louise Manceaua Královna šašků. Pak následuje obsáhlá část analytických kritik, zajímavé jsou konfrontace různých názorů autorů, například o dokumentu Praha – neklidné srdce Evropy, o kterém napsal jak nedávno zesnulý kritik Jiří Cieslar, tak jeho kolegyně z katedry filmových studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy Stanislava Přádná. V dalším oddíle jsou pak zaznamenána osobní vyznání známé režisérky i svědectví doby.

Téměř 130 stránková publikace obsahuje dokumentaci s podrobnou filmografií, domácími a světovými oceněními, celovečerními i krátkými snímky, soupis filmů, které byly o Věře Chytilové natočeny, přehled filmů vydaných na DVD a výběrovou bibliografii. (mk)

Vyšla publikace o Činoherním klubu

Při příležitosti výročí významné pražské divadelní scény – Činoherního klubu – byla vydána objemná a bohatě fotograficky vybavená publikace pod názvem Činoherní klub 1965-2005. Kniha má celkem 552 stránek a obsahuje 629 černobílých fotografií, z nichž jsou některé zcela unikátní a jsou publikovány poprvé. Knihu, kterou vydalo nakladatelství Brána ve spolupráci s Divadelním ústavem, sestavil kolektiv editorů – Roman Císař, Petra Honsová, Radvan Pácl, Joska Skalník a Vladimír Procházka. Jak sami editoři říkají: „Myšlenka sestavit knihu o Činoherním klubu se zrodila někdy před dvěma lety. Byli jsme si vědomi, že o Činoherním klubu bylo v průběhu jeho historie mnoho napsáno a řečeno, ale chyběla publikace, která by o něm psala od počátku až po dnešek souhrnněji." Vznikla tak kniha, která důkladně mapuje celou historii divadla od roku 1965 až do současnosti. Publikace je rozdělena do tří částí. Inscenace jsou řazeny chronologicky, jsou zdokumentovány slovem i obrazem a částečně doprovázeny dobovými kritikami.

Starý a nový Činoherák (Jiří Hálek, Leoš Suchařípa, Veronika Freimanová, Jiří Kodet, Miloslav Štibich)

Zajímavé jsou ohlasy při zahraničním hostování Činoherního klubu a v knize není zapomenuto ani na scénografii a výtvarnou podobu tiskovin divadla – od programů až po plakáty. V oddíle Texty o Činoherním klubu je zaznamenáno několik studií, které zachycují různá období divadla a snaží se postihnout fenomén divadla, a to z různých pohledů. Jejich autory jsou například Jan Císař, Milan Lukeš nebo Jiří Cieslar, který zde publikoval jeden ze svých posledních textů. (mk)

Dvojvýstava v Městské knihovně v Praze

Jako konfrontace dvou umělců byla pojata výstava, kterou otevřela Galerie hlavního města Prahy v prostorách Městské knihovny v Praze. Malíři František Gross a František Hudeček se oba narodili v roce 1909, studovali na Uměleckoprůmyslové škole a oba byli členy Skupiny 42. Expozici

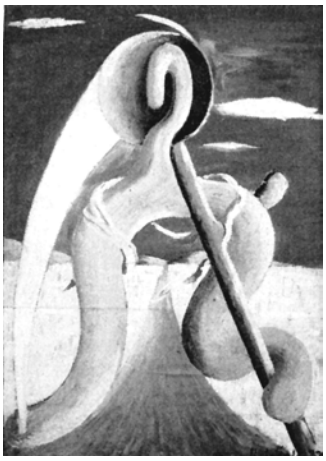

František Hudeček: *Sekáč*, 1932 František Gross: *Velký ateliér*, 1946

zahajuje jejich tvorba ze třicátých let, v dalších oddílech jsou zachycena čtyřicátá léta a období do roku 1948, kdy se Skupina 42 rozešla. Ve třetím oddíle je představena tvorba obou výtvarníků od začátku šedesátých let. Hlavní část výstavy zaujímají plátna a jsou zde vystaveny také kresby a grafiky. František Gross zemřel v roce 1985, František Hudeček v roce 1990. Výstava je v Městské knihovně v Praze otevřena do 18. května. (mk)

Zemřel Karel Pech

Ve věku 88 let zemřel v Praze Karel Pech – televizní a rozhlasový režisér, herec, scénárista, dramaturg a pedagog. Karel Pech (původním jménem Antonín Pech) se narodil 18. května 1917. Absolvoval reálné gymnázium v Praze a od roku 1946 začal spolupracovat s tehdejším Československým rozhlasem – režíroval například cestopisné reportáže Miroslava Zikmunda a Jiřího Hanzelky. Po roce 1948 působil Karel Pech přes dvacet let jako herec Národního divadla. S Československou televizí začal Karel Pech spolupracovat hned od jejího začátku v roce 1953 – zaměstnán v ní byl v letech 1969-1979. Pech byl autorem publicistických televizních seriálů, v polovině sedmdesátých let natáčel společně s japonskou bohemistkou Šimako Muraiovou pořad o Japonsku. Karel Pech byl také řadu let pedagogem na FAMU a na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy a za svoje zásluhy o televizi se stal členem její dvorany slávy. (mk)

Jistě, pane ministře

Divadlo na Vinohradech uvedlo v české premiéře divadelní adaptaci populárního seriálu BBC Jistě, pane ministře. Děj, který se odehrává v prostředí vysoké britské politiky, je seřazen z jednotlivých epizod, jež se vyznačují notnou dávkou ironie a sarkasmu.

Ministr a jeho tajemník – Viktor Preiss a František Němec

Hlavní postavy – ministra Jamese Hackera a jeho tajemníka – ztvárnili Viktor Preiss a František Němec, kteří je již výtečně nadabovali v české verzi anglického seriálu. V roli ministrovy manželky, která tvoří se svým normálním úsudkem protiváhu bizarního světa politiky, se představila Simona Postlerová. V rolích ministrových rádců se dále představili Jan Šťastný a Svatopluk Skopal, předsedkyni parlamentní komise hraje Daniela Kolářová a další tajemníky Otakar Brousek a Ladislav Potměšil. Autorkou dramatizace je Kristina Žantovská, která při její tvorbě vycházela z knižní podoby a k dispozici měla tři díly. Inscenace byla režijním debutem Martina Stropnického. (mk)

Luděk Hudec

(*29. 3. 1961 v Ústí nad Labem) po absolvování střední průmyslové školy filmové v Čimelicích vystudoval katedru střihu na pražské FAMU. Po studiích si ho jako asistenta vybral střihač Alois Fišárek do Krátkého filmu Praha, kde se podílel mj. i na mnoha představeních Laterny magiky. Po roce 1989 založil firmu H.E.T., s. r. o., která dnes vlastní tři špičkově vybavené digitální střižny. Zabývá se střihem celovečerních filmů (*Postel*, *Nejasná zpráva o konci světa*, *Mazaný Filip* aj.), videoklipů, reklam, hudebních TV pořadů, dokumentů a multimediálních projektů (např. český pavilón na Expo Vancouver či právě dokončované muzeum památníku v Lidicích). Za střih *Nejasné zprávy o konci světa* získal v roce 1997 Českého Iva. Loni financoval a k vydání připravil DVD s filmem *Postel*.

Za postel nejkrásnější

Už loni začátkem léta jsem prorokoval, že výsledky ankety o „Nejlepší DVD roku" by mohly být vyhlášeny s půlročním předstihem – nic úžasnějšího než disk s filmem Oskara Reifa Postel jsem totiž z domácí produkce ještě nikdy nedržel v ruce. Famózní obraz, umožněný extrémně drahým (a extrémně účinným) přepisem z originálního filmového negativu, je srovnatelný s kvalitou edic nejprestižnějších světových vydavatelů. Jenže původce tohoto skvostu není žádná specializovaná firma, ale jeden muž – střihač filmu Luděk Hudec (45).

Moc tomu nerozumím. Jak se profesionální střihač vlastně dostane k produkování a vydávání DVD?

S trochou nadsázky se dá říct, že k většině toho, co jsem v životě dělal, jsem se dostal omylem. Na filmovou průmyslovku v Čimelicích jsem šel s tím, že chci dělat mistra zvuku v rozhlase, ale spolužák Martin Kubala mě před maturitou přemluvil, ať se s ním přihlásím na FAMU. Hlásit se na hranou režii by byla drzost, tak jsem zkusil režii dokumentu – a na zkouškách jsem poprvé potkal Oskara Reifa. Nevzali nás ale nikoho a já šel pracovat do tehdejší Československé televize jako asistent střihu, s přesvědčením, že tam překlepu rok, něco se dozvím o filmové řeči a zkusím přijímačky na dokument znovu. Jenže po roce se mě můj šéf Milan Justin zeptal, jestli nechci být raději dobrý střihač než špatný režisér, umlu-

vil mě a já se přihlásil na katedru střihu. Měl jsem štěstí, protože ten rok brali jen jednoho Čecha – a tím jsem byl já.

To sice vysvětluje, jak se z vás stal střihač, ale ne to, jak jste se stal vydavatelem DVD.

Jenže aby to celé bylo k pochopení, musel jsem začít Čimelicemi. Byla to výjimečná škola, jejíž absolventi dodnes drží pohromadě, a ačkoliv jsou někteří z nich tak říkajíc slavní, jsou si všichni rovni a jak mohou si pomáhají. Po FAMU jsem šel do Krátkého filmu a po listopadu '89 jsem se zesoukromnil a pořídil si jako první střihač v Čechách vlastní digitální střižnu. Jedním z důvodů bylo i to, že jsem kývl Oskaru Reifovi na stříhání filmu Postel na základě přečtení scénáře, u kterého jsem se hodně nasmál. Když jsme se pak s Oskarem o filmu bavili, vyšlo nám, že by to měl být černobílý cinema-scope, královský širokoúhlý formát, a že něco takového dokáže na úrovni natočit jen pár kameramanů. Napadl nás Igor Luther, kameraman mezinárodní extratřídy, jenž natočil třeba Plechový bubínek a v Čechách pracoval naposledy před 30 lety s Jurajem Jakubiskem. A protože svět je malej a já zrovna cosi stříhal s jeho bratrem Slávou, dal mi na něj číslo do Mnichova a Igor na Postel kývl.

Pomohlo vzniku filmu, že jste pro něj získali osobnost světového formátu?

Bohužel je to zamotanější. Igor Luther se pro ten film nadchl, vždyť černobílý cinema-scope je pro každého kameramana výzvou. Jenže aby šlo jeho vizi realizovat, musela se kvůli dostatečnému odstupu herců od dekorace většina reálů postavit ve studiu. A film, který začínal jako levná produkce za 10 miliónů, se vyšplhal na dvojnásobek. Taky natáčení se přiostřovalo, protože Igor Luther i Oskar Reif měli každý svou představu, jak by výsledek měl vypadat, ale bohužel ty jejich představy nebyly, kulantně řečeno, úplně kompatibilní. Nakonec producentovi došly peníze a dokončovací práce se po prvním sestřihu zastavily.

Kdo byla ta dobrá víla, díky níž byl film dokončen?

Václav Marhoul, kamarád a spolužák z Čimelic, byl v té době jmenován šéfem Barrandova a zasadil se o to, aby se Barrandov stal koproducentem Postele, kterou se díky tomu podařilo dodělat. Jenže pak Marhoula z Barrandova vyrazili a následovala série katastrof. Nezbyly už žádné peníze na propagaci ani výrobu kopií, a tak se vyrobily jen čtyři a film se hrál v podstatě jen v Praze. Ani jedna z těch kopií navíc nebyla technicky v pořádku, jedna byla šedivá, jiné naopak tmavé a po závadě v míchací hale měly všechny zcela zkreslený zvuk. A když se nakonec rozhodla film odvysílat Česká televize, jež se stala dalším koproducentem, pustila do vysílání neuvěřitelně zprasený přepis, který byl tak černý, že v řadě scén nebylo skoro nic vidět.

A nevylepšil vám náladu alespoň mezinárodní ohlas?

On to málokdo ví, ale Postel je poslední český film, který se ocitl v oficiálním programu „festivalu festivalů" v Cannes! A byla tam přijata tak dobře, že ji to katapultovalo do programu řady festivalů po celém světě a hrála by se i na dalších, jenže Barrandov odmítal uhradit náklady na poslání kopie. Oskaru Reifovi způsobilo to, co se kolem Postele dělo, takové trauma, že o ní odmítal v následujících deseti letech i jen mluvit.

Pojďme do současnosti. Koho napadlo vydat* Postel *na DVD?

Uběhlo deset let a na nějakém večírku jsme se s Oskarem přimotali k debatě, kde někdo vyprávěl, že kdysi viděl úžasný český film, po kterém se slehla zem a že se jmenoval Postel. A mně přišlo líto, že vlastně Postel nemůžu nikomu ukázat, protože neexistuje její kvalitní přepis ... A tak jsem se Oskara zeptal, co by řekl tomu, kdybych Postel vydal na DVD. Producenti s vydáním DVD souhlasili, ale s podmínkou, že ho celé zaplatím sám. To jsem ale samozřejmě ještě netušil, co mě čeká.

Obvyklá cesta, jak vydat DVD, je vzít filmovou kopii, odnést ji do nějakého studia, zaplatit a za měsíc si přijít pro výsledek, ne?

To zní jako dobrý nápad, ale všechny kopie Postele byly nekvalitní už v době vzniku, natož po mnohaletém opotřebování z kin, takže nezbývalo než film znovu přepsat z originálního negativu. A to stojí strašlivé peníze. Jenže i v České televizi je spoustu exčimeličáků, a tak se Česká televize nakonec ke svému koprodukčnímu „dítěti" postavila čelem a s přepisem negativu mi vyšla vstříc. Ale musel jsem jim dát práva na kompletní remaster.

Holý přepis z negativu je ale jen první krok na cestě k DVD. To, že ta obří investice se nemůže nikdy vrátit, jste věděl už na začátku?

Kdybych věděl, co mě čeká, asi bych se do toho nepouštěl, ale já jsem na ty věci přicházel až za pochodu. Tak například Barrandov vyhodil zvukový mix celého filmu a museli jsme ho zrekonstruovat. V ČR je běžný rozpočet na vydání DVD kolem tří set tisíc korun, je limitován tím, jaká částka se může vrátit z prodeje. Za to pořídíte přepis filmu z kopie na digitální nosič a následné enkódování pro výrobu masteru k výrobě DVD, a když jste v hodně rozhazovačné náladě, tak si ještě furiantsky objednáte pár hodin čištění přepisu od největších poškození na kopii, od rýh a smetí. Laik si to neumí představit, ale hodinové sazby na těchto zařízeních se pohybují v desetitisících korun – a my jsme Postel čistili okénko po okénku nikoliv pár hodin, ale tři měsíce, dokud obraz nebyl bez jediného kazu!!! Kdybych si část prací neprovedl ve svých studiích na vlastním zařízení, neukecal pár dobrých kamarádů a objednával si vše podle sazebníku, byl by reálný rozpočet DVD s Postelí někde u hranice tří miliónů korun.

Kouzlo DVD ale nespočívá jen v tom, že obraz je dokonale vyčištěný. Sám si ho opakovaně pouštím a vždy zůstanu v úžasu nad dokonalou ostrostí a prokresleností detailů, nad prostorovou hloubkou záběrů. Jak jste to dokázali?

To je právě dáno přepisem z negativu, protože při standardním přepisu z kopie se detaily i ostrost mohou ztratit duplikačními procesy při výrobě. Speciálně pak černobílý film, což je příklad Postele, se při snaze o dokonalost jinak než z negativu ani přepsat nedá, protože v černobílém obrazu každý nedostatek okamžitě vynikne. Názorným příkladem je třeba tmavé oblečení. Na negativu je patrná kresba švů, obrys kapsy, puky, knoflíky, každý detail látky, zatímco na kopii to už obvykle bývá spečeno v tmavou, jednolitou, placatou plochu. Toto a mnoho jiných úskalí v kopírovacím procesu mívají za následek ztrátu plasticity a prostorovosti záběrů, což je vlastně „vražda" kameramanovy práce a prostředků vložených do natáčení.

Jen použitím přepisu z negativu ale kouzlo* Postele *vysvětlit nelze. U špičkových zahraničních edic je tato metoda používána běžně, ale až* Postel *– a to nejen u mě – vyvolala doslova slast z pozorování dokonalého obrazu.

U převodu na DVD je problém v tom, že do filmu vzniklého „tvůrčím procesem" vstupuje v podstatné míře počítač. Na mysli mám enkódovací proces, který obraz přepsaný z filmové kopie na video převede na data a znovu složí do podoby, kterou pak uvidíte z DVD. A jak už to u softwarů bývá, i tyhle jsou vždy něčím limitovány. Existují softwary, jež obraz zostří, jiné ho zesvětlí, další zkontrastní atd. Bohužel, to vše obvykle na úkor něčeho jiného – třeba ztráty plasticity, ostrosti či obrazového klidu. „Tajemství" Postele je v tom, že jsme si nakonec naprogramovali software vlastní, na míru šitý černobílému obrazu, který filmu při authoringu moc neubral a ponechal mu jeho přirozený půvab. Mimochodem, ta dokonalost záběrů nevznikla mou zásluhou, ale Igor Luther Postel takhle úžasně natočil – to vše bylo na negativu a my to jenom „našli"!

Předpokládám, že profesionálové v authoringovém studiu, zvyklí na české standardy, z vás museli být docela vykulení.

Je fakt, že moje touha po dokonalosti šla někdy až na samu hranici šílenství. Určitě víte, co je to layer-break. Zná to každý uživatel DVD – ve chvíli, kdy laser zhruba uprostřed filmu přepíná při načítání dat z jedné vrstvy na druhou, disk asi na vteřinu „zamrzne". Moje přání bylo umístit tento přechod přímo do místa střihu mezi dvěma scénami, aby byl při sledování neodhalitelný. Jenže se ukázalo, že oblast pro umístění layer-breaku určuje v podstatě authoringový software, podle množství uložených dat. A tak jsme výsledný MPEG museli několikrát nechat kompletně přepočítat, což trvá vždy několik hodin, než se povedlo trefit na požadované místo. A zkuste si ho teď najít!

Potěšila vás nadšená odezva, kterou vydání disku mělo?

Přiznám se, že jsem něco takového vůbec nečekal. Naivně jsem se domníval, že podobnou péči svým titulům věnuje alespoň část zdejších vydavatelů, a nevěděl jsem, že jsme přepis z negativu dělali v ČR jako první. Tváří v tvář všem těm nadšeným reakcím nejen z tuzemska, ale i ze zahraničí se mi teď trošku divně říká, že k té edici došlo vlastně jen úplnou náhodou...

Skončila vaše koketerie s fenoménem DVD s* Postelí*, nebo se chystáte na nějaký další titul?

Postel mě stála spoustu času i finančních prostředků a vznikla především z kamarádství – střihačská práce na ní byla hezkou částí mého života. Přiznám se ale, že o jednom filmu, který by si minimálně stejnou péči zasloužil, vím. S Františkem Vláčilem jsem pracoval – stříhal jsem jeho poslední film, dokument Pražský Odysseus – a v závěru jeho života mě s ním pojilo přátelství, ale to není hlavní důvod, proč jsem přesvědčen, že jeho Markéta Lazarová by měla na DVD vyjít v přepisu z negativu. Markéta je totiž technicky podobný film jako Postel, černobílý cinema-scope, ale na přepis je ještě náročnější, protože je obrazově dynamičtější a náchylnější na ztrátu kresby ve velkých kontrastech – je ve značné míře točena na sněhu. Troufnu si tvrdit, že při přepisu z negativu by z Markéty vylezly ohromující detaily a že by takové vydání bylo událostí světového významu.

Na podporu vydání* Markéty Lazarové *se pořádají internetové petice, ostatně vás jsem viděl i na Letní filmové škole coby účastníka panelové diskuse na tohle téma. To vás ještě nikdo neoslovil?

Udělalo mi velkou radost, když mi řada lidí říkala, že by si Markéta na DVD zasloužila stejnou péči a „výrobní metodu" jako Postel. Vzpomněl jsem si přitom na Františka, jak by mi asi řekl: „Nó, jestli si chceš nabít hubu, občane?" Dokonce jsem byl i kontaktován skupinou nadšenců, kteří přišli s jasným plánem, jak film v reprezentativní podobě vydat, a chtěli po mně, abych se přepisu z negativu a výroby disku ujal. Bohužel, situace je nastavená tak, že práva k vydání Markéty má od státu svěřená společnost Bonton a ta je nechce nikomu dalšímu prodat s argumentem, že Markétu vydá sama a že není důvod ji přepsat jinak než běžným způsobem z filmové kopie. Je smutné, že snímek, který vyhrál anketu o nejvýznamnější československý film všech dob, a je tedy nedílnou součástí národního kulturního bohatství, se tak pravděpodobně dočká edice na průměrné technické úrovni. Pokud chcete slyšet můj soukromý názor, pak než takto bylo by lepší Markétu Lazarovou raději nevydávat vůbec. Ten film je ryzí obrazová báseň a běžný bontonský přepis jí nejspíš ublíží, stejně jako barrandovské přepisy kdysi ublížily Posteli.

To ale nemůže mít jiné vysvětlení, než že nikdo z odpovědných z Bontonu nestudoval...

... v Čimelicích? Samozřejmě!

(Petr Soukup, Reflex 08/6)

VÝROČÍ

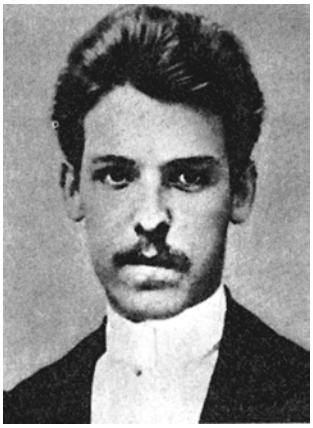

Jan Kříženecký

Jan Kříženecký

Před nedávnem měla česká veřejnost možnost vzpomenout 85. výročí úmrtí prvního českého filmaře Jana Kříženeckého.

Jan Kříženecký studoval původně architekturu. Jeho život však zcela zásadně ovlivnili bratři Lumièrové, kteří 28. prosince 1895 v Paříži předvedli na veřejnosti první film. Kříženecký, který sledoval i jejich předváděčku v Praze, zakoupil v květnu roku 1898 od Lumièrů kameru, která fungovala zároveň jako kopírka i promítačka. Zanechal v té době studií architektury na pražské technice a s plnou vervou se vrhl do natáčení aktualit z pražského života. Ty posléze promítal ve svém proslulém Českém kinematografu – ten byl jedním z pavilonů na výstavě architektury a inženýrství na pražském výstavišti u Stromovky.

Kinematograf původně nabízel návštěvníkům deset „filmů", mezi nimiž figurovaly tři původní – nejznámější z nich byl Polední výstřel z děla. K dalším snímkům, které postupně přibývaly, patřily například: Alarm staroměstských hasičů, Výjezd parní stříkačky k ohni, Přenesení kolébky Františka Palackého z Hodslavic do Prahy, Výjev z lázní žofínských a další.

Pavilon pro 180 diváků uvítal svoje první návštěvníky 19. června 1898, vstupenky stály deset až třicet krejcarů. Pro svůj kinematograf natočil Jan Kříženecký postupně 19 filmů. Byly to i hrané filmy, například ve snímku Dostaveníčko ve mlýnici účinkoval Josef Šváb-Malostranský (původně knihkupec a kabaretiér), který byl prvním českým filmovým hercem.

V roce 1901 natočil Kříženecký 18 „oživlých obrazů" ze IV. všesokolského sletu v Praze na Letné. Po vzniku Československa v roce 1918 se stal Jan Kříženecký prvním ředitelem biografu Světozor v Praze. Průkopník českého filmu Jan Kříženecký zemřel před 85 lety – v roce 1921, v necelých 53 letech. Jeho manželka Zdenka věnovala po jeho smrti Národnímu technickému muzeu Lumièrovu kameru, která byla u zrodu prvních českých filmů. (mk)

PhDr. Vladimír Škutina,

publicista, prozaik a dramatik, se narodil 16. ledna 1931 v Praze. Vystudoval Filmovou fakultu Akademie múzických umění a Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Pracoval jako filmový publicista a scénárista. Jako autor literatury faktu a televizních pořadů se často dostával do konfliktu s politickým systémem státu a již v roce 1960 byl odsouzen za urážku hlavy státu na deset měsíců. V letech 1967-1969 byl zaměstnán v Československé televizi. V roce 1968 patřil k moderátorům provizorního vysílání koordinujícího odpor proti okupaci. V roce 1969 byl zatčen, posléze vyslýchán na svobodě, ale nakonec v letech 1971-1974 znovu vězněn. Po podpisu Charty 77 pracoval jako kameník. Po neustálé šikaně ze strany úřadů se v roce 1978 rozhodl pro exil ve Švýcarsku. Od roku 1979 byl vedoucím redaktorem časopisu Magazín a Reportér. Psal komedie uváděné ve švýcarských a německých divadlech. Do vlasti se vrátil v roce 1990. Zemřel 19. srpna 1995 v Praze. Z tvorby Vladimíra Škutiny si připomeňme alespoň tituly Prezidentův vězeň, Prezidentův vězeň na hradě plném bláznů, Tak už jsem tady s tím vápnem, pane Werichu, Český kníže František Schwarzenberg a útlý svazeček Masarykové v Ženevě. (Josef Kolínský)

ZE SVĚTA HUDBY

Šostakovičovy symfonie na CD

Ke stému výročí narození Dmitrije Šostakoviče chce Symfonický orchestr FOK celý komplet patnáct symfonií vydat na cédéčkách.

Před deseti lety zahájil Maxim Šostakovič, syn slavného ruského skladatele Dmitrije Šostakoviče, s Pražskými symfoniky unikátní projekt: postupně s nimi nastudoval a uvedl všech patnáct symfonií Dmitrije Šostakoviče. Na koncertech přitom vznikly živé nahrávky. „Každá symfonie mého otce je jak román," tvrdí Maxim Šostakovič. Začátkem března 2006 nahrál tento sedmašedesátiletý dirigent v pražském Obecním domě spolu se Symfonickým orchestrem FOK poslední z patnácti Šostakovičových symfonií. Jedná se o unikátní komplet, který nyní čeká na své vydání na kompaktních discích. Na vydání se bude podílet Supraphon.

Až do roku 1936, kdy byla provedena jeho opera Lady Macbeth z Mcenského újezdu, byl Dmitrij Šostakovič předním uznávaným sovětským komponistou a populárním skladatelem hodnotné filmové hudby. Tato opera, a tudíž i směr jeho hudebního vývinu, nebyla přijata tehdejšími sovětskými kritiky pozitivně, naopak byla tvrdě zavržena. Např. IV. symfonie nebyla z tohoto důvodu vůbec uvedena a z programu byla stažena druhá i třetí. V páté symfonii s názvem Praktická odpověď sovětského umělce na zaslouženou kritiku se proto Šostakovič vrací ke klasické stavbě symfonie a k tonálně vyrovnanému, harmonickému stylu. Sám skladatel ještě v roce 1956 svoji čtvrtou zatracuje jako nepovedenou. IV. symfonie byla poprvé v Moskvě provedena až na konci roku 1961. Dnes je Šostakovič považován za největšího klasika ruské hudby 20. století. Autentickým interpretem děl svého otce ve světě se stal Maxim Šostakovič, dnes sedmašedesátiletý dirigent, který počátkem osmdesátých let emigroval na Západ a do Ruska se vrátil teprve nedávno.

I Maxim Šostakovič má za sebou skvělou hudební kariéru. V 19 letech absolvoval moskevskou konzervatoř jako klavírista, pak se začal věnovat dirigování. Už za sovětské éry cestoval po světě a díla svého otce uváděl i s těmi nejvýznamnějšími orchestry. Po emigraci do Spojených států jeho mezinárodní renomé jako autentického interpreta děl Dmitrije Šostakoviče ještě vzrostlo.

V Janáčkově divadle měla premiéru inscenace *Prodané nevěsty*

V brněnském Janáčkově divadle byla nedávno premiéra nové inscenace opery Bedřicha Smetany Prodaná nevěsta. Režisér Ondřej Havelka zasadil výpravné provedení opery do tradičního venkovského prostředí 19. století, nikoliv však do času letní pouti, ale do masopustního veselí na konci zimy. Inscenace je druhou operní režií Ondřeje Havelky. Známý herec a propagátor swingu sice operní režii vystudoval, ale první příležitost režírovat dostal až před dvěma lety v hokejové opeře Nagano v Národním divadle v Praze. Havelka přiznal, že se mu splnil sen, právě s úryvkem Prodané nevěsty totiž kdysi přišel k přijímacím zkouškám na brněnskou JAMU. Havelka zachoval tradiční charakter opery, nechtěl diváky šokovat. „V tomto smyslu jsem zdrženlivý. Extravagantní interpretace jsou mnohdy zbytečně povrchní, bývají to i schválnosti, které nemají hlubšího opodstatnění," míní režisér. Akcentoval však komiku na úkor lyrické roviny příběhu. Národní divadlo v Brně angažovalo Havelku také proto, že jeho jméno může přilákat na operu diváky, kteří tento žánr jinak nevyhledávají.

Anděl Alianz 2005

Ceny Anděl Alianz 2005 si v pražském hotelu Hilton převzali vítězové ve třinácti hlavních kategoriích. Ceny – sošky anděla hrajícího na šalmaj z dílny Jaroslava Róny – předávali např. fotograf Jan Saudek, Petr Janda, primátor Prahy Pavel Bém, ředitel pražské ZOO Petr Fejk, zpěvačka Lucie Bílá ad. Součástí večera byla živá vystoupení českých

a slovenských interpretů a zahraničního hosta. V programu vystoupila i držitelka ceny v anketě TýTý pro nejlepší zpěvačku Aneta Langerová, skupina Hradišťan s primášem Jiřím Pavlicou, Lucie Bílá s Petrem Maláskem, skupina Doga, populární No Name a Peha ze Slovenska, Čechomor a Oskar Petr se skupinou Fabrica Atomica.

Na večeru se dále představila také bývalá členka vokálního tria Black Milk, zpěvačka Helena Zeťová, která se letos ocitla v nominacích na Zpěvačku roku. Dalšími nominovanými, kteří tu vystoupili živě, byli zpěvačka Lenka Dusilová (ta nakonec získala Anděla pro Nejlepší rockové album i Zpěvačku roku), Petr Bende (nominovaný na cenu Objev roku) a kapela Divokej Bill (navržená na cenu v kategorii DVD). Živě vystupujícím s největším počtem nominací byla včera večer kapela Clou – členové Akademie populární hudby jí navrhli na cenu hned ve čtyřech kategoriích – Objev roku, Skupina, Skladba a Album. V hotelu Hilton byla v rámci akce otevřena Síň slávy, součástí programu byla také výstava výtvarných děl zpěvačky Vladivojny La Chiy z ostravské skupiny Banana a vernisáž fotografií z Koncertu lidí dobré vůle na Velehradě.

Součástí andělského ceremoniálu se již tradičně stala „andělská" klubová scéna nabízející den před vyhlašováním hlavních cen koncerty zdarma. Letos se největší zájem posluchačů soustředil na kluby na pražské Národní třídě, kde si mohli vybrat z pěti míst s živou hudbou. Představily se například skupiny Robson, Votchi, Medvěd 009 nebo Blues Band XXL. Další koncerty zdarma pak nabídly např. kluby Akropolis, Matrix, Guru, Velvet, Harley's Bar, Country Saloon America, U Staré paní, Metropolitan Jazz Club či U Malého Glena. „Malé anděly", neboli žánrové ceny v osmi kategoriích, udělila porota již předem v pražském klubu Reduta. Cenu pro Zvukovou nahrávku si odnesla deska Kiss Me On My Ego kapely Monkey Business, album Elida Ivy Bittové mělo nejlepší obal. Sošku pro Album v žánru jazz & blues získal Vertigo Quintet, deska Písňobraní dvojice Plocek a Šuranská byla vyhlášena nejlepší v oblasti world music, ve folku & country ocenila porota album píseckého písničkáře Jiřího Smrže. Vítězi v alternativním rocku jsou Ememevoodoopöka s albem Dort jak brus, heavymetaloví Ador Dorath si odnesli cenu za desku Symbols. Hudebním webem roku je stránka kapely Kryštof.

Ceny:

Skupina roku: *Chinaski*
Objev roku: *Clou*
Album roku – pop & dance: *Monkey Business – Kiss Me On My Ego (Sony BMG)*
Album roku – rock: *Lenka Dusilová – Mezi světy (Universal Music)*
Zpěvačka roku: *Lenka Dusilová*
Zpěvák roku: *Petr Kolář*
Skladba roku: *Clou – Island Sun (Lukáš Vyhnal, Bugsy)*
Videoklip roku: *Anna K. – Cukr (režie Jakub Kohák)*
DVD roku: *Tata Bojs – Nanotour (Warner Music)*
Událost roku: *Colours of Ostrava*
Síň slávy: *Radim Hladík*

Narozeniny slaví

Iveta BARTOŠOVÁ *(*20. 4. 1966)*
Ve své generaci patří k nejúspěšnějším českým zpěvačkám osmdesátých a devadesátých let, je několikanásobnou Zlatou slavicí a vítězkou televizní ankety Týtý. Vstoupila do české pop music společně s Petrem Sepěšim (Červenám, Knoflíky lásky). Má na kontě statisíce prodaných alb, desítky hitů, vítězství v mnoha hitparádách a žebříčcích i vyprodaná turné. Byla upíří hraběnka ve filmu Jaroslava Soukupa Svatba upírů, účinkovala v muzikálovém bestselleru Dracula, který byl její první muzikálovou příležitostí. Získala za album Ve jménu lásky platinovou a dvojplatinovou desku a projekt byl označen za comeback století. Zase nastoupila do muzikálu Les Miserables / Bídníci v roli paní Thenadierové.

Lucie BÍLÁ *(*7. 4. 1966)*
vlastním jménem Hana Zaňáková, svou hvězdnou kariéru odstartovala v roce 1992 natočením úspěšného alba Missariel oceněného 6 Grammy – v kategoriích Zpěvačka roku, Album roku, Píseň roku (Láska je láska), Klip roku (Filip Renč, Láska je láska), Producent roku (Ondřej Soukup) a Nahrávka roku. Účinkovala v baletu-opeře Ondřeje Soukupa a Petra Kratochvíla Zahrada rajských potěšení, např. v muzikálech Bídníci, Dracula, Krysař, Elixír života aj. Stala se i nejpopulárnější zpěvačkou v cenách Týtý a absolutní slavicí v anketě Český slavík, zahrála si i ve filmu – Král Ubu, Fontána pre Zuzanu II, pohádka Princezna ze mlejna, Čas dluhů. Vydala duety s Karlem Gottem. Vyšlo také album Koncert hvězd na Žofíně, kde si zazpívala vedle operních hvězd Petera Dvorského a Evy Urbanové. Vystoupila jako první zpěvák pop music vůbec na Pražském jaru, a to hned na dvou koncertech. Vydala autobiografickou knihu Teď už to vím, možné je všechno. Je patronkou Linky bezpečí (nadace vedená Z. Baudyšovou určená pro týrané a opuštěné děti) a převzala záštitu nad občanským sdružení AUDABIAC.

HUDEBNÍ VÝROČÍ

Kryštof Harant z Polžic *(1. 1. 1564 – 1621)*
Český renesanční skladatel, spisovatel, válečník a diplomat, jenž pro účast v českém povstání přišel o hlavu. Z jeho děl se dochoval šestihlasý motet Qui confidunt in Domino (Ti, co věří v Pána, 1598), pětihlasý motet Maria Kron a zvláště krásná pětihlasá mše o trpící matce Missa quinis vocibus super Dolorosi martyr z oblíbeného madrigalu Marenziova. Vedle toho jsou pak ještě doloženy fragmenty čtyř dalších vokálních děl, z nichž nejzajímavější je skladba na český text Dejž tobě Pán Bůh štěstí.

Adam Michna z Otradovic *(1600-1676)*
Nejvýraznější osobnost raného českého baroka, jindřichohradecký varhaník, skladatel a básník. Ve dvou sbírkách nazvaných Česká mariánská muzika (1647) a Svatoroční muzika (1661) vydal čtyřhlasé a pětihlasé duchovní zpěvy. Řada Michnových písní byla převzata pozdějšími vydavateli kancionálu a jeho píseň Chtíc, aby spal žije v lidové tradici dodnes. Poněkud umělejší byla Loutna česká (1653), soubor duchovních skladeb pro dva soprány s doprovodem 2-3 viol a generálbasu.

František Benda *(22. 11. 1709 – 1786)*
Skladatel, houslista, představitel raného hudebního klasicismu. Patřil do hudebnické rodiny, která se vystěhovala z Čech do Berlína. Z této rodiny vynikl také **Jiří Antonín Benda** *(30. 6. 1722 – 6. 11. 1795), kapelník, skladatel, vlastní tvůrce scénického melodramatu. Melodrama: Ariadna na Naxu (1775), Médea (1778), Almansor a Nadina (1780), Pygmalion (1780). Zpívané drama: Romeo a Julie (1778), komická opera (singspiel) Der Dorfjahrmark (1776), aj.*

Josef Seger *(1716-1782)*
Autor vynikajících varhanních skladeb i fug na témata J. S. Bacha a fugy na píseň Narodil se Kristus Pán.

František Xaver Dušek *(1731 – 12. 2. 1799)*
Skladatel, pedagog a propagátor W. A. Mozarta.

František Xaver Brixi *(1732-1771)*
Po studiích v hudební piaristické škole v Kosmonosích se Brixi s úspěchem uplatňoval v pražských chrámech jako varhaník a skladatel. Jako sedmadvacetiletý se stal kapelníkem v metropolitním chrámu sv. Víta na Hradčanech. Stal se nejhranějším českým skladatelem 18. století. Ač se nedožil celých 40 let, zanechal rozsáhlé dílo, zatím odhadované asi na 500 titulů. V jeho díle převládají pochopitelně díla chrámová; velké oratorní skladby jako Filius prodigus, Opus patheticum de septem doloribus a Judas Iscariothes.

Jan Křtitel Kuchař *(1751-1829)*
Kapelník pražské italské opery, varhaník několika pražských chrámů, propagátor W. A. Mozarta (autor klavírních výtahů několika jeho oper).

Václav Vincent (Vincenc) Mašek (Machek, Maschek) *(5. 4. 1755, Zvíkovec u Rokycan – 15. 11. 1831, Praha)*
Skladatel, koncertní klavírista, pedagog a kapelník pražské německé opery. Studoval hru na klavír u F. Duška a skladbu u J. Segra. V roce 1802 založil v Praze obchod s hudebninami.

Antonín Josef Alois Volánek *(1761-1871)*
Dirigent divadla U Hybnerů, německého singlspielu ve Stavovském divadle i malostranského divadla u dominikánů a ředitel několika pražských kůrů.

František Škroup *(3. 6. 1801, Osice u Pardubic – 7. 2. 1862, Rotterdam)*
Skladatel první české zpěvohry. O skladbu se pokoušel již od gymnaziálních let a pokračoval v ní i při studiích filozofie a práv v Praze. Po provedení eklektické zpěvohry Drátník (1826) se stává kapelníkem Stavovského divadla. S Chmelenským složil ještě české opery Oldřich a Božena (1826) a Libušin sňatek (1835). Složil hudbu k Tylově hře Fidlovačka, kde je památná píseň Kde domov můj.

Jan Václav Kalivoda *(1801-1866)*
Český houslista a skladatel působící v cizině (fürstenberský kapelník).

Alois Jelen *(11. 5. 1801, Světlá nad Sázavou – 15. 10. 1857, Chvaly u Prahy)*
Tenorista a skladatel. Spolu s F. Škroupem byl členem obrozenecké skupiny, která provozovala české opery. Byl prvním Maxem v českém provedení Čarostřelce, působil i jako dirigent a sbormistr, v roce 1840 založil Žofínskou akademii.

Josef Vorel *(14. 11. 1801, Opočno – 19. 12. 1874, Zdice)*
Skladatel. Pocházel z kantorské rodiny, založil studentskou dechovou kapelu a začal skládat taneční hudbu. Stal se kaplanem v Žebráku, farním administrátorem a farářem ve Zdicích.
O: Sládci (1836-37).

Jan Bedřich Kittel *(8. 5. 1806, Orlík nad Vltavou – 20. 7. 1868, Lešno v Polsku)*
Skladatel, dirigent, pedagog, ředitel první pražské konzervatoře. Zavedl hraní orchestru v sedě – dotud bylo v Praze zvykem, že při koncertní produkci orchestrální hráči stáli.
O: Bianca und Giuseppe oder Die Franzosen vor Nizza (1847), Die Waldblume (1852), Die Bilderstürmer (1854).

Jan Nepomuk Škroup *(15. 9. 1811, Velké Osice u Pardubic – 5. 5. 1892, Praha)*
Skladatel, sbormistr a dirigent, bratr Františka Škroupa. Sbormistr a druhý kapelník Stavovského divadla v Praze, ředitel Žofínské akademie. Napsal papežskou hymnu, která byla v roce 1858 zavedena do všech rakouských škol. Píseň Bývali Čechové z opery Švédové v Praze znárodnila.

Hynek Vojáček *(4. 12. 1825, Zlín – 9. 2. 1916, Petrohrad)*
Skladatel, pedagog. Byl fagotistou carské opery a profesorem na konzervatoři v Petrohradě.
O: Zajatá (1867), Tamara, carevna gruzínská.

Antonín Bennewitz *(1833-1926)*
Houslový virtuóz a pedagog, ředitel pražské konzervatoře.

Hynek Palla *(12. 12. 1837, Praha – 24. 7. 1896, Plzeň)*
Skladatel, dirigent, hudební publicista a významný sokol. Sbormistr plzeňského Hlaholu a dirigent plzeňského orchestru.
O: Vlasta (1881).

Eduard Nápravník *(24. 8. 1839, Býšť u Hradce Králové – 23. 11. 1916, Petrohrad)*
Český skladatel a dirigent. Studoval na varhanní škole v Praze a soukromě u J. B. Kittla. Od roku 1861 působil v Petrohradě, kde se stal prvním kapelníkem carské opery a dirigentskou autoritou Ruska v druhé polovině století. Za zásluhy byl povýšen do šlechtického stavu. Značnou část svého jmění věnoval na založení stipendií pro hudební studium dětí nemajetných rodičů.
O: Nižegorodci (1868), Garold (1886), Dubrovskij (1894), Francesca da Rimini (1902).

Antonín Dvořák *(8. 9. 1841, Nelahozeves u Kralup – 1. 5. 1904 Praha)*
Český skladatel světového jména. V minulém roce jsme podrobně na stránkách Kulturního Klubu o životě a díle Antonína Dvořáka informovali. Dovolíme si pouze připomenout jeho opery: německá opera Alfred (1870), Král

a uhlíř (1871 a 1874), Tvrdé palice (1874), Vanda (1875), Šelma sedlák (1877), Dimitrij (1882), Jakobín (1888), Čert a Káča (1899), Rusalka (1900), Armida (1903).

Adolf Čech *(vl. jm. Adolf Jan Antonín Tausík) (11. 12. 1841, Prčice – 27. 12. 1903, Praha)*
Dirigent. Syn kantora a ředitele kůru, hudební základy získal u otce, pak studoval u J. Krejčího. Od roku 1876 prvním kapelníkem v Prozatímním divadle v Praze, poté i v Národním divadle. Počínaje Hubičkou dirigoval Čech všechny Smetanovy premiéry, včetně Mé vlasti (s výjimkou Vyšehradu). Byl přítelem Smetanovým, který si jeho umění vážil. Byl premiérovým dirigentem Dvořákova Jakobína a Čerta a Káči a Fibichovy Nevěsty messinské a Šárky, v ND poprvé uvedl Lohengrina (12. 1. 1885), „spoludirigoval" pražskou premiéru Eugena Oněgina. Řídil koncerty Umělecké besedy.

Emanuel Chvála *(1. 1. 1851, Praha – 28. 10. 1924, Praha)*
Skladatel a hudební kritik v Národní politice a spisovatel. Ve své skladební činnosti dával přednost lidovému tónu a v jediné opeře Záboj se přidržel vzoru Zdeňka Fibicha, z jehož školy vyšel. Opera byla poprvé v Praze provedena v roce 1918.

Jindřich Hartl *(30. 4. 1856, Nová Paka – 11. 9. 1900, Velká Kikinda v Maďarsku)*
Skladatel, absolvent pražské varhanní školy, působil jako varhaník a kapelník divadelních společností. Odešel do Srbska, kde působil pod jménem Dobromil Tvrdovič.
O: Natálie (1885), Horníci (1887), Debora (1888), Záboj a Ludiše (1889).

Josef Bohuslav Foerster *(30. 12. 1859, Praha – 29. 5. 1951, Vestec u Staré Boleslavi)*
Hudební skladatel, pedagog, hudební publicista a malíř. Pocházel z hudebnické rodiny, jeho otec byl varhaníkem a profesorem konzervatoře v Praze. Byl varhaníkem u sv. Vojtěcha, hudebním referentem Národních listů v Praze. Od roku 1893 spolu s manželkou, sopranistkou Bertou Lautererovou, byl profesor klavíru na hamburské konzervatoři. Od roku 1903 působil ve Vídni jako profesor skladby na tamní konzervatoři. Roku 1918 se vrací zpět ve vlasti, od roku 1919 byl profesor skladby na pražské konzervatoři, později mistrovské škole, zastával i úřad prezidenta České akademie věd a umění, čestný doktor Karlovy univerzity a národní umělec. Mistrem skladby písňové (cykly Erotikon, Láska, Noční violy atd.), komponoval sborové a kantátové skladby (Stabat Mater, Svatý Václav aj.). Orchestrální obor je zastoupen 5 symfoniemi, 6 svitami a 4 symfonickými básněmi. Psal také opery, komorní práce a chrámové skladby.
O: Debora (op. 41, 1890-91), Eva (op. 50, 1895-97), Jessika (op. 60, 1002-04), Nepřemožení (op. 100, 1917), Srdce (op. 102, 1921-22), Bloud (op. 158, 1935-36).

Berta Foersterová-Lautererová *(11. 1. 1869, Praha – 9. 4. 1936, Praha)*
Sopranistka. Hudebně se vzdělávala na Žofínské akademii a pražské konzervatoři. V roce 1887 debutovala v ND jako Agáta. Od roku 1888 angažována na melodramatický obor. Triumf slavila jako Desdemona v první mimoitalské premiéře Otella i jako Taťána v pražské premiéře Eugena Oněgina (sám Čajkovskij její výkon vysoce ocenil). V roce 1982 se provdala za J. B. Foerstra, 1893 odešla do opery v Hamburku, kde pod vedením Gustava Mahlera přispěla k uvedení Prodané nevěsty, v níž zpívala Mařenku. V roce 1901 ji Gustav Mahler angažoval do vídeňské Dvorní opery (do roku 1913). Zachovalo se několik gramofonových snímků.

Václav (Váša) Suk *(16. 11. 1861, Kladno – 12. 1. 1933, Moskva)*
Houslista, dirigent a skladatel. Absolvent pražské konzervatoře, skladbu studoval soukromě u Z. Fibicha. Koncertní mistr opery v Kyjevě, houslista a kapelník Velkého divadla v Moskvě.
O: Lesův pán (1886-92).

František Jílek *(16. 2. 1865, Písek – 25. 1. 1911, Praha)*
Dirigent a skladatel, byl žákem Zdeňka Fibicha, kapelník v Opavě a od roku 1891 v Národním divadle jako spolehlivý zástupce K. Kovařovice.

Stanislav Suda *(30. 4. 1865, Starý Plzenec – 1. 9. 1931, Plzeň)*
Skladatel. Několik měsíců po narození oslepl, studoval v ústavu pro slepce na Hradčanech hru na flétnu, housle a klavír.
O: U božích muk (1895-96), Lešetínský kovář (1900-02), Bar Kochba (1904-05), Il divino Boemo (1909-12), Haydnova nevěsta (1931, nedokončeno).

Jan Nepomuk Polášek *(16. 4. 1873, Frenštát pod Radhoštěm – 3. 4. 1956, Valašské Meziříčí)*
Skladatel. Studoval hru na flétnu, housle, klavír, varhany, sběratel valašské lidové písně.
O: Za noci měsíčné (1930), Dolináci (1939), Sůl nad zlato (1946).

Josef Procházka *(24. 5. 1874, Slaný – 8. 11. 1956, Praha)*
Skladatel, pianista a pedagog. Absolvent pražské konzervatoře, kompozici studoval u Antonína Dvořáka. Profesor pražské konzervatoře na klavírním oddělení.
O: Závěr sporu (1934), Improvisator (1944).

Emanuel Maršík *(24. 12. 1875 Spálené Poříčí – 5. 3. 1936 Tábor)*
Skladatel, žák Zdeňka Fibicha a Antonína Dvořáka.
O: Černý leknín (1921), Studentská láska (1925).

Jan Václav Novák *(30. 3. 1876, Praha – 5. 2. 1939, Praha)*
Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře, V letech 1903-05 korepetitor brněnské opery, učitel na hudebních školách, klarinetista ČF, nakonec kavárenský pianista v Praze.
O: Božský mistr (1915).

Fidelio Friedrich Finke *(22. 10. 1981, Josefův Důl – 12. 6. 1968, Drážďany)*
Skladatel, český Němec. Absolvent pražské konzervatoře, žák Vítězslava Nováka, dirigent pražské Německé hudební akademie, po 2. světové válce žil v Drážďanech a Lipsku.
O: Die versunkene Glocke (1916-18), Die Jakobsfahrt (1935).

Jan Kunc *(27. 3. 1883, Doubravice u Blanska – 11. 9. 1976, Brno)*
Skladatel, hudební publicista, profesor brněnské konzervatoře, JAMU a univerzity, žák Leoše Janáčka a Vítězslava Nováka.
O: Paní z námoří (1919, nedokončena).

Václav Talich *(28. 5. 1883, Kroměříž – 16. 3. 1961, Beroun)*
Dirigent světového významu. Podrobně jsme již o životě a činnosti tohoto významného dirigenta informovali i na stránkách Kulturního klubu. Vychoval řadu vynikajících dirigentů, a to nejen českých.

Antonín Barák *(15. 11. 1886, Praha – 10. 6. 1959, Rokycany)*
Dirigent. Absolvent pražské konzervatoře, flétnista ČF a operního orchestru v Bělehradě. Sbormistr a kapelník opery plzeňské, kde posléze do roku 1949 zastával místo šéfa. Představuje znamenitou osobnost českého operního dirigentství v meziválečném období. Měl velký podíl na uvádění současné české tvorby jak S. Sudy, J. Bartovského, Foerstrovy, Novákovy a Janáčkovy, Voggla, Karla. Byl úspěšným pěveckým pedagogem (k jeho žákům patřili např. M. Budíková, A. Votava).

Vladimír Ambros *(18. 9. 1891, Prostějov – 12. 5. 1956, Prostějov)*
Skladatel a dirigent. Studoval na brněnské varhanní škole u Leoše Janáčka a na konzervatoři ve Frankfurtu nad Mohanem, pohostinsky řídil Moravskou filharmonii.
O: Ukradené štěstí (1924-25), El Christo de la Luz (1926), To mě těší (1931), Maryla (1953).

Karel Boleslav Jirák *(28. 1. 1891, Praha – 30. 1. 1972, Chicago)*
Skladatel, dirigent, teoretik a pedagog. Skladbu vystudoval soukromě u V. Nováka a J. B. Foerstra. Působil jako korepetitor a kapelník v Hamburku, v Brně, byl profesorem pražské konzervatoře, dirigent Hlaholu i České filharmonie. V roce 1947 odešel do USA, kde se stal v Chicagu profesorem Roosevelt University.
O: Žena a Bůh (op. 3, 1912-13, pův. název Apollonius z Tyany).

Mirko Hanák *(4. 9. 1891, Slavkov u Brna – 22. 3. 1972, Ostrava)*
Dirigent, původně houslista. Dirigoval nejen klasický repertoár, ale i modernu, pozoruhodným dirigentským i dramaturgickým činem bylo uvedení opery E. Křenka Jonny vyhrává a čs. premiéra opery baletu W. Maliszewského Siréna (1935).

Václav Kálik *(18. 10. 1891, Opava – 18. 11. 1951, Praha)*
Skladatel. Působil převážně jako sbormistr.
O: Jarní jitro (1935), Lásky div (1943), Posvěcení mládí (1946).

Miroslav Krejčí *(4. 11. 1891, Rychnov nad Kněžnou – 29. 12. 1964, Praha)*
Skladatel. Žák V. Nováka, učil na středních školách, pak profesorem pražské konzervatoře. Otec skladatele a dirigenta Františka (Iši) Krejčího.
O: Léto (1937), Poslední hejtman (1944).

Jan Kühn *(11. 11. 1891, Boguchwali v Haliči – 15. 2. 1958, Praha)*
Basista a sbormistr. Vybudoval Kühnův dětský sbor, (který řídil do roku 1957), Český pěvecký sbor a Pražský filharmonický sbor.

Jindřich Hybler *(31. 12. 1891, Semily – 2. 3. 1967, Praha)*
Skladatel, absolvent pražské varhanní školy u J. B. Foerstra. Působil jako violista, dirigent a tajemník J. B. Foerstra.
O: Odchod (op. 14, 1916).

Osvald Chlubna *(22. 7. 1893, Brno – 30. 10. 1971, Brno)*
Skladatel, absolvent brněnské varhanní školy, žák Leoše Janáčka. Učil na konzervatoři, později pedagog na JAMU.
O: např. Jiří z Kunštátu a Poděbrad (op. 53, 1941-41), Kolébka (op. 81, 1952).

Vladimír Polívka *(6. 7. 1896, Praha – 11. 5. 1948, Praha)*
Skladatel. Absolvent pražské konzervatoře. Působil dlouhou dobu jako klavírní doprovázeč houslisty Jaroslava Kociána, poté působil na konzervatoři v Praze a byl státním inspektorem hudebního školství. Jeho kompoziční činnost je velice rozsáhlá a různorodá.
O: Polobůh (1929-30).

Otakar Pařík *(1901-1955)*
Klavírista, komorní hráč, doprovázeč, dirigent. Rozhlasový dirigent, v roce 1945 pověřen vedením Filmového symfonického orchestru, v roce 1954 odchází do Ostravy a zakládá samostatný velký symfonický orchestr. Bohužel po jedné úspěšné sezóně neočekávaně umírá.

Zdeněk Folprecht *(26. 1. 1900, Turnov – 29. 10. 1961, Praha)*
Skladatel a dirigent. Skladbu studoval na pražské konzervatoři u J. B. Foerstra, V. Nováka a V. Talicha. Dirigent opery v Bratislavě, následovně v Národním divadle v Praze.
O: Lásky hra osudná (op. 3, 1922), Zlomené srdce.

Emil Hlobil *(11. 10. 1901, Veselí nad Lužnicí – 25. 1. 1987, Praha)*
Skladatel a pedagog. Od roku 1941 na pražské konzervatoři, od roku 1958 na AMU profesor skladby.
O: Anna Kareninová (1965), Měšťák šlechticem (1967). Král Václav IV. (1981).

Adolf Heller *(6. 11. 1901, Praha – 1. 7. 1954, Santa Barbara, Kalifornie)*
Dirigent. Skladbu a dirigování studoval na pražské konzervatoři, po studiích se stal asistentem A. Zemlinského v pražském NDT, v roce 1932-39 šéfem olomoucké opery. Před nacisty emigroval do USA.

Vilém Prokop Mlejnek *(19. 2. 1906, Praha – 29. 7. 1975, Rokytnice)*
Skladatel, absolvent pražské konzervatoře (skladba u O. Šína a J. Suka, dirigování u P. Dědečka a V. Talicha). Violoncellista České filharmonie, sbormistr Filharmonického sboru, po válce krátce šéf opery v Ústí nad Labem a v Kladně, dirigent činoherního orchestru Vinohradského divadla, spoluzakladatel a gambista sdružení Pro arte antiqua.

O: Romatikové (1925), Miriam, Koza Dereza, Pohádka o dvou jehlách, Tajemný hudec.

Stanislav Mach *(4. 9. 1906, Jilemnice – 24. 12. 1975, Čáslav)*
Skladatel a pedagog. Působil jako sbormistr a pedagog.
O: Šípková Růženka (1932-33), Stříbrná studánka (1950), Čarovné housle (1955).

Miloš Sokola *(18. 4. 1913, Bučovice na Moravě – 28. 9. 1976, Praha)*
Skladatel a houslista orchestru Národního divadla.
O: Marnotratný syn (1978).

Jiří Strniště *(24. 4. 1914, Dašice – 30. 7. 1991, Mukařov)*
Skladatel a dirigent, absolvent pražské konzervatoře (skladba u R. Karla a O. Šína, dirigování u M. Doležila a P. Dědečka) a mistrovské školy V. Nováka. Jako dirigent působil v různých divadlech, spolupracoval s rozhlasem.
O: Lan-ni (1959-62).

Rafael Kubelík *(29. 6. 1914, Býchory u Kolína – 11. 8. 1996, Luzern, Švýcarsko)*
Český skladatel a dirigent světového významu, syn houslového virtuóza Jana Kubelíka. Absolvent pražské konzervatoře (housle studoval u J. Felda, dirigování u P. Dědečka a skladbu u O. Šína). Jako devatenáctiletý řídil poprvé ČF, od roku 1936 jedním z jejích stálých dirigentů, 1939-41 šéf brněnské opery, během této krátké doby nastudoval osm oper, 1946-48 šéfem ČF, po roce 1948 emigroval. V roce 1955-58 šéfem Královské opery Covent Garden, od roku 1961 šéfem Bavorského orchestru v Mnichově, od roku 1972-74 hudebním ředitelem MET. I když už těžce nemocen, v roce 1990 slavnostně dirigoval Mou vlast na Pražském jaru v osvobozené zemi. Neúnavně propagoval nejen českou hudbu, ale i českou kulturu po celém světě a podporoval krajanskou komunitu nejen ideově, ale také sponzorskými dary. Například vyšší částkou peněžně podpořil zřízení desky T. G. Masaryka ve Vídni na Petrském náměstí.
O: Veronika (1943), Císařovy šaty (1947).

Milan Harašta *(16. 9. 1919, Brno – 29. 8. 1946, Brno)*
Skladatel. Jeho studia hudební vědy přerušilo uzavření vysokých škol nacisty, absolvent brněnské konzervatoře jako žák V. Kaprála. Zemřel po pětiletém zápase na plicní chorobu.
Opery: Se srdcem si divno hrát (1938), Nikola Šuhaj (op. 9, 1941-44), další dvě opery Generál Adamov a Vlci zůstaly jen v náčrtech. Připravoval též obsáhlý rozbor Janáčkových skladeb.

Ivan Jirko *(7. 10. 1926, Praha – 20. 8. 1978, Dobříš)*
Skladatel a lékař, skladbu studoval u K. Janečka a P. Bořkovce. Pracoval jako psychiatr, pak profesor skladby na AMU v Praze.
O: Večer tříkrálový (1963-64), Podivuhodné dobrodružství Arthura Rowa (1967-70), Milionářka (1969-70), Děvka (1970).

Josef Berg *(8. 3. 1927, Brno – 26. 2. 1971, Brno)*
Skladatel, muzikolog a spisovatel. Absolvent brněnské konzervatoře.
O: Odysseův návrat (1962), Evropská turistika (1963-64), Eufrides před branami Tymén (1964), Johannes doktor Faust (1966), Snídaně na hradě Šlankenvaldě (1966), Oresteia (1967).

Oldřich Bohuňovský *(30. 5. 1936, Pacov – 22. 9. 1996, Olomouc)*
Studoval u J. Pinkase na JAMU. Dirigentem v Opavě, Olomouci, poté šéfem opery v Opavě, šéfem plzeňské opery. V Opavě nastudoval čs. premiéry Potopa (J. Ducháň), Rozsudek (J. Ciker) a Attila (G. Verdi).

Češi budou moci pracovat v dalších evropských zemích

Zatímco Rakousko společně s Německem vyjádřilo odhodlání plně využít přechodného období pro otevření svého pracovního trhu občanům z nových členských zemí Evropské unie a počkat až do roku 2011, některé jiné státy již přistoupily k jeho zrušení. K Británii, Irsku a Švédsku, které přechodné období pro nové členy vůbec nezavedly, se letos připojilo i Finsko, Portugalsko, Španělsko a také Švýcarsko, které ovšem není členskou zemí Evropské unie. Představitele těchto států k tomuto kroku vedly pravděpodobně údaje z posledních dvou let, které dokládají, že panické obavy z masivního přílivu nových levných pracovních sil nebyly zcela na místě. Zvlášť jednoznačně to platí v případě České republiky – do zahraničí jich odešlo pouze 30 tisíc, především do Velké Británie a Irska. Vesměs se jedná o mladé lidi, kteří si v cizině chtějí vydělat nějaké peníze na start do samostatného života a většinou počítají, že se po určité době do České republiky vrátí. Lze očekávat, že z nově otevřených pracovních trhů bude občany České republiky přitahovat především Španělsko, které mnozí znají z turistických návštěv. Právě v přímořských letoviscích by se mohli mnozí studenti a další mladí lidé uplatnit při sezónních pracích o prázdninách například jako číšnici, pokojské apod. Někteří lidé by přitom mohli využít i své znalosti španělštiny, která se stále vyučuje na některých středních školách. Mateřský jazyk by pak pro mě mohl být další výhodou, protože číšník znalý češtiny by jistě dokázal přitáhnout do podniku své krajany. Naopak například ve Finsku asi budou muset případní čeští uchazeči počítat s podstatně větší jazykovou bariérou.

(MaFr)

ODS obvinila premiéra Paroubka, že v Bruselu nehájil české zájmy

ODS obvinila premiéra Jiřího Paroubka (ČSSD), že na summitu Evropské unie v Bruselu neobhájil české zájmy při jednání o službách. Okleštěná a rozmělněná verze evropské směrnice o službách, s níž souhlasil, podle nejsilnější opoziční strany nepřináší téměř nic v porovnání se současným stavem. Nepřispěje ke zlepšení ani české, ani evropské ekonomiky. Novinářům to v sobotu řekl po jednání Výkonné rady ODS v Karlových Varech stínový ministr zahraničních věcí a europoslanec Jan Zahradil. Česká

republika se v pátek na summitu EU vzdala svého požadavku na silnější podobu směrnice o liberalizaci služeb v unii. Premiér Paroubek to zdůvodnil potřebou dosáhnout v této věci kompromisu. „Usnesení o službách neodpovídá úplně našim původním představám, je to však rozumný kompromis. Buď budeme mít toto, nebo nic," uvedl Paroubek. Podle ODS to je ale chybný krok. „Připomínáme, že česká, slovenská, polská, maďarská, lotyšská, litevská a estonská delegace ve frakci EPP-ED v Evropském parlamentu tuto verzi směrnice nepodpořily," poznamenal Zahradil.

Havel: Vízová politika USA je projevem byrokratické přihlouplosti

Přísná vízová politika USA vůči České republice není podle exprezidenta Václava Havla projev velmocenské povýšenosti, ale projev „byrokratické přihlouplosti, pedanterie, která je ve svých důsledcích mnohdy absurdní". „Není nutné, abychom odpovídali adekvátními opatřeními, protože to znamená přistoupit na tu hru a stát se podobnými byrokraty," řekl Havel v rozhovoru pro ČTK. Dodal, že asymetrický vztah dvou států v oblasti vízové politiky je docela běžný a není podle něj třeba se kvůli tomu urážet. Otázka vízové povinnosti ožila nedávno poté, co se minstr zahraničí Cyril Svoboda vyslovil pro důslednější kontrolu turistů přijíždějících z USA a také z Kanady a Austrálie. Každý turista z těchto zemí by měl podle Svobody dostávat na hranicích vstupní a výstupní razítko. Úředník by měl také vždy zkontrolovat, jestli cizinec má na pobyt v Česku dost financí, a zjistit, zda tu nechce načerno pracovat. Podle Cyrila Svobody existuje vážné podezření, že se tato pravidla masově porušují.

ODS podpořila ústavní stížnost senátorů kvůli úhradové vyhlášce

Výkonná rada ODS v sobotu na jednání v Karlových Varech podpořila iniciativu senátorského klubu ODS, který se chystá podat ústavní stížnost proti nové úhradové vyhlášce ministerstva zdravotnictví. Senátoři tak chtějí dosáhnout její zrušení. Úhradová vyhláška vstoupí v platnost už od dubna a pojišťovny podle ní budou platit lékařům za péči o nemocné. Novela původní zdravotníky ostře napadané úhradové vyhlášky umožní, aby lékaři poskytli nemocným proti loňsku o 5 % péče více a napsali jim o 8 % léků více. Text vyhlášky už schválila legislativní rada vlády a lékaři pozvaní na schůzku k premiérovi Jiřímu Paroubkovi. Kritici, především z řad praktických a soukromých lékařů, vyhlášku zpochybňují, zvýšení plateb za péči je podle nich předvolební krok. Také pojišťovny mají z novely obavy, tvrdí, že bude problém podle ní platit.

Kdo vlastně v současné době vede Nejvyšší soud České republiky?

Prezident republiky ještě v únoru vyhověl návrhu ministra spravedlnosti a odvolal z funkce předsedkyni Nejvyššího soudu Ivu Brožovou. Jeho rozhodnutí svým podpisem potvrdil i premiér. Šlo mimochodem o mimořádně vzácnou chvíli, komentuje český tisk: hlava státu a šéf vlády jinak vedou spory téměř ve všech otázkách, které se obou aspoň trochu týkají: připomeňme jen aktuální výměnu názorů k otázce registrovaného partnerství nebo spor o organizaci návštěvy ruského prezidenta Putina. Poté, co byla zbavena funkce, obrátila se Brožová se svými stížnostmi na další dvě klíčové soudní instituce – na Nejvyšší správní soud a na Ústavní soud. Pokud jde o strážce ústavnosti ve státě, ve věci samotné ještě rozhodnutí přijato nebylo, ale soud zatím pozastavil platnost odvolání Brožové do doby, než prozkoumá ústavnost prezidentova rozhodnutí. Viděno tímto pohledem, předsedkyní nejvyššího soudu je nadále Iva Brožová. Potvrzuje to i mluvčí Ústavního soudu Michal Spáčil.

Pokles preferencí ČSSD

Za pokles voličských preferencí ČSSD mohou podle komentářů některých českých deníků nejen problémy ve zdravotnictví či pasivita členské základny, ale i politika a chování jejího celostátního volebního lídra a premiéra Jiřího Paroubka. Komentátoři si všímají toho, že Paroubek kvůli poklesu popularity ČSSD začal kritizovat i lidi, které sám vybral do funkcí – mimo jiné ministra zdravotnictví Davida Ratha či šéfa volebního štábu ČSSD Jaroslava Tvrdíka. Komentátor Mladé fronty Dnes si všímá, že „Paroubek kritizuje svůj tým za to, že dělá práci, pro kterou si jej vybral: za efektní, razantní, nepromyšlené a náhodné prudké činy, které mají vyvolat sympatie veřejnosti pro svou buldozeří tvrdost a říznost. To má prý veřejnost v oblibě. Ale protože taková politika plodí chaos, zmatek a nejasnost záměrů, má ji veřejnost také v neoblibě. V tomto stadiu popularity asi Paroubek právě je," píše autor. Komentátor Práva píše, že k poklesu preferencí ČSSD mohlo přispět i chování Paroubka, „které je v poslední době poznamenáno snahou udržet vše pod kontrolou a prudkými reakcemi, když se to nedaří". Autor napsal, že Paroubkova hádka s Hradem kvůli návštěvě ruského prezidenta Vladimira Putina v Česku nebyla akcí, která nese kladné body. Komentátor Lidových novin přirovnává situaci k vývoji před necelým rokem, kdy důsledkem problémů ČSSD byl rostoucí náskok ODS ve voličských preferencích. „Jako by se čas vrátil o pár měsíců zpět. Krajně nervózní sociálnědemokratický lídr by rád zastavil propad své strany, z přemíry snahy dělá chyby a táhne ji níž. Naproti tomu ne příliš silný šéf ODS v médiích prakticky neexistuje. Což ovšem lidi neodrazuje, a tak jeho strana zvyšuje náskok v průzkumech veřejného mínění a on tak drží trumfy v rukou," napsal autor.

Cílem ČSSD je dosáhnout ve volbách hranice 30 % získaných hlasů

Pokud ČSSD nevyhraje červnové volby do Poslanecké sněmovny, celé vedení strany v souladu s usnesením jejího loňského sjezdu složí mandát. Deníku Právo to řekl úřadující šéf ČSSD Bohuslav Sobotka. Sám ale očekává, že ČSSD volby vyhraje. Připomněl, že cílem ČSSD je dosáhnout ve volbách hranice 30 % získaných hlasů. V předvolebních průzkumech voličských preferencí je ČSSD druhá za ODS. Od nástupu Jiřího Paroubka do funkce premiéra loni na jaře začala náskok občanských demokratů snižovat, ale hranici 30 % hlasů nepřekročila.

Ministr zdravotnictví David Rath

hodlá ubrat při prosazování svých záměrů na razanci. Podle premiéra Paroubka totiž ke klesající oblibě ČSSD přispěly i nepopulární kroky ve zdravotnictví. Lékařům se nelíbí úhradová vyhláška, lékárníkům snižování marží. Rath se chce vyjadřovat diplomatičtěji a hledat kompromis. Ten se rýsuje v maržích na léky. S nápady na řešení situace ve zdravotnictví přicházejí i zdravotní pojišťovny.

Poslanecká sněmovna schválila zákon o registrovaném partnerství

Poslanecká sněmovna schválila minulý týden zákon o registrovaném partnerství lidí stejného pohlaví. Návrh normy, která umožňuje gayům a lesbám uzavírat svazky, v únoru vetoval prezident Václav Klaus. Poslanci poté prezidentovo veto přehlasovali nejmenší možnou většinou 101 hlasů. Proti byli tradičně lidovci a normu nepodpořila ani drtivá většina občanských demokratů.

Nový trestní zákoník sněmovnou neprošel

Podle komentáře v deníku Právo je správné, že trestní zákoník nebyl ve své nynější podobě schválen. Paragraf o postihu tunelování je důležitý a není jisté, zda by ho jiné právní předpisy mohly nahradit. Podle deníku jsou nepřesvědčivé námitky, které hovoří o tom, že je paragraf zbytečný, protože lze zneužívání informací v obchodním styku stíhat podle jiných právních předpisů. Vyjmout paragraf o tunelování z trestního zákoníku je podle listu problém nejen právní, ale i morální a společenský. Mladá fronta Dnes také komentuje politické pozadí, které rozpoutalo diskusi o přijetí trestního zákoníku. „Nejsme bez zákona, nemáme jen lepší zákon. Bylo by dobré, kdybychom ho měli. Před volbami však politiky daleko víc zajímají výhody pro ně samé než tresty pro vrahy," uzavírá deník.

Vláda se nebude zabývat ostatky wehrmachtu v ústeckém skladu

Řešení situace kolem ostatků vojáků německého wehrmachtu, které tři roky skrývá sklad stavební firmy v Ústí nad Labem, je podle ministerského předsedy Jiřího Paroubka, který je také současně lídrem ČSSD v Ústeckém kraji pro sněmovní volby, plně v kompetenci ústeckého primátora Petra Gandaloviče (ODS). Gandalovičovi, který je přímým volebním konkurentem premiéra, podle Paroubkova názoru řešení problému trvá moc dlouho. Prezident Václav Klaus vyzval Gandaloviče, ale také ministry pro místní rozvoj a armády Radko Martínka a Karla Kühnla a primátora Prahy Pavla Béma ke společnému řešení „neúnosné situace". Problém neuložených ostatků se podle něj kompetenčně dotýká právě resortů těchto ministrů a obou primátorů. „Další odklad řešení tohoto vážného problému považuje prezident republiky za nepřijatelný," sdělil tisku Klausův tajemník Ladislav Jakl. Podle deníku Mladá fronta Dnes skrývá tovární hala v Ústí nad Labem už tři roky 4 000 beden s ostatky vojáků německého wehrmachtu, kteří za druhé světové války zahynuli na českém území. Němci vojáky exhumovali z hrobů po celé republice. Chtěli je pohřbít na centrálním hřbitově, který měl vzniknout jako součást bývalého Evangelického hřbitova v pražských Strašnicích. Projekt ale zkrachoval kvůli nedostatku peněz. Rodinám padlých Němců nedůstojné skladování ostatků jejich příbuzných velmi vadí a už několik let proti tomu marně v Německu protestují.

Inspektora ČOI zbili v Chebu na tržišti kontrolovaní stánkaři

Inspektora České obchodní inspekce zbili při jedné sobotní kontrole asijského tržiště Dragoun v Chebu kontrolovaní stánkaři. Čtyřiašedesátiletého muže při pokusu o prohlídku stánku odstrkovali, několikrát ho udeřili a srazili ho na zem. V dalším útoku zabránili trhovcům pracovník areálu a celníci. Kontrolor se bude s lehčími zraněními patrně léčit doma. Pachatelé útoku se ztratili v davu. Otřesený inspektor přitom prý trhovce neprovokoval, počínal si velmi slušně. Problémy měli ale i další kontroloři. Asi dvě desítky inspektorů ČOI a stejný počet celníků při této razii v areálu Dragounu zabavily hlavně padělané oděvy, obuv, pirátské zvukové a obrazové nosiče a další nelegální zboží zhruba za 11 miliónů korun.

Volební šance malých stran

Všechny politické strany, které tvoří současný parlament, už zahájily kampaň před letošními červnovými volbami do Poslanecké sněmovny. Jaké jsou jejich šance uspět u voličů? Především na to jsem se zeptal politoložky Vladimíry Dvořákové z pražské Vysoké školy ekonomické. Pod drobnohled jsme si tentokrát vzali menší politické strany.

Z dosavadních parlamentních stran jsou na tom nevalně unionisté. Průzkumy preferencí jim nedávají šanci na opětovné zasednutí v Poslanecké sněmovně. Co podle Vás rozhodlo o jejich propadu?

To je celý komplex faktorů. Já si myslím, že to je obecně problém všech menších stran, tedy stran, které nemají dostatečnou členskou základnu, které se nemohou opřít o výraznější práci v regionech, kde počet osobností, byť jsou to osobnosti velmi známé, je velmi omezen. Začínají mít problémy koho dávat na kandidátky, jak obsadit určitá místa. A tím unionisté poměrně dost trpěli. Druhá věc je, že ta strana měla obrovský problém, jak se definovat vůči Občanské demokratické straně. Ta strana je pravicová, je neoliberální, ale odlišnost od ODS byla de facto jen od jednoho, konzervativního křídla. Myslím si, že pro mnoho voličů tento rozdíl, to znamená důraz na některá liberálnější témata, jako například postavení žen či otázka homosexuality, byl pro voliče nečitelný, unionisté se tímto způsobem příliš nedokázali profilovat. Otázkou také je, zda ta témata byla pro naši společnost podstatnější. Téměř všichni vnímali Unii svobody-DEU spíše jen jako lidi, kteří říkají, že se budou chovat slušně a budou mít čisté ruce, na rozdíl od ODS. V každé straně ale samozřejmě čas od času nějaké skandály vypuknou, takže na tom se politický program stavět nedá.

Naopak hitem těchto parlamentních voleb zřejmě bude Strana zelených. Ta sice není nováčkem na naší politické scéně, ale reálné šance zasednout v poslaneckých lavicích má až letos. Kde je třeba hledat příčiny takové prodlevy?

Těch příčin je celá řada. Objektivně ten prostor pro Stranu zelených tady samozřejmě je dlouhodobě, ale vnitřně

byla rozhádaná. I když s novým vedením teď působí konsolidovanějším dojmem, přesto je to strana, která slučuje nejrůznější lidi, nejrůznější skupiny s nejrůznějším zaměřením. Myslím si, že nakonec bude především chtít přebírat voliče, kteří zůstávají po US-DEU nebo po Evropských demokratech, tedy po takových těch středopravých stranách s liberálnějším zaměřením. Mám pocit, že může mít podobné problémy, jako měly tyto strany, to znamená nedostatek lidí, nedostatek členské základny, nedostatek osobností, které by mohly obsazovat na nejrůznější kandidátky. Musíme si uvědomit, že nejde jenom o volby do Poslanecké sněmovny, ale postupně by se měly objevovat vhodné osobnosti i pro Senát, aby se ta strana udržela, a především vhodné osobnosti pro místní volby. Ta strana potřebuje velkou základnu aktivistů, a to je v momentě, kdy se pohybuje s členskou základnou jeden až dva tisíce lidí, velice málo. Navíc, když se podíváte na místní webové stránky Strany zelených, zjistíte, že to také příliš nefunguje. Věřím ale, že má šanci tu pětiprocentní klauzuli v tuto chvíli překročit především tím, že osloví část voličů, kteří hledají alternativu, stejně jako ji předtím hledala třeba Unie svobody-DEU, alternativu vůči stranám, které v tom systému dlouhodobě působí. Po případném nárůstu se ale ta strana může opět velmi rychle dostat do marginality.

Tyto protestní hlasy ale nejsou příliš stabilní.

Protestní hlasy se velice silně přelévají napříč ideologický spektrem. Já jsem ale neměla na mysli klasické protestní hlasy. Šlo mi spíše o hlasy středových voličů, kteří nejsou příliš stranicky zaměření, nemají citovou vazbu k žádné politické straně, ale vždy spíše hledají nějaké pragmatické řešení, hledají experty, kteří by mohli nějakým způsobem dobře vládnout, hledají lidi, kteří by byli poměrně čestní a neviděli v politice jenom zdroj vlastního obohacení. To je jedna skupina. A potom jsou skutečně protestní hlasy voličů, kteří jakoby dávají „trestné střílení", to znamená, že někdy volí až radikálně. Ty hlasy pak jsou buďto k radikálně levicovým nebo radikálně pravicovým či populistickým skupinám. Myslím, že tento okruh voličů, kteří o politice příliš nepřemýšlejí, ale mají jen pocit naštvání, bude velmi silně ovlivňovat třeba pan Železný se svoji stranou.

Jakékoliv spekulace o povolebních koalicích jsou velmi předčasné, ale jedné se téměř nelze ubránit. Lidovci jako by ztráceli dech, který naopak nasávají Zelení. Myslíte si, že by mohli ve sněmovně, a především v případné vládní koalici, zaujmout místo toho gramového závaží, které vychýlí misky vah na tu či onu stranu?

Samozřejmě ta možnost tady je. Já bych ale chtěla říct, že vždy je to pro každou stranu, která tuto funkci začne plnit, obrovským rizikem, protože tím, že to vlastně musí stále jakoby hrát na obě strany a o obou stranách přemýšlet, velice často potom ztrácí důvěru voličů. Oni totiž přestanou mít představu o tom, co vlastně ta strana chce. To je to, co teď stalo lidovců. Myslím, že překombinovali tu svoji strategii toho, kdo bude rozhodovat o tom, jak se bude vládnout, a vlastně ztratili důvěru části obyvatel. Mimochodem ty scénáře, které tady jsou k dispozici, jsou nejrůznější, některé možná málo pravděpodobné, ale klidně se může stát, že strany si začnou vzájemně přebírat ty volné, přelétavé hlasy, a tak si je krásně rozdělí, že žádná z nich nakonec nepřesáhne pětiprocentní hranici. Já si dokážu představit, že pan Železný přebere část venkovského obyvatelstva lidovcům a neprojde pětiprocentní hranicí, neprojdou ani lidovci, a že Zelení, Unie svobody-DEU a SNK Evropští demokraté se podělí o hlasy těch středových voličů, čímž ani jedna z těch stran neprojde do Poslanecké sněmovny. Najednou bychom tu měli situaci, že by ve sněmovně byly jen ODS, ČSSD a KSČM. Těch scénářů je obrovské množství a i tento scénář může nastat, pokud ty strany něčím zaujmou a vzájemně si ty volné hlasy, které jsou teď k dispozici, rovnoměrně rozdělí.

Myslíte si, že je vůbec nějaká šance, aby malé mimoparlamentní strany, jejichž preference nejsou velké, do Poslanecké sněmovny pronikly?

Myslím, že získat významnější procento, kdy se dá uvažovat o vstupu do sněmovny nebo alespoň dosáhnout na finanční prostředky za hlasy voličů, může snad Strana zelených či SNK Evropští demokraté. Možná Nezávislí Vladimíra Železného, ale tam si nejsem jistá, spíše čekám, že budou mít velmi šikovně dělanou předvolební kampaň. Nedá se vyloučit, že se možná zmátoží Unie svobody-DEU, ale nepředpokládám, že by 5 % překročila. Jinak si myslím, že žádná z dalších malých politických stran v zásadě nemá šanci výrazným způsobem do volební kampaně zasáhnout, třeba jen tak, že by odebrala hlasy jiné politické straně. U těchto stran je obrovské riziko jakékoliv chyby ve volební kampani nebo vhodné strategie jiných stran, které jejich význam částečně proberou, a lidé ztratí pocit, že by je měli volit.

(Josef Kubeczka, Český rozhlas 7, Radio Praha)

Občanská výchova Ladislava Smoljaka

Můžete s ním souhlasit, můžete s ním polemizovat, ale zastavit ho nelze.

Občanská výchova *by se měla vyučovat na konkrétních událostech. Měl pan prezident pravdu, když odvolal ze dne na den předsedkyni Nejvyššího soudu? Neměl. Základem demokratického státu je oddělení moci zákonodárné, výkonné (k té patří prezident) a soudní. Nemůže si přece každý nový prezident odvolávat a dosazovat soudce podle svého gusta.* **Komunismus** *by měl být zakázaný, a to i v názvu politické strany. Není možné dovolit straně, která má protidemokratický program, aby byla v parlamentu demokratického státu. Jsou to hloupé řeči, že na názvu nezáleží. Co kdybychom si založili stranu „Cikáni do plynu" a tvrdili, že náš program s tím nemá nic společného. Nikdo by to nedovolil. Komunismus byl u nás označen za zločineckou ideologii, tak by tu neměla existovat strana, která takovou ideologii svým názvem hlásá.* **Veřejnost** *žije ve velkém omylu, že demokracie je zajištěná většinovým hlasováním. Většinové hlasování samo je velkým společenským rizikem. Potřebuje protiváhu. Většinové hlasování dovedlo k moci Hitlera. Korektivem většinového hlasování jsou základní* **zákony** *státu, ústava, kterou by mělo být těžké měnit. Ústava například chrání menšiny, které by většina mohla diskriminovat. Důležitými v korigování většiny by měly být* **elity, média**, *veřejné debaty. Aby byli politici elitou hodnou úcty, neměli by pochlebovat hloupému davu. I za cenu, že je to poškodí při volbách. Třetím korektivem vidím naše členství v* **Evropské unii**. *Ze starých a vyzrálých demokracií se na nás tlačí vyšší politická kultura a to snad musí mít jednou i nějaký výsledek.*

Smoljak: Komunismus horší monarchie

Ladislav Smoljak v sobě nezapře učitele. Tento scenárista a hlavně objevitel českého génia Járy Cimrmana si, na rozdíl od svého kolegy Zdeňka Svěráka, který dává hodiny zpěvu, vybral občanskou výchovu.

LN: ***V poslední době jste začal hodně přemýšlet a mluvit o politice. Co říkáte na čísly nabitou předvolební kampaň politických stran?***

L. Smoljak: *Víte, mě už nebaví koukat se na sliby a čísla. Protože nevím, jak to bude nakonec probíhat v praxi. Pro mě je důležitý morální profil strany, jestli je důvěryhodná, jestli tam jsou slušní lidé, nebo jenom žvanilové a pochybné existence.*

LN: ***Před volbami se vždycky začnou objevovat i recesistické billboardy. Je podle vás v kampani místo pro takové vtipy?***

L. Smoljak: *Proč ne, ale někdy to vybočuje ze slušných mezí. Jako například když se objeví portrét Miloslava Kalouska s nápisem: Nejčestnější muž ve státě. To je záměrný klam. Má to vzbudit dojem, že to o sobě říká sám, a to ho dehonestuje. Můžete se vysmívat konkurenci, ale musíte se k autorství přiznat. Uvádět lidi záměrně v omyl je morálně pokleslé. A chápejte, nedělám reklamu panu Kalouskovi.*

LN: ***A co na politické kampaně říká Jára Cimrman?***

L. Smoljak: *My jsme záměrně v jeho odkazu nepátrali po politických tématech. Jeho „politikou" bylo vlastenectví – Češi proti monarchii, Češi proti Němcům, a my si z toho děláme legraci. Protože když jsme s Cimrmanem začali, byl tu hluboký komunismus, Rakousko-Uhersko se tehdy jevilo jako slušný stát, kde se dbalo na lidská práva způsobem, o jakém jsme si tu mohli nechat jen zdát.*

LN: ***Jak to myslíte?***

L. Smoljak: *Třeba Havlíček Borovský měl jako novinář neuvěřitelnou svobodu. A když už se orgánům zdálo, že si dovoluje příliš, poslali ho do Brixenu, kde ho horský vzduch téměř uzdravil z tuberkulózy. Bohužel o tomto blahodárném vlivu nikdo z jeho současníků nevěděl. Ostatně političtí vězni za monarchie, to byla noblesní elita. Byli striktně odděleni od kriminálních zločinců. Zato za komunismu byli političtí vězni úplně na dně. Byli na tom hůř než vrazi, lupiči a zloději.*

LN: ***Váš úžasný, velký byt v centru města jistě není dědictvím po rodičích. Jste pro deregulaci nájemného?***

L. Smoljak: *To jistě. Regulované nájemné je čirým reliktem komunismu. Tenhle byt jsem koupil. Je pravda, že předtím jsem tu žil s regulovaným nájemným, ale stejně jsem hájil myšlenku deregulace, protože přikázaná výše nájemného je nemravnost. Když má někdo park automobilů, tak mu taky úřad nemůže nařídit – tohle auto budeš pronajímat tomuto náhodnému pánovi. On ti bude platit deset korun měsíčně nájem a občas ti pošle účet za nové pneumatiky. Je mi jasné, že deregulaci nešlo udělat ze dne na den, ale tenhle stát měl na to šestnáct let. A neudělal vůbec nic!*

LN: ***Nemáte pocit, že vás v něčem věk dohání?***

L. Smoljak: *Jsem snad jen trochu opatrnější, když se vyskytne nějaká náročná fyzická akce. Abych neskončil jako moje maminka, která bez ohledu na věk pořád dobíhala tramvaje, takže si stihla zlomit ruku, nohu a nakonec ještě vběhla pod auto. I tak se ale dožila devadesáti let.*

LN: ***Ale hlavně, že udržíte myšlenku...***

L. Smoljak: *Není to tak skvělý... Musím říct, že to jediné, co závidím Miloši Zemanovi, je ta jeho schopnost udělat v hovoru padesát odboček a vždycky se bezpečně vrátit k načaté myšlence. Ty jeho myšlenky pak už ovšem tolik neobdivuji.*

(J. Sýkorová, redakčně zkráceno)

Posluchači *BBC* znovu mohou ladit vysílání v českém jazyce

Vedení BBC World Service se dohodlo s Českým rozhlasem na tom, že převezme zpravodajské a publicistické pořady nové stanice Rádio Česko. Spolupráce začala 15. března 2006 v 08:00 ráno. BBC World Service konkrétně přebírá šest hodin denního vysílání Rádia Česko. BBC Radiocom Praha vlastní licenci od Rady pro rozhlasové vysílání platnou pro 12 kmitočtů v České republice do roku 2012. I nadále bude v České republice možné poslouchat také program v anglickém jazyce mateřské BBC, která obstará dalších 18 hodin vysílacího času tak, jak tomu bylo do loňského prosince. BBC tak bude v ČR vysílat nepřetržitě.

Blatnička – jediné místo v ČR, kde se vyrábějí kroje

Česká republika má řadu krásných krojů. Ale je pouze jedno místo, kde se vyrábějí, a tím je jihomoravská obec Blatnička. Dílna v Blatničce je patrně jediná také v celé střední Evropě a zájemci si tu mohou nechat udělat lidové kroje přesně podle tradic nejrůznějších regionů, upozorňuje Rádio Praha. S prací tu začali v lednu a na nezájem si rozhodně stěžovat nemohou. Dílna již dostala zakázku na výrobu 114 krojů pro mikroregion Hornolidecko. Vypomůže i s výrobou součástí krojů pro tradiční Jízdu králů ve Vlčnově a k jeho zákazníkům patří i známé folklórní soubory. Jak uvedla vedoucí Jana Smutná, zájem o kroje očekávali. Lidé totiž poněkud vyrostli, a proto kroje, které nosili naše babičky a dědečkové, jsou jejich potomkům malé. Dožívají i kroje různých folklórních souborů. Výhodou dílny v Blatničce je i to, že jsou schopni dodat kompletní kroj, tedy doslova od hlavy až k patě. Projekt se rozjel i díky finanční pomoci Evropské unie, která poskytla 80 % z investovaných 10 miliónů Kč. Zbytek dodala obec. Středisko zaměstnává čtyři stálé a čtyři externí pracovnice. Další informace najdete na adrese: www.obecblatnicka.cz.

Češi jsou konzervativní

Ani špatná ekonomická situace často nedonutí Čechy, aby se odstěhovali jinam. Zjistila to Mladá fronta Dnes na základě statistických údajů za poslední čtyři roky. Z regionu s největší nezaměstnaností – z Mostecka, se za poslední roky odstěhovalo jen pár stovek lidí. Deník ale vypozoroval opačný trend – lidé se stěhují z velkých měst, kde je většinou práce dostatek. Praha, Brno a Ostrava každoročně ztratí tisíce občanů. Další se přistěhují, ale úbytek převažuje. Lidé odcházejí za novým a levnějším bydlením a čistým vzduchem. Nejčastěji do satelitních vesniček za městem. Do práce pak většinou dojíždějí.

Lidé sázejí i na politiky

S blížícími se volbami začínají lidé v Česku sázet na politiky jako na dostihové koně a své štěstí neváhají pokoušet velkými sumami peněz, píší Lidové noviny. Všechny prozatímní rekordy pokořil příznivec občanských demokratů, který vsadil na jejich vítězství 150 000 korun. Kromě vítězství své oblíbené partaje mohou zájemci tipovat i výsledky dalších politických soubojů. Sázkové kanceláře také mohou ušít politickou sázku zákazníkovi přímo na míru. Nejdřív ale musí posoudit, jestli jeho návrh není v rozporu s etikou nebo zákonem. Kurzy sázkových kanceláří vypsané na volební výsledky řídí nejen počet sázkařů, ale také momentální průzkumy veřejného mínění. Bookmakeři pravidelně sledují preference jednotlivých politických stran, doplňují Lidové noviny.

Největším Středomoravanem je Otto Wichterle

Největším Středomoravanem je světoznámý prostějovský vynálezce měkkých kontaktních čoček Otto Wichterle. Vyplývá to z výsledků stejnojmenné ankety, kterou vyhlásila loni na podzim Vědecká knihovna v Olomouci. Informuje o tom středomoravská Mladá fronta Dnes. Chemik Wichterle získal v anketě 22,5 % hlasů a o více než 10 % porazil Josefa Drásala, legendárního 242 centimetrů vysokého hanáckého obra z Chromče. Třetí skončil s téměř 9 % hlasů biskup z 12. století Jindřich Zdík. Elitní pětici doplnili fotbalový trenér Karel Brückner a olomoucký redaktor a překladatel Václav Burian. Lidé mohli hlasovat na internetových stránkách Vědecké knihovny. Zaslali kolem 500 hlasů. Knihovníci sice očekávali větší zájem, přesto se ale jedná o dosti reprezentativní vzorek. Knihovna se nechala inspirovat k vyhlášení ankety podobným celostátním televizním projektem Největší Čech. Ankety Největší Středomoravan se mohly zúčastnil osobnosti, které se významně zapsaly do historie území spravovaného současným Olomouckým krajem, pocházely z něj, nebo v něm delší dobu žily.

Turisté objevují Prahu

Turisté objevují jinou Prahu, píšou Lidové noviny. Trvalý růst zájmu turistů o návštěvu Prahy potvrzují každoroční statistiky České centrály cestovního ruchu. Prahu podle nich vloni navštívil rekordní počet cizinců, přes 6,3 miliónu. Podle statistiků navíc s počtem turistů výrazně vzrostl i počet nocí, které strávili v hotelech a ubytovnách. To podle odborníků dokládá, že se turisté do metropole vracejí i několikrát za rok. Sami cizinci přiznávají, že je do Prahy k opakované návštěvě láká zábava a místní hospody a kluby. Postupně také objevují místa, kam se turisté zatím příliš „nehrnuli" – Žižkov, Vinohrady nebo Vršovice. V těchto čtvrtích dnes dokonce vznikají bary, herny a hospody, kde se u piva debatuje téměř výlučně anglicky, píší Lidové noviny.

Agent 007 má v Praze problémy

Natáčení nejnovější bondovky Casino Royal provází v české metropoli jedno úskalí za druhým. Radní Prahy 1 totiž neschválili žádost filmařů, kteří si na konci dubna chtěli zabrat park na nábřeží Ludvíka Svobody. „Nyní agent 007 James Bond, který si na filmovém plátně poradí s jakýmkoli nepřítelem, neprošel přes radní Prahy 1," poznamenávají Lidové noviny. Radnice totiž měla strach z toho, že proti sobě poštve Pražany, když jim uzavře jejich oblíbený park.

Parašutisté leží snad na hřbitově v Ďáblicích

Správa hřbitovů v pražských Ďáblicích odmítá, že by v jednom hrobě leželi vedle sebe parašutisté Jan Kubiš a Josef Gabčík, kteří provedli atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha, a čelný nacistický pohlavár Karl Hermann Frank, píše deník Právo. Podle sdělení vedoucího Správy hřbitovů Ladislav Máje zde byli pouze příslušníci wehrmachtu a jejich ostatky se v druhé polovině devadesátých let převezly do Ústí nad Labem. Ovšem soukromý badatel Jaroslav Čvančara je jiného názoru. Pro deník Právo uvedl, že nikdy netvrdil, že všichni leží vedle sebe. Trvá ale na tom, že ostatky parašutistů v Ďáblicích skutečně jsou. V roce 1938 byla podle Čvančary u severní hřbitovní zdi vyhloubena jáma, která mohla unikat pozornosti nežádoucích svědků, a tam postupně mohlo tajně za války i po ní skončit až osm tisíc mrtvých. Čvančaru částečně podpořil Eduard Stehlík z Vojenského historického ústavu. Podle něho parašutisté leží na hřbitově v Ďáblicích, kde jsou uloženy i ostatky K. H. Franka. Považuje však za přehnané, že by ležely vedle sebe. Nesouhlasí s tím, že by v jámě mohly být tisíce lidí, hovoří spíše o stovkách. Nejasnosti vznikly podle historiků v padesátých letech, kdy shořela hřbitovní kniha. Komunistický režim se tak údajně snažil zahladit stopy po svých zločinech. Právě v Ďáblicích byli totiž pohřbeni umučení a popravení hrdinové třetího odboje.

Double-deckery vyjedou koncem března

Dva double-deckery, které sociálním demokratům poskytli pro volební kampaň britští labouristé, budou moci jezdit po českých silnicích, aniž by jim hrozila pokuta. Píše o tom deník Právo, kterému to potvrdilo Ministerstvo dopravy. Autobusy přitom neodpovídají pravidlům platným v České republice. Oba mají řízení na pravé straně a jejich barva neodpovídá údajům v technickém průkaze. Autobusy byly totiž přemalovány z tradiční červené na oranžovou, která je volební barvou sociální demokracie. Podle úředníků ministerstva však řízení na opačné straně, nežli povolují české předpisy, nevadí, protože autobusy mají britskou poznávací značku. Pokud jde o přemalování autobusů, společnost Hotliner, která je jejich provozovatelem, zažádá v Británii o změnu v technickém průkaze. Podle volebního manažera ČSSD Jaroslava Tvrdíka vyjedou oba autobusy s lídry strany již koncem března.

Sklářská škola v Kamenickém Šenově patří mezi nejstarší na světě

Odborné sklářské školství má v Česku dlouhou a slavnou tradici. Rytci, brusiči či malíři skla, kteří absolvovali Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Kamenickém Šenově, se mohou pyšnit i tím, že studovali na pravděpodobně jedné z nejstarších sklářských škol na světě. Od

zahájení výuky v tomto ústavu uplynulo v tomto měsíci 150 let. Česká národní banka při této příležitosti také vydá pamětní minci. Významné výročí neopomněla ani Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO), která založení školy zařadila do svého seznamu významných dat pro rok 2006. Sklářská škola oficiálně vznikla až v roce 1856, ale už 17 let předtím začala ve městě fungovat její předchůdkyně. Šlo o nedělní školu kreslení pro žáky, sklářské tovaryše a mistry. Opravdová škola pak vznikla na přání místních výrobců, aby vychovala budoucí řemeslníky.

Jak začala sudokumánie: sudoku – rébus, který pobláznil celý svět

Za boom hlavolamu, který luští milióny lidí na celém světě a k jehož zkrocení potřebujete jen logické myšlení a kapku soustředění, může devětapadesátiletý Novozélanďan Wayne Gould. Tento bývalý soudce objevil sudoku v roce 1997 na návštěvě japonského hlavního města Tokio. Hra jej uchvátila natolik, že vymyslel speciální počítačový program, který umí vygenerovat velké množství mřížek s několika vepsanými čísly, základ rébusu sudoku. Program nabídl Gould zdarma britským Timesům – v tomto deníku vyšel hlavolam poprvé loni v listopadu. Ve Velké Británii má dnes sudoku desetitisíce fanoušků, kteří vedle návštěv specializovaných stránek investují čas (a samozřejmě i peníze) také do Gouldových knih o hlavolamu. Ty se stávají pomalu, ale jistě bestsellery.

Další světová periodika se nechtěla nechat zahanbit a rébus založený na doplňování číslic od jedničky do devítky tak, aby se neopakovaly v žádném sloupci ani řádku, dnes můžeme najít například v Die Zeit, The Guardian, The Independent nebo The Daily Telegraph. Ačkoliv je název sudoku zkratkou z japonské věty, nepochází tato hra z Japonska. Japonská společnost Nikoli, která si název v zemi vycházejícího slunce zaregistrovala, uvádí, že hru objevila pod názvem „Number Place" (volně přeloženo „Umístěte čísla") v americkém magazínu o hlavolamech v roce 1980. Americká agentura Associated Press (AP) uvádí, že hlavolam sudoku je variací hry Latin Square (Latinské čtverce), kterou v 18. století vymyslel švýcarský matematik Leonhard Euler. Hra Latin Square by podle agentury AP měla vycházet ze staršího hlavolamu s názvem Magic Square (Kouzelné čtverce). „Tento typ hry by mohl mít kořeny ve starém čínském hlavolamu Lo Shu," domnívá se profesor sémiotiky torontské univerzity Marcel Danesi. Jako první český deník rébus sudoku přinesly Lidové noviny.

Dokument roku

V Divadle U Valšů byly vyhlášeny výsledky soutěže o rozhlasový dokument roku. Vítěznou cenu získal pořad Komunismus od Marka Janáče, v němž autor aktuální politické téma pojal originální rozhlasovou formou. Na druhém místě skončil Judaismus, téma, které na příkladech osudů několika generací českých židovských rodin zpracovala Lenka Jaklová. Třetí cena byla udělena Ondřeji Vaculíkovi za pořad Urbanismus, který toto téma zpracoval na příběhu jednoho města. Cenu posluchačů obdržel pořad Alkoholismus od Kateřiny Ondrouškové a Jitky Škápíkové. Cena Dokument roku je prvním ročníkem soutěže srovnatelné s nejlepší evropskou dokumentaristikou. Všechny pořady, které do ní byly zařazeny, pocházely z úspěšného cyklu Ismy po česku, vysílaného na ČRo Vltava v roce 2005. Tyto pořady jsou zaměřeny na to, co je na předkládaných aktuálních společenských tématech příznačně českého. (mk)

Cena pro Nadaci Olgy Havlové

Za svoji mezinárodní sociální činnost získal Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové čestnou cenu německé Společnosti pro zahraničí. Cenu – sochu Paula Redinga – předal ředitelce nadace Daně Němcové předseda společnosti Heinz Fennekold. Ocenění nadace je i projevem pocty její zakladatelce Olze Havlové. (mk)

Úspěch české knihy

V mezinárodní soutěži o nekrásnější knihy z celého světa hodnotila porota v Lipsku 636 publikací z 34 zemí. Tyto knihy buď již získaly nějaké ocenění v mezinárodních soutěžích, anebo byly vybrány odborníky v zemích jejich původu. Čestné uznání získala v této soutěži knížka Hermanna Hesseho Pohádky, kterou ilustroval Luboš Drtina a vydalo ji pražské nakladatelství Argo. České knihy se v této prestižní soutěžily umístily již třikrát. (mk)

Dortíky jedině z Dačic?

Na sídlišti Červený vrch v Dačicích by asi jen málokdo hledal nějaké prvotřídní kulinářské zážitky. Přesto tam sídlí nejlepší cukrárna roku – cukrárna Marie Tiché. Společenství cukrářů letos vybralo z celkem šestnácti set provozoven z celé České republiky právě tento podnik, protože nejlépe vyhověl předpisům Evropské unie a porotu si získal bohatostí a kvalitou sortimentu. Jeho čtyřiapadesátiletá majitelka není v oboru žádnou začátečnicí, se svým manželem svůj závod otevřela již před čtrnácti lety. Předtím pracovala v Jihočeských pekárnách, kde působila i její maminka – cukrářská výroba má tedy v jejich rodině již dlouhou tradici. Původně si paní Tichá se svým manželem Jiřím zřídili výrobnu přímo v přízemí svého domu, časem se zmohli na novou provozní budovu s cukrárnou, v níž nyní nabízí i dvacet míst k sezení. Své výrobky ale rovněž svým zákazníkům rozváží – dokonce i do Rakouska, protože hranice jsou od Dačic jen pár kilometrů. Velký zájem je například o jejich minizákusky, které v České republice začala paní Tichá zavádět jako jedna z prvních. Časem se tato forma cukrářských výrobků stala i v českých zemích neodmyslitelnou součástí různých podnikových i soukromých oslav, mnoho lidí si je kupuje na Vánoce. Ale největším hitem dačické cukrárny zůstává cukrářská klasika – stejně jako před čtrnácti lety zde jdou nejvíc na odbyt především křehké věnečky a větrníky. Úspěch paní Tiché, který je o to cennější, že ho dosáhla na malém městě, má samozřejmě i svoji méně přívětivou stránku – sama říká, že zpočátku dělala i šestnáct či osmnáct hodin denně a i nyní odhaduje svoji pracovní dobu na dvanáct hodin. Přesto svého rozhodnutí pustit se do podnikání majitelka nejlepší cukrárny v České republice nelituje a nebojí se ani o budoucnost své vyhlášené firmy – převzít by jí měla nyní

osmadvacetiletá dcera, vyučená cukrářka, která je nyní na mateřské dovolené. Paní Tichá ani její manžel se však zatím do důchodu rozhodně nechystají a chtějí své sladké řemeslo ještě nějakou dobu provozovat. Když si budete chtít udělat výlet do České republiky za památkami nebo třeba jen za dobrým jídlem, můžete si sami vyzkoušet, zda titul nejlepší cukrárny České republiky je ve správných rukou. Cestou si přitom můžete prohlédnout i město Dačice s jeho krásnými památkami a také s pomníkem připomínajícím, že právě zde se poprvé na světě začal vyrábět cukr. Zdá se, že Dačice jsou zaslíbeným městem pro všechny milovníky sladké chuti. (MaFr)

Pivo je zdravé

Z celkem pochopitelných důvodů české noviny velmi zaujala studie odborníků z fakulty lékařství univerzity v Innsbrucku, která na základě pokusů s krevními buňkami dokládá zdravotní výhodnost popíjení zlatavého moku. Badatelé tvrdí, že látky obsažené ve výtažcích ječmene mají schopnost blokovat některé zánětlivé procesy i chronické nemoci a ve svých účincích se tak pivo vyrovnává například červenému vínu nebo zelenému a černému čaji. Pozitivně tak pivo například působí u některých srdečních chorob. Vědci však zdůraznili, že jejich objev nemusí sloužit jako záminka k hromadnému opíjení – látky obsahuje samotný extrakt z ječmene bez ohledu na to zda výsledný nápoj v sobě skrývá alkohol nebo ne. Nicméně pokud mají obě varianty stejný účinek, asi se nedá očekávat, že by většina přesedlala na nějaký nealko nápoj z ječmene. Spíše jim o to lépe bude chutnat jejich Kozel, Budvar či jiná oblíbená značka a díky vědcům z Innsbrucku budou mít krásný pocit, že pijí nejenom něco chutného, ale i zdravého. A spojení dobré chuti a zdravotní výhodnosti je bohužel velmi vzácné. Takže – na zdraví! (MaFr)

Hudební festival Kmochův Kolín je ohrožen

Letošní 44. ročník mezinárodního hudebního festivalu Kmochův Kolín je ohrožen. Město totiž na jaře zřejmě zahájí rekonstrukci Karlova náměstí, které je jedním z hlavních míst přehlídky. Do června, kdy se festival koná, se ale práce dokončit nepodaří. Akci hrozí úplné zrušení, píší Deníky Bohemia. Pořadatel letošní přehlídky Jaroslav Syrový ale zatím o ničem neví. Úvahy o zrušení akce přišly podle listu náhle, a to kvůli penězům. Městu se totiž naskytla šance získat na rekonstrukci náměstí státní dotaci. Její podmínkou je ale včasné dokončení oprav. Proto radnice s jejich zahájením spěchá, i když si je vědoma hrozících sankcí za zrušení smlouvy s pořadatelem festivalu. Festival Kmochův Kolín se poprvé konal v roce 1962 na počest 50. výročí úmrtí kapelníka a skladatele Františka Kmocha, rodáka ze Zásmuk na Kolínsku. Je jednou z přehlídek s nejdelší tradicí v Česku. Během své historie přivítal kolem 800 orchestrů z Evropy, USA i Kanady. Každý rok se na něm představí přes 1000 účinkujících.

Češi pijí méně piva

Přestože si Česká republika nadále udržuje první místo ve spotřebě piva na obyvatele a rok, zlatavého moku se zde loni ve srovnání s rokem 2004 vypilo zhruba o 1 % méně. Průměrná spotřeba ovšem stále činí 156,5 litru na hlavu, což znamená 316 piv ročně. Je ovšem třeba si uvědomit, že do statistiky se započítávají i piva, která na českém území vypijí nebo koupí cizí turisté. A význam tohoto faktoru rozhodně nelze podceňovat, protože vynikající české pivo vyjde při nákupu v zemi výroby stále levněji než třeba v Rakousku, zejména když bereme v úvahu cenu v hostincích. Podle odhadů loni se cizinci podíleli na české spotřebě plnou pětinou. Druhé místo v celosvětovém žebříku pijáků piva obsadilo Irsko s 278 půllitry na hlavu ročně a až bronz patří Německu, jehož průměrný občan do sebe dostane 234 velkých piv o obsahu 0,5 l. Na Rakousko nakonec zbyla pověstná bramborová medaile za 224 piv, tedy 112 litrů zlatavého moku na osobu a rok. Poněkud nižší konzumaci národního nápoje v České republice a zároveň posílení podílu turistů na jeho spotřebě odborníci vysvětlují především změnou životního stylu české společnosti – častěji se jezdí automobilem, málokdo si může dovolit přijít pozdě do práce, protože den předtím dlouho do noci seděl v hospodě a časté pití piva také představuje příliš významnou díru do rozpočtu. Navíc analytici poukazují na velmi zlepšenou nabídku vína v obchodech, která stimuluje samozřejmě jeho větší konzumaci. Nicméně čeští výrobci piva zatím neztrácejí hlavu a výpadky v tuzemsku často dokážou nahradit zvýšeným exportem. Loni se z ČR vyvezly celkem tři milióny hektolitrů piva, z nichž plných 39 % mířilo do Německa. Největším exportérem mezi českými pivovarníky je již tradičně Plzeňský Prazdroj, který se na vývozu této komodity z ČR podílel 23 %, na paty mu ale šlape Staropramen s 21 %. Třetí místo obsadil Budějovický Budvar se sedmnácti a místo čtvrté Krušovice s 12 %. Významné úspěchy zaznamenaly pivovary především při vývozu na Slovensko, který v loňském roce stoupl o 15 % a těží i z přistoupení země do Evropské unie usnadňující export pěnivého nápoje z české kotliny i do zemí západní Evropy. Vývoz přitom nepomáhá jen pivovarským gigantům, které jsou většinou součástmi nadnárodních koncernů, ale hraje důležitou roli i u některých menších pivovarů. Například představitelé Bernardu tisku sdělili, že se nejen chystají ještě více expandovat na Slovensko, ale získali i zákazníky v zámoří, v USA a v Austrálii. Zdá se tedy, že české pivo se o svoji budoucnost bát nemusí, i když samotní Češi přijdou na chuť i jiným nápojům. A když se navíc teď ukázalo, že pivo pomáhá v boji proti infekci, možná se trend zase obrátí – vždyť kdo by nechtěl být zdravý. (MaFr)

Rakouský a německý odpad putuje do ČR

Velkou pozornost české veřejnosti vyvolává problematika odpadu, který do země putuje z ciziny. Již na několika místech v České republice byly odhaleny velké nelegální skládky komunálního odpadu pocházejícího z ciziny, především z Německa, což vcelku pochopitelně vyvolalo bouřlivé reakce. Problém se ovšem netýká jen Německa, tisk stále častěji upozorňuje i na nelegální vývoz odpadu z Rakouska. V březnu například byly na českém území nedaleko hraničních přechodů Hatě a Mikulov zadrženy dva polské kamióny převážející bez potřebných dokladů hliníkový a papírový odpad z Rakouska. Není ovšem zcela jasné, jestli v těchto případech se Česká republika měla stát cílovou, nebo pouze tranzitní zemí. V každém přípa-

dě byly oba vozy na základě rozhodnutí inspekce životního prostředí vráceny do Rakouska. Silničáři si však také stěžují na neukázněnost některých Rakušanů z pohraničí, kteří si navykli odhazovat svůj domácí odpad hlavně v mezipásmu mezi rakouskou a českou hranicí. Spoléhají se přitom na to, že české úřady jim za toto konání mohou na místě uložit jen relativně nízkou pokutu ve výši 1 000 Kč (35 €), zatímco v Rakousku by museli počítat s řádově vyšším peněžním trestem. Odpadky se však do České republiky dovážejí i legálně, musí však jít o odpad recyklovatelný. I to se však řadě ochránců přírody nelíbí a snaží se tento druh podnikání co nejvíc omezit. Ještě větší nevoli budí plány na vývoz odpadu přímo do spaloven v Praze, Liberci a Brně, o který požádaly některé německé a rakouské firmy. Přitom, alespoň podle tvrzení německého ministra životního prostředí, se našla i jedna nadměrně agilní česká spalovna, která přímo v Německu nabízela své služby při likvidaci odpadu. Přílišné obchodní horlivosti se čeští ekologové obávají i při diskusi o možnosti vybudování velkospalovny v Plzni. Podle nich by totiž podobná investice přímo vyžadovala přísun odpadu i z jiných států, aby byl celý podnik rentabilní. V této souvislosti české ochránce přírody silně rozhořčil návrh evropské směrnice, podle kterého by členské státy EU nesměly bránit dovozu zahraničního odpadu do spaloven. České republice by pak reálně hrozilo, že se stane doslova odpadkovým košem střední Evropy. Zejména komunální odpad v současnosti představuje celoevropský problém, měl by se však řešit skutečně komplexně. Nemá smysl obtíže odsunovat pouze do druhých zemích a doma předstírat péči o životní prostředí. Namístě je zde spíše snaha o skutečné prosazení recyklovatelných materiálů, které pomohou snížit objem těžko likvidovatelného odpadu. A možná by i stálo za zvážení, jestli někdy nevytváříme odpad zbytečně, různým plýtváním. (MaFr)

Rakouští podnikatelé v Jihlavě shání kováře

Jihlavská společnost Moravské kovárny, kterou ovládá rakouská firma Penn, se specializuje na produkci zápustkového kování výkovků z oceli, hlavně pro automobily. V nepřetržitém provozu zaměstnávají asi 800 lidí a vyplácejí na kraj Vysočina vysoce nadstandardní mzdy – majitelé hovoří o průměru zhruba 25 000 Kč (asi 850 €), což je skoro o 9 000 Kč (300 €) více, než činí průměrný plat v kraji Vysočina dosažený ve třetím čtvrtletí letošního roku. Přesto společnost zápasí s trvalým nedostatkem pracovních sil, chybí ji přitom hlavně kováři. Firma se situaci snaží zatím řešit pomocí zahraničních dělníků, to však nepovažuje za trvalé řešení. Podle rakouských majitelů je na vině především český učňovský systém, který mladé lidi příliš nemotivuje k nástupu do učebních oborů. Podle nich by pomohlo, kdyby učňové mohli pracovat hned po nástupu do učení ve firmách a vydělávali si tak peníze. Za pravdu mu přitom částečně dává skutečnost, že například obor strojní kovář v Jihlavě nebyl už dva roky otevřen pro nezájem uchazečů. Na druhé straně je však třeba vzít v úvahu, že učňovské školství většinou neposkytuje dost flexibilní vzdělání. Když se třeba firma Penn rozhodne za několik let přesunout svoji produkci dále na východ, mohly by v Jihlavě zbýt stovky kovářů, kteří by byli jen velmi obtížně zaměstnavatelní. Přitom jen těžko se odhaduje, které profese budou perspektivní v horizontu třeba deseti nebo patnácti let. (MaFr)

Ústav atomové fyziky slavil 51, resp. 60 let

První Ústav atomové fyziky založili už v roce 1946 profesoři ČVUT ve filmových ateliérech v Hostivaři a prvním ředitelem ústavu byl profesor Čestmír Šimáně. Ústav působil při tehdejší Československé akademii věd a umění. Šlo především o základní výzkum. Od roku 1972 sídlí v Řeži u Prahy dva subjekty, zmíněný Ústav jaderné fyziky a Ústav jaderných výzkumů, který se zabývá hlavně praktickou aplikací jaderných bádání. A právě posledně jmenovaný ústav, jako oficiální následník ústavu založeného v roce 1955, slavil minulý rok své padesátiny. Dnes je akciovou společností.

Podle profesora Čestmíra Šimáně se se vznikem ústavu českým oborníkům otevřela možnost dostat se alespoň se zpožděním do styku s prestižními západními ústavy v oblasti jaderné fyziky, jaderné chemie a později také jaderné energetiky. Ústav si záhy vydobyl výsadní postavení v bývalém východním bloku. Především měl ale zásadní význam právě pro domácí jadernou energetiku. Podle generálního ředitele Ústavu jaderných výzkumů Františka Pazdery má díky vědcům a dalším pracovníkům v Řeži dodnes špičkovou úroveň.

Ústav je připraven spolupracovat na jaderném programu jak s předními státy Evropské unie, zejména s motorem jaderné energetiky Francií, stejně tak je připraven pokračovat v určité spolupráci s Ruskem. Dnes vykonává především služby pro energetiku, průmysl a zdravotnictví. Slova jaderný a výzkum v názvu ústavu si nechává, protože tyto dva segmenty samozřejmě zůstávají jako velmi důležité v jeho činnosti. Jaderná energetika dnes činí zhruba 70 % a výzkum kolem 25 % jeho činnosti.

Ústav se podílel na spouštění jaderné elektrárny Temelín. Navrhuje a projektuje systémy pro vyšší bezpečnost obou českých atomových elektráren. Ústav také v souladu s energetickou koncepcí státu posuzuje možnosti výstavby nových jaderných zdrojů. V roce 1999 například zavedl do české společnosti vyšetření pozitronovou emisní tomografií, což je obrovský krok kupředu v oblasti léčby a diagnostiky onkologických onemocnění, podílel se na výpočtu proudění vzduchu za novým letadlem Airbus A-380 v rámci české účasti v projektech evropského výzkumu. Tímto výpočtem pomohl predikovat vzdálenost, která je bezpečná pro let dalšího letadla za tímto novým supermoderním strojem.

Vzácná česká akcie nalezena v Rakousku

Po dvanácti letech pátrání se členům Zubrnické muzeální železnice podařilo získat do sbírky dávno vytoužený klenot – originál akcie zdejší lokálky Velké Březno – Verneřice – Úštěk z roku 1890, který patří mezi nejvýznamnější doklady z počátků této trati. Donedávna znali zubrničtí nadšenci tuto akcii, která je ve shodě s tehdejším zvykem velmi dekorativně provedena, pouze z nekvalitní reprodukce z knihy o lokálních tratích v někdejších Sudetech. Při surfování na internetu však naštěstí archivář zubrnické železnice narazil na rakouského sběratele, který se specializuje na historii kolejové dopravy v českých zemích

a na svých stránkách uveřejnil fotografii exempláře akcie. Muzejníci ze Zubrnic nejprve požádali o kvalitní kopii, ukázalo se však, že sběratel vlastní dva kusy akcií a jeden z nich nabídl zubrnickým k odkupu. Ti za ni nakonec zaplatili 90 €, což vzhledem k významu, jaký pro zubrnické muzejníky tento dokument má, není vůbec přemrštěná cena. Originál s kupóny na dividendy odstříhanými až do roku 1908 zubrničtí železniční nadšenci uloží do svého archivu a ve svém Malém železničním muzeu v Zubrnicích u Ústí nad Labem vystaví zmenšenou kopii akcie. (MaFr)

Budějovice zvažují rodinné pasy

V Rakousku, v Jihomoravském a Východočeském kraji se inspirovali českobudějovičtí zastupitelé za KDU-ČSL (lidovci) při svém návrhu na zavedení rodinných pasů. Ten by měl podpořit úplné rodiny při společných návštěvách například kulturních nebo sportovních zařízení formou slev zhruba ve výši 20 %. Tato myšlenka má nepochybně svůj význam, protože ceny mnohých vstupenek již dnes dosahují poměrně vysokých částek, které prakticky znemožňují, aby například klasická čtyřčlenná rodina využívala při společných výletech všechny nabízené kulturní možnosti. Na straně druhé by ale stálo za zvážení, zda by nepomohl spíše větší rozvoj pružnějšího rodinného vstupného, které by samozřejmě mohli využívat i návštěvníci z jiných krajů, či dokonce zemí. Trochu pochybně působí i jednoznačná orientace na úplnou rodinu, která neumožňuje čerpat výhody v případech, kdy třeba děti doprovází prarodiče. Nicméně v Českých Budějovicích má tato debata zatím pouze akademický ráz – rada města totiž lidovecký návrh zatím pouze projednala. (MaFr)

DUBEN

Astronomicky i meteorologicky už duben patří jaru. Se svými náladami si příliš starostí nedělá – jednou je jak malé dítě, kterému tečou slzy, ale poslední již stéká po smějící se tváři, jednou vyzvou sluneční paprsky včely, aby si dolétly pro pyl a vodu a vzápětí je však zachumlá do svých tykadel hustý černý mrak, který se rozprostře na zemi měkkou, ale chladnou smrtící bílou pláštěnkou. Ale život už se do země nezatluče žádnou palicí. V bílé pláštěnce propálí vzápětí sluneční paprsky otvor nejprve pro květy a pak všechen dubnový sníh zmizí v lehkém oparu nad zemí. Duben je zkrátka neposedný uličník, který nenechá nic náhodě a probudí vše ze zimního spánku. Vše vyhání ven na vzduch, na sluníčko, do větru i deště. Žádný pupen nenechá zaspat. Probudí kořeny stromů a rostlin. Hluboko v podzemních chodbách zaťuká na království hadů a štírů a připomene, že už je tu se sluneční tváří svatý Jiří. (mk)

Pranostiky

Sníh dubnový jako mrva pohnojí.

Je-li v dubnu teplý déšť, hojné požehnání jest.

Je-li duben pěkný, bude květen ještě lepší.

Prší-li o velikonočním Hodu, bude v létě nouze o vodu.

Hezky-li na Boží hod velikonoční, s prací na poli zčerstva začni.

Když je na svatého Jiří mráz, bude i pod křovím oves.

Velikonoce v lidovém kalendáři

Květnou nedělí se otevírá svatý neboli pašijový týden a lid se chystá na velikonoční svátky. Příbytky se čistí, bílí i komín se vymetá – proto staří Čechové říkali středě před Zeleným čtvrtkem „sazometná". Na Zelený čtvrtek umlknou zvony, „odletí" do Říma, aby se opět na Bílou sobotu před Vzkříšením Páně rozezvučely. Místo zvonů se ozývají klapačky a řehtačky. Již o Škaredé středě, sotva jsou pašije skončeny, vyběhnou chlapci z kostela a klapajíce a řehtajíce, honí po vsi Jidáše, při čemž zplna hrdla vyvolávají:

Jidáši! Cos učinil,
žes Pána Krista zradil?
Musíš za to v pekle býti,
s čertem, ďáblem přebývati!

Nebo:

Ó, Jidáši nevěrný!
Co jsi učinil,
žes svého Mistra prozradil?
Musíš za to šlapat bláto
co nejvíce do čepice!

Na Zelený čtvrtek vyhánějí se ze stavení blechy. Šlehají se svěceným klokočovým proutkem po posteli a po podlaze až ke dveřím a při tom se volá: „Ven hosti bez kosti, bez kosti!"

V noci na Velký pátek nebo i na úsvitě Velkého pátku chodívají se lidé modlit ven. V kteroukoliv hodinu se kdo probudí, vyjde ze stavení do zahrady nebo na dvůr – na památku, že se Pán Ježíš modlil v zahradě Getsemanské. Umyjí se na paměť umývání nohou svatých apoštolů, třikrát zemi políbí a modlívají se modlitbu Páně nebo i jiné modlitby, např.: Když šel Pán Ježíš skrz Jeruzalém, velice se třásl. Židé se ho dotazovali: „Ó, Ježíši, proč se tak třeseš?" „Zimnice mne mrazí, a kdo si Velký pátek na mne vzpomene, zimnice ho nikdy mraziti nebude."

O Velkém pátku nosívají někde do polí proutky od Květné neděle a vetknou je země s modlitbou, aby Bůh ochránil úrodu. Toho dne hospodáři neradi vozí na pole a říkají, že se tam sváží kamení. Na ten den se vůbec nemá v polích pracovati, aby se zemí nehýbalo, protože Kristus v hrobě odpočívá. Pradleny v ten den také nerady perou, neboť věří, že by prádlo místo do vody namáčely do krve umučeného Krista. Na Velký pátek při pašijí hlase vždycky jednou za rok Blaník otvírá se, ale i jiné hory a skály, aby prozradily své poklady. Mezi čtením pašijí běhává mládež venku kolem stavení s pometlem a volá: „Vy, čerti, jděte pryč honem, my vás tady nepotřebujem!"

Někde na Velký pátek vykuřují stavení kočičkami od Květné neděle a vykropují svěcenou vodou, aby byl dům ochráněn od zlých duchů a špatných lidí i ode všeho neštěstí. Toho dne se pečou „jidášky", placky, které se jedí pomazané medem, na paměť sladkého, ale zrádného políbení Jidášova. Před východem slunce klekají hospodáři v zahradách pod ovocnými stromy a říkají: „Modlím se k tobě, strome zelený, ať tebe Pán Bůh dobrým odmění!" Jiná modlitbička zní: „Ráno, ráno, raníčko, dřív než vyšlo sluníčko, židé pána Ježíše jali. Kristus Pán svůj kříž nese, až se celý pod ním třese. Pilát se ho ptá: »Pane, zima-li?« Pán Ježíš od-

povídá: »Mne zima není ani nebude. Kdo ta slova říkati bude, ten zimnici míti nebude!«"

„Velký pátek deštivý dělá rok žíznivý. Jestliže na boží hroby prší, sucho úrodu poruší. Suchý půst, úrodný rok."

O půlnoci z Velkého pátku na sobotu běhávají hospodáři po zahradách s pověřslem, ovazují stromy a volají: „Obouvejte se stromy, bude zítra mráz, nebudete-li se obouvati, posekáme vás!"

Někde na Velký pátek, když chlapci odklapali a odrachali třetí hodinu odpolední, začnou chodit sbírat vejce. Jdou od stavení ke stavení, nejstarší chlapec dělá kněze a říká: „Klekání, zvoníme, Jidáše honíme. Co ty, nezdárný Jidáši, cos to učinil, že jsi svého Krista políbením prozradil? Proto budeš mezi ďábly a Lucifery přebývat a za to pykat. A vy, krásná hospodyňko, jen se na nás nehněvejte, a pár vajíček do košíčku dejte!" Dva hoši dělají ministranty, jeden z nich nese košík, druhý klapačku. Kněz zakončí: „Kyrie eleison," oni odpoví: „Kriste eleison" a ten, který nese košík, řekne: „Vajíčka v košíčku eště nejsou!" Jinde teprve na Bílou sobotu chodí se po koledě s knihou evangelia v ruce a s notným košíkem. Na Bílou sobotu, když se zase o Gloria prvně zvoní, dívky se umývají, aby byly bílé a krásné.

Také oharky z „nového" ohně neboli z „pálení Jidáše" berou si lidé domů a kladou v podkroví s prosbou, aby bůh ušetřil domu od ohně a všelijakého zla. O Vzkříšení lidé osvětlují okna svých příbytků svíčkami. Na Boží hod velikonoční žehná se v chrámu beránek, bochánek i jiné pokrmy. Pondělím velikonočním počíná oblíbená pomlázka, při níž je šlehání proutky a rozdávání barevných vajec. Pomlázka je prý výrazem probuzené přírody a šlehání proutkem naznačuje přenášení síly z vrby na živé bytosti. Proto chlapci šlehají dívky, aby byly hodně zdravé a svěží. Protože Pondělím velikonočním začíná pomlázka, říkává se tomu dni i „mrskaný pondělek"! Pomlázka se protahuje až do úterka. Pomlázka chlapců bývá obyčejně z osmi vrbových proutků a říká se jí „Mrskut". Děvčata mívají pouhý proutek, ozdobený stužkami a pestrými hadříky. Koledníci odříkávají zpěvavým hlasem rozmanité koledy, například: „Hody, hody, do provody! Dejte vajíčko malovaný, nedáte-li malovaný, dejte aspoň bílý, slepička vám snese jiný, v komoře v koutku, na zeleným proutku. Ten proutek se otočí, korbel piva natočí. Pijte, páni, pijte, jen se neopijte. Proutek ohnoutek, sedí na něm zlatý kohoutek."

Již dlouho před velikonocemi si děvčata připravovala pro chlapce kraslice – barevná vejce. Na některých bývaly rozpustilé nápisy, na jiných složité rostlinné a geometrické ornamenty, prováděné vyškrabováním nebo technikou voskové batiky, na dalších obtisknuté lístky po vyvaření v odvaru z cibulových listů. Chlapci si odnesli jako výslužku nejen kraslice, ale někde byli pohoštěni i kořalkou a koláči.

Velikonoce obvykle končily zábavou v hostinci, jíž se uzavírala dlouhá doba zimního půstu. (mk)

HISTORICKÉ UDÁLOSTI A VÝROČÍ

- **26. 4. 121** *se narodil Marcus Aurelius, římský císař, muž mnoha tváří, na jedné straně válečník, na druhé straně filozof stoického směru.*
- **14. 5. 1316** *se narodil (Václav) Karel IV., český král a římský císař, syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny.*
- **25. 4. 1626** *dosáhl generál Albrecht z Valdštejna jednoho ze svých nejskvělejších vítězství v třicetileté válce. U Dessavy porazil armádu protestantských sil pod vedením generála Mannsfelda.*
- **17. 4. 1711** *zemřel Josef I., římský císař a český král z dynastie Habsburků. S jeho nástupem na trůn byly spojovány velké naděje.*
- **10. 4. 1741** *V průběhu první slezské války zvítězila pruská armáda v bitvě u Molvic nad Rakušany. Výsledek bitvy podnítil panovnici Marii Terezii mj. k výměně téměř celé rakouské generality.*
- **14. 4. 1746** *se narodil Ludvík Kohl, český malíř a grafik. Autor obrazů s převážně historickou tématikou.*
- **24. 4. 1811** *byla zahájena výuka na pražské konzervatoři.*
- **1841** *byl na vodu spuštěn první kolesový parník české výroby Bohemia. Sloužil dopravě na lince Praha – Děčín, postavit jej nechal podnikatel Vojtěch rytíř Lanna.*
- **6. 5. 1856** *se narodil Sigmund Freud, rakouský lékař, neurolog, který se narodil v severomoravském Příboře. Proslul objevy na poli psychoanalýzy.*
- **15. 5. 1891** *byla v Praze zahájena Jubilejní zemská výstava. Shlédlo ji 2,5 miliónů návštěvníků z českých zemí i z ciziny.*
- **20. 4. 1892** *se narodil Josef Laufer, český sportovní novinář a publicista. Byl prvním sportovním reportérem československého rozhlasu.*
- **28. 4. 1906** *se narodil Kurt Gödel, americký matematik rakouského původu. Je považován ze jednoho z největších logiků všech dob.*
- **8. 4. 1936** *zemřel Robert Bárány, rakouský lékař, nositel Nobelovy ceny (lidské sluchové orgány).*
- **11. 5. 1946** *byl úvodním koncertem zahájen první ročník mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro.*
- **29. 4. 1951** *zemřel Ludwig Wittgenstein, rakouský filozof, stoupenec pozitivistické filozofie. Působil ve Vídni, odkud emigroval před nebezpečím fašismu do Norska a posléze do Anglie.*

Tři dny ve Svatém městě: Císařská korunovace Karla IV. v Římě roku 1355

Neděle velikonoční 5. dubna 1355 patří k významným datům české historie. Toho dne byl v bazilice svatého Petra v Římě pomazán a korunován za císaře římské říše český král Karel IV.

Návštěva Říma však měla vedle této oficiální roviny i rovinu osobní. Dříve než byl Karel korunován, putoval po dobu velikonočního tridua po posvátných místech města.

Ačkoli byl Řím oficiálně označován jako sedes imperii, nestal se nikdy skutečným sídlem císařů. Těžiště jejich moci totiž leželo za Alpami v německé části říše. Tam byl císař nejprve volen sborem kurfiřtů a poté korunován na římského krále v Cáchách. Tyto dva akty propůjčovaly římskému králi plnou moc k vládě nad říšským územím. Císařskou důstojnost získal teprve po vykonání římské jízdy a korunovaci

v bazilice sv. Petra. Do Říma bylo z Německa daleko, cesta vedla přes zrádné alpské průsmyky, v Itálii pak na výpravu čekalo nezvyklé podnebí a politicky nejisté poměry. Bez početného vojenského doprovodu nebylo na cestu ani pomyšlení.

Karel IV. byl zvolen římským králem 11. června 1346. Jeho pozice nebyla pro začátek nijak skvělá, neboť byl zatím pouze soupeřem císaře Ludvíka Bavora. Dva měsíce nato se třicetiletý Karel zúčastnil bitvy u Kresčaku, kde padl jeho otec Jan Lucemburský. Za další dva měsíce, 26. listopadu, se dal Karel v Bonnu korunovat římským králem. Českým králem byl korunován v Praze až 2. září následujícího roku. Náhlá smrt Ludvíka Bavora v říjnu 1347 jej sice zbavila postavení protikrále, ale k římské korunovaci vedla ještě dlouhá cesta diplomatických jednání. Dva roky nato (26. července 1349) se spolu se svou druhou manželkou Annou Falckou dal podruhé korunovat římským králem, tentokrát již na správném místě – v Cáchách. Cestu do Říma Karlovi neotevřela ani smrt papeže Klimenta VI., který byl odpůrcem jeho římské korunovace, neboť nový papež Inocenc VI. jí rovněž nebyl nakloněn. Až v druhé polovině roku 1354 Karel vycítil, že poměry v Itálii jsou pro jeho záměry příznivé, a rozhodl se jednat i bez papežského svolení.

Putování po svatých místech

Svou římskou jízdu Karel IV. zahájil symbolicky na den sv. Václava 28. září 1354, kdy vyrazil s poměrně malým doprovodem asi tří stovek mužů na cestu z hornofalckého Sulzbachu. Po překročení Alp dorazil bez potíží do Udine a odtud pokračoval do Mantovy, kde obdržel teprve dodatečné papežské svolení s korunovací. Odtud se vydal do Milána, kde byl 6. ledna 1355 korunován železnou korunou králem Lombardie. Následovala zastávka v Pise, kde se zdržel od 18. ledna do 22. března a vyčkal na další členy své družiny včetně manželky Anny Svídnické, ale zejména na kardinála ostijského, Petra z Colombiers, který se nakonec dostavil jako jediný z kardinálů pověřených papežem korunovací. Díky kardinálovu osobnímu sekretáři Janu Portovi z Annonay se nám zachoval jedinečný popis Karlovy korunovační jízdy. Z Pisy se Karel IV. odebral do Sieny, odkud se 28. března vydal na cestu do Říma, a na Zelený čtvrtek konečně stanul před branami Věčného města. Vázal ho však slib, který dal již v roce 1346 papeži Klimentu VI., totiž že ve městě stráví pouze den své korunovace. Slib si papež vyžádal z obavy, aby snad nový císař na sebe ve městě nestrhl moc. Karel IV., známý svou sběratelskou vášní k relikviím, si nechtěl nechat ujít příležitost navštívit posvátná místa a získat nové ostatky. Rozhodl se proto vstoupit do města inkognito.

Císařská korunovace byla pro obyvatele Říma veliká událost, proto se zástupci městské komuny bez meškání s velikou slávou dostavili. Karel jim nejdříve potvrdil městská privilegia a pak se s nimi radil, jak zajistit hladký průběh korunovace. O tom, že vše nemuselo proběhnout zdaleka tak klidně, jak to nakonec dopadlo, svědčí Karlova bezpečnostní opatření. Vzpomeňme jen, jak dopadly dvě poslední korunovace: Karlův děd Jindřich VII. se v roce 1313 do svatého Petra vůbec nedostal a musel se spokojit s korunovací v Lateránské bazilice, Ludvíku Bavorovi se podařilo ovládnout město a získat si jeho zástupce a nechal se prohlásit císařem zástupci římského lidu. Ovšem Karel na rozdíl od nich přišel do města v míru a s papežovým souhlasem.

Absence papeže Inocence VI. a téměř všech kardinálů byla sice závažným nedostatkem, přesto na právoplatnosti korunovace nic neměnila. Podle korunovačního řádu se měl kromě papeže na císařské korunovaci podílet kardinál ostijský, portský a albanský. Podle papežových nařízení však mohli být zastoupeni. Když odpadl druhý z původně plánovaných účastníků korunovace, papežský legát a vikář církevního státu kardinál Aegidius Albornoz, zůstal hlavním a nenahraditelným aktérem kardinál ostijský, Pierre de Colombiers. Kardinál Petr musel při korunovaci nahradit nejen chybějící kardinály, ale i papeže.

„Král králů a pán pánů"

V neděli velikonoční 5. dubna vstal Karel IV. v papežském paláci ve Vatikánu před svítáním, aby bylo možné dodržet ceremonie podle starobylých zvyků římských králů a vykonat slavnost-

ně ritus a obřad svaté matky církve římské. Obřad začínal slavnostním průvodem k branám Říma, proto se Karel odebral zase za hradby ke svému vojsku, které tábořilo pod Monte Mario. Tady Karel vyčkával rozbřesku a shromáždění svého doprovodu. Sluneční paprsky přivítal zvuk trub a vztyčení praporců. Karlův doprovod byl připraven. Pomalým krokem, jak se sluší na takový průvod, se vydali po cestě příznačně zvané via triumfalis směrem k Městu. Příští císař, oblečen do rudého císařského šatu, mezi nimi doslova zářil.

Ještě před branami, v místech, kde se u mostu přes potok rozdělovala cesta, setkal se císařský průvod s průvodem římských občanů, kterým musel Karel složit na evangelia přísahu, že bude ochráncem víry a města Říma. Korunovační obřady si žádaly dostatek času a Karel se mohl ve městě zdržet jen do soumraku. V očekávání neobvyklé podívané nicméně vznikla kolem průvodu velká tlačenice, mezi zvědavci byli nejen domácí, ale i mnoho poutníků, kteří přišli strávit nejposvátnější dny křesťanského roku ve Svatém městě. Hned za branou u Andělského hradu pasoval Karel IV. několik mužů na rytíře a přivítal se se zástupci města. Od brány postupoval průvod velmi pomalu, protože Karel, ač spěchal, musel pasovat další a další zájemce, takže téměř nebylo člověka mezi malým mostem a onou bazilikou, kterému by se nedostalo té pocty.

Ke Karlovi se přidal průvod kléru s kadidelnicemi a kříži a za zpěvu ho vedl do baziliky. Císařský komorník podle zvyku rozhazoval mezi lid mince. V nesmírné tlačenici dorazilo procesí na náměstí před bazilikou. Zde se Karel přivítal se senátory, dva z nich uchopili otěže jeho koně a vedli ho až ke schodišti před bazilikou, kde král sestoupil.

Nahoře na schodech před bazilikou stálo množství církevních hodnostářů a kleriků, kteří očekávali budoucího císaře se zpěvem, hrou na varhany a s relikviemi. V jejich čele byl kardinál Petr z Colombiers, oblečený do slavnostního ornátu se všemi odznaky své biskupské důstojnosti. Přivítal se s Karlem polibkem a objetím, demonstrovali tak jednotu a soulad světské a duchovní moci. Odtud kardinál vedl krále ke kostelíku Panny Marie in Turribus, tj. mezi věžemi, neboť stál mezi dvěma zvonicemi při vstupu do atria před bazilikou sv. Petra. V kostelíku u hlavního oltáře složil Karel slib, že bude ochráncem papeže a svaté církve římské. Pak kardinál ostijský vykonal předepsanou modlitbu a odešel se svým doprovodem do baziliky svatého Petra. Karel zůstal v kostele Panny Marie, svatopetrští kanovníci jej obřadně přijali mezi sebe, oblékli do korunovačních rouch a předali mu pallium papežského komorníka.

Teprve potom se vydal průvod přes mramorem dlážděné nádvoří Svatého Petra k bráně baziliky. Před prostřední z pěti vstupních bran, která byla pro svou výzdobu zvaná stříbrná, se průvod zastavil. Tady obdržel Karel první požehnání. Bazilika byla plná. Jan Porta vypráví, že když Karel vstoupil dovnitř, „zavládl takový jásot lidu římského, zároveň taková radost cizinců, a k tomu se shůry ozýval takový halas hudby všeho druhu, že kdyby byl do baziliky uhodil blesk, nikdo by neslyšel jeho burácení, natož aby se slyšeli ti, kdo k sobě mluvili". Při vstupu hlavní lodí musela tato pětilodní bazilika působit velkolepě. Na vzdáleném konci nad hrobem svatého Petra a hlavním oltářem se tyčilo ciborium, v apsidě za ním zářila mozaika.

Koruna, jablko a žezlo

Když průvod došel na místo, kde byla do dlažby vsazena kruhová porfyrová deska, rota porfyretica, zastavil se, Karel poklekl, zazněla další modlitba. Pak kráčeli dál směrem ke konfesoriu, ke hrobu svatého Petra, nad nímž se tyčil hlavní oltář, u kterého nesměl sloužit mši nikdo jiný než papež. Stejně jako jeho předchůdci uctil budoucí císař posvátné místo prostrací. Nad ležícím byly odzpívány litanie, přímluvné modlitby ke všem svatým.

Konečně se Karel zvedl a zamířil do levého transeptu, kde přesně na rozhraní obou bočních lodí stál oltář zasvěcený sv. Mořici. Zde byl Karel pomazán křižmem na pravici a mezi lopatkami na znamení přijetí darů Ducha svatého. Potom kardinál usedl na mramorový trůn v presbytáři baziliky a král byl uveden na tribunu uchystanou na evangelijní straně.

Naproti na epištolní straně usedla na obdobné pódium královna, která byla stejně jako král oblečena do šatů příslušejících k císařské korunovaci. Šestnáctiletá Anna Svídnická, která se připojila k výpravě teprve v Pise, se účastnila i slavnostního vjezdu do Říma. Také nad ní byla v bráně svatopetrské baziliky pronesena modlitba, její pomazání snad následovalo bezprostředně po pomazání císaře a také její vlastní korunovace následovala hned po korunovaci císaře.

Teprve když kardinál a král s královnou usedli na připravených místech, začala mše. Slova mešního introitu Resurrexi náležející k liturgii neděle velikonoční oslavující vzkříšení Páně snad tentokrát vyjadřovala i přání těch, kteří chtěli vidět v Karlovi obnovitele slávy impéria. Po introitu zazpívaném scholou zaznělo kyrie a gloria. Poté pronesl kardinál modlitbu za císaře a bohoslužba pokračovala čtením epištoly. Vytoužená chvíle nastala po čtení epištoly a následujícím graduálu, jehož slova „To je den, který učinil Pán, jásejme a radujme se z něho" byla už úvodem k vrcholnému okamžiku korunovačního obřadu. Král přistoupil k oltáři, kardinál mu nejprve na hlavu vložil mitru, na ni posadil císařskou korunu se slovy: „Přijmi znamení slávy, diadém království, korunu císařství ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, odmítej dávného nepřítele ďábla a zavrhni všechny hříchy, tak miluj spravedlnost, milosrdenství a soud a tak spravedlivé, milosrdné a zbožně žij, aby já od samotného našeho Pána Ježíše Krista získal korunu věčného království ve společenství svatých." Pak Karel přijal žezlo a říšské jablko a zazněly další modlitby.

S korunou na hlavě, s žezlem a jablkem v rukou byl nový císař za zpěvu sekvence Victime paschali laudes předveden před kardinála ostijského, který mezitím spočinul na trůně. Kardinál nyní vstal a přistoupil k oltáři, vzal z něj obnažený meč, který znamenal správu celého císařství, a předal ho císaři. Požehnání, které přitom pronášel, svěřovalo císaři obranu všeho křesťanstva. Po skončení modliteb byl Karel odveden v plné slávě zpět na tribunu. Po skončení evangelia při ofertoriu, tedy v momentě, kdy jsou k oltáři přinášeny eucharistické dary, vstal i císař s císařovnou, odložili korunu a plášť a před hlavním oltářem obětovali zlato. Teprve po přijetí eucharistie z rukou kardinála ostijského se vrátil zpět na tribunu, kde se opět oblékl do císařských odznaků.

Císař veškerého okrsku zemského

Na konci mše udělil kardinál požehnání a spolu s císařem a císařovnou, aniž

odložili své insignie, se vydali za bouřlivého potlesku a jásotu k východu z baziliky. Nad schodištěm se císař s kardinálem rozloučil polibkem a dole nasedl císařský pár na slavnostně ozdobené koně a vydal se směrem k Lateránskému paláci. Císař jel na bělouši, na hlavě měl korunu, v pravici žezlo a v levici jablko. Průvod se ve velké tlačenici pohyboval velice pomalu a císař musel pasovat další a další rytíře.

Po namáhavém dnu musel být císař velmi unaven a hladový, neboť za celý den se jen ráno posilnil duchovní stravou z oltáře, přesto ještě toužil zhlédnout cennou sbírku místních ostatků. Naštěstí byla soukromá papežská kaple zasvěcena sv. Vavřinci, zvaná pro svou jedinečnou kolekci ostatků Sancta sanctorum, hned v sousedství. Císaře zaujaly především hlavy svatých apoštolů Petra a Pavla, jež byly uloženy ve schráně hlavního oltáře.

Když konečně Karel vstoupil do prostorného triklinia, nestačil si ani umýt ruce a už před něj předstoupili členové z předního římského rodu Colonna a žádali, aby je před oltářem Lateránské baziliky pasoval na rytíře. Teprve pak zasedl k hostině. Předepsané ceremonie spojené s císařskou hostinou však už nestačil absolvovat, protože chtěl splnit slib, že svůj pobyt ve městě omezí na svůj korunovační den, a slunce se chýlilo k západu. V rychlosti odjel jen s malým doprovodem do benediktinského kláštera sv. Vavřince, který ležel za hradbami.

Nazítří, v pondělí 6. dubna, přijel za císařem ostijský kardinál Petr, aby se dohodli o dalším postupu. Pak se rozloučili, kardinál odjel do Ostie navštívit svůj titulární kostel a císař nazítří zamířil do Tivoli. Do Říma, nominálního císařského sídla, se vrátil znovu až po dlouhých třinácti letech, v roce 1368.

(Kateřina Kubínová, Dějiny a současnost 1/2005, redakčně zkráceno)

O autorce:

Kateřina Kubínová, roz. Engstová (nar. 1975), se badatelsky zabývá kulturními dějinami 14. století. Pracuje v Ústavu dějin umění AV ČR v Praze.

Ženy a podmíněný reflex

Taky se vám zjevuje při zmínce o nějakém podmíněném reflexu automaticky název „Pavlovův"? Byl to jeden z psychologicky šikovných, propagandisticky účinných prostředků komunistických režimů, jak veřejnosti zprostředkovat vědomí o nedostižných úspěších sovětské vědy a o převaze sovětských vědců v zápolení o světové prvenství v boji mezi kapitalismem a socialismem na poli pokroku nejrůznějších vědních oborů. Proto se v tisku nesměla objevit zmínka o zmíněném pojmu bez předpony jména jeho „objevitele", ačkoli oboje mnohdy ve skutečnosti nemělo žádnou spojitost.

Myšlenka o této samopropagaci mě napadla ve spojitosti s fejetonem, který jsem měl v úmyslu v těchto dnech napsat. Měl se týkat postavení žen v moderní společnosti. Chtěl jsem říct, že tak, jako si za peníze lze koupit dům, ale ne domov, postel, ale ne spánek, léky, ale ne zdraví, tak si nelze přinést s pomocí žen automaticky štěstí a spokojenost. Přiznávám, že jejich jsoucno je nutností, aby se udržel život na naší planetě. Ale že by automaticky muže jen stále obšťastňovaly?

Ze začátku je to z jejich strany samé ťuťuťu ťaťaťa, pak už je to jen ťuťu ťaťa, po roce se změní v minimalistické ťu ťa a pak se karta obrací. Po svatbě se ono ťuťuťu ťaťaťa, které svým mužům dávaly, když ptáčka lapaly, musí vrátit obráceným směrem. Přebírají otěže do svých rukou. A muži je za to ještě obdarovávají svými polibky, když mezitím zjistili, že líbání jsou jediné okamžiky, kdy mají ženy zavřená ústa. Ovšem to jejich mlčení je pak tak hlasité, že rve uši.

To se však týká pouze manželek nečtenářů listu, který právě držíte v ruce. Naše ženy jsou stále stejně roztomilé, milující, štěstí a spokojenost přinášející. Mají jen někdy zvláštní přístup k životním otázkám. Znám ženu, která o sobě vždy a všude prohlašuje, že je nevěřící. Že nevěří v někoho všemohoucího, který určuje osudy světa a všech živých tvorů v něm. Což dokazuje líčením, že připouští tolik bezpráví, že neochraňuje nemocné, pronásledované a chudé jednotlivce, že nesplňuje jejich nejvroucnější, v modlitbách projevovaná přání. Že připouští tolik zla a bolesti na světě. Zkrátka, že takového něco jako bůh neexistuje.

Dirigent České filharmonie Jiří Bělohlávek nazval nedávno v tomto listě v interview nejmladší z žen, ještě ve věku položínek neboli teenagerů, „náctileté nanynky". Ovšem ze své dedukce už nevyvodil jejich další vývoj, který z nich v pozdějším věku činí většinou chytré, ba inteligentní ženy, které v praktickém životě přebírají jeho hlavní pracovní nástroj, taktovku, a začínají dirigovat další život svých mužů. Že náctileté nanynky svou nabytou moudrost uplatňují také v chytrosti a vychytralosti, ba možno říci určité vykutálenosti.

Ale abych se vrátil ke své známé agnostičce, která v souladu se svým zaměřením nevěří v jsoucno boha. Nedávno se v jakémsi rozhovoru zmínila o tom, že se každý večer před spaním modlí. Ke komu, zeptal jsem se jí. No ke komu se člověk modlí, odvětila, k bohu tam někde nahoře. Ale ty přece stále zdůrazňuješ, že v boha nevěříš, že žádný neexistuje. O tom jsem přesvědčená stále. Ale ta krátká modlitbička před spaním mě nezabije. Protože si říkám: co kdyby snad přece jen existoval. Člověk nikdy neví.

Kdepak, naše ženy jsou nejen moudré, ale i praktické. Proto při zmínce o nich používám vždy Pavlovova podmíněného reflexu. Říkám naše moudré, praktické, někdy i vykutálené ženy. To poslední zmíněné přídavné jméno se ovšem netýká našich manželek a čtenářek tohoto listu. Ty jsou pouze moudré. Ale mezi ostatními jsou jistě i takové, na něž myslel soudruh Pavlov jako tvůrce názvu „podmíněný reflex".

Jindřich Lion

Češi mobily milují

Z analýzy telekomunikačního trhu, kterou koncem února zveřejnila Evropská komise, jasně vyplývá, že Česká republika patří mezi země, kde doznaly mobily mimořádně velké obliby. Počet mobilních telefonů zde o 5 % převýšil počet obyvatel, což znamená páté místo v Evropské unii. Na vítězné Lucemburčany se však Češi dívají přece jen z velkého odstupu – tam totiž připadá na každého obyvatele plných 1,5 mobilu. Zatímco Rakousko se pohybuje v širokém pásmu průměru, na opačném konci žebříčku skončili Poláci, kde tvoří počet mobilů jen 71 % počtu obyvatelstva, a nijak dobře si nevedli ani Francouzi (76 %) a Slováci (80 %). Česká republika se zároveň řadí mezi země, kde dominují předplacené karty, tarify zde používá pouhých 10 % držitelů mobilů. Naopak třeba v Německu využívají tarifních nabídek více než tři čtvrtiny telefonujících. Tento údaj se zdá naznačovat, že mnoho obyvatel ČR sice mobilní telefon vlastní, ale příliš často ho nepoužívá. Odborníci také upozorňují, že statistiku je třeba brát s určitou opatrností. I v zemích s velkým počtem mobilních telefonů na obyvatele stále existují poměrně velké skupiny lidí, které mobil nevlastní – údaje zkreslují majitelé dvou i více telefonů. V České republice výzkumníci upozorňují, že užívání mobilu se málo vžilo mezi staršími lidmi, kteří se hůře sžívají s novou technikou a ve využívání mobilních telefonů jim paradoxně často brání miniaturizace přístrojů, protože kvůli ní špatně vidí na čísla a mobil se jim celkově hůře ovládá. Ale to samozřejmě nepředstavuje žádné české specifikum, protože k podobným závěrům docházejí výzkumníci prakticky ve všech zemích. Často se v této souvislosti hovoří o neschopnosti výrobců a provozovatelů mobilních sítí podchytit tuto skupinu potenciálních zákazníků. Snad je to dáno i tím, že v oblasti telekomunikací i v reklamě pracují hlavně mladí lidé, kteří se jen obtížně vžívají do pocitů a potřeb seniorů. (MaFr)

Českým silnicím dominují škodovky

Podle Sdružení automobilového průmyslu ČR v českých zemích nadále dominují automobily produkované domácí společností Škoda. Nejrozšířenějším vozem v zemi je s poměrně značným odstupem typ Škoda Felicia, hit mladoboleslavské automobilky v devadesátých letech. Celkem je těchto vozů v ČR evidováno 394 333. Druhou příčku si udržuje proslulá Škoda 120, jejíž výroba spadá do let normalizace. Přestože byl tento automobil vděčným objektem nejrůznějších žertů a v zahraniční konkurenci se mu vůbec nedařilo, vykazuje značnou odolnost, která je u současných vozů naprosto výjimečná – průměrný věk 244 805 stodvacítek brázdících české silnice dosahuje úctyhodného průměrného věku 23 let. Za zmínku ovšem stojí, že do první patnáctky nejrozšířenějších typů se dostal i ještě starší typ Škoda 100, když na cestách v ČR můžete spatřit ještě více než 50 000 jeho exemplářů. Na pomyslné bronzové příčce skončila Škoda Fabia produkovaná v současnosti. Nejrozšířenějším vozem zahraniční produkce je v České republice Ford Escort (77 985 vozů), následovaný Volkswagenem Golfem a automobilem Opel Astra. Celkem bylo ke konci roku 2005 v zemi evidováno celkem 3,96 miliónu vozů, takže jedno auto připadá na 2,59 obyvatele. Podle odborníků však došlo k určitému zpomalování růstu počtu automobilů v zemi – původní odhady počítaly s tím, že v ČR budou ke konci roku 2005 4 milióny vozů. Celkem podle očekávání vykazuje největší množství automobilů v přepočtu na obyvatele Praha, kde jeden vůz připadá na 1,97 obyvatele, nejhůře jsou na tom naopak v Moravskoslezském kraji (3,17 obyvatele). Pražané se také mohou pochlubit nejmladším vozovým parkem. I tak zde však průměrný věk automobilů dosáhl úctyhodných 12,76 roku. Nejvyšší stáří, 14,7 roku, vykázaly vozy z Pardubického kraje. Průměr za celou republiku představuje 13,8 roku. To samozřejmě není zrovna málo. Je však třeba si uvědomit, že řadu vozů jejich majitelé využívají pouze k dopravě na relativně krátké vzdálenosti. Například na mnoha vesnicích je zvykem, že prakticky všichni dospělí členové rodiny mají automobily, jimiž se dopravují například do nejbližšího města. Přitom se ovšem často jedná o značně ojeté a opotřebované vozy, protože dva či tři nové vozy si většina domácností v České republice zatím dovolit nemůže. Vysoké stáří vozového parku ovšem přidělává vrásky českým policistům – staré vozy totiž často neposkytují svým majitelům dostatečné bezpečí a na vozovce znamenají trvalé riziko. (MaFr)

Nezaměstnanost v ČR klesá, ale pomalu

Česká ekonomika se může za poslední období pochlubit vynikajícími výsledky a někteří komentátoři v této souvislosti poněkud emfaticky hovoří o České republice jako o ekonomickém tygru Evropy. Jeden údaj však příliš velké nadšení nevzbuzuje – informace o počtu lidí bez práce. Míru nezaměstnanosti se koaliční vládě vedené sociální demokracií nedaří ve větší míře redukovat, což jí také opozice silně vyčítá. Přesto k určitému pozitivnímu posunu v posledním období přece jen došlo. Ve srovnání s únorem 2005 poklesl ve stejném měsíci letošního roku počet osob shánějících práci o 0,5 % na 9,1 %, což znamená 528 154 lidí. Poměrně výrazně přibylo i volných míst, které nabízejí Úřady práce. Podle ekonomů se pozitivně projevil především celkový rychlý růst ekonomiky a zároveň relativně nízký růst mezd. Příznivě působilo i rozšíření různých rekvalifikačních kurzů. Nejvyšší počet nezaměstnaných vykázal již tradičně okres Most, kde je bez práce celkem 21,2 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, a na smutném druhém místě se umístil severomoravský okres Karviná, který také vykazuje nejvyšší počet uchazečů o jedno volné místo – skoro 61 lidí. Nemění se ani regiony, v nichž je lidí bez práce nejméně – jde zejména o Prahu a okolí Prahy. Podle odborníků by měla míra nezaměstnanosti v souvislosti s očekávaným vysokým tempem ekonomiky klesat i v letošním roce, nepočítají však s nějakou dramatickou změnou. Opoziční pravicová Občanská demokratická strana slibuje, že v případě jejího volebního vítězství by se počet lidí bez místa snižoval podstatně rychleji než dosud, a odvolává se přitom na zkušenosti ze Slovenska, kde za vlády pravicové koalice míra nezaměstnanosti klesla poměrně razantně. Někteří kritici však upozorňují, že na Slovensku bylo snížení dosaženo především určitou změnou metodiky a také díky vytváření pracovních míst zahraničními investory přilákaných masivními investičními pobídkami. Právě investiční pobídky pro velké investory ale chce Občanská demokratická strana chránící zájmy domácích podnikatelů omezit, případně zcela zrušit. Slo-

venská vláda také úspěšně podporuje odcházení svých občanů za prací do ciziny, především do České republiky, k čemuž se asi v českých podmínkách bude jen těžce hledat paralela, i když se rozšířil počet členských zemí Evropské unie, v nichž mohou občané ČR pracovat bez omezení. Navíc na Slovensku stále počet lidí bez práce zůstává na výrazně vyšší úrovni než v České republice a podstatně vyšší je zde i počet lidí žijících pod hranicí chudoby. Občanská demokratická strana v zamýšleném boji proti nezaměstnanosti sází především na efekt snížení nákladů na pracovní sílu pomocí poklesu povinných odvodů na pojištění zaměstnanců a slibuje také ještě rychlejší růst ekonomiky po zavedení rovné patnáctiprocentní daně. Spíše ve stádiu úvah zatím zůstávají plány na rozšíření neplnohodnotných pracovních úvazků, které opticky míru nezaměstnanosti snižují poměrně významně, i když ve skutečnosti problémy neodstraňují. Podobně sporný efekt by asi mělo i snížení či zrušení minimální mzdy. Někteří odborníci však soudí, že růst nezaměstnanosti úzce souvisí se strukturálními přeměnami v globalizovaném hospodářství a všechny plány na boj proti nezaměstnanosti nakonec vyústí jen v kosmetické změny týkající se pouze statistiky. (MaFr)

Česká inflace v únoru zbrzdila

Přestože v lednu míra inflace v České republice v meziročním srovnání poskočila na 2,9 %, v únoru se její růst o 0,1 % snížil. Podle analytiků k tomu přispěly hlavně levnější potraviny a nižší cenové nabídky Českého Telecomu na telekomunikační služby. Pro celý rok počítají ekonomové s inflací v rozpětí 2,5 až 3 % a předpokládají, že její výše nebude znamenat pro občany vážnější problém, i když stouply doplatky na léky a počítá se i s růstem cen plynu a cigaret. Protože platy by měly vzrůst v průměru o 5-6 % a průměrná mzda pravděpodobně dosáhne 20 tisíc korun, lze naopak počítat, že i přes určité zrychlení tempa inflace životní úroveň obyvatelstva poroste. K tomu by měla přispět i skutečnost, že obchodníci jsou při zvyšování cen velmi opatrní, protože je drží na uzdě stále velice silná konkurence a zároveň jsou nuceni reflektovat vývoj výdajů domácností, který naznačuje malou ochotu českých rodin utrácet. Velmi opatrně sleduje vývoj inflačních trendů Česká národní banka, která však podle ekonomů zatím nemá důvod měnit své úrokové sazby, které jsou nižší než v Evropské unii. V druhé polovině roku se však počítá s jejich mírným zvýšením v souvislosti s růstem inflačních tlaků. Určitou roli přitom mohou sehrát i předvolební tahy zvyšující množství peněz v oběhu. Zatím se však nezdá, že by spotřeba domácností roztáčela nějakou inflační spirálu. Naopak trochu komplikovaněji vypadá situace na Slovensku, kde lednová inflace i vlivem poměrně rychlého růstu osobní spotřeby stoupla na 4 %. Tamější národní banka také na hrozící inflační nebezpečí již reagovala překvapivým zvýšením úrokových sazeb o plných 0,5 %, což se samozřejmě projevilo i na kursu slovenské koruny. Ta, podobně jako česká koruna, v dlouhodobém horizontu posiluje, což silně komplikuje život exportérům a koneckonců i rakouským občanům, kteří chtějí za eura nakoupit v obchodech v Praze nebo Bratislavě. Odborníci se přitom shodují, že česká i slovenská koruna budou mít tendenci k posilování i nadále, pokud jim v tom nezabrání nějaká masivní intervence ze strany národních bank. Česká asociace exportérů už koncem února založila krizový štáb, jehož prostřednictvím chce koordinovat úsilí o oslabení české koruny. Česká národní banka sice vyjádřila souhlas s názorem exportérů, že je v současnosti koruna nadhodnocena, na druhou stranu však její představitelé sdělili, že Česká národní banka má jen omezenou možnost ovlivňovat kurs a ani to nepovažuje za svůj hlavní cíl, kterým zůstává cenová stabilita. Nelze však vyloučit, že podobná prohlášení jsou jen určitým úhybným manévrem – efekt zásahu národní banky je totiž tím větší, čím nečekaněji přijde. Navíc však se mohou zejména v České republice vyskytnout i určité inflační tlaky nejen v souvislosti s předvolebním bojem, ale i po volbách – hlavní favorit červnových parlamentních voleb, pravicová Občanská demokratická strana, slibuje prakticky všem občanům vyšší platy. Pokud by chtěla své sliby přesně dodržet, nepochybně by se to na vývoji inflace projevilo poměrně významným způsobem. (MaFr)

Velké české firmy hlásí vysoké zisky

Na přelomu února a března zveřejnily údaje o svém hospodaření některé české finanční instituce a velké závody. Vesměs se jedná o velmi příznivá čísla, která jasně ukazují, že se české ekonomice v loňském roce mimořádně dařilo. Výborné výsledky zaznamenaly například největší české bankovní domy. Například Česká spořitelna dosáhla růstu čistého konsolidovaného zisku o 12,3 % na rekordní sumu 9,13 miliard korun (asi 307 miliónů €) a ještě vyšším vzestupem zisku o plných 23,5 % na 8,4 miliard korun se může pochlubit Československá obchodní banka, která je mezi velkými finančními institucemi „skokanem roku". Naopak zisk Komerční banky mírně poklesl z 9,3 miliard korun na 9,15 miliard. Přesto si však Komerční banka udržela pozici nejziskovější domácí banky v ČR. Výborně se dařilo i některým dalším subjektům na českém finančním trhu – například HVB Bank v loňském roce dokázala v České republice navýšit svůj zisk o 11 % na 1,9 miliardy korun. Z výrobních podniků se skvěle vedlo především elektrárenskému gigantu ČEZ, který je ovládán státem. Za rok 2005 dokázal podle předběžných nekonsolidovaných výsledků zvýšit svůj čistý zisk o plných 70 % na rekordních 17,6 miliardy korun, což představuje dosavadní firemní rekord. Kvůli zvýšení cen elektřiny a poklesu nákladů o 2,6 % stoupnul společnosti ČEZ o celých 50 % i provozní zisk na 19,6 miliardy, někteří analytici však počítali s ještě lepším výsledkem a výsledná čísla je poněkud zklamala. ČEZ zvýšil své zisky o desítky procent i přesto, že jeho produkce elektřiny se snížila o 3,5 % na 59,6 terawatthodiny. Na propadu produkce se podílel především slabší export, naopak na domácí trh dodal ČEZ o 5,9 % energie víc než v roce 2004. Představitelé ČEZ dali již najevo, že dobré výsledky hospodaření umožní firmě zvýšit i dividendy, což by mohlo pomoci státním financím. Na druhé straně však bude ČEZ pravděpodobně potřebovat velké množství peněz na pokračování své expanze do zahraničí. Loni převzal například dvě polské elektrárny, majoritní podíl v rumunské distribuční firmě Electrica Oltea a v třech podobných společnostech bulharských. ČEZ se zapojil i do tendrů na vstup do jediné makedonské distribuční společnosti AD ESM, na získání akcií další rumunské distribuční firmy Electrica Muntenia Sud a slovenské teplárny Košice.

Nedávno byl navíc vyzván k účasti v soutěži na koupi elektrárny v bulharské Varně. V současnosti však není zcela jisté, zda majoritní podíl zůstane i po volbách v rukou státu. Pravicová Občanská demokratická strana, největší favorit voleb, se již vyjádřila, že by uvažovala o jeho privatizaci, aby z výnosu financovala rozběh své finanční reformy. Prodání státního podílu požaduje i možný povolební partner občanských demokratů, Strana zelených. Ta chce privatizací mimo jiné zabránit případné další státní podpoře výstavby dalších jaderných elektráren, o nichž ČEZ uvažuje. Někteří ekonomové však prodávání elektrárenského giganta považují za problematický krok ze strategického i ekonomického hlediska. Jenže zejména pokud se podaří Občanské demokratické straně sestavit vládu, bude peníze potřebovat velice nutně a příliš mnoho podniků vhodných pro privatizaci již v současnosti nezbývá. Stát už nedrží ani majoritu v petrochemickém holdingu Chemopetrol, který nyní ovládá polský PKN Orlen. Nový vlastník se sice může radovat z růstu tržeb o plných 20 %, čistý zisk holdingu však loni poklesl o 6 % na 3,46 miliard korun. Analytici však očekávali ještě o něco horší výsledky, a tak lze v tomto případě hovořit spíše pozitivním údaji. Propad zisků souvisel zejména s vývojem na trzích ropy a ropných produktů, který nepříznivě ovlivnil zejména hospodaření členů holdingu, společností Paramo a Benzina. Zatímco za rok 2004 rafinérie Paramo vykázala zisk ve výši 157 miliónů korun, loni se dostala do ztráty 267 miliónů. Ještě hůře se vedlo síti benzínových čerpadel Benzina, která v roce 2005 své hospodaření skončila ztrátou téměř půl miliardy korun. Zrovna skvěle nevyzněl ani závěrečný účet loňského hospodaření u rafinérie Unipetrol, jejíž zisk se snížil rovněž zhruba o půl miliardy na 563 miliónů korun. Situaci holdingu zachraňovala především společnost Chemopetrol, jejíž zisk stoupl o 35 %na 2,64 miliard a firma Kaučuk, která vykázala nárůst zisku dokonce o plných 64 %. Zlepšila se i situace neratovické Spolany, která vydělala o 65 miliónů korun více než loni. I holding Unipetrol nemá zcela vyřešeny otázky týkající se jeho podoby. Parlamentní vyšetřovací komise sice neprokázala, že by jeho privatizace proběhla v rozporu se zákony, ale přetrvává problém s dřívějším partnerem společnosti PKN Orlen při privatizaci Unipetrolu, holdingu Agrofert podnikatele Andreje Babiše. Podle původních smluv měl totiž Babiš za svou pomoc při privatizaci některé části Unipetrolu, konkrétně podíly ve společnostech Agrobohemie, Aliachem, Kaučuk, Paramo a Chemopetrol. Jenže v PKN Orlen se mezitím vyměnilo vedení a noví šéfové koncernu dali jasně najevo, že se jim původní smlouva vůbec nezamlouvá, protože současná hodnota nárokovaného podílu je oproti smluvně zakotvené ceně asi trojnásobná. Zároveň se jim však celkem pochopitelně nechce platit sankce zakotvené ve smlouvě a tak se snaží českého podnikatele slovenského původu nějakým vhodným způsobem vyšachovat. Zpočátku Orlen hodně sázel na kartu podezření z korupce. Jenže celá aféra působila a dodnes působí na nezasvěceného pozorovatele spíše dojmem velkého zmatku než jasných důkazů. Polský koncern se nakonec vydal jinou cestou – v současnosti tvrdí, že první, kdo porušil smlouvu, byl Babiš tím, že právo na nabytí akcií převedl na spřízněnou společnost Deza. Celý spor, který se vede o majetek v řádu miliard korun, se patrně povleče a jeho výsledek lze jen obtížně odhadnout. Český stát může jen doufat, že nakonec nedopadne podobně jako v případě televize Nova a jejího ředitele Vladimíra Železného – tehdy totiž konflikt dvou soukromých subjektů skončil tím, že Česká republika musela na základě arbitráže americké CME vyplatit deset miliard korun, protože nedokázala ochránit její investici v zemi. Přitom Andrej Babiš prohlašuje, že právě deset miliard korun by mohl v arbitráži požadovat od Orlenu za porušení dohod. Lze jen doufat, že s Polskem žádnou podobnou smlouvu Česká republika uzavřenou nemá. (MaFr)

Česká ekonomika rekordně rostla

Zpráva statistiků o vývoji hrubého domácího produktu v České republice v roce 2005 analytiky velmi příjemně překvapila. Česká ekonomika totiž podle ní vzrostla za uplynulý rok o rekordních 6 %, když v posledním čtvrtletí zaznamenala vzestup dokonce téměř o 7 %. Všeobecně se přitom očekávalo tempo asi o 1 % horší, mimo jiné i proto, že statistici původně podcenili výsledky za první tři čtvrtletí. Šestiprocentní růst znamená, že české hospodářství rostlo v uplynulém roce čtyřikrát rychleji než je průměr Evropské unie a jeho dynamika se vyrovnala dynamice slovenské, přestože slovenská ekonomika vychází z nižší původní úrovně. Podle odborníků stojí za vynikajícím výsledkem především výrazný růst českého vývozu do zahraničí a rozsáhlé zahraniční investice v zemi, když spotřeba domácností spíše stagnuje a lidé nakupují spíše opatrně. Na tom, že česká ekonomika je ve výjimečně dobré kondici, se shodli prakticky všichni analytici a komentátoři, ohledně příčin a cest směřujících k úspěšnému udržení hospodářského tempa však panují velké rozpory. Zpráva o rekordním růstu přišla vhod zejména vládním sociálním demokratům, kteří se potýkají s odlivem přízně ve volebních průzkumech a po razantním vzestupu preferencí Strany zelených čím dál více ztrácejí naději, že se udrží u moci ještě v dalším volebním období. Velký význam pro ně má přitom především skutečnost, že Česká republika drží tempo se Slovenskem. To je totiž kvůli zavedení rovné daně a rozsáhlým reformám provedených pravicovou vládní koalicí dáváno hlavně představiteli Občanské demokratické strany za vzor. Nyní však mohou sociální demokraté argumentovat, že stejný růst hospodářství lze dosáhnout i sociálně citlivějším způsobem. Navíc na Slovensku táhnou ekonomiku vedle investic spotřeba domácností a také tvorba zásob. Zástupci pravicové opozice na zveřejněná čísla reagovali dost rozpačitě a snažili se jeho význam oslabit poukazováním na růst zadluženosti nebo na odtékání peněz ze země prostřednictvím vyplácení dividend zahraničním investorům. Navíc tvrdí, že růstu bylo dosaženo navzdory vládě a česká ekonomika má podle nich potenciál na ještě vyšší vzestup ekonomiky.

S jinak zaměřenou kritikou se ale ozvali i čeští odboráři. Ti si povšimli, že při stejném tempu hospodářského růstu stoupala reálná mzda na Slovensku v uplynulém roce podstatně rychleji. Jestliže průměrný Čech působící v podnikatelské sféře vydělal reálně zhruba o 3,2 % a ve sféře veřejné o 4,7 % více, průměrnému Slovákovi stoupla reálná mzda o 6,3 %. Tento údaj většina ekonomů považuje spíše za českou přednost – podle nich totiž nemá nikdy růst reálných mezd překročit tempo vzestupu hrubého domácího produktu. Odboroví předáci však pochopitelně

mají na tuto otázku odlišný názor a v reakci na zveřejněná čísla prohlásili, že zejména zaměstnanci v podnicích s vysokým ziskem mají razantněji vyžadovat zvýšení platů. Nicméně i v letošním roce očekávají ekonomové, že reálné mzdy nebudou růst rychleji než produktivita práce. Zároveň však počítají s tím, že slušné tempo růstu české ekonomiky bude pokračovat, i když předpokládají jeho mírné zpomalení. Pozici tahouna mají od exportu stále více přejímat investice. Nicméně vývoz si pravděpodobně udrží i nadále důležitou pozici. Nasvědčují tomu i údaje z ledna letošního roku, podle kterých vykázal český zahraniční obchod aktivní bilanci ve výši 11,2 miliard korun. Dařilo se především exportu strojů a dopravních prostředků a plně se již projevil efekt nové automobilky TPCA umístěné v Kolíně. Naopak nepříznivě vývoj ovlivnily vysoké ceny ropy a zemního plynu. V dalších měsících by se mělo na výsledcích zahraničního obchodu projevit očekávané oživení ekonomiky v Evropské unii, zejména v Německu, které je pro Českou republiku hlavním obchodním partnerem. Určitý problém představuje poměrně silná koruna, její vliv se však většině exportérů daří eliminovat růstem produktivity. Neznámým faktorem pro celý hospodářský vývoj zatím zůstává výsledek červnových parlamentních voleb v České republice a povolební uspořádání, které samozřejmě může přinést zásadní změny například do daňového systému nebo do otázky investičních pobídek. To však bude mít zásadní význam především pro situaci v roce 2007 a v letech následujících. (MaFr)

Zisk zemědělců loni klesl

Zatímco z českého průmyslu přicházely celý loňský rok pozitivní zprávy a situace se nezměnila ani počátkem letoška, v zemědělství vypadá situace podstatně méně příznivě. Český Zemědělský svaz odhadl, že za loňský rok vydělali čeští rolníci kolem 4,5 miliardy korun, což znamená ve srovnání s rokem 2004 pokles o plné 4,1 miliardy. Přitom zisk zachraňovaly především vyšší podpory a úspory nákladů, protože samotné tržby za hlavní komodity poklesly o nezanedbatelných 13,5 %. Na druhou stranu před vstupem země do Evropské unie bylo zemědělství s výjimkou let 2000 a 2001 dlouhé roky ve ztrátách. Zisk vykázali zemědělci ze všech krajů, regionální rozdíly však byly velmi vysoké. Zatímco v nejúspěšnějším Pardubickém kraji získali rolníci z hektaru v průměru 2 660 Kč, v Moravskoslezském kraji to bylo pouze 125 Kč. Negativní roli v celém českém zemědělství pravděpodobně loni sehrála především skutečnost, že například u obilí byly sklady ještě naplněny rekordní úrodou z roku 2004, takže o nové zboží nebyl na trhu nijak velký zájem. Podpory a dotace zato loni stouply o plných 12 % na 25,3 miliardy Kč, takže v současnosti kryjí zhruba 26 % příjmů farmářů. Právě tato složka příjmů rolníků však může v následujících letech silně kolísat v závislosti na domácím politickém vývoji, ale především v souvislosti se situací uvnitř Evropské unie. Tlak na odbourávání zemědělských dotací ze strany organizací typu WTO je stále silnější a přitom se zdá téměř jisté, že státy „staré patnáctky" EU nebudou příliš ochotny řešit situaci v této oblasti způsobem, který by novým členům vyhovoval. To ostatně ukázala již přístupová jednání i spory o cukerní kvótu. Zemědělci tak možná budou paradoxně jako na smilování čekat na roky se špatnou úrodou, v nichž tržby vylétnou prudce nahoru a dotace nebudou mít takový vliv. (MaFr)

V Braníku končí výroba piva

Společnost Pivovary Staropramen, kterou vlastní největší světový výrobce piva, belgická firma InBev oznámila, že v prvním čtvrtletí příštího roku uzavře pražský branický pivovar, ve kterém se produkoval zlatavý mok již od roku 1899. Značka Braník by však zaniknout neměla, protože se plánuje přesun výrobní technologie do nedalekého pivovaru na Smíchově. Podle představitelů Staropramene pivovar v Braníku již dosáhl maxima své kapacity a jeho další rozšíření není možné, protože se jedná o technickou památku. Společnost se proto rozhodla raději nákladem více než 20 miliónů € modernizovat smíchovský závod a areál v Braníku prodat. O svá místa přijde v souvislosti s likvidací branického pivovaru celkem osmdesát lidí, firma však pro ně údajně připravuje podpůrný program. Společnost InBev na druhé straně navíc hodlá vybudovat v České republice centrum pro podporu exportu do několika evropských zemí, čímž vytvoří asi 100 pracovních míst. Postupně hodlá belgický gigant soustředit v České republice podpůrné služby, zatímco do Maďarska by se z Belgie mělo přesunout jeho finanční centrum. Podle představitelů InBev hodlá firma, vyrábějící například proslulá piva Beck's a Stella Artois, částečně utlumit svoje aktivity na západoevropských trzích, kde se její zisky v posledních letech snižují a hodlá se nadále koncentrovat především na střední a východní Evropu a na Latinskou Ameriku. V České republice InBev drží díky společnosti Pivovary Staropramen, která má vedle Smíchova a Braníku ještě výrobní provoz Ostravar, čtrnáctiprocentní podíl na trhu, což ji zajišťuje druhé místo na trhu za Plzeňským Prazdrojem ovládaným největším celosvětovým konkurentem na trhu, firmou SABMiller. (MaFr)

Česká republika jednou z nejoblíbenějších zemí pro sklady

Podle studie poradenské společnosti Cushman & Wakefield Healey & Baker je Česká republika v současnosti čtvrtou nejoblíbenější logistickou destinací v celé Evropě a oproti loňsku si o jeden stupínek polepšila. První pozici si díky nízkému nájemnému a dobré dostupnosti udržela Belgie a změna nenastala ani u stříbrné příčky, kterou stejně jako loni především díky nižším stavebním nákladům, nízké ceně pozemků a velikosti domácího trhu uhájila Francie. Před Českou republikou se drží ještě Nizozemsko, naopak až na šestou pozici se propadlo z třetího místa Německo. Rakousku patří dokonce až devátá příčka a Slovensko se neprobojovalo ani mezi první patnáctku. Odborníci upozorňují, že o umístění distribučního centra v současnosti už nerozhodují pouze nutné náklady, ale významnou roli hraje i otázka dobré dostupnosti, kvalita informačních technologií i lidské práce. Skutečně prvotřídních skladovacích ploch je v celé Evropě pomálu, což analytici ilustrují třeba na příkladu České republiky, kde v posledních letech dosahuje míra nepronajatosti pouze 1-2 %. Nová výstavba skladů v zemi prožívá obrovský rozmach, jen za loňský rok bylo v České republice postaveno 210 00 m² nových ploch, což oproti roku 2004 znamе-

ná růst o plných 47 %, přesto však se jen s obtížemi daří pokrýt požadavky nových zájemců. K jejich zájmu ve střední Evropě jistě přispěla i skutečnost, že nájemné v uplynulém roce klesalo a dosáhlo v České republice průměrné úrovně 4,25-4,5 € za 1 m². Tím však ceny podle odborníků dosáhly dna a pravděpodobně lze čekat jejich mírný nárůst. Svoji roli přitom jistě sehraje i skutečnost, že se díky nové výstavbě zvyšuje průměrná úroveň vybavenosti českých skladů. Těžko lze však zatím odhadnout, jak ovlivní oblíbenost České republiky jako logistické destinace připravované placení mýtného pro kamióny na dálnicích, většinou se však neočekává, že by se mělo jednat o nějaký dramatický přelom. (MaFr)

Nový šéf GE Money Bank v Česku přišel z Rakouska

Novým generálním ředitelem a předsedou představenstva GE Money Bank v Česku se stal Pieter van Groos, který v minulosti působil například u společností McKinsey nebo Esso/Exxon a do GE nastoupil v roce 1998. Do Prahy přichází z Rakouska, kde od roku 2004 zastával post generálního ředitele zdejší GE Money Bank. Pieter van Groos zároveň bude ředitelem všech firem podnikajících pod značkou GE Money v České republice a na Slovensku jako je například GE Money Multiservis nebo GE Money Auto. GE Money Bank je pátou největší bankou v České republice a v uplynulém roce se jí, podobně jako většině dalších velkých českých finančních ústavů, dařilo velmi dobře a její čistý zisk dosáhl 2,73 miliardy korun, když výrazně rostl především zájem o úvěrové produkty. Oproti roku 2004 dokázala banka svůj zisk zvýšit o 4,7 %. V uplynulém roce se rozšířila i síť jejích poboček a bankomatů. Pieter van Groos byl zatím v líčení svých plánů celkem pochopitelně dost opatrný. Zdůraznil, že chce v blízké budoucnosti navštívit pobočky banky, aby se lépe seznámil s novým prostředím. Představitelé banky očekávají, že i v letošním roce se zájem klientů soustředí především na nabídku úvěrů a právě v této oblasti očekávají výrazný nárůst. Jeden z dalších „taháků" nepochybně představuje i projekt Internet Banky, do kterého se loni zapojilo celkem 224 000 uživatelů, což znamená roční nárůst zhruba o 20 %. (MaFr)

Zdravotnictví

Společnost Stylmed H, která měla zachránit léky pro zadlužené státní nemocnice, sama nakupuje léčiva od velkodistributorů. Upozorňují na to Lidové noviny. Firma měla pomoci ministru zdravotnictví Davidu Rathovi v situaci, kdy čtyři největší distributoři léčiv odmítli kvůli vysokým nesplaceným dluhům dodávat léky třem fakultním nemocnicím. Firma ale funguje jen jako prostředník, takže nemocnice z takto dodaných léků zaplatí distribuční přirážku dvakrát, velkodistributorovi a firmě Stylmed H, píše deník. Podle jeho zjištění například nemocnice na Homolce, která od Stylmedu měsíčně odebírá léky za zhruba 10 miliónů Kč, tak za ně ročně zaplatí až o 3 milióny Kč více, než kdyby brala léky přímo velkodistributora. Zjištění, že Stylmed H je jen překupník, ministra Ratha zaskočilo. Potvrdil prý ale, že si Stylmed H řekl o tříprocentní marži. (RP)

Postavení českých penzistů

Autorka glosy v deníku Právo se zamýšlí nad postavením českých penzistů. Domnívá se, že do Čech asi hned tak nedorazí trend se záplavou reklamních šotů určených seniorům. Průměrný český penzista musí vyžít měsíčně za 8 000 Kč. Pro zadavatele reklamy tak čeští důchodci nepředstavují významnou cílovou skupinu. Vždyť například expremiér Miloš Zeman dostal svůj první důchod v „závratné" výši 10 500 Kč. Jací jsou současní čeští senioři a ti, kteří se důchodovému věku blíží? Autorka míní: „Narodili se v poválečném babyboomu a v průměru dosáhli dobrého vzdělání a vybudovali si slušné kariéry. Teď pozvolna odcházejí na penzi, měli by mít peníze a chtěli by si důchodu aktivně užít. Jenže i takový inženýr ekonomie a bývalý předseda vlády dosáhne sotva na 11 tisíc měsíčně." Právo připomíná, že nejvyšší důchod v České republice je 52 000 Kč a pobírá ho jediný člověk. Jen osm lidí má penzi nad 30 000 Kč. Podle autorky může pomoci jen důchodová reforma, a to ještě pouze těm, kteří mají do penze ještě daleko.

Čechům jde stále hlavně o cenu

Výzkum veřejného mínění Eurobarometer a studie zadaná českým ministerstvem zemědělství ukázal, že Češi, na rozdíl od ostatních členů EU, stále preferují u potravin cenu před otázkou kvality. Působí zde patrně na jedné straně tradice z dob, kdy náklady na stravování představovaly v rodinných rozpočtech podstatně důležitější položku než dnes, na straně druhé je však tato skutečnost i určitým svědectvím o ekonomické situaci mnoha domácností, kde je dosažení slušného standardu v jiných oblastech vyvažováno velkou šetrností při nákupu potravin. Týká se to především zadlužených rodin, které značnou část svých příjmů musí obětovat na splacení dluhů, hypoték apod. Leckdy si lidé odpírají kvalitnější potraviny i proto, aby si mohli koupit luxusnější značku automobilu nebo třeba i značkové oblečení a jiné symboly luxusu. Není divu, že výrobci potravin a zemědělci zrovna současný stav příliš nevítají. Obchodní řetězce je totiž v ostrém konkurenčním boji tlačí do velmi nízkých výkupních cen, které v některých případech nepokrývají ani výrobní náklady. Ze zahraničí se pak často dováží to nejlacinější zboží, jehož biologická hodnota vykazuje značné nedostatky. Údaje výzkumu do značné míry představují i smutná svědectví o současné úrovni české kulinární kultury v průměrných domácnostech. Myslím, že nejde vše svádět jen na sociální problémy, protože v mnoha případech jde spíš o to, že lidé prostě obětují příliš mnoho prostředků za předměty své sociální reprezentace a jídlo konzumované v skrytu domova nepovažují za důležité a snaží se ho všelijak ošidit. Ve skutečnosti si tím však podle mého názoru škodí nejen na těle, ale i na duchu. (MaFr)

Mýtné přece jen pro Kapsch?

Již před časem vyhrála rakouská společnost Kapsch v České republice tendr na vybudování systému mýtného pro kamiónovou dopravu za celkem 22 miliard korun. Jenže její poražení soupeři, zejména firma Autostrade, kterou ministerstvo ze soutěže vyřadilo, se s tím ovšem odmítají

smířit, takže se snaží definitivní podpis smlouvy státu se společností Kapsch všemožným způsobem znemožnit nebo aspoň oddálit. Již druhou stížnost na ministerstvo dopravy v této věci po šetření odmítl v březnu i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, takže se zdálo, že již nic nestojí v cestě vítězství Kapsche. Jenže firma Autostrade si chce ohledně mýtného stěžovat na ČR i v Bruselu, protože prý český stát poskytuje nepovolenou veřejnou podporu rakouské firmě. Poražené firmy také uveřejnily inzeráty, v nichž tvrdí, že varianta nabízená Kapschem založená na mikrovlnném principu je technicky zaostalá a neperspektivní. V tom jim přitom dávají za pravdu někteří odborníci, přiklánějící se spíše k systému založeném na využití satelitu, který zavedlo například Německo a který preferuje i Evropská unie. Představitelé Kapsche však oponují, že satelitní systém zatím zavedlo z celé Evropy právě jen Německo, které přitom zápasí s některými nezanedbatelnými obtížemi, jako například se špatným fungováním postihu neplatičů. Navíc signál ze satelitu nebude k dispozici všude, kde by bylo potřeba. Svoji roli také údajně hraje skutečnost, že evropský vesmírný projekt Galileo nebude pro komerční provoz dostupný dříve než v roce 2012. Původně měl být systém mýtného na prvních 970 kilometrech dálnic České republiky spuštěn už letos v lednu, vzhledem k průtahům s podpisem smlouvy se však počítá s tím, že zkušební provoz začne nejdříve do konce roku. Postupně by mělo být zpoplatněno celkem asi 2 000 kilometrů. Mýto se zatím týká jen těžších kamiónů, ale ministerstvo dopravy již připravuje zpoplatnění i jízdy lehčích nákladních aut. Celkem by v příštím roce mělo mýtné v České republice vynést kolem deseti miliard korun, které poputují do Fondu dopravy. Není proto divu, že se ministerstvo dopravy snaží, aby byl celý systém brzo spuštěn. Problém nevidí ani v možné změně technologie kvůli postoji Evropské unie – všechny náklady by v tomto případě údajně nesla firma Kapsch. V tisku se však objevily spekulace, že se podpisu smlouvy snaží kvůli nedořešení stížnosti u Evropské unie zabránit premiér Paroubek. Nelze proto vyloučit, že kauza mýtného bude mít v České republice ještě pokračování. (MaFr)

Nová opera *Werther* v Banskej Bystrici

Jules Massenet: Werther. Štátna opera v Banskej Bystrici. Réžia: Miroslav Fischer. Dirigent: Pavol Tužinský. Hrajú: Jaroslav Dvorský, Denisa Šlepkovská, Šimon Svitok a ďalší. Premiéra: 10. a 11. marca.

Goetheho román Utrpenie mladého Werthera vyvolal v Nemecku svojho času vlnu samovrážd, o módnom trende v štýle Werthera ani nehovoriac. Nepochybne mal teda príbeh silnú výpovednú aj umeleckú hodnotu, z ktorej veľakrát čerpali filmoví tvorcovia a libretisti. Werthera uviedla aj banskobystrická opera. „Je to výnimočné dielo, krásne po obsahovej aj hodnotovej stránke. Režíroval som ho už v Bratislave, ale nerád porovnávam. Každé uvedenie je osobité. Porovnať môžem akurát chuť pracovať a schopnosti súboru. Oboje v Banskej Bystrici je," hovorí režisér Miroslav Fischer. Werther sa mu režíruje dobre, pretože text nezaostáva za hudbou. „Väčšinou to tak nebýva, tu sú však hudba aj slovo rovnocenní partneri. Každý človek so vzťahom k opernému dielu spozornie a otvára si srdce. Náš divák sa môže nechať ovplyvniť výnimočnosťou veľkých majstrov."

Slovensko a Česko sú ekonomickí lídri

V roku 2005 narástol výkon slovenskej ekonomiky najviac za posledných 10 rokov – o 6 %. Relatívne rýchlo stúpala aj priemerná mzda. Analytik Poštovej banky Miroslav Šmál hovorí o „veľmi dobrých správach pre Slovensko". Za rok sa zvýšil priemerný plat takmer o 9,2 % – na 17 274 korún. Reálna mzda, teda taká, od ktorej sa odčíta inflácia, vzrástla o 6,3 %. Vlani sa znížila aj miera nezamestnanosti – z 18,1 na 16,2 %. Na Slovensku je podľa Štatistického úradu ešte stále vyše 427 000 ľudí bez práce. V regióne strednej Európy sa už hovorí o dvoch ekonomických tigroch. Okrem Slovenska včera pribudlo aj Česko, ktorého výkon ekonomiky narástol tiež o 6 %. Aj platy tam rástli, ale len o 5,5 %, čo je najpomalší rast v krajine od rozdelenia Československa. Česi zarábali vlani priemerne 19 030 českých korún (v prepočte takmer 25 000 slovenských). Ak by mzdy v oboch krajinách rástli vlaňajším tempom, Slovensko by predbehlo Česko vo výške platov v roku 2016. To je však len veľmi nereálna teória. Slovenský ekonomický rast za minulý rok potiahla podľa analytika Mária Blaščáka z Ľudovej banky najmä rastúca spotreba domácností. Prudko však rástla aj tvorba kapitálu, ktorá medziročne stúpla o 14,1 % a bola „najdynamickejšie rastúcou zložkou HDP". Česká aj slovenská vláda pripisujú úspechy ekonomiky najmä svojim reformám a politike. Politológ László Öllos pripúšťa, že tvorba rozumných zákonov môže aktívne pomáhať rastu ekonomiky, ale pripomína, že „hospodársky rast netvorí štát, ale firmy". Vláda podľa neho vytvára najmä pravidlá, ktoré umožňujú dobre fungovať firmám aj ľuďom. „Politické interpretácie nemusia vždy súvisieť s tým, čo sa deje," uviedol.

Dodávatelia Kia pripravujú pre dotácie žalobu na Slovensko

Dodávatelia pre automobilku Kia už pripravujú žalobu na Slovenskú republiku. Chcú sa tak brániť proti tomu, že štát im odmietol poskytnúť investičné stimuly, na ktoré majú podľa ich presvedčenia nárok. Minister hospodárstva Jirko Malchárek viackrát vyhlásil, že im žiadne peniaze nedajú. Policajný hovorca Martin Korch potvrdil, že Malchárka už v tejto veci polícia vypočula. Deväť dodávateľov žiadalo od vlády 331,8 milióna korún a rovnakú sumu chceli získať vo forme daňových úľav. Poskytnutie stimulov umožňuje zmluva s automobilkou Kia, ak bude mať štát dosť peňazí. Ministerstvo tvrdí, že peniaze nie sú.

Vtáčia chrípka

Môžeme naďalej s chuťou jesť obľúbené kuracie špeciality, alebo sa začať hroziť pandémie, ktorá postihne milióny ľudí na celom svete? Máme sa vzdať kontaktu s našimi domácimi miláčikmi, alebo ignorovať varovné informácie o ďalších prípadoch zvierat napadnutých vírusom vtáčej chrípky? Na otázky, ktoré si dnes kladie asi každý, nám odpovedala doc. MUDr. Sylvia Bazovská, CSc., prednostka

Ústavu epidemiológie Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Čo konkrétne nás ohrozuje?

Vtáčia chrípka je ochorenie zvierat, spôsobené vírusmi chrípky A, ktorými sa za normálnych okolností infikujú len vtáky a menej obvykle ošípané alebo iné zvieratá (kone, tulene). Za určitých podmienok môže získať vlastnosti pre šírenie v ľudskej populácii. Minulé storočie bolo svedkom podobnej situácie viackrát. V roku 1918 sa jeho mutácia, povestná ako španielska chrípka, podpísala pod tragický osud asi 50 miliónov ľudí a po druhej svetovej vojne ho história svetových pandémií zaregistrovala ako ázijskú a neskôr hongkongskú chrípku.

Ako sa labute, kormorány a iné operence stali nositeľmi nebezpečného vírusu?

Chrípkovému vírusu sa darí zvlášť v tele kačíc, čajok a iných voľne žijúcich vtákov. Je otázkou času a priaznivej situácie, kedy zmutuje a začne byť vďaka dosahu migrujúceho vtáctva pre široké územie nebezpečný. Nakazené vtáky potom svojimi výlučkami kontaminujú vodné plochy, ktoré sú zdrojom pitnej vody pre chovy najmä v ázijských podmienkach. Dôvodov, prečo výskyt novej vlny vtáčej chrípky zaregistrovali najprv v tejto časti sveta, je niekoľko: voľný chov hydiny, úroveň hygieny pri manipulácii s ňou i zvyk umiestňovať klietky do vyšších podlaží, takže ľudia sú vystavovaní intenzívnemu kontaktu s vtáčím trusom.

Hrozí nám skutočne pandémia?

V tejto chvíli sa potýkame s panzoóciou, to znamená, že chrípkový vírus sa prenáša zo zvieraťa na zviera a človek sa môže nakaziť len priamym kontaktom so sekrétmi chorého zvieraťa. Pandémiu tu budeme mať, až keď vírus získa schopnosť prenosu medzi ľuďmi, čím sa splnia základné predpoklady pre rozšírenie vírusu na celom kontinente a medzi veľkou časťou obyvateľstva. Podmienky sa môžu vytvoriť v tele ošípanej, ktorá už aj v minulosti zohrala úlohu katalyzátora, pretože má oba receptory – pre infekciu ľudským aj vtáčím vírusom. V tejto mixačnej banke môže nový vírus vtáčej chrípky získať nebezpečnú schopnosť prenosu z človeka na človeka. No kedy a či sa tak vôbec stane, odhadnúť nevieme.

Podľa vás by sme teda v tejto chvíli panike prepadať nemuseli?

Nie je dôvod meniť doterajší štýl života a zbytočne v sebe i vo svojom okolí pestovať strach. Veľkokapacitné chovy v celej Európe sú pod neustálym veterinárnym dohľadom a príslušné orgány všetkých krajín, kde sa vtáčia chrípka vyskytla, majú tento problém pod kontrolou. Určite však musíme byť ostražití a vyhýbať sa kontaktu s uhynutými vtákmi alebo inými zvieratami. Platí to pre obyvateľov vidieka, ktorí chovajú hydinu, aj pre obyvateľov miest, kde je plno neregistrovaných psov a mačiek i premnožených holubov. Problémom však môžu byť sociálne skupiny, ktoré nemajú vypestované dostatočné hygienické návyky, a preto sú pravidelnými ohniskami nákazy hepatitídy, salmonelózy a iných infekčných ochorení.

A symptómy vtáčej a bežnej chrípky?

Prejavy ochorení sú totožné. Človek, ktorý sa nakazí týmto typom vírusu, má horúčku nad 38 °C, kašle, sťažuje sa na únavu, bolesti hrdla, kĺbov i svalov a niekedy má problémy s dýchaním. Odhaliť prítomnosť vírusu vtáčej chrípky je preto výsledkom kvalitnej diagnostiky lekára. V prvom rade cielenej anamnézy, ktorá prezradí akýkoľvek kontakt pacienta so zvieratami, a potom mikrobiologického vyšetrenia výlučkov z nosohltanu.

Aby sme sa ochránili pred vírusom vtáčej chrípky, mali by sme sa dať zaočkovať proti chrípke, zabezpečiť prísun vitamínov, pravidelne sa pohybovať a otužovať, dodržiavať dôslednú hygienu, vyhýbať sa manipulácii s uhynutým zvieraťom, izolovať domácich psov alebo mačky od kontaktu s hydinou i voľne žijúcimi vtákmi, dokonca s ich trusom, ktorý môže byť tiež zdrojom nákazy, alebo pozorne sledovať prípadné zmeny v ich správaní, mäso pred konzumáciou dostatočne tepelne spracovať (vírus zlikvidujeme varením od 15 minút do 6 hodín pri 56 °C a v svalovine sa aj tak nevyskytuje, infikované môže byť mäso len na povrchu po nepozornom čistení hydiny), tepelne spracovať aj vajcia, hoci sekrétmi nakazenej sliepky môže byť znečistený len povrch škrupiny, po úprave dôkladnejšie umývať ruky, dosky na krájanie i nože.

Prečo je vtáčia chrípka smrteľne nebezpečná?

Aj obyčajná chrípka môže byť smrteľná. Všetko závisí od imunity nakazeného človeka, od aktuálneho stavu jeho organizmu. Každý rok zaznamenávame štatistiku úmrtí z dôvodu chrípkového ochorenia. Ide najmä o starších ľudí, malé deti alebo chronických pacientov, u ktorých proces liečenia skomplikujú choré pľúca, srdce alebo iné zdravotné problémy. A samozrejme osoby s narušeným imunitným systémom. V súčasnosti môžu ľuďom nakazeným vírusom H5N1 pomôcť dva lieky, známe ako Tamiflu a Relenza. Obe antivirotiká dokážu zamedziť jeho šírenie v tele. Nie je to však vakcína, výroba ktorej sa ešte len pripravuje, preto musia byť kvôli účinnosti aplikované do 48 hodín od infikovania. Odolnosť chrípkového vírusu: v truse prežíva 30 dní pri teplote 4 °C alebo 7 dní pri 20 °C, na slame vydrží pri izbovej teplote 28 dní, na vajcovej škrupine prečká 8 dní, nejaký čas si zachová svoje vlastnosti aj vo vode, citlivý je však na éter, jód, amónne soli a tukové rozpúšťadlá, ničí ho lúh sodný, chlórové vápno, formalín a iné dezinfekčné prostriedky.

Ako sa správajú zvieratá infikované vírusom?

Strácajú plachosť, sú menej aktívne, majú menšiu chuť do jedla, majú vysokú horúčku, vtákom sa našuchorí perie, nosnice znášajú menej vajec, zvieratá kašlú, slzia, opuchajú im viečka, tečie im z nosných otvorov, majú poruchy tráviaceho systému, najmä hnačky, trápia ich kŕče a pohybové disharmónie, môžu náhle umrieť alebo udusiť sa bez predchádzajúcich príznakov.

Umeniu pribudol nový priestor

Nové umenie a staré industriálne priestory je už vo svete bežné spojenie. Prevažne na okraji veľkých miest vyrastajú v nevyužívaných zónach takzvané kultúrne fabriky, kde sa konajú výstavy, koncerty a umelci tam často aj bývajú. U nás už sú takéto centrá dve – ku žilinskej Stanici pribudli Tranzit Studios v Bratislave.

Približne tridsať mladých umelcov a teoretikov našlo domov v objekte bývalej fabriky neďaleko jazera Zlaté

piesky. Vybralo si ich medzinárodné združenie Tranzit s prihliadnutím na aktívnu účasť v umeleckom dianí a problémy so získaním ateliéru či priestoru vhodného na prezentáciu. Všetky náklady majú hradené, budú sa tak môcť sústrediť len na tvorbu, ktorú plánujú pravidelne sprístupňovať verejnosti.

Kto dáva prednosť luxusným interiérom, s návštevou Tranzit Studios by mal ešte počkať. Priestor totiž čaká v lete veľká rekonštrukcia a cieľom organizátorov akcie je predovšetkým upozorniť, že niečo také vôbec existuje. Preto funguje zatiaľ v dosť provizórnych podmienkach. Noví užívatelia sa sem sťahujú postupne, jedným z prvých je nové združenie s názvom 13 kubíkov, ktoré tvoria najmä teoretici. „Plánujeme rozvíjať a podporovať aktivity či výskum v oblasti nových médií a technológií. Otvoríme odbornú knižnicu, chystáme veľa workshopov a prednášok," sľubuje Mária Rišková, ktorá stojí za 13 kubíkmi. Svojím novým projektom plynule nadväzuje na staršiu činnosť v priestoroch Buryzone a Burundi, existujúcich v iných častiach mesta. Novinkou je teda len pozmenený tím spolupracovníkov a neobvyklý názov: „Trinásť kubíkov bol objem našich zbalených vecí, ktoré sme potrebovali vysťahovať zo starých priestorov. A prišlo nám to veľmi symbolické."

Obnovená tradícia jarných hudobných slávností

Po pätnástich rokoch sa do Nitry vracia v minulosti jedno z najvýznamnejších kultúrnych podujatí v oblasti vážnej hudby na Slovensku – Nitrianska hudobná jar. V snahe o obnovenie mnohých tradícií sa mesto Nitra rozhodlo v Roku slovenskej hudby a v Mozartovom roku obnoviť Nitriansku hudobnú jar. Tento rok ju slávnostne otvorili 19. marca v nitrianskej synagóge. Zazneli tam tóny Malej nočnej hudby Wolfganga Amadea Mozarta. Do roku 1991 sa v Nitre konalo 22 ročníkov týchto hudobných slávností. V prehliadke, ktorá potrvá do 4. júla, odznie viac ako dvadsať koncertov diel svetových skladateľov v podaní popredných domácich i zahraničných interpretov. Na štrnásty ročník tejto ojedinelej prehliadky prijali pozvanie významné zahraničné zbory a telesá, napríklad Univerzitný spevácky zbor z Montany v USA, Medzinárodná dunajská filharmónia a zbor z Rakúska, Vokálne združenie Diptich z Bulharska. Hlavný program budú sprevádzať výstavy výtvarných diel, starých hudobných nástrojov, muzikologický seminár a ďalšie kultúrne podujatia.

Kedysi zakázané filmy V 4 uviedli v Dánsku

Aj slovenská kinematografia mala zastúpenie na prehliadke kedysi zakázaných filmov z krajín V 4, ktorá sa konala v dánskej Kodani a následne v Aarhuse. Organizátori si zo slovenskej produkcie vybrali Baladu o siedmich obesených (1968), ktorú nakrútil režisér Martin Hollý, snímku Ja milujem, ty miluješ Dušana Hanáka, ako aj kultový film Ela Havettu Ľalie poľné (1972).

Hanákov film Ja milujem, ty miluješ, ktorý prehliadku v Kodani otvorí, osobne uvedie filmový historik Václav Macek. Ten bude zastupovať Slovensko aj na seminári o zakázaných filmoch v krajinách V 4, ktorý bude súčasťou rámcového programu podujatia.

V dánskej metropole očakávajú aj prominentného predstaviteľa poľskej kinematografie, herca a režiséra Jerzyho Stuhra, ktorého pamätnú kreáciu v Amatérovi Krzystofa Kieslowského priblížila v týchto dňoch divákom aj Slovenská televízia. ČR bude zastupovať Tomáš Hála z Národného filmového archívu, Maďarsko Balázs Varga.

Hvoreckého román *Plyš* vyšiel v nemčine

V nemeckom vydavateľstve Tropen Verlag vyšiel v atraktívnej úprave román Michala Hvoreckého Plyš. Prekladateľ Mirko Kraetsch si zvolil pre nemecké vydanie knihy názov City: Der unwahrscheinlichste aller Orte, teda najneuveriteľnejšie, alebo ak chcete, najnepravdepodobnejšie mesto zo všetkých miest. Dňa 9. 3. sa na Münzstrasse 23 v Berlíne (Berlin-Mitte) za prítomnosti vydavateľa a prekladateľa uskutočnila prezentácia tejto knižky, spojená s hudobným programom. Román vyšiel s finančnou podporou Literárneho informačného centra.

Tri zväzky *Slovenských ľudových rozprávok* v Prahe

V priestoroch Slovenského inštitútu v Prahe sa uskutočnila prezentácia troch zväzkov Slovenských ľudových rozprávok. Zozbierala ich v rokoch 1928-1947 skupina študentov slavistického seminára FF UK v Bratislave pod vedením významného českého slavistu Franka Wollmana. Po klasickom a všeobecne známom diele Pavla Dobšinského ide o najrozsiahlejšiu zbierku slovenských ľudových rozprávok za posledných sto rokov. Prezentáciu pripravil Slovenský inštitút v spolupráci s Literárnovednou spoločnosťou Akadémie vied ČR, Slovakistickou spoločnosťou Franka Wollmana, Českou asociáciou slavistov a Spoločnosťou M. R. Štefánika.

Dva návraty Ivy Bittovej

Iva Bittová sa na Slovensko pravidelne vracia. Každá jej návšteva je trochu iná a zaujímavá, tá najbližšia však bude výnimočná. Najskôr bude Bittová koncertovať s elitnými americkými hudobníkmi a krátko nato ju budeme počuť na nahrávke skladieb Vladimíra Godára.

Pred desiatimi mesiacmi sa v prestížnej newyorskej Carnegie Hall konal nezvyčajný večer. Postarala sa oň moravská huslistka, speváčka a skladateľka, keď pripravila nový projekt na objednávku Bang On Can All Stars, súboru patriaceho medzi absolútnu špičku v interpretácii súčasnej hudby. Práve táto formácia, ktorá vznikla v roku 1987 pod názvom Bang On Can, premiérovo uviedla množstvo skvelých diel (napríklad Briana Ena alebo Philipa Glassa) a vlani získala v USA významnú cenu Ensemble of the Year. Neobvyklé je už obsadenie: okrem klavíra, violončela a klarinetov tu zaznejú aj elektrická gitara, basgitara a bicie nástroje. Spojenie šiestich vynikajúcich hudobníkov s Bittovej hlasom a husľami je zaznamenané aj na albume Elida (Indies records) a okrem Newyorčanov ho mohli zažiť už, napríklad, aj v Prahe. Projekt mal slovenskú premiéru v sobotu 25. marca v bratislavskom divadle Aréna.

Iba o niekoľko dní neskôr sa v obchodoch s hudobnými nosičmi objavilo nové CD. Nájdete na ňom šesť kom-

pozícií Vladimíra Godára v podaní Ivy Bittovej, komorného súboru Solamente Naturali, Zboru bratislavského konzervatória a mladého českého dirigenta Mareka Štryncla. Godár tak pokračuje v pravidelnej spolupráci s Bittovou, ktorá sa datuje už od spolupráce na hudbe k filmu Martina Šulíka Krajinka. Na albume budú prevažne skladby, ktoré už s úspechom odzneli na podujatiach ako Mosty – Gesharim, Bratislavské hudobné slávnosti či Košická hudobná jar, a vydavateľ sľubuje neobvyklý, veľkoryso výtvarne riešený obal. Zostáva dúfať, že sa mu podarí zužitkovať veľký exportný potenciál tejto nahrávky.

Blíži sa uzávierka Trienále plagátu Trnava

Už iba niekoľko dní zostáva do uzávierky medzinárodnej súťažnej prehliadky Trienále plagátu Trnava (TPT) 2006. Šiesty ročník sa bude konať od 13. septembra do 10. decembra vo všetkých výstavných priestoroch Galérie Jána Koniarka, ktorá je hlavným usporiadateľom podujatia. Na trienále sa od roku 1991 prezentujú domáci i zahraniční dizajnéri a študenti umeleckých škôl, ktorí vo svojej tvorbe venujú priestor i plagátu. Vyvrcholením každého ročníka TPT je udelenie viacerých ocenení, hlavnou je Cena Andyho Warhola pre najúspešnejšieho autora a cena Masterd's Eye Award, o ktorej udelení rozhoduje medzinárodná porota. V tomto roku sa organizátori rozhodli pre vypísanie verejnej súťaže na ceny pre víťazov TPT. Návrhy by mali prihlásení autori realizovať do konca apríla. Bližšie informácie o Trienále plagátu Trnava 2006 a súťaži na realizáciu trojrozmerných cien sú na www.gjk.sk.

Festivalu *Hory a mesto* bude patriť koniec apríla

Koniec apríla bude v Bratislave opäť patriť Medzinárodnému festivalu horského filmu a dobrodružstva Hory a mesto, ktorého siedmy ročník sa rozšíri do troch kinosál Palace Cinemas. Na festival, ktorý sa koná od 20. do 23. apríla, opäť prídu zaujímaví domáci a zahraniční hostia, napríklad rakúsky lezec a fotograf Heinz Zak. Legenda sólového lezenia publiku ukáže svoju show o extrémnom lezení. Ďalším hosťom je špičkový mladý americký lezec Timmy O'Neill. Súčasný najlepší slovenský lezec, Dodo Kopold, na otvorení festivalu predstaví svoj výnimočný výstup na Trango Tower. Ďalšími hosťami sú Maťo Heuger, Pepe Piechowicz a Kazo Linek.

Vo dvoch kinosálach môžu diváci uvidieť filmy s horskou tematikou zo všetkých kútov sveta, v tretej budú divácky obľúbené cestovateľské kluby s prednáškami a premietaniami. V súťaži je tento rok vyše 50 filmov z 13 krajín sveta. Okrem tradičných krajín, ako Francúzsko, Poľsko, USA, Kanada, Nemecko, Anglicko, Švajčiarsko alebo Rakúsko, premietnu aj filmy z Argentíny, Kazachstanu, Fínska a Švédska. V programe je dojímavý dokument o živote a tragickej smrti kazašského horolezca Anatolija Bukreja Nedobytný vrchol i americký film Pešími nohami z Mexika do Kanady.

Slovenský film Príbeh jednej lanovky je rekonštrukciou dnes už nefunkčnej lanovky na Lomnický štít. K súťažným sekciám Voda, Zem, Skala, Vzduch pribudnú nové – Sneh a bicykle. Okrem súťažných filmov organizátori pripravujú retrospektívu filmov Paľa Barabáša obohatenú o nepoužité zábery, zostrihy a pripravované filmové projekty. Nemala by chýbať diskusia Barabáša s divákmi.

Festival už tradične sprevádza viacero fotovýstav, lanové atrakcie pre deti, druhé kolo Slovenského pohára detí a mládeže v lezení. Vo foyer Auparku sa koná každoročný outdoorový miniveľtrh. Festival sa po ročnej odmlke vrátil k zorganizovaniu fotosúťaže, ktorej výsledky vyhlásia v prvý večer festivalu.

Kornel Földvári opäť analyzuje karikatúru

Karikatúra. Obrázky, ktoré môžu pobaviť i poučiť, uraziť i prinútiť vyjsť do ulíc desaťtisíce sfanatizovaných veriacich. Tento žáner na pomedzí vážnosti a zábavy sa na Slovensku z veľkej miery spája s Kornelom Földvárim. Minulý rok mu vyšiel prierez slovenskou karikatúrou Päťadvadsať, nedávno svojsky pagáčikmi pokrstil v plnom bratislavskom kníhkupectve Ex libris ďalšiu knihu na túto tému, O karikatúre.

„Tá kniha nemôže byť taká úplne blbá, keď tie korene karikatúry sú už v antike," začal Földvári s typickým darom rozprávača o svojom najnovšom diele. „Je to tak trochu naivný pokus o obhajobu karikatúry. Ako otvára sedem zámkov mojej zadubenej duše."

O hudobný sprievod krstu sa dvomi príjemnými skladbami postaral Peter Lipa s gitaristom Paľom Berezom. „Toto vystúpenie je taký náš barter. A bol pre mňa výhodný," poznamenal Földvári. Dušan Dušek podotkol, že výberom karikatúr v knihe je nadšený, no priznal, že najskôr dvom kresbám nerozumel. „Po prečítaní asi polovice knihy som tie dva vtipy pochopil."

V knihe O karikatúre sú pozbierané texty, ktoré vznikli približne za dvadsať rokov. „Je to taká uležaná kniha, za dvadsať rokov, keď som nemohol písať," doplnil Földvári. Rozoberať humor je podľa neho nevďačná záležitosť. „Je to ako pitvať živočícha. Má to tú chybu, že to zviera už nežije," smeje sa Földvári. Podľa spisovateľa Olivera Bakoša sú definície humoru len to, čoho sú definície. „Ale analyzovať humor môže len človek neseriózny a ja tomuto kritériu vyhovujem," uzavrel Földvári.

Na Pribinovej bude prvá stanica metra

Pozemok na rohu Dostojevského radu a Pribinovej ulice mesto predá spoločnosti Ballymore. Predaj schválilo mestské zastupiteľstvo za cenu 25 000 korún za m². Práve na tomto pozemku však územný plán mesta ráta s vybudovaním stanice metra. Spoločnosť sa preto zaviazala, že na svoje náklady stanicu vybuduje. Bude súčasťou podzemných priestorov polyfunkčnej asi 10-poschodovej budovy. „Znamená to, že s tridsaťročným predstihom budeme mať hotovú prvú stanicu metra," povedal Karol Kolada, námestník primátora pre dopravu. Aby sa mesto nemuselo o stanicu starať, kým nebude metro vybudované, poslanci ako jednu z podmienok predaja pozemkov schválili, že kupec odovzdá mestu stavbu stanice až ku dňu realizácie stavby nosného dopravného systému.

Od plánu výstavby metra však mesto upustilo v roku 2003, keď rozhodlo o postavení trate rýchloelektričky, ktorá spojí Petržalku s centrom. Prečo sa teda v Bratislave naďalej ráta so stanicami metra a jeho dráhou? „Teraz výstavbu metra určite neplánujeme. Ale v budúcnosti sa

mesto môže pre jeho výstavbu rozhodnúť. Preto musíme rešpektovať napríklad aj lokalizáciu staníc nosného dopravného systému," povedala Eva Chudinová, hovorkyňa magistrátu.

S podzemnou zastávkou na Dostojevského rade ráta aj projekt železnice prechádzajúcej mestom. Jej výstavba by sa mala začať o tri roky. Trať je súčasťou projektu spojenia Bratislava – Viedeň, ktoré pripravujú spolu Rakúsko a Slovensko. Bude priamo spájať Bratislavu a Viedeň a v rámci mesta spojí stanice Predmestie – Filiálka – Petržalka.

Celá trať má viesť v úrovni asi 16-20 metrov pod zemou. Dĺžka tunela v rámci Bratislavy bude šesť kilometrov a bude mať štyri zastávky: dve existujúce – Predmestie, Filiálka – a dve nové na Páričkovej ulici a Dostojevského rade. Tunel by sa mal začínať na predmestí a vyúsťovať za Einsteinovou ulicou neďaleko obchodného domu Átrium, kde by sa mal napojiť na existujúcu železničnú trať, ktorá pokračuje na petržalskú stanicu a do Viedne. Vlaky by mali na tejto trase premávať každých dvadsať minút. Predpokladaný začiatok výstavby trate je rok 2009, stavba potrvá asi päť rokov.

Otvorili výstavu plagátovej tvorby Brunovského

V Prahe otvorili výstavu plagátovej tvorby významného slovenského grafika Albína Brunovského pod názvom Alba pre Albína v priestoroch Slovenského inštitútu. Podujatie sa koná pri príležitosti nedožitých 70. narodenín autora. Na výstave, ktorú kurátorsky pripravil Ivan Panenka, sa zúčastnili rodinní príslušníci umelca, básnik Ľubomír Feldek a významný český spevák, dramatik a textár Jiří Suchý. Program spestril príležitostný hudobný súbor Grafičanka, ktorý tvoria poprední českí grafici a výtvarníci Vladimír Suchánek, Jan Antonín Pacák, Jiří Slíva a Miroslav Kořínek. Albín Brunovský bol čestným dirigentom tohto recesistického súboru.

Prvou veľkou hviezdou Pohody sú Pixies

Hudobný festival Bažant Pohoda získal prvého veľkého headlinera. Je ním legendárna americká skupina Pixies, ktorá vystúpi na trenčianskom letisku v prvý deň festivalu, v piatok 14. júla.

Pixies sú jednou z najvplyvnejších alternatívnych skupín 80. rokov. K ich hudobnému odkazu sa hlásia napríklad Bono, David Bowie alebo Thom Yorke z Radiohead. Kurt Cobain ich dokonca označil za hlavnú inšpiráciu pri skladaní najväčšieho hitu Nirvany Smells Like Teen Spirit. Štvorčlenná kapela sa síce začiatkom 90. rokov rozpadla, ale s veľkou slávou sa predvlani vrátila na scénu. Lístky na comebackové turné po Británii a Amerike vypredala za niekoľko minút. V časoch aktívneho pôsobenia boli Pixies miláčikmi alternatívnej scény vďaka netradičným piesňam, v ktorých skombinovali lásku k punku, nezávislému rocku s vokálmi na spôsob The Beach Boys. V ôsmej dekáde nahrali vysoko cenené albumy Come On Pilgrim, Surfer Rosa, Doolittle, Bossanova a naposledy v roku 1991 Trompe Le Monde. Po rozpade kapely sa frontman Black Francis vydal pod menom Frank Black na sólovú dráhu, zatiaľ čo basgitaristka Kim Dealová pôsobila v úspešnej skupine The Breeders. Okrem sólového gitaristu Joea Santiaga v nej hral aj bubeník David Levering, ktorý sa po rozpade dokonca živil ako profesionálny kúzelník. V roku 2004 sa Pixies dali opäť dokopy. Zatiaľ posledným albumom, ktorý vyšiel pod hlavičkou tejto bostonskej kapely, je výberový Wave of Mutilation – Best of the Pixies (2004).

Festival Pohoda, ktorý v lete oslávi desiate výročie, začína pomaly nadobúdať konkrétne tvary. Organizátorom sa už podarilo zabezpečiť vystúpenia Stereo MCs, Värttinä, Hany Hegerovej, Chicks on Speed, Gogol Bordello a viacero českých a slovenských skupín. Bažant Pohoda sa uskutoční v dňoch 14. a 15. júla opäť na trenčianskom vojenskom letisku, lístky už sú v predpredaji.

Zomrel známy slovenský maliar Ferdinand Hložník

Vo veku 84 rokov zomrel v pondelok 27. 2. známy slovenský maliar Ferdinand Hložník. Posledná rozlúčka s ním bola 3. 3. o 13:00 hod. v bratislavskom Slávičom údolí.

Ferdinand Hložník, brat Vincenta Hložníka, sa narodil 18. novembra 1921 vo Svederníku v okrese Žilina. Študoval v rokoch 1942-1946 na oddelení kreslenia a maľovania na Slovenskej technickej univerzite u profesorov J. Mudrocha a M. Schurmanna. V rokoch 1947-1948 bol profesorom na gymnáziu v Jure, do roku 1952 profesorom na reálnom gymnáziu v Bratislave. Od roku 1952 pôsobil ako samostatný umelec. Jeho doménou boli krajinomaľby, ilustrácie a súbor malieb s tematikou Slovenského národného povstania (SNP). Okrem Slovenska a Čiech vystavoval aj v Nemecku, Poľsku, Mexiku, Švédsku, Taliansku a Brazílii. Ferdinanda Hložníka ocenili cenou Cypriána Majerníka (1967) a udelili mu titul zaslúžilý umelec (1982).

Udelili poctu Vojtechovi Zamarovskému

Jeden z najčítanejších stredoeurópskych autorov literatúry faktu Vojtech Zamarovský prevzal v Aténach čestné ocenenie Veľvyslanec helenizmu.

Tento spisovateľ, historik, prekladateľ, helenista a cestovateľ sa tak zaradil medzi osobnosti, ktoré prefektúra Atén každoročne oceňuje za propagáciu myšlienky helenizmu prostredníctvom aktivít a umeleckej tvorby. Vojtech Zamarovský je rodák z Trenčína. Miestny hrad, pod ktorým 5. októbra 1919 prišiel na svet, bol prvotnou inšpiráciou k histórii, ktorá sa stala jeho spoločníčkou po celý život. Od detských liet poznal rímsky nápis na Trenčianskej skale, ktorý v roku 179 vytesali Rimania na počesť víťazstva nad germánskymi kmeňmi. V momente, keď ho otec k nápisu zaviedol, začal chápať široký prierez minulosti v rodnom meste. Rozhodol sa ju hlbšie študovať, až dospel k tomu, že naši učitelia boli Rimania. Rimania zase získali mnohé civilizačné vedomosti od Grékov a Gréci nadviazali na učenie Babylončanov, Asýrčanov, Egypťanov, Sumerov... Štúdium absolvoval v Trenčíne, Prahe a Bratislave, pracoval v 40. a 50. rokoch 20. storočia vo viacerých štátnych inštitúciách (aj s dôrazom na právo, ekonomiku a národné hospodárstvo). Od roku 1956 je však literátom v slobodnom povolaní.

K literárnemu spracúvaniu historických tém starovekých kultúr priviedol Vojtecha Zamarovského jeho dlhodobý intenzívny záujem o túto problematiku. Mimoriadny úspech u čitateľov zožal už historickým cestopisom Za

siedmimi divmi sveta, ktoré vyšlo vo viacerých vydaniach v bývalom Československu, ako aj po jeho rozdelení. To isté platí aj o diele *Objavenie Tróje,* ktoré sa na trhu objavilo po prvý raz v roku 1962. Podstatnú časť tejto knihy tvorí esej o objaviteľovi Tróje Heinrichovi Schliemannovi a jeho mimoriadnom úsilí dosiahnuť vytýčený cieľ. V publikácii *Za tajomstvom ríše Chetitov* (1963) sa autor sústredil na dejiny a kultúru zaniknutej civilizácie, ale aj dejiny objavovania Chetitskej ríše s dôrazom na životný príbeh rozlúštiteľa reči a písma Chetitov Bedřicha Hrozného. O objavení ďalšej starovekej civilizácie napísal literát knihu *Na počiatku bol Sumer* (1966). Zamarovského publikácia *Bohovia a hrdinovia antických bájí,* ktorú čitatelia takisto našli na trhu vo viacerých vydaniach, má charakter náučného slovníka, aj keď v rozprávačskom štýle. Autor tu v abecednom poradí zoradil viac ako 800 hesiel zo starogréckej mytológie. Z jeho ďalších diel možno spomenúť *Dejiny písané Rímom, Grécky zázrak* alebo *Bohovia a králi starého Egypta.* Celkový náklad prác Vojtecha Zamarovského, ktoré boli preložené do najmenej 11 jazykov sveta, sa pohybuje okolo hranice dvoch miliónov výtlačkov.

Vojtech Zamarovský je popri viac ako desiatke vlastných prác tiež autorom umeleckých prekladov napríklad *Eposu o Gilgamešovi* či Vergiliovej *Aeneidy,* ako aj spoluautorom celého radu televíznych produkcií, vrátane seriálu *Veľké civilizácie staroveku.*

Nielen písaním je tento muž činu známy. Vďaka problematike svojich kníh, ale aj z vlastných pohnútok precestoval kus sveta. Doteraz navštívil, pričom sa podrobnejšie zaujímal aj o ich pamiatky, tieto krajiny – Grécko, Taliansko, Turecko, Egypt, Irak, Anglicko, Franciu, USA, viacero republík bývalého ZSSR, Indiu, Sýriu... Ako hovorí on sám: „Ohmatal som si všetko očami. V duchu otca dejepisu Hérodóta som spoznával krajiny, v ktorých sa staroveké pamiatky nachádzajú. Územia od Dunaja po Kaukaz a katarakty Nílu a od Eufratu po Atlantik som brázdil v autách, pešky i na ťaviach..." A to mu stačilo k veľkej inšpirácii. Potom už bolo treba si sadnúť a písať.

Literát je od roku 1994 čestným občanom rodného Trenčína, od roku 1996 laureátom Rádu Ľudovíta Štúra II. triedy a od roku 2001 nositeľom Pribinovho kríža I. triedy. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Grécku pripravuje v spolupráci s vydavateľstvom Perfekt a Klubom priateľov Vojtecha Zamarovského v Trenčíne pri príležitosti literátovho ocenenia v Aténach prezentáciu súborného diela tohto zakladateľa slovenskej literatúry faktu.

Slovenská ambasáda pod Akropolou mieni aj v ďalšom v priebehu roka v seriáli reprezentačných podujatí približovať gréckej odbornej i laickej verejnosti, ako aj vydavateľom život a dielo novopečeného laureáta titulu Veľvyslanec helenizmu. Predpokladaným vyvrcholením snáh zastupiteľského úradu SR by malo byť slávnostné odhalenie pamätnej tabule Vojtecha Zamarovského v gréckej Olympii.

Aténska prefektúra ocenila v tomto roku podobne aj Georgiosa Bizosa, významnú osobnosť helenizmu v južnej Afrike, niekdajšieho obhajcu Nelsona Mandelu a ďalších odporcov bývalého režimu apartheidu. Rovnakej pocty sa dostalo Argentínčanke gréckeho pôvodu Anne Victorii Paisanidi-Georgalouovej, riaditeľke gréckeho kultúrneho inštitútu v Buenos Aires a Francúzovi Pierreovi Adrianovi Esinardovi, ktorý veľkú časť života venoval šíreniu helenizmu v krajine galského kohúta. Titul Veľvyslanec helenizmu udelia aj spoluzakladateľke a riaditeľke Spolku gréckeho jazyka na univerzite v kubánskej Havane Eline Mirande Kanselaovej.

Potulky po Bratislave

Dnes sa budeme „potulovať" po Hlavnom námestí, na ktoré sme sa dostali zo Zelenej ulice a povedľa Zeleného domu. Každé stredoveké mesto malo centrálnu oblasť, kde sa odohrávali všetky najdôležitejšie udalosti mesta. Tak aj Bratislava mala a aj má Hlavné námestie, ktoré sa postupne sformovalo v 14. storočí na pomerne malom pôdoryse. Spočiatku slúžilo najme ako hlavné trhovisko. Bolo však aj javiskom pašiových hier, tu boli vítaní aj významní hostia, panovníci, ale tiež sa tu konali aj popravy. Do dnešnej podoby sa nám sformovalo v 18.-19. storočí po prestavbe niektorých domov na šľachtické paláce. V druhej polovici 19. storočia vytlačili trhy z námestia a rozšírenú plochu námestia premenili na park. Námestie niekoľkokrát zmenilo názov od Marktplatzu cez Hauptplatz, Nám 4. apríla a dnes je to opäť Hlavné námestie.

V týchto dňoch prebieha na Hlavnom námestí rozsiahla rekonštrukcia, ktorá by mala byť ukončená do 24. apríla 2006 – do Dňa samosprávy Bratislavy. 24. apríl je zároveň aj spomienkou na prvého bratislavského richtára Juraja.

Na hlavnom námestí sa nachádza niekoľko historických vzácnych budov. Na nároží Riečnej, na Hlavnom námestí č. 2, stojí gotický dom z polovice 15. storočia, zvýšený a prestavaný v prvej polovici 19. storočia. Z 15. storočia pochádza kamenný portál a oporný pilier s maskarónom. Na opornom pilieri sa zachoval železný hák, cez ktorý sa počas rokovaní mestskej rady vešala reťaz zahradzujúca prechod vozov cez dnešnú Radničnú ulicu (kvôli veľkému hluku).

Na Radničnej č. 1 sa nachádza rokokový Apponyho palác, ktorý patril komorskému radcovi uhorského miestodržiteľa, grófa Juraja Apponyho. Dnes je tu umiestnené Vinohradnícke mestské múzeum, ktoré približuje dávnu Bratislavu ako mesto plné vinohradníkov, viech, vinární a vinných pivníc. Viaceré z nich znovu ožili, a tak možností zájsť si na dobré víno je v centre dostatok. Pri dobrom značkovom víne sa dá posedieť aj priamo na historickom nádvorí Apponyho paláca. Na kvalitných bratislavských vínach si kedysi pochutnávali aj kráľ Matej Korvín, české kniežatá a od roku 1767 ho odoberal dokonca viedenský dvor cisárovnej Marie Terézie.

Na Hlavnom námestí č. 1 stojí stará radnica – tu zasadala mestská rada, prijímali sa uznesenia, uschovávali sa financie a bol tu mestský archív, razili mince, trubač z veže oznamoval čas i blížiaceho sa nepriateľa, jej múry hostili aj kráľov a vo väzeniach trpeli odsúdení i nevinní. Bratislavská radnica vznikla spojením viacerých budov. Najstarším domom je dom richtára Jakuba, ktorý sa v dokumentoch prvýkrát spomína v roku 1370. Je to zároveň jediný gotický dom v meste s vežou, ktorá nebola zbúraná alebo včlenená prestavbou do iného objektu. Na prelome 14. a 15. storočia mesto postupne odkúpilo jednotlivé časti domu od

potomkov Jakubovcov a spolu s tzv. Ungerovým domom vznikol komplex Starej radnice. V roku 1912 časť vnútorných krídel a budov zbúrali a postavili spojovací trakt. Už sme spomínali, že stará radnica je hranolový dom s vežou – veža mala aj reprezentatívnu funkciu, aj praktickú. Spodná časť veže je gotická, nad balustrádou ju v 18. storočí po zemetrasení nadstavili v barokovom slohu. Hoci celkový charakter je barokový, má prvky všetkých slohových období. Na nároží veže je barokové súsošie Madony zo 17. storočia. Portál je gotický z 15. storočí, na ostení portálu sú „kontrolné miery" – lakeť, stopa, siaha (stredoveké miery, odvodené od častí ľudského tela). Nad portálom je goticky arkier, vedľa zvyšok renesančnej výmaľby fasády z roku 1533 (obraz starca). Strešné gotické vikiere sú z 15. storočí. Na fasáde pri pamiatkovej obnove v 70. rokoch 20. storočí našli zvyšky pôvodnej fasády a čiastočne ju obnovili. Na Ungerovom dome sa na fasáde nachádza soška sv. Ladislava – je to kópia, originál je umiestnený v historickej expozícii Mestského múzea.

Na Hlavnom námestí č. 4 stojí trojkrídlový barokový palác, ktorý dal v prvej polovici 18. storočí postaviť barón Ján Jeszenák. Na nároží je kamenná kartuša s erbom majiteľa. Dnes je tu cukráreň a kaviareň Mayer.

Na Hlavnom námestí č. 5 na mieste dnešného objektu stál už v 15. storočí dom patricijskej rodiny Auerovcov. V roku 1893 kúpila dom Maďarská eskontná a zmenárenská banka, zbúrala ho a na jeho mieste dala postaviť secesný palác. Dnes sa tiež v dolnej časti nachádza kaviareň.

Vedľa nádherného secesného domu na Hlavnom námestí č. 6 je stredoveký mestský dom, ktorý obyvatelia prezývali „Burg", pretože bol najvyšším domom na námestí. Staviteľ tohto domu nie je známy, ale v 16. storočí bol majetkom šľachtickej rodiny Bakičovcov, neskôr časť domu zdedili šľachtici z rodov Rokovický a Ordódy. Ordódovský podiel zdedili Medňanskí. Posledný majiteľ bol František Palugyaj, ktory dal dom upraviť na neobarokový palác v rokoch 1882-1883. Ako jediný z bratislavských palácov je aj napriek udalostiam, ktoré nasledovali po druhej svetovej vojne, dodnes obydlím potomkov pôvodného majiteľa.

Na Hlavnom námestí č. 7 je rokokový palác, ktorý dal postaviť mešťan Kutscherfeld v roku 1762 a neskôr ho predal Imrichovi Esterházymu. Na fasáde je pamätná tabuľa A. G. Rubinštejna, známeho ruského klaviristu a hudobného skladateľa, ktorý v paláci býval a ako osemročný koncertoval v roku 1847. Dnes je tu zastupiteľský úrad Francúzskej republiky a Francúzsky inštitút.

Na Hlavnom námestí č. 8 sa nachádza Miestodržiteľský palác – bol postavený v 18. storočí v barokovom slohu zo starších domov. Miestodržiteľ bol výkonný úradník, ktorý na území vtedajšieho Uhorska zastupoval panovníka, ktory mal svoju hlavnú rezidenciu vo Viedni. Po preložení miestodržiteľskej rady do Budína boli v paláci vojaci a mestská stráž, neskôr finančné riaditeľstvo. Dnes palác slúži na reprezentačné účely, využíva ho úrad vlády Slovenskej republiky.

(pripravuje dr. K. Ozábalová)

Literárna tvorba

JÁN URBAN

Jej zelená kanvica

Jej zelená kanvica sa zľahka vznášala a z jej hrdla tiekla priezračná voda. V tom tenkom prúde sa slnečné lúče odrážali snáď len ku mne. Vyzeralo to ako zázrak, zahalený v oslepujúcom svetle. A tie tenké prsty, ktoré vykonávali tú božskú robotu... to vám bola veru krásna ruka, vystupujúca cez okno na ranné svetlo.

„Fricko, venuj sa zákazníčke."

Pracujem v tomto obchode už niekoľko týždňov a už niekoľko týždňov mi to tu lezie na nervy. Nikdy nenakupujte v tomto obchode. Lebo tu stretnete človeka, ktorý by vám aj päty lízal, len aby ste si kúpili viac. Verte mi, že je to veľmi nepríjemné. Pozorujem ho odkedy som prišiel. Mám pocit, že ten človek ani nie je človekom.

„Fricko! A uprav si tie vlasy. Vraj nezávislý účes, Gott!"

Idem. Pätolizač zvýšil hlas. A ja len nechcem, aby sa sťažoval mojim rodičom, ktorí ma sem dostali, lebo ten pohlavár je ich kamarát, čomu dodnes nerozumiem. Rodičom som pripadal ako povaľač, keď som doma sedel bez práce. Vlastne sám som si tak pripadal. Chápal som, že Pätolizač je tu šéfom, a preto mi musí rozkazovať. I teraz som ho poslúchol. I z toho dôvodu, aby nezbadal, že pozorujem slečnu Burkeovú.

Tá slečna Burkeová... to je ale fenomén. Len tá mi spríjemňuje prácu. Prvýkrát som ju zbadal niekoľko dní po tom, čo som tu začal pracovať. Obchod bol prázdny. Šéf zmizol v sklade. Ja som sedel na stoličke pri presklenej stene, ktorá odhaľovala ulicu. Bola to neuveriteľná náhoda. Práve v tej chvíli som zdvihol hlavu a zbadal ju v tom okne. V ruke držala zelenú kanvicu. Polievala kvety. Aby som pravdu povedal, zo začiatku som videl len jej ruku, ktorá držala kanvicu a polievala kvety. No po čase som si začal všímať detaily. Zistil som, že tie kvety sú muškáty.

Vyzrela na ulicu. Myslím, že sa vo mne niečo prelomilo. Pozrela doľava, doprava, pod seba a opäť zmizla za závesom. Videl som dosť. Ale želal som si uvidieť ešte viac.

Predo mnou sa zjavila tvár Pätolizača. Cítil som jeho dych. Fuj.

„Už ma to vyčerpáva! Venuj sa zákazníčke. Bitte!"

Jedna z odměněných prací v rámci celoslovenské soutěže psaní povídek pro začínající autory. Povídka byla uveřejněna ve sborníku »Poviedka 2004« (vydavatelství Koloman Kertész Bagala, P. O. Box 99 / LCA, 180 00 Bratislava 1), s jehož svolením povídku přetiskujeme.

Ján Urban

Jeho meno je Ján Urban a narodil sa A. D. 1983 v Michalovciach. Študuje psychológiu na Prešovskej univerzite.

Hm, chce sa stať spisovateľom.

Jedni ho nazývajú Marco Polo, pretože často brázdi cudzinu. Druhí ho volajú Vertigo, pretože to je jeho vysnívaný pseudonym. Píše, aby sa spolu s čitateľmi zamyslel, aby sa posťažoval, aby rozosmieval, aby postrašil, aby sa sám naučil písať.

Píše a má to rád.

Zaujíma sa o knihy, film, je skromným inštrumentalistom na gitare, priatelí sa s astrológiou, obľubuje grécku kuchyňu.

Tak ho vidím Ján Urban a nielen on.

Kým sa vzdialil, ešte zalomil rukami. „Bitte!" zvolal. Nebral ohľad na ľudí v obchode. Bol to jeden tupý človek.

Pri hračkách stála stará pani. Poznal som ju. Občas sem zašla kúpiť darček pre synovca. Pozdravil som ju.

„Fricko, lenže mi poraď."

Pätolizač sedel za pokladňou. Bol pripravený ihneď vyštartovať, ak by videl, že moje obchodnícke zručnosti zastali na bode mrazu. Predstieral, že ma nepozoruje, úbožiak.

„Malému nekúpia to, čo by chcel. Bodaj by neplakal. Vojaka by chcel," povedala pani. Pozrela na mňa. „Fricko, veď poznáš tých vojačikov na baterky, čo sa plazia po zemi."

„Samozrejme."

„Nuž takého by chcel."

„Máme. Všetko máme, pani. V maskáčoch a s puškou. Do toho sú deti blázni."

Prevracala si hračku v rukách.

„Uhm, uhm," hovorila si pre seba. Bol som si istý, že Pätolizač sa napäto pozerá, div mu nervy nejdú prasknúť, len aby si pani toho vojačika vzala. Bitte!

„A to je na baterky?"

„Nie. To je na naťahovanie. Ako hodinky."

„To ho mám natiahnuť? Toho vojačika?"

„Nie vojačika, len ten krúžok..."

„Aha." „To nič, že nie je na baterky. Aspoň ušetrí."

Stále si ho obracala v rukách.

„A vie aj strieľať?"

„Nestrieľa naozaj, len vydáva taký zvuk."

„Veď tak som to myslela, Fricko. Aha. To je dobre."

Vybral som ho zo škatule. Natočil som krúžok a položil na zem. Vojačik sa začal plaziť a sem-tam aj strieľal. Babka sa s radosťou pozerala na ten výjav. „To je presne ono. Takého chce. A ja mu ho aj vezmem."

Vydýchol som si. Pätolizač sa určite roztápal za pokladňou.

„Mám vám ho zabaliť?"

„Hej, Fricko. Zabaľ."

Zdvihol som hračku zo zeme a položil naspäť do škatule. Mieril som k pultu.

„Fricko, a plazí sa aj po piesku?"

„Prosím?"

„Plazí sa ten vojačik aj po piesku? Synak sa často hrá v piesku. Určite by ho zarmútilo, keby sa vojak nedokázal z piesku vyhrabať."

„Nuž, správny vojak by sa mal vedieť plaziť aj po piesku."

„Vieš, čo myslím, Fricko. Či sa bude plaziť aj po piesku."

Na chrbte som cítil Pätolizačov pohľad. V ruke som zvieral škatuľu s posratou hračkou a rozmýšľal nad takou posratou vecou, či ten posratý umelý vojačik sa vie plaziť aj po piesku. Pätolizač by povedal, že áno.

Ja som nevedel.

„Ja..."

„Určite, že vie, pani." ozvalo sa mi spoza chrbta. „Je to najlepšia kvalita. Dovoz až z Japonska."

Prešiel popri mne ako vietor. Mal som pocit, že do mňa strčil. V tej chvíli som si bol istý, že keď toho vojačika položím na piesok, nepohne sa ani o jedno zrnko. To on mal rád, oblbovať hlavy dôchodkárom.

„Fricko, zabaľ tete hračku."

Urobil som to. A za ten čas som ho pozoroval, ako paniu vedie po obchode, držiac ju pod pazuchou ako jej zať, a núti ju kúpiť si jednu vázu, lebo tá váza je dovoz z Francúzska.

Už som ho videl, ako príde ku mne a spýta sa ma: „Ty si nevedel, či sa vojačik vie plaziť po piesku? Tak odteraz to už budeš vedieť. Verstehest du?"

Zahľadel som sa na okno slečny Burkeovej. Bolo pootvorené, no záclony zatiahnuté. To nič. Slnko svieti na muškáty a tie zajtra budú potrebovať vodu. Neverím, že by ich slečna Burkeová nechala uhynúť.

Dostali sme porcelán. Dovoz z Nemecka.

Myslel som na slečnu Burkeovú. O chvíľu sa zjaví v okne. No práve teraz mi Pätolizač nakázal ukladať porcelán do regálu. Robí si srandu?

Zmizol v sklade. Obchod bol prázdny.

V okne sa zavlnila záclona. Slečna Burkeová otvorila okno. Vánok jej ovlažil tvár. V ruke držala kanvicu zelenej farby. Ladnými pohybmi polievala muškáty. Obzrela si ulicu. Hlavu si podoprela rukami. Zamyslela sa. Ešte nikdy som ju takú nevidel. Rozbúšilo sa mi srdce.

Zrak jej padol rovno na mňa. Ako ma našla? Pozerala na mňa. Ja som pozeral na ňu. Nevedel som, čo robiť v takej intímnej chvíli. A potom sa na mňa usmiala. Vyzerala ako kvietok.

Avšak niečo sa stalo.

Slečna Burkeová sa rýchlo obrátila. Záclona sa opäť zavlnila. Zjavil sa nejaký chlap. Schytil ju za ruku. Vyšmykla sa mu. Podišiel k nej bližšie a udrel ju po tvári. Slečna Burkeová sa mykla. Jeden kvetináč padol z okna. Chlap ju pritiahol k sebe a ihneď sa stratili za záclonou.

„Neeein!" ozvalo sa zo skladu. Niečo sa rozbilo. „Fricko! Rýchlo!"

Bežal som do skladu. Pätolizač stál nad črepmi rozbitej porcelánovej vázy. „Fricko! Prečo mi nepomáhaš? A potom sa to takto skončí." Zalomil ruky. Zakryl si nimi tvár. Do smiechu mi veľmi nebolo.

„Taká škoda, taká škoda. Kto to teraz zaplatí," povedal.

„Črepy prinášajú šťastie," povedal som. Pozrel na mňa. Bol to pohľad, ktorý hovoril Netrep sprostosti, ale uprac to.

„Tam je metla," povedal.

Hlavu som mal plnú slečny Burkeovej. Najprv som videl jej úsmev, úsmev, ktorý patril len mne. Potom sa mi vybavila strašná scéna, ktorá mi priam vyrazila dych. Kto bol ten chlap? Čo to malo znamenať? Kto sa opovážil položiť ruku na slečnu Burkeovú?

„Neuložil porcelán. Už ma to vyčerpáva, Gott!" ozvalo sa z obchodu. Zrazu ma ovládol obrovský hnev. Metlu som zvieral v rukách, div som ju nezlomil. Môj pohľad padol na brokovnicu v kúte za dverami. Prečo ju tam vlastne drží, tupec? Pozrel som na kôpku črepov na zemi. Opäť na metlu, ktorá praská v mojom zovretí. Predstavil som si, ako sa rútim k Pätolizačovi, ktorý stojí pri regáli a nešťastne zalamuje ruky nad neuloženým porcelánom. „Piánko, sračka. Piánko!" hovorím mu. Díva sa na mňa vystrašenými očami. Pery sa mu chvejú, akoby chcel niečo povedať. „Aj toto by som mal upratať," hovorím, strčím metlu do regálu a ťahám ju. Všetok dovoz z Nemecka sa triešti na zemi. Všetok dovoz z Japonska sa kotúľa pod mojimi nohami. Každá sračka v tomto obchode sa mení na ešte horšiu sračku v tomto obchode. A nad tým všetkým stojí biedna duša človeka na umretie, v ktorom s radosťou spoznávam Pätolizača.

„Po prestávke to ulož, ako som povedal," povedal mi, keď som upratal bordel, čo narobil.

Počas obedňajšej prestávky sme obchod zatvárali. Sadol som si na stoličku, z ktorej som pozoroval to nešťastné okno. Keď som sa tam opäť pozrel, zdalo sa mi, že sa nič nezmenilo. Ale to nebola pravda. Pozeral som na padnutý kvetináč.

Ďalšie črepy.

Vyšiel som von. Kráčal som k tej kôpke hliny, na ktorej ležal muškát. Domov si ho nevezmem. Mal som pocit, že slečne Burkeovej na kvetoch záleží. Kvetináč pri spodku ostal celý. Dal som tam trochu hliny a usadil kvet.

Vystupoval som hore schodmi, držiac kvet v rukách ako sviečku pri svätom prijímaní. Opäť som si spomenul, ako sa na mňa usmiala. Potom ma prepadol pocit, že to, čo robím, nie je správne. Ale ja... ja len vrátim muškát a vrátim sa späť do obchodu. Tým sa to končí.

Zvonček nefungoval. Zaklopal som. Ozvali sa kroky. Dvere sa otvorili. Predo mnou stál chlap, ktorý určite vážil aspoň sto kíl. Nebol však tlstý. Znepokojovalo ma, že mal také svaly. Tričko sa mu na nich išlo roztrhnúť. V ústach sa mu prevracala žuvačka, no keď som tam dlhú chvíľu stál a obzeral si ho, jeho sánka sa zastavila. Mrkol sa na to, čo držím v ruke.

Zvraštil obočie.

„Dobrý deň," povedal som, no odpovede som sa nedočkal, a tak som rýchlo pokračoval. „Videl som, teda zbadal som tento rozbitý kvetináč na zemi a myslím, že vám vypadol z okna. Jeden vám tam chýba."

Natiahol som k nemu ruku s muškátom. Ešte viac zvraštil obočie. Potom sa mu tvár začala vyjasňovať. Začal sa hlasno smiať. Rehlil sa. Ako kôň... Chodba ten zvuk ešte znásobila. Na zem sa natrúsilo trochu hliny.

A potom povedal „Bože" a zabuchol dvere. Ešte vždy som počul jeho smiech. Až po chvíli zanikol.

Zišiel som o zopár schodov, schmatol kvetináč a celou silou ho hodil do tých dvier. Rýchlo som sa pustil dole schodmi. Počul som, ako sa hore otvorili dvere, a potom rev, ktorý pripomínal medveďa.

„Roztrhnem ťa, zasran!"

Ocitol som sa na ulici. Jeho hlas zanikol.

Veril som mu.

Nemal som jej zakývať, no nemohol som odolať.

Najprv sa na mňa usmiala, ešte krajšie ako včera. A potom mi zakývala. Chvíľu sa na mňa pozerala a nespustila zo mňa oči ani počas toho, ako polievala muškáty. Mala o jeden kvetináč menej, no zdalo sa mi, že to robí dlhšie, ako to robievala. Možno kvôli mne. Možno vie, že som to bol ja, kto jej chcel priniesť padnutý muškát. Preto mi kývala. Mala ma rada, cítil som to. Avšak hocičo sa medzi mnou a ňou začalo diať, jedno bolo isté. Zblížili sme sa. Keby som aspoň vedel, ako sa volá. Raz sa jej opýtam.

„Vlasy..." zasipel Pätolizač. „Vlasy, mein Gott!"

Upravil som sa v sklade pred zrkadlom. Rozmýšľal som, či sa slečne Burkeovej páčia moje vlasy. Keby sa jej nepáčili, určite by si ma prestala všímať. Chcel som vedieť, akú ma postavu. Má určite dlhé nohy a nosieva šaty. Je to skutočná žena.

Myšlienky mi prerušil hlas, prichádzajúci z obchodu. Poznal som ho. Nahnal mi strach.

Vykukol som spoza dverí a zbadal som silného chlapa v priliehavom tričku. Mieril k Pätolizačovi a žuvačkou robil ňaňaňa.

„Dobrý deň, mladý pánko." pozdravil sa mu Pätolizač. „Čím vám môžem poslúžiť?"

„Máte kvetináče?" zaznel jeho hlas.

Uvedomil som si, že pozorujem rozhovor dvoch najväčších tupcov, akých som kedy stretol. Opadol zo mňa strach, že chlap neprišiel kvôli mne. Modlil som sa, aby ma Pätolizač nezavolal dnu.

„Samozrejme, že máme," povedal, na tvári úsmev typu Vitajte u nás, s nami vyriešite všetko. „Nech sa páči, vyberte si." Zaviedol ho medzi regály. Už som ich nepočul. O chvíľu sa vrátili, chlap s kvetináčom v ruke. Pätolizač, stále úsmev na tvári, hovorí: „Budete si ešte niečo želať?"

„Nie."

Pätolizačova tvár sa ešte viac napla a vyčarila omnoho väčší úsmev.

„Ak vám môžem odporučiť, včera sme dostali porcelánové vázy prvej triedy. Dovoz priamo z Nemecka. A pritom dobrá cena. Čo poviete?"

Chlap zvraštil obočie. „Seriem ti na tvoj porcelán!" povedal. Pustil sa von. Pätolizačov úsmev sa zmenšil, no nezmizol úplne. Musel čeliť pohľadom ďalších ľudí v obchode.

„Arschloch!" precedil pomedzi zuby. „Fricko, kde trčíš?"

Mal som chuť nahlas sa zasmiať. No radšej som sa mu ihneď stratil z očí.

Poobede, keď sme zatvorili obchod, ma Pätolizač zavolal k sebe. „Fricko, je čas, aby som ťa vyplatil za prvý mesiac." Dal mi peniaze. Prepočítal som ich. A potom ešte raz.

„Dali ste mi menej."

Pozrel na mňa s veľkým prekvapením. „Nie. Je tam presne toľko, koľko máš dostať."

Po tretíkrát som si peniaze prepočítal. Robí si srandu?

„Nie. Dali ste mi menej."

Nadýchol sa. „Dal som ti toľko, koľko máš dostať. Náš obchod mal škodu, nepamätáš sa?"

„Akú škodu?"

Zalomil ruky. „Nespomínaš si, čo si zametal? Hm?" zamával rukou už-sa-ti-to-vybavilo? spôsobom.

Pozeral som na neho ako na zjavenie. Cítil som, ako mi do tváre prúdi červeň. „Ale ja som tu vázu nerozbil."

Mlčal. Niečo si zapisoval.

„Počujete ma? Ja som žiadnu škodu neurobil! Prečo ste mi dali menej peňazí?"

Zhlboka sa nadýchol. „Bitte."

A jeho pohľad mi naznačil, že môžem ísť.

Vždy keď cestujem vlakom, na jazyku mám čudnú chuť. Pripomína chuť železa. Nemám to rád. Akoby ma niekto chcel otráviť.

Bolo niečo po polnoci. Vlak bol oveľa prázdnejší, ako keď ním ráno cestujem do práce. Necítil som únavu. Cítil som vzrušenie. A hnev. Na Pätolizača. Bezočivo ma oklamal. To mu len tak neprejde.

Cesta do mesta netrvá dlho. Keď som cez okno rozpoznal mestské svetlá, hľadal som najbližší východ. V igelitke som skrýval sprej, ktorým som chcel postriekať Pätolizačov obchod. Keď som prechádzal chodbou k najbližším dverám, už zďaleka som počul hluk v jednom kupé. Pristúpil som bližšie. Začul som hlasný smiech. Pozrel som dnu. Musel som zastať.

V kupé sedel chlap, ktorý udrel slečnu Burkeovú. Vyzeral podgurážený a zjavne sa dobre zabával. S niekoľkými dievčatami. Dve z nich sedeli pri ňom, jeho ruky zavesené na nich. Neveril som vlastným očiam. Mackal sa raz s jednou, raz s druhou. Kto je vlastne tá sviňa, čo si dovolí udrieť slečnu Burkeovú a potom ešte robiť takéto veci?

Zbadal ma. Úsmev mu zmizol z tváre. Oči sa mu zatemnili a opäť zareval.

„Ty..." ukázal na mňa prstom a vyceril zuby.

Bežal som po chodbe, za mnou sa prudko otvorili dvere. „Teraz už neuj-

deš, sopliak!" Vlak sa stále hýbal, nemohol som vystúpiť. Prešiel som do druhého vozňa. Jeho som nevidel, no tušil som, že ma prenasleduje. Tých pár ľudí, čo sedelo vo vlaku, sa len prizeralo, čo sa deje. Dostal som sa do ďalšieho vozňa. Cez presklené dvere som ho zbadal a on takisto zbadal mňa. Kto z koho. Srdce mi rýchlo bilo. Rozmýšľal som, čo sa stane, keď ma chytí. Čo ak by som zastal a ospravedlnil sa mu.

Nikdy. Je to obyčajná sviňa.

Zastal som pri dverách. Otvoril som ich. Počul som, ako vlak rozráža vzduch. Polámal by som si kosti.

Zabuchol som dvere. Otvoril ďalšie. Do záchodu.

Zamkol som sa.

Na chvíľu zavládol pokoj. Zhlboka som sa nadýchol. Smrdelo tam po sračkách. Búchal na dvere. „Otvor, ty sopliak. Odtrhnem ti hlavu!"

Lomcoval dverami. Čudoval som sa, koľko toho vydržia. Mal som pocit, že ten chlap je schopný prevrátiť celý vagón. Otvoril som okno. Cez to by som sa asi nepretisol. Už mi všetko začalo liezť na nervy.

Do dverí narazilo niečo ozrutné, až sa ohli. Ešte jeden takýto náraz a je po nich. „A teraz ti rozkopem riť!" ozvalo sa spoza dverí. Ďalší náraz. „Veď počkaj!" vyhrážka.

Ten chlap je silný ako vôl. Slečnu Burkeovú to akiste muselo veľmi bolieť.

Ten chlap mal ale ťah. Dvere sa prudko otvorili. Stál predo mnou a penil, zachmúrene a s výrazom konečne-smesa-stretli. Neľudskou rukou ma chytil pod krk, ihneď som nemohol dýchať. „Teraz dostaneš bitku," povedal. Premkla ma hrôza. Z celej sily som ho sprejom udrel do hlavy. Čudne prižmúril oči a zastonal. Jeho zovretie povolilo. Udrel som ho ešte raz. Objavila sa krv. Potlačil som ho dopredu. Bol ako skala. Hlasno zreval. Chystal sa ma zabiť jedným úderom. Namieril som naňho sprejom a stisol spúšť. Farba mu zasiahla oči. Menila mu tvár na akési červené teleso, ktoré divo revalo. Zakryl si oči a stonal. Do nosa mi udrel pach farby.

Vlak zastal, rýchlo som vyšiel von. Srdce mi búšilo v hrudi a v ústach som mal sucho. Sadol som si na lavičku. Potreboval som sa upokojiť.

Ešte ma čakala nejaká práca. Arbeit macht frei.

To si Pätolizač čítal znovu a znovu, pozerajúc na svoj výklad z ulice. Hromžil a poháňal dvoch chlapov, nech to rýchlo vyčistia. Rozhadzoval rukami, sem-tam im vynadal, až napokon prišiel dnu.

„Takáto nehoráznosť!" povedal. „Keby som vedel, kto sa opovážil..."

Zmizol v sklade. Ani si ma nevšímal.

Už hodnú chvíľu som sa pozeral na hodinky. Čas ubiehal rýchlo. A slečna Burkeová sa ešte neukázala.

A neukázala sa ani neskôr. Jej muškáty nedostali vodu po celý deň. Nemohla na ne zabudnúť, pomyslel som si. Neveril som tomu. Alebo má niečo dôležité? Čo vlastne robí? Ešte nikdy som ju nevidel vyjsť z domu. Rád by som ju zbadal v šatách.

Určite by mi zakývala. Myslel som na ňu po celý čas.

Čakal som ju ďalší deň. Pozeral na hodinky. Okno zatvorené. Záclona sa ani nemihla. Ak sa slečna Burkeová bude takto správať, jej muškáty o niekoľko dní zvädnú. Chýbala mi. Možno by som ju mal navštíviť a opýtať sa jej, čo sa deje. Ale existovala možnosť, že po ceste stretnem muža s červenou tvárou a že tentokrát mu už neujdem.

Na tretí deň to bolo ešte horšie. Cítil som sa veľmi osamelý. Azda sa na mňa nahnevala? Veď som neurobil nič zlé.

Hlavu som mal takú ťažkú, že som si ju musel podoprieť.

Prišiel Pätolizač. „Sedíš tu a nič nerobíš. Nie je z teba žiaden osoh!" jeho hlas mi nepríjemne vrčal v hlave. „Povaľač! Nič, len povaľač!" povedal. Pozeral mi rovno do očí, asi hovoril zo srdca. Zalomil rukami. „Oh, Gott!" jeho sliny vyprskli až na moju tvár.

„Tu máš." Do rúk mi dal škatuľu. „Rozbaľ to. Opatrne. A polož ju do výkladu."

Rozbaľoval som škatuľu.

„Nie takto, Gott! Veď polož škatuľu na zem. Čo ak sa rozbije? Kto to potom zaplatí? Už ma to vyčerpáva."

Položil som ju na zem. Vybalil vázu. Bola veľmi veľká. Páčila sa mi. Mala zaujímavý vzor. Sám by som si ju kúpil.

Pätolizač pozdvihol ruky k nebesiam. „Bitte... len už ulož tú vázu, kde som ti povedal."

Natiahol som k nemu ruky, v ktorých som držal vázu. „Ulož si ju sám!" Môj vybičovaný úder mu akoby uštedril úder. Jeho tvár sa čudne pretiahla.

„Čo si povedal?"

„Ulož si ju sám!" stále som mu núkal vázu.

Chcel niečo povedať. Neposlúchol ma.

Tresol som ju o zem. Od strachu ním až myklo. „Čo pozeráš? Hm?" povedal som. „Donesiem ti metlu!"

Išiel som do skladu. Schytil som metlu. Mal som chuť hodiť ju po ňom. Avšak za dverami stála brokovnica. Udrela mi do očí. Pochytil som ju.

„Pätolizač!" vyšiel zo mňa rev. „Aaaaaaa!"

Nevydal ani slovko. Revom som ho zaháňal dozadu. „Aaaaaaa! Pätolizač!"

Spadol na zem. Zvalil sa na regál a zošmykol sa na zem. Popadali na neho nejaké sračky, ktorých tu bol plný obchod.

„Kto to teraz zaplatí?" povedal som a položil som mu brokovnicu medzi oči. „Hm?" Pätolizač skrútil ústa do podivného úškrnu. Poťahoval nosom ako malý chlapec. Prepadol ma smiech. Rehlil som sa na celý obchod. Museli ma počuť až na ulici. Nemohol som prestať. Smial som sa ako divoch. Smial som sa tak ako ešte nikdy v živote. Do očí mi vhŕkli slzy. Dusil som sa od smiechu.

„Fricko. Fricko!"

Prebral som sa z driemot. Niekto ma ťahal za košeľu.

„To ťa mám stále napomínať? Už ma to vyčerpáva."

Pretrel som si oči. V okne sa nezjavila žiadna slečna Burkeová. Nebolo po nej ani stopy.

„Čo tam stále zazeráš?" spýtal sa ma akýsi hlas.

Neodpovedal som mu.

Zbadal som ju. Na ulici. V šatách. Vyzerala tak, ako som si ju predstavoval. Mala štíhlu postavu. Vlasy jej plávali po chrbte. Kráčala vzpriamene ako aristokratka. Slečna Burkeová. Už som mal strach.

„Muž jej zomrel. Preto je v čiernom."

Obzrel som sa, kto to hovorí. Pätolizač. Vzdychol si. „Vlak ho zrazil. Nevidel ho, lebo mu niekto farbu nastriekal medzi oči. Mein Gott."

Vrátil som sa do práce.

„Nebol z tých najmilších, no..." Jeho hlas zanikol v diaľke.

Ukladal som drevené zvieratká do regálu. Opatrne. Jeden po druhom. Ručná práca. Tuzemský tovar.

Nemal by som toľko vysedávať.

Už ma to vyčerpáva.

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová, tel. 586 86 86

Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol-cos.cz

Sokolský adresář
na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	*19:30 – 21:00*	*odbíjená (muži)*

Župní trénink ve stolním tenisu (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Pondělí	*19:15 – 21:00*	*stolní tenis*

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Úterý	*16:00 – 17:30*	*ženy a muži*

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	*18:00 – 19:30*	*odbíjená (muži)*
	19:30 – 21:00	*nohejbal (muži)*
Středa	*19:30 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*

Sokol Vídeň III/XI
(informace pro zájemce o volejbal: N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at)
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Středa	*19:00 – 21:00*	*odbíjená (muži)*
Čtvrtek	*19:00 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00. Hosté vítáni.
Info: s. Hana Zemanová, tel. 01/600 20 20,
e-mail: sokol10@aon.at, www.sokol-x.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna

Úterý	*18:00 – 19:00*	*showdance*
	19:00 – 20:00	*aerobic*
	20:00 – 21:00	*badminton (ženy)*
	21:00 – 22:30	*fotbal*
Středa	*19:00 – 20:00*	*badminton (muži)*
	20:00 – 22:00	*odbíjená (mix, Sokol III)*
Čtvrtek	*09:00 – 10:30*	*ladypower*
Pátek	*15:30 – 19:00*	*SVS (dorostenci, Sokol V U-17)*
	19:00 – 21:00	*SVS (Sokol V)*

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: tel. Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek 01/81 34 333 přes den, e-mail: kalousek@utanet.at
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	*19:30 – 21:00*	*míčové hry (muži)*
Čtvrtek	*17:30 – 18:45*	*základní sportovní gymnastika (žactvo)*
	19:30 – 20:30	*kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)*

Sokol Vídeň XVI/XVIII
Info: tel. 01/480 13 57
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Pondělí	*17:00 – 17:45*	*cvičení rodičů s dětmi*
	18:00 – 19:15	*žactvo a dorost*
Úterý	*19:30 – 20:30*	*gymnastika „speciál" (ženy a muži)*
Čtvrtek	*19:30 – 21:00*	*gymnastika (ženy)*
Pátek	*20:00 – 21:30*	*základní sportovní gymnastika (muži)*

Sokol Vídeň XXI
21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	*19:00 – 21:20*	*gymnastika, míčové hry (ženy + muži)*

Nacvičujeme na
XIV. všesokolský slet v Praze 2006

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň III/XI
každý čtvrtek od 19:00 hodin
v tělocvičně školy Komenského,
Sebastianplatz 3,1030 Wien.
Nacvičuje sestra Nela Štěrbová.
Dotazy/Anfragen:
mobil: 0650 967 8080
e-mail: k.sterba@gmx.at

Tělocvičná jednota
Sokol Vídeň XII/XV Tyrš
každý čtvrtek od 20:15 hodin
v sokolovně Angeligasse 21,
1100 Wien.
Nacvičuje sestra Irča Floriánová.
Dotazy/Anfragen:
tel.: 586 86 86
e-mail: raumdekor.florian@aon.at

Sestra Marie Píbilová
podporuje sestru Floriánovou
při nácviku „Ta naše písnička česká".
Dotazy/Anfragen:
tel.: 330 97 87
e-mail: maria.pibil@aon.at

Bližší informace
na internetových stránkách:
www.sokol-cos.cz
www.sokol-wien.at

XIV. VŠESOKOLSKÝ SLET 2006

Praha 1.-7. červenec 2006 – Program hlavních dnů

1. července 2006 (sobota) *– příjezd účastníků, ubytování*
15:00 *Sokol Gala – generálka*
19:00 *Sokol Gala – Sazka Aréna – slavnostní zahájení sletu*
veřejná pódiová vystoupení po Praze – během dne
2. července 2006 (neděle) – *kulturní program a pódia – během dne*
8:00 *řazení průvodu*
9:00 *sletový průvod*
13:00-21:00 *secvičné hromadných skladeb*
3. července 2006 (pondělí) – *kulturní program a pódia – během dne*
8:00-22:00 *secvičné hromadných skladeb*
4. července 2006 (úterý) – *kulturní program a pódia – během dne*
8:00-13:00 *I. program Strahov – projížděčka*
14:00-20:00 *secvičné hromadných skladeb*
21:00-23:00 *I. program Strahov – generálka*
5. července 2006 (středa)
8:00-13:00 *II. program Strahov – projížděčka*
16:00-19:00 *II. program Strahov – generálka*
21:00-23:00 *Slavnostní zahájení Strahov – I. program (večerní)*
6. července 2006 (čtvrtek) – *kulturní program a pódia – během dne*
8:00-12:00 *Tyršův dům – zakončení turistických srazů a akce Kameny*
14:00-17:00 *II. program Strahov (odpolední) a slavnostní zakončení sletu*
19:00 *Společenský večer – Tyršův dům*
7. července 2006 (pátek) – *odjezd účastníků sletu z Prahy*
7.-13. 7. 2006 *– Mezinárodní seminář ke tvorbě pohybových skladeb*

Sokolské setkání 3.-5. 6. 2006 Oetz

Sestry a bratři, příznivci Sokola!

Tři roky přejdou rychle a štafeta k organizaci setkání v tyrolském Oetzu se vzpomínkou na zakladatele Sokola dr. M. Tyrše se zastavila opět u nás ve Švýcarsku.
Jenom ten, kdo již cokoliv organizoval, si dovede představit takovouto organizaci na dálku, ve hře se sv. Petrem, ano i on patří k organizátorům, a sice velice důležitým. On je zodpovědný za počasí.
Objednali jsme u něho to nejlepší, co může nabídnout. Věříme proto, že se sejdeme v co největším počtu, že louka bude žít mládím. Organizátoři Vám řeknou, kam postavit stany, co můžeme, co nesmíme, vše podle scénáře obecního zastupitelství.
Těšíme se na stará i nová setkání a sportovní zápolení všech zúčastněných, výkonný sport na amatérské úrovni.
Možnost krásných turistických vycházek do celého okolí, jež tak jako tak za letošní svatodušní svátky neprojdete.

Nazdar,
na setkání se těší
Švýcarská sokolská župa

Program sokolského setkání

Sobota 3. 6.	14.00	zahájení volejbalu
	16.00	schůze ZOS hostinec Piburger See
	18.30	zapálení táborového ohně, zahájení srazu
neděle 4. 6.	9.30	pokračování turnaje, odchod na túry - turisté
	10.30	běh kolem jezera
	14.00	hry pro děti
	17.00	vystoupení mažoretek před radnicí
	18.30	táborový oheň a vyhlášení vítězů
pondělí 5. 6.	9.00	polní mše kulturní vystoupení vyzvednutí kamene z tyrolské Ache pro Tyršův dům v Praze
	11.45	odchod k pamětním deskám - ukončení setkání

Přihlášky ke sportovním utkáním na louce, včetně info k setkání

Informace - ubytování
Tourismusverband Ötztal
Information Oetz
Hauptstrasse 66
A- 6433 Oetz, Österreich
Tel.: +43 (5252) 6669
Fax: +43 (5252) 666975
E-Mail: info@oetz.com
WWW: http://www.oetz.com

Sokol XII/XV
srdečně zve na
Sokolskou jarní veselici
11. června 2006 od cca 10:00 hod.
na zahradě české školy Komenský,
Sebastianpatz 3, 1030 Vídeň

Milé sestry, milí bratři!
Pokud máte ve svém vlastnictví památky na Sokolské jednoty III a XI (fotografie, diplomy, staré členské legitimace, upomínkové předměty zaměřené na Sokol) a nehodláte si je ponechat, prosili bychom Vás, abyste je věnovali do našeho nově připravovaného archivu Jednoty III/XI. Budou pečlivě zapsány, uloženy a při vhodných příležitostech vystaveny. Pokud si památky chcete ponechat, prosíme o možnost si je prohlédnout, eventuálně si je okopírovat či ofotografovat.
br. dr. Karl Brousek, tel. 0664 6109 122

Župní turnaj ve stolním tenisu

Zadíváte-li se pozorně na fotoreportáž br. Vlastislava Janči, jistě poznáte, že tu nešlo jen o jakýsi pingpongový trénink. Ostatně o tom zřetelně vypovídají všechny ty diplomy, medaile a především putovní pohár – nejvyšší trofej, kterou získá vítěz župního turnaje ve stolním tenisu. Tento, možno říci již tradiční turnaj sehráli vídeňští sokolové o víkendu 11. a 12. března v tělocvičně ve Steinergasse 7, v 17. okrese. Ženy a žactvo hrály v sobotu odpoledne, pro muže, kterých se k tomuto druhu sportu hlásí vždy více, byla vyhrazena neděle. Hrálo se jako obvykle ve dvou věkových kategoriích na tři vítězné sety. V tělocvičně vládla bojovná sportovní atmosféra, přátelé a známí pilně povzbuzovali a v krátkých přestávkách se všichni chodili posilnit do dobře zásobeného bufetu.

A jak to nakonec všechno dopadlo? Zkrátka podle podaných výkonů. Tři nejlepší v každé kategorii dostali zlatou, stříbrnou a bronzovou medaili, každý si odnesl diplom. Putovní pohár získala s. Cornelia Kaiser z jednoty XII/XV, absolutním vítězem mužského turnaje se stal br. Robert Líbal z jednoty XVI/XVIII. A protože pohár získal letos již potřetí, mohl si ho tentokrát ponechat.

Jistěže jsou medailisté na své výkony hrdí, ale ocenění a dík patří vlastně všem, kteří se turnaje zúčastnili a demonstrovali tak svůj zájem a zapálení pro zdravou věc.

Ostatně i vy, kteří jste s námi ještě nehráli, máte možnost se připojit – trénink stolního tenisu probíhá v této tělocvičně každé pondělí od 19 hodin.

PhDr. Marie Provazníková,

bývalá náčelnice ženského Sokola v ČSR, předsedkyně Mezinárodní tělocvičné organizace a místopředsedkyně svobodného Sokola v zahraničí, se narodila 24. října 1890 v Praze. Do exilu odešla v roce 1948, když si uvědomila, že v Československu nebude po únoru 1948 činnost Sokola možná. Jako náčelnice vedla ve vlasti tři slety (1932, 1938 a 1948). V exilu vedla sokolské cvičitelské školy v USA, Kanadě i v Evropě. Také vedla sokolské slety v zahraničí – v roce 1962 ve Vídni a v roce 1967 v Montrealu. V osmdesátých letech minulého století vyšla v Mnichově její vzpomínková kniha To byl Sokol. Marie Provazníková zemřela 11. ledna 1991 v Almontu v USA.

Výstava Alfonse Muchy

Galerie hl. města Prahy pořádala výstavu kreseb – návrhů – Alfonse Muchy s tématikou noční slavnosti na Vltavě. Slavnost se konala 3. 7. 1926 u příležitosti všesokolského sletu. Velkolepé podívané se účastnilo na 2 000 osob a 41 lodí. Bylo vystaveno na 56 kreseb.

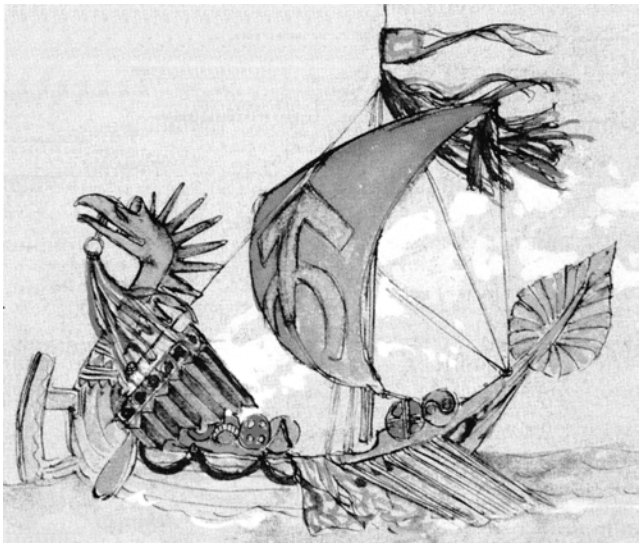

Jeden z návrhů Alfonse Muchy

Zemřela hokejová legenda, která působila ve Vídni

Ve věku 73 let zemřel v Ostravě dlouholetý český reprezentant v ledním hokeji a účastník dvou olympijských her a osmi mistrovství světa Jan Kasper. V nejvyšší soutěži tehdejšího Československa nastupoval celkem v 13 sezónách, v nichž odehrál celkem 330 zápasů za mužstva Baník Ostrava, ÚDA Praha, Rudá hvězda Brno a za Vítkovice. V letech 1956-1958 a 1960 získal také mistrovský titul. Na sklonku své hráčské kariéry působil i v Rakousku, kde hrál za EV Vídeň. Později pracoval Jan Kasper jako trenér v Kopřivnici a ve Vítkovicích. Jeho památku si při letošním čtvrtfinále play-off připomněli i na stadiónu Vítkovic při utkání se Znojmem. (MaFr)

Biatlonista Dostál zakončil sezónu druhým místem na SP v Oslu

Pro pětatřicetiletého českého biatlonistu Romana Dostála má letošní sezóna stříbrnou tečku. V závěrečném závodu Světového poháru s hromadným startem na 15 kilometrů vybojoval v Oslu druhé místo a teprve podruhé v kariéře se radoval ze stupňů vítězů. Premiérově se dočkal loni v nejdelším závodu v rakouském Hochfilzenu, který mu tehdy současně vynesl senzační titul mistra světa. Na proslulém Holmenkollenu v neděli Dostál prohrál jen s pětinásobným olympijským šampiónem a majitelem čtyř Křišťálových glóbů pro celkového vítěze Světového poháru Olem Einarem Björndalenem. Na domácí hvězdu ztratil 12 sekund a skvělý běžecký výkon korunoval předstižením Sergeje Rožkova z Ruska na posledních sedmi stech metrech trati.

Motocyklista Pešek si v Jerezu dojel pro historické druhé místo

Dvacetiletý český jezdec Lukáš Pešek se v zahajovacím závodě mistrovství světa silničních motocyklů v Jerezu zařadil mezi adepty na titul v kubatuře do 125 ccm. Tovární jezdec stáje Derbi Racing vybojoval druhé místo a jako první Čech v novodobé historii vystoupil na stupně vítězů. Pražský rodák potvrdil ve španělské Grand Prix slibné výsledky z kvalifikačních tréninků a nestačil jen na domácího Alvara Bautistu s aprilií. Pešek jel životní závod od prvních metrů, kdy z třetího místa na startovním roštu vyrazil nejlépe a v celém prvním kole vedl startovní pole. Vedení pak ztratil, ale medailovou pozici ani jednou neopustil.

Tomáš Halík: *Slavnost Zmrtvýchvstání Páně* *(Sk 10,34a.37-43; Kol 3,1-4; Jan 20,1-9)*
(z knihy Oslovit Zachea)

Prvního dne v týdnu přišla Marie Magdalská časně ráno ještě za tmy ke hrobu a viděla, že je kámen od hrobu odstraněn. Běžela proto k Šimonu Petrovi a k tomu druhému učedníkovi, kterého Ježíš miloval, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kam ho položili.“ Petr a ten druhý učedník tedy vyšli a zamířili ke hrobu. Oba běželi zároveň, ale ten druhý učedník byl rychlejší než Petr a doběhl k hrobu první. Naklonil se dovnitř a viděl, že tam leží (pruhy) plátna, ale dovnitř nevešel. Pak za ním přišel Šimon Petr, vešel do hrobky a viděl, že tam leží (pruhy) plátna. Rouška však, která byla na Ježíšově hlavě, neležela u těch (pruhů) plátna, ale složená zvlášť na jiném místě. Potom vstoupil i ten druhý učedník, který přišel ke hrobu první, viděl a uvěřil. Ještě totiž nerozuměli Písmu, že Ježíš musí vstát z mrtvých.

Vítám vás všechny v nejslavnější den křesťanského roku. Již při dnešní noční bohoslužbě jsme si řekli několik podstatných věcí o tajemství Velikonoc, a tak mi dovolte, abych je trošku zopakoval a navázal na ně. Řekli jsme si, že zvěst o Ježíšově vzkříšení není ani tak odpovědí na otázku, co se stalo s Ježíšovo mrtvolou, nýbrž že spíše klade do otázky náš vlastní život. O Velikonocích jde o to, co se děje s naším ži-

votem, když se s vírou dotýká vrcholných tajemství života a smrti našeho Pána. Svými slovy to dnes říká apoštol Pavel: Když jste byli s Kristem vzkříšeni, usilujte o to, co pochází shůry; tedy: uvědomte si, že vás se týká, co se stalo – nyní i vy povstaňte k novému životu.

Dějiště Ježíšova vzkříšení nelze omezit na ten úzký prostor skalního hrobu za hradbami Jeruzaléma – tím prostorem, do kterého vstává, je náš život, je prostor naší víry. My jsme povoláni být svědky jeho vzkříšení. Co to znamená být „svědky vzkříšení"? Samozřejmě jsme nebyli očitými svědky jeho vzkříšení jakožto nějaké události dávné minulosti – ostatně to nebyl nikdo, ani apoštolové. Znamená to, že jsme povoláni svým způsobem života dosvědčit, že Kristus je živý. Nejde o to přeříkat teologické teorie o tom, co to znamená „vzkříšení o sobě" (an sich). Máme osvědčit především to, že je živý pro nás a že je živý i v nás. A to nikoliv jen v onom vybledlém idealistickém smyslu, že „jsme přesvědčeni, že jeho myšlenky jsou platné a stále aktuální", jak se to říká nad hroby „velkých zesnulých". On je pro nás živý – nikoliv jakožto „učení", jako ideologie, nýbrž jako osoba. A opět – nikoliv jen jako „velký vzor", to bychom byli zas v tom pietním háji s pomníky „velkých zemřelých". Celá událost Krista, zahrnující jak jeho osobu, slova, činy, pozemský osud, tak i onu jeho mnohotvárnou přítomnost v běhu dějin křesťanství, tvoří živý proud, který uchvacuje a zúrodňuje náš život, pokud se mu otevřeme.

Tyto Velikonoce jsme sledovali drama pašijí zejména z pohledu evangelia svatého Jana, který nevidí kříž a vzkříšení jako dvě odděleně události, ale spíš jako dvojí pohled na jednu skutečnost. Z hlediska lidského uvažování znamená kříž ztroskotání – z hlediska Božího znamená nový počátek.

Nezapomeňme ještě na jeden aspekt zvěsti o vzkříšení. Dějiny píší vítězové – Bůh však slyší i nářek obětí. Věříme, že skrze nářek svého Syna, skrze jeho oběť Bůh slyšel a přijal také nářek bezpočtu nevinných obětí našich dějin, ano, i jejich temné chvíle, vyjádřené Ježíšovým výkřikem: „Bože můj, proč jsi mne opustil." Ono centrální tajemství naší víry, jemuž z nedostatku vhodnějších slov říkáme „vzkříšení", znamená Boží ANO nejen k cestě kříže jeho Syna, nýbrž i Boží ANO k bezpočtu obětem a křížům těch, kteří šli podobnou cestou věrnosti pravdě a zaplatili za to nejvyšší cenu.

Jistě, věříme, že Kristova oběť na kříži má jedinečnou a nesrovnatelnou vykupitelskou cenu a neopakovatelný význam a smysl. Má ji proto, čím Ježíš je – Božím Slovem pro nás, Jednorozeným Synem Nejvyššího. Cena jeho oběti není v míře jeho utrpení – nejsme ničím nuceni popírat možnost, že byli a jsou v dějinách lidé, kteří podstoupili ještě větší duševní či tělesná muka než on. Kristův kříž nebyl „výkon", jeho absolutní cena tkví v něčem jiném – v míře Boží lásky, která se zjevila v Ježíšově dokonale otevřené náruči na kříži, z níž můžeme vyčíst pravdivost slov: „Tak Bůh miloval svět, že dal svého Syna."

Ale v celém Ježíšově životě můžeme sledovat jeho solidaritu s lidmi, zejména s chudými a trpícími. Proto jsem přesvědčen, že se na kříži solidarizuje také s utrpením bezměrného množství obětí lidské krutosti a lhostejnosti i se zástupem těch, kdo – ať už pod jakoukoliv vlajkou, či bez ní – trpěli pro pravdu, svobodu a spravedlnost. Proto věřím, že Otec, který se „vzkříšením" přiznal ke svému Synu, spolu s ním říká své ANO a AMEN i těm jeho bratřím a sestrám, těm svým synům a dcerám, s nimiž se Ježíš solidarizoval v utrpení a smrti. A v den Vzkříšení – kdy podle nepříliš staré tradice se v některých městech v poledne rozezvučí sirény na památku obětí světových válek – pamatuji i na ně. Myslím na všechny podobné těm, které Zjevení svatého Jana líčí jako bezpočetný zástup „přicházejících z velikého utrpení", zástup bílý, neboť „roucha si vyprali v Beránkově krvi". A děkuji za všechny – na této i oné straně hranice oddělující živé a mrtvé –, do jejichž temnot a utrpení padá skrze Kristovo vítězství nad smrtí paprsek naděje.

S úctou...

Ten, kto sa už aspoň raz v živote stretol s Japoncami alebo Číňanmi, mi potvrdí, že títo ľudia pri akomkoľvek stretnutí s „našincom" – človekom pochádzajúcim zo strednej Európy – pôsobia dojmom veľmi slušných, úctivých, priateľských a príjemných ľudí. Čím častejšie sa však s týmito ľuďmi budete stretávať a prichádzať do kontaktu, ba ešte viac: ak sa rozhodnete krajinu, v ktorej žijú, navštíviť a pohybovať sa tam ako turisti, dáte mi za pravdu, že tá ich navonok vyžarujúca úslužnosť je určitý druh masky, za ktorou sa skrýva taký istý človek, ako je i našinec. Človek, ktorý v sebe nosí seba samého, taký, aký vo svojej podstate je. So svojimi radosťami, ale i smútkom, so svojimi bolesťami, ale i bezstarostnosťou, so svojim pokojom, ale i strachom, so svojou dobrotou, milosrdenstvom a schopnosťou milovať, ale i s potlačenou, nezvládajúcou agresivitou, nenávisťou, ba dokonca vedomým úmyslom spôsobovať druhému zlo.

Ak občas idete do kina na nejaký americký film, máte zakrátko dojem, že sa dívate na krajinu snov, na krajinu dokonalosti, blaženosti, všadeprítomného poriadku, mieru, sociálnej spravodlivosti atď. atď. A i keď tento dojem nemáte, ale otvoríte si občas noviny informujúce o skoro každodenných riskantných prípadoch pokusov o útek emigrantov z krajín tzv. tretieho sveta – Afriky, Ázie – do krajín tzv. prvého sveta, či už je to vo forme preplnených primitívnych plavidiel, alebo stiesnených neľudských úkrytov pripomínajúcich sardinkami nadžgavené konzervy a umiestnených v hŕbe materiálu nákladných áut označených medzinárodnou značkou TIR, musíte automaticky nadobudnúť dojem, že títo ľudia riskujú svoje životy preto, lebo uverili, že život v tom tzv. prvom svete je naozaj tak krásny a blažený. Koniec koncov, stačí si s nimi občas prehovoriť, tak ako som to mnohokrát spravil i ja, a sami vám potvrdia, že sa rozhodli pre emigráciu len preto, lebo videli doma v kine nejaký americký film a nadobudli názor, že je to naozaj tak dokonalá a humánna krajina. Lenže ten, kto mal možnosť pohybovať sa i v krajinách „tretieho sveta" i v krajinách „prvého sveta", mi dá za pravdu, že to, čo sa ľuďom „tretieho sveta" na spoločnosti „prvého sveta" javí ako dokonalé a krásne, je mnohokrát iba pozlátko, klam či fatamorgána. A moja skúsenosť je dokonca taká, že ľudia v tzv. treťom svete sú na tom niekedy dokonca mnohokrát lepšie, lebo pocit a vedomie spolupatričnosti ich zbližuje, stmeľuje, zoceľuje a dokážu si ceniť a radovať sa z maličkostí či všedných, ba až skrytých vecí, ktoré ľudia tzv. prvého sveta častokrát už ani len nevnímajú a nie sú schopní postrehnúť.

Ale o tomto teraz nechcem písať. Tieto kontrasty by som však rád použil na poukázanie iného kontrastu, s ktorým sa často stretám. V posledných rokoch nesmierne vzrástol počet komunikácií prostredníctvom e-mailov. Zdá sa dokonca, akoby stáročiami fungujúca písomná komunikácia vo forme listov úplne vymizla alebo bola zatlačená do totálnej defenzívy. Ako človek tejto modernej doby a zároveň i ako komunikatívny typ zvykol som si i ja na túto bleskovo rýchlu vymoženosť komunikácie. Čím viac však vzrástol tento druh elektronickej komunikácie, tým viacej sa vo mne rodí túžba vrátiť sa znovu k tej forme, ktorá tak spoľahlivo fungovala už celé stáročia, ba snáď i tisícročia – ku klasickému listovému papieru a plniacemu peru. Nemyslím si, že po tom túžim len z nostalgických dôvodov. Pokiaľ píšem niekomu ručne list, musím si na to vyhradiť čas, priestor, sústrediť sa, predstaviť si, že mám teraz toho človeka pred sebou, a to, čo mu chcem povedať, potom v kľude položiť na papier, zabaliť do obálky a odoslať. Dodnes ma fascinuje mnoho takýchto listov, ktoré som obdržal od rôznych ľudí. Pritom sa často vôbec nejednalo o priateľov. Avšak tá ich forma, štýl, oslovenie, zakončenie atď. svedčí nielen o ich úrovni, úcte a slušnosti, ale je to zároveň akoby i charakteristikou ich samých a pri čítaní mám dojem, že ten list nielen čítam, ale že mám toho človeka pred sebou a je mi z toho dobre...

Už niekoľko rokov sa venujem e-mailovej korešpodencii s ľuďmi, s ktorými som v určitom partnerskom vzťahu: ja chcem niečo po nich, oni chcú niečo odo mňa. Chcem napr. niečo kúpiť cez internet, nuž použijem tento moderný komunikačný prostriedok, napíšem a ozve sa mi nejaký anonymný človek. A tak s nim komunikujem. Mnohokrát však takýto partnerský vzťah kupec – predavač je na hlbšej úrovni. Ak napr. s niekym spolupracujem na nejakom projekte – sme dvaja –, a tak si dopisujeme. Táto moderná komunikácia môže teda naozaj dobre fungovať a človek má možnosť oveľa rýchlejšie vybaviť či sprostredkovať správy než klasickou listovou cestou. To, že pri tomto spôsobe komunikácie padajú všetky zdvorilostné formy – oslovenie, tón apod. –, mi síce nie je ľahostajné, ale čiastočne to chápem a akceptujem. Avšak to, že sa v spôsobe odpovedí ľudia maskujú, pretvárajú a chovajú pokrytecky – to už tolerovať nemienim.

S úctou... bol najčastejší pozdrav na konci jedného listu, ktorý mi písal v priebehu dvoch rokov jeden slovenský kňaz z Bratislavy, s ktorým som si dopisoval ohľadom jedného spoločného projektu. Ja som pre tento projekt dodával materiál a všetko, čo s tým súvisí – čas, energiu, peniaze na cesty, dokonca i svoje zdravie –, on mal ten materiál použiť ďalej. Lenže dva roky to viazlo: materiál bol dodaný, ale nebol nikdy spracovaný a použitý. Na moje občasné otázky, čo sa deje, prečo ten materiál nie je použitý, som dostával buď vyhýbavé, alebo žiadne odpovede. Keď som si dovolil občas naznačiť, že chcem vedieť, na čom som, že ma takýto druh spolupráce, resp. nespolupráce unavuje, tak vždy došla odpoveď typu: pracuje sa na tom, bude to ... bla-bla ... a na konci listu pozdrav: S úctou...

Tieto „úctivé pozdravy", čím viacej sa ich hromadilo, ma samozrejme spravili citlivým na mnohé iné e-maily, ktoré končia podobne „úctivo". Po čase som zistil, že ich odosielatelia, bez ohľadu na to, či patrili do takej, alebo onakej skupiny ľudí, majú čosi spoločné. Nechcem teda teraz zjednodušovať, zovšeobecňovať a zamerať sa iba na jednu, konkrétnu osobu. Avšak pretože som sám kresťanom, prinútili ma zamyslieť sa nad praktikami, aké dnes mnohokrát cítiť v spoločenstve ľudí, ktorému sa hovorí cirkev. Kedysi sa hovorilo o prvotných kresťanoch ako o „spoločenstve ľudí majúcich jednu myseľ" a ľudia ich zároveň obdivovali za to, že boli iní ako vtedajšia spoločnosť, lebo sa riadili príkazom vzájomnej lásky (porov. Sk 4.32; Sk 2.47 a Jn 13.34). Dnes by sa táto charakteristika musela asi trochu pozmeniť. Stačí sa totiž rozhliadnuť okolo seba, po našom okolí a podívať sa na spoločnosť, v ktorej žijeme. Vykorisťovateľské tendencie vnikli ako pavučiny do myslenia ľudí natoľko, že pomaly nieto miesta pre sociálny rozmer v pracovnom procese. Do očí bijúce rozdiely miezd medzi hŕstkou vyvolených a väčšinou populácie národa pripomínajú skôr situáciu južnej Ameriky než vyspelého štátu EU. Tam totiž skoro vôbec neexistuje tzv. stredná trieda spoločnosti, existuje iba menšinová trieda bohatých latifundistov a väčšinová trieda chudobných. Rôzne formy agresívneho kapitalistického podnikania bez rešpektovania základných princípov všeobecnej etiky a morálky otrávili atmosféru spoločnosti natoľko, že ľudia strácajú dôveru nielen k politikom a vláde, ale i k sebe samým. To má však veľmi neblahú konsekvenciu: prestávajú totiž navzájom spolucítiť, začínajú byť ľahostajní voči utrpeniu a krivdám, ktoré sú páchané na ich spolublížnych. Spoločnosť je chorá! Vládne v nej egoizmus, právo mocnejšieho, právo bohatšieho, ba dokonca, ako sme často svedkami, i právo morálne skorumpovaného človeka. Títo ľudia sú síce v menšine, vytvárajú však akýsi zvláštny precedens, dojem či pocit, atmosféru, že všetko je v najlepšom poriadku, lebo takto vraj funguje predsa demokracia. Vôbec si pritom neuvedomujú, ako už otrávili vzduch celej spoločnosti a doplácajú na to najviac tí, ktorí sú z „opačného cesta" a nedokážu sa brániť. Keď vidím, čo všetko sa okolo mňa deje, tak vôbec netúžim po zbožných či úctivých slovách veriacich, ani po tom byť členom spoločenstva, ktoré sa riadi princípmi lásky. Nie, po takejto cirkvi netúžim! Z hĺbky svojej duše však túžim po spoločenstve ľudí, ktoré žije v pravde a ktoré dokáže pomenovať veci pravým menom. Túžim po spoločenstve ľudí, ktorí sa k sebe navzájom správajú čestne, korektne, ktorí sa dokážu riadiť Kristovými princípmi: „Dávajte Bohu, čo je Božie, a cisárovi, čo je cisárovo" (Mt 22.21), a keď niečo poviete, nech je to reč priama, jasná a zrozumiteľná – áno nech je áno, nie nech je nie (Mt 5.37). Ak chceme byť soľou či kvasom, ak chceme, aby sa i o nás, tak ako o prvých kresťanoch, hovorilo ako o príťažlivom spoločenstve ľudí, ktorí sa navzájom milujú, tak musíme mať v sebe silu a charakter byť iní, než je spoločnosť okolo nás. Ja netúžim po spoločenstve úctivých ľudí, ja túžim po spoločenstve úprimných ľudí. Slovo láska je abstraktný pojem. Jeho konkrétny význam pochopíme však až vtedy, keď mojim telom, telom každého z nás, prebehne sťa elektrický prúd záchvev príjemného a ľudskými slovami nepopísateľného pocitu blaženosti, radosti a šťastia, pretože skutok, ktorým ma môj blížny obdaril, bol nabitý čímsi, čo je začiatkom lásky – rešpekt.

Ďakujem za pozornosť.

Peter Žaloudek,
Viedeň, 11. 3. 2006,
www.peter.zaloudek.sk
Napísané ako reakcia na situáciu na Slovensku...

Jak jsem se stal svým vlastním zesměšňovatelem

Nepoužívám rád své jméno v obsahu svých fejetonů, dosud jsem tak nikdy neučinil, ale tentokrát se tomu nemohu vyhnout. Humorný obsah by bez toho ztratil svůj vtip. Chci totiž vylíčit, jak jsem se sám s pomocí svého příjmení zesměšnil.

Jak známo, je čeština pro cizince vinou svých mnohých čárek a háčků poměrně těžko vyslovitelný jazyk. No, ať kterýkoliv rodák z kterékoliv i slovanské země zarecituje oněch „tři tisíce třiatřicet tisíc tři sta třiatřicet stříbrných stříkaček…" a pokud si přitom nezlomí jazyk, bude jistě terčem vý- a posměchu každého potomka praotce Čecha. Konečně podobné problémy mají i příslušníci jiných národů. Rus například neumí vyslovit hlásku „h", takže mluví o Gitlerovi a o Janu Gusovi, a podobné potíže by se našly jistě i v některých jiných jazycích. V angličtině se například čte písmeno „u" někde jako „ju" (United States), někde jako „a" (Buster Keaton) a někde s úplným vynecháním následujících písmenek (Hughes – Hjus), jméno vlámského spisovatele Huysmanse v souvislosti s následným „y" jako Hojsmans a výjimečně dokonce jako naše „u" (Huculové – Huculs).

S podobnými a ještě svízelnějšími potížemi se potýkají například Němci (a tudíž i Rakušané) při transponování jmen do písemné formy, chtějí-li se co nejvíce přiblížit výslovnosti těchto jmen v původní podobě. Tak například srbská (či chorvatská) koncovka jmen -čič (Ivančič) se píše v přepisu -tschitsch, čímž se pouhá tři písmenka rozmnoží na plných devět. Ale výsledkem je správná výslovnost jako v původním jazyce.

Jméno skladatele Antonína Dvořáka se píše v rakouských novinách často v původní podobě bez háčku, čímž se dociluje nesprávné výslovnosti Dvorak. Chce-li se pisatel přiblížit původní výslovnosti, opisují to mnozí zkomoleninou Dworschak. A tady končí moje filozofování a dostávám se k meritu věci – k mému nechtěnému samozesměšňování.

Kdysi jsem totiž, nevím už v jaké souvislosti, pronesl ve vídeňské redakci do telefonu slovo milionář. Na otázku kolegů, kteří to zaslechli, co slovo milionář znamená, odpověděl jsem, že je to překlad německého Millionär. A že jsem vlastně skoromilionář, protože už mi chybí jenom předpona -mi. Tak ty jsi vlastně jenom „lionář", vydedukovali správně a začali toto mé sebeoznačení psát a vyslovovat foneticky „lionarsch". Jeden kolega, který mluvil spíše rakouštinou, začal mě nazývat „lionoasch".

A od té doby jsem u nich vlastní vinou zůstal v přátelském označení Herr Lion-oarsch.

Jindřich Lion

Nová slova, nové pojmy

Příhraničí

V češtině se objevilo nové podstatné jméno příhraničí. Podle korpusu vidíme, že se začalo užívat v roce 1993. Proč uživatelé jazyka pokládali za nutné vytvořit nové slovo, když jazyk měl k dispozici slovo pohraničí? V jazyce neexistují dvě absolutně stejná synonyma. To je slova se stejným významem. Čím se tedy příhraničí od pohraničí liší? Nejrozsáhlejší slovník SSJČ (1960-1971) nám říká, že pohraničí je území podél nebo blíže státních hranic. Protože slovník vznikl po druhé světové válce, uvádí tehdy aktuální příklady užití slova: československo-polské pohraničí; znovu osídlení českého pohraničí; budovat pohraničí. Nová slova v češtině (1998) – slovník neologismů – říká, že příhraničí je oblast ležící při hranici se sousedním státem a i příklady ukazují náš vztah k těmto územím – západočeské příhraničí; žít v příhraničí.

Slovníky nám k rozpoznání obou významů nepomohly. Podle nich se obě slova shodují. Položme si tedy otázky: Pohraničí zahrnuje jen české území, a ne území sousedního státu? Zdá se, že ano. Zatímco příhraničí mluví o územích z obou stran hranic.

Následující ukázky z korpusu by tomu nasvědčovaly: „Její činností bylo sledovat dění v příhraničí, zejména na druhé straně hranic." „Pro školy v příhraničí by výuka sousedního jazyka měla být samozřejmostí." Přesto ale používáme slovo příhraničí i pro území, která nazýváme pohraničí. „Města v příhraničí žádají zákon o prostituci." „…členové skupiny navštívili nedávno v českém příhraničí jednu rozpadající se venkovskou usedlost." Jak se tedy tato dvě slova liší? Podívejme se na převažující kontexty užití slova pohraničí: „…s představiteli Kruhu občanů vyhnaných v roce 1938 z pohraničí", „řada starých sudetoněmeckých hřbitovů v pohraničí nalezla trpký konec pod pásy bagrů", „…příběh z poválečného pohraničí vypráví seriál Zdivočelá země".

Zdá se, že můžeme vyslovit následující domněnku. Pohraničí se nám spojuje s bolestivou historií těchto území po roce 1938. Nejprve vyhnání českých občanů, potom vysídlení sudetských Němců a potom dosídlení těchto oblastí československými občany. Příhraničí tyto záporné konotace neobsahuje, a proto pro současnost, pro období otevření hranic a možnost vzájemné spolupráce někdy raději využíváme slovo příhraničí. A to v obojím významu – 1. pro území po obou stranách hranice („firmám přicházejícím podnikat z rakouského příhraničí do jihočeského regionu") ale i ve 2. významu pouze pro naše území u hranic („severočeské obce v příhraničí jsou z přílivu německých odpadků šokovány").

(Věra Schmiedtová, Český rozhlas)

Syn teológa a učiteľky…

(Správa z rakúskeho rozhlasu Ö1: 11. marca 2006, 15:00 hod.)

Dnes popoludní zapôsobila ako blesk z jasného neba na mňa táto informácia: „Vo väznici v Haagu zomrel náhle za neobjasnených okolností bývalý srbský prezident Slobodan Miloševič. Miloševič sa narodil v roku … ako syn teológa a učiteľky…" Všetko ostatné, čo bolo v súvislosti s jeho úmrtím povedané, šlo už mimo mňa. To, čo zostalo a vrylo sa do mojej pamäti, boli slová: syn teológa a učiteľky…

Netreba sa rozpisovať o tom, čo všetko mal tento človek, vojnový zločinec, na svedomí. Je tomu iba pár rokov, čo pred očami celého sveta stál v čele vlády a rozdával rozkazy brutálneho vyhladzovania inej než srbskej populácie. Zábery hromadných hrobov tisícok a tisícok tajne popravených v období tzv. jugoslavskej vojny preleteli médiami všade na svete. Každý z dnešnej generácie, či chcel, alebo nechcel, bol skôr, alebo neskôr konfrontovaný s tým, aké hrôzy sa na Balkánskom polostrove len nedávno odohrali. Iste, nebolo by na mieste a objektívne zvaľovať tieto zločiny len na jednu osobu. Ale to ani nechcem. I mne je jasné, že akýkoľvek tyran v dejinách ľudstva, či už to bol Hitler alebo Stalin v dvadsiatom storočí, alebo iní, ktorí ich predišli v minulých storočiach, či ktorí ich nasledujú dnes, by sa neboli stali tyranmi bez podpory mašinérie skorumpovaných, podlízavých pomáhačov a iných bezcharakterných ľudí. Žiaľ, každá doba má svoje obete, pretože v každej dobe existujú ľudia, ktorí namiesto toho, aby sa naučili ovládať sami seba, sa rozhodli ovládať radšej iných. Je totiž jednoduchšie diktovať svedomie iným než učiť sa počúvať a rešpektovať svedomie vlastné.

Neprislúcha mi teraz posudzovať život žiadneho tyrana, ani Slobodana Miloševiča. Súd nad každým človekom vyriekne raz Boh. Božie cesty a myšlienky sú iné, než sú cesty ľudské, hovorí Biblia (Iz 55.8). Boh nehľadí na človeka, ale na jeho srdce (1 Sa 16.7). A cirkev k tomu právom dodáva, že o žiadnom človekovi nikdy neprehlásila, že je zatratený, lebo len Boh vidí do vnútra každého jedného, len on, tak ako nikto iný, pozná všetko pozadie a okolnosti, prečo človek koná tak, ako koná a len Boh dokáže spravodlivo posúdiť, do akej miery sú skutky každého z nás výsledkom našich neslobôd, závislostí, zranení z detstva a všetkých tých spletitých vplyvov životných okolností...

Informácia o rodičoch tohto politika ma však donútila k zamysleniu sa a chtiac či nechtiac som musel znovu dať za pravdu slovám Písma. Starý zákon je plný vojnových konfliktov, plný rozbrojov, násilia a napätia a človek, ktorý nie je vopred informovaný a nepozná podstatu a úmysel Písma, sa môže mnohokrát právom pohoršiť a ešte väčšmi zapochybovať o existencii Boha. Písmo však nie je kniha ani historická, ani vedecká, ani len čisto mravopoučná. Písmo je v prvom rade Kniha kníh preto, lebo prostredníctvom všetkých tých životných udalostí poukazuje na to, čo je podstatou zla vo svete, a zároveň, čo je podstatou dobra vo svete. Od samého začiatku až po jeho koniec sa akoby červená niť neustále ťahá myšlienka Boha-Stvoriteľa. Všetko, čo Boh stvoril, bolo dobré (1 Moj 1.31 – Genezis) – hovorí Písmo –, lenže zlo, ktoré človeka ovládlo, zdeformovalo pôvodný Boží úmysel. A tak vstupuje Boh v osobe Ježiša Krista znovu do dejín ľudstva ako Vykupiteľ, aby bol jeho prvotný zámer znovuobnovený. Človek je súčasťou tohto stvoriteľsko-vykupiteľského procesu, i keď si to mnohokrát neuvedomuje. Na jednej strane prijíma to, čo mu bolo darované, no vzápätí, namiesto toho, aby ten dar rozmnožil, tak ho radšej deformuje, ničí. A tak sme svedkami toho, ako neustále povstáva, no vzápätí znovu padá pod ťarchou svojich slabostí. Klasickým príkladom takéhoto človeka, v určitom zmysle predobraz nás všetkých, je postava kráľa Davida v Starom zákone. Tento skromný a bohabojný človek bol pomazaný za kráľa židovského národa. Stal sa symbolom veľkosti Božej, ktorá postavu obyčajného pastiera povýšila na kráľovskú hodnosť. Stal sa symbolom moci Božej, keď ako neskúsený a neozbrojený mladík porazil slávneho generála Goliáša pomocou detskej gumipušky. Keď sa stal kráľom, patrilo mu všetko. On však hriešne zatúžil po žene, ktorá už mala svojho manžela, a táto hriešna túžba ho ovládla natoľko, že snoval intrigy, pri ktorých jej manžel prišiel o život. A takto, klamúc sám seba a svoje vlastné svedomie, ospravedlnil svoj skutok, keď sa zmocnil tej ženy. Hriešna túžba ho zaslepila natoľko, že už nedokázal rozoznať medzi dobrom a zlom a stal sa obyčajným zločincom... Bolo by však z mojej strany nefér, keby som teraz takto ukončil jeho prípad: David sa stal totiž neskôr i symbolom pokory a pravej, hlbokej zbožnosti a úcty k Bohu. Svoj hrozný čin totiž oľutoval a konal zaň pokánie a stal sa tak príkladom hodným nasledovania. Právom si zaslúži, aby o ňom, ani nie tak v zmysle toho, že bol kráľom židovského národa, ako skôr v zmysle rešpektovania Božích príkazov, v zmysle duchovného obrodu a plnenia Božej vôle, bol postavený ako vzor všetkým tým, ktorí denne padajú pod ťarchou svojich slabostí...

Slobodan Milošević mal podľa všetkého tie najlepšie predpoklady k tomu, aby sa stal vynikajúcim človekom. Jeho otcom bol teológ, matkou učiteľka. Dve vznešené a duchaplné povolania. Možno od nich dostal skvelú výchovu, ktorá ho predurčila k tomu, aby sa stal vynikajúcim rečníkom, politikom, vodcom národa. Jeho tvár v sebe zrkadlila jemnosť až duchovnosť, pôsobil veľmi decentne a slušne. Ale bola tá výchova skutočne tak dobrá, aby ho spravila i čestným, spravodlivým, ľudomilným a bohabojným politikom? Ako je možné, že po tejto stránke zlyhal? Veď mal predsa k tomu tie najlepšie predpoklady? To, že má človek dobré vzdelanie, dobrý pôvod, povolanie, nech už je akékoľvek – duchovné či svetské –, len samotný fakt, že ktosi nosí kňazskú, rehoľnú alebo akúkoľvek inú uniformu začleňujúcu ho k takému či onakému spoločenstvu ľudí, ešte nie je samo o sebe žiadnym preukazom, vstupenkou či istotou, že sa pritom jedná i o dobrého človeka... Dobrý človek, to nie je vysnená méta, konečný cieľ či niečo, čo je stabilné a uzavreté, to je cesta, dynamický a neustály proces, každodenná výzva, každodenný boj a hlavne každodenné znovuzačínanie...

Keď pozorujem mnohokrát ľudí okolo seba, ktorí majú deti a chcú im zabezpečiť čo najlepšie oblečenie, jedlo, vzdelanie, pokiaľ možno i zahraničné, tak sa koľkokrát pýtam sám seba, či toto všetko je naozaj tak potrebné k tomu, aby z tejto mladej generácie vyrástla i duchovne silná, charakterná a statočná populácia...

Áno, v súvislosti s touto správou sa mi vynorilo mnoho myšlienok a dokázal by som pokračovať ďalej. Rád by som však ich chod ukončil a poukázal v tejto súvislosti ešte raz, na záver, na slová Písma: „Kto si myslí, že stojí, nech si dáva pozor, aby nepadol" (1 Kor 10.12). Slová Písma sú naozaj nekompromisné a pravdivé. My všetci sme slabí, v každom z nás sa skrýva raz ten mladý a pre Boha nadšený David, no zároveň je každý z nás i potenciálnym tyranom a šíriteľom utrpenia a zla. Len z milosti Božej sme tým, čím sme, píše Pavol v jednom svojom liste (1 Kor 15.10). A tak, kiež táto smutná správa o pôvode a smrti Slobodana Miloševiča vyvolá vo mne vlnu súcitu a modlitieb za jeho dušu, za duše jeho rodičov, ale kiež mi zároveň nedovolí vysloviť na jeho adresu akýkoľvek súd. Kiež mňa samého privedie na kolená a k pokornému uznaniu, že bez milosti Božej som i ja tvor nemohúci a neschopný konať dobro.

Peter Žaloudek, Viedeň, 11. 3. 2006

Wolfgang Amadeus Mozart – miláček českého publika

Tak jako kdysi Mozartova hudba vyvolávala nadšení v Čechách, především v Praze, podobně uchvátila obecenstvo v sobotu 18. 3. 2006 ve Slovanské Besedě. Akademický spolek a České srdce připomenuly zcela okázale české a slovenské kulturní veřejnosti ve Vídni 250. výročí narození hudebního génia Wolfganga Amadea Mozarta a zároveň 215. výročí jeho úmrtí.

Pořad doprovázel jak na klavír, tak i mluveným slovem renomovaný znalec hudebních dějin a vynikající pianista univ. prof. Ivan Pařík. Přes zcela neobvyklý spád a bohatost hudební části byl tak pořad geniálně doplněn slovním výkladem, v němž pan profesor Pařík interpretoval árie z oper Don Giovanni, Figarova svatba, Cosi fan tutte, Kouzelná flétna a dalších děl. Současně neopomenul ani název pořadu Mozart mezi Brnem a Prahou a připomenul publiku některé méně známé skutečnosti z Mozartových cest do našich zemí, které si skladatel tolik zamiloval a kde byl vždy s láskou a obdivem přijímán.

Na uskutečnění pořadu měl velkou zásluhu mistr Ladislav Illavský, známý zpěvák barytonista, absolvent vídeňské Hudební akademie. Mistr Illavský sestavil pořad z pestrých árií, v nichž se střídala dueta se sólovými přednesy veselého i smutného obsahu. Společně s jeho manželkou Irmou Illavskou, zpěvačkou mezzosopranistkou, byli umělci bezesporu ztělesněním Mozartových mnohostranných hudebních a hereckých představ. Jejich velká láska k hudbě se přenesla na publikum v neposlední řadě také proto, že zpěvačka má vlastní zásluhu na ušití historických kostýmů, ve kterých zpěváci vystupovali.

Co říci o další interpretce, sopranistce paní Lindě Healy-Steck? V Evropě byla angažována nejdříve v Německu a ve Vídni působí od roku 1990, především v Theater an der Wien. Umělkyně se zcela bravurně zhostila nejnáročnějších sólových árií. Často uvedla obecenstvo v úžas, co vše se dá dokázat krásným a školeným hlasem. Publikum okouzlila rovněž svým půvabným vzhledem.

Na tomto místě bych chtěl jménem výboru Akademického spolku a Českého srdce poděkovat ještě jednou našim hostujícím umělcům za tento profesionální pořad, kterým jsme si tak důstojně připomenuli výročí jednoho z největších velikánů světové hudby.

(Dr. med. Alfred Klein-Watrycz, kulturní referent AS)

Omladina zkouší *Tenkrát v San José*

Sláva z Prahy pomalu bledne a Omladináři zase začínají připravovat příští divadlo, které se bude hrát 22. dubna. Hru Tenkrát v San José od Hoze Rohlinga vybral a texty upravil režisér Zdenek Homolka. Prozrazeno budiž, že se jedná o westernovou komedii, ve které se bude zpívat a tančit, a kdo Zdenka zná, postřehne jeho všudypřítomný inteligentní humor, který se prolíná celou hrou. A o čem ta hra tedy bude? Děj zrcadlí s ironií a humorem věčné téma společenských prohřešků, hrabivosti, prodejné lásky, podrazů a zneužití moci. Autorovi však jde na prvním místě o pobavení publika a country hudba tento záměr skvěle doplňuje. *(aVa)*

Mladí výtvarníci vystavovali společně

V březnu skončila v Rakouském kulturním fóru v Praze výstava, která představila práce současných autorů nejmladší generace rakouského, německého a českého výtvarnictví. Vlastní tvorbu představili v galerii tři absolventi vídeňské Univerzity užitého umění ze třídy profesora Petera Koglera – Rakušané Manuel Gorkiewicz, CHEEK a Němec Alexander Wolff. Spolu s nimi se veřejnosti představili jejich tři mladí kolegové, studenti pražské Akademie výtvarných umění – Dominik Lang, Marek Meduna a Petra Pětiletá. Expozice nabídla návštěvníkům jejich instalace v prostoru, objekty, konceptuální umění a umělecké akce. Rakouské kulturní fórum, které je součástí Rakouského velvyslanectví v České republice, připravuje rozmanité kulturní programy. Jeho sídlo je na Jungmannově náměstí v Praze. *(mk)*

Pamětní deska Antonína Krafta

Koncem dubna letošního roku bude umístěna v Rokycanech na Plzeňsku pamětní deska českého skladatele Antonína Krafta. Antonín Kraft, Mozartův současník a přítel Ludwiga van Beethovena, byl také uznávaným violoncellistou. V Rokycanech se v roce 1749 narodil – zemřel ve Vídni roku 1820. Umístění pamětní desky bude realizováno na základě iniciativy violoncellisty Jiřího Hoška, který je zakladatelem festivalu Nekonvenční žižkovský podzim. Odhalení desky, které proběhne 30. dubna, doprovodí koncert Plzeňské filharmonie. *(mk)*

Celosvětová knihovna PEN klubu v novém

Zrekonstruovaná Univerzitní knihovna v centru Bratislavy se stala místem, v jejíchž nových prostorách byla otevřena Celosvětová knihovna PEN klubu. Knihovna, která obsahuje kolem 1 600 titulů z 53 zemí celého světa, slaví pět let své existence. Toto jedinečné zařízení mělo doposud svoje sídlo v knihovně Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě.

Slavnostního otevření se zúčastnil přední český intelektuál a básník Jiří Gruša, který při této příležitosti prohlásil: „Je to pro mě velmi příjemné překvapení, protože to je velkorysá věc na mezinárodní úrovni, jakou bychom jen těžko hledali na celém světě." Podle generálního ředitele Univerzitní knihovny Tibora Trgini bude mít přístup do knihovny PEN – jediné na světě – každý držitel členské karty Univerzitní knihovny. Ta pak bude fungovat jako správce Celosvětové knihovny PEN klubu. *(mk)*

Výstava zahraničních fotografů

V Uměleckoprůmyslovém muzeu Moravské galerie v Brně se představuje výstava pod názvem Známosti na zapřenou. Expozice přibližuje tvorbu 40 předních zahraničních fotografů 20. století. 70 vystavených fotografií nejrůznějších žánrů nabízí divákům rozdílný pohled na svět kolem nás. Netradiční kolekci snímků České republiky vystavuje rakouský fotograf Heinz Cibulka. Svoje fotografie vytvořil před několika lety při své cestě po jižních Čechách, v bezprostřední blízkosti česko-rakouských hranic. Zajímavé snímky pocházejí také například z tvorby Billa Brandta

nebo Edwarda Hertwiga, které jsou vytvořené deformací obrazu širokoúhlým objektivem. Za pozornost stojí také momentky Wernera Bishofa nebo snímky Krzystofa Geraltowského, kterými se mu podařilo zachytit známé osobnosti. Expozici je otevřena do 8. května 2006. (mk)

Kdy pojede Pendolino do Vídně?

Zavádění rychlovlaku Pendolino v České republice se potýká s velkými potížemi, přesto však představují tyto soupravy naději na rychlejší spojení mezi Vídní a Prahou, respektive mezi Vídní a Brnem. Představitelé Českých drah v současnosti prohlašují, že již podnikají rozhodné kroky, aby Pendolino mohlo vozit cestující až do Vídně a zároveň aby mohly rakouské vlaky končit až v Brně. V současnosti se modernizuje část trati z Brna do Břeclavi, která zatím není pro těžké rakouské lokomotivy sjízdná. Od nových úprav si České dráhy slibují, že se o 10 až 20 % zkrátí dojezdové časy a vlaky budou lépe konkurovat silniční dopravě. Situace by se při tom neměla zlepšit jen na trase Brno – Vídeň, významného vylepšení by se měla dočkat i trasa Znojmo – Vídeň, jejíž rekonstrukce se dostala mezi priority českého ministerstva dopravy. Ještě letos se v Rakousku začne s elektrifikací tratě Retz – Šatov, v září by se měly zahájit i práce na moravské straně. Celá trať až do Znojma by se měla dočkat elektrifikace do konce roku 2007. Souběžně bude probíhat i nutná rekonstrukce znojemského viaduktu. Jen na české straně si úpravy vyžádají asi miliardu korun (asi 35 miliónů €), ale změny umožní významné vylepšení důležitého spoje. Již v současnosti sice jezdí přímé spoje z Vídně do Znojma, ale u většiny vlaků je stále nutné přesedat v Retzu, což není věru žádný zvláštní komfort. (MaFr)

Vznikne trojregion?

Poslanec Evropského parlamentu za Dolní Bavorsko předestřel při své návštěvě Jihočeského kraje zajímavou myšlenku – podle ní by mohl v průběhu několika let vzniknout svazek tří sousedících regionů – Horních Rakous, Jižních Čech a Dolního Bavorska. Oblast s celkem asi pěti milióny obyvatel by měla mít voleného prezidenta a společnou radu a prostřednictvím společné správy by žádala Evropskou unii o dotace pro velké projekty. Sjednocení by se týkalo hlavně některých oblastí, především turistiky a s ní souvisejícího systému dopravy. Podle Webera by se však rozhodně nejednalo o nějaký zárodek nového státu. K jeho nápadu ho spíše vedla zkušenost z evropské politiky, že regiony zůstávají při rozdělování evropských peněz často na okraji, protože nedokážou připravit rozsáhlé projekty. Přitom Evropská unie má spíše tendenci podporovat velké plány s mezinárodním dopadem. Myšlenka superregionu se zamlouvá v České republice především některým podnikatelům v oblasti cestovního ruchu, kteří se domnívají, že by mohla pomoci udělat z Šumavy celoevropsky proslulou lyžařskou oblast. Například některé jihočeské stavební podniky zase doufají, že vznik trojregionu by podstatně zvětšil jejich akční rádius. Politici reagovali přece jen opatrněji, i když obecně myšlenku společných projektů velmi vítají a aktivně podporují. Jak někteří z nich připomněli, již dnes existuje v rámci mezinárodní spolupráce několik úspěšných společenství, jako je například Euroregion Šumava – Bavorský les nebo společenství Jihočeského kraje se spolkovou zemí Dolní Rakousy Silva Nortica. Společná správa s voleným prezidentem je však přece jen představa dost radikální a zatím jen těžko představitelná. Je otázka, zda bavorský poslanec opravdu domyslel všechny možné důsledky podobného kroku, především nebezpečí národnostních třenic. I když samozřejmě existují projekty výhodné pro všechny zúčastněné strany, existují i plány, v nichž podnikatelé jednotlivých států asi těžko najdou společnou řeč. Společná správa by se pak mohla stát místem různých osobních tahanic a vzájemného obviňování. Příliš intenzivní snaha o sjednocování by tak nakonec mohla působit spíše kontraproduktivně. Schůdnější se naopak jeví dosavadní formy přeshraniční spolupráce, které přitom nevylučují společný tlak na evropské orgány. Dokládá to například i prohlášení tzv. Středoevropského regionu, které podepsali zástupci Vídně, Burgenlandu, Dolních Rakous, Jihomoravského kraje, Bratislavského a Nitranského kraje a maďarských regionů Györ a Sopron. Z něj vyplývá, že všechny zúčastněné strany například podpoří v Bruselu žádost o dotaci na přestavbu brněnského železničního uzlu, jehož zastaralost ostatně komplikuje život i návštěvníkům z Rakouska a dalších zemí. Podobně dálnice Vídeň – Drasenhofen by mohla za podpory dalších zemí získat dotaci, na kterou by normálně Rakousko nedosáhlo, za předpokladu, že dálnice postupně propojí Rakousko s jižní Moravou. Prohlášení by také mělo pomoci při vzájemné spolupráci podnikatelů, vysokých škol či výzkumných týmů ze všech signatářských zemí. Česká strana by využila Středoevropského projektu i k odbourávání hranic na trhu práce, k tomu se však pochopitelně staví zdrženlivě Rakousko.

Všichni se však shodují, že přestože si jednotlivé regiony navzájem konkurují, mohou dobře profitovat z úspěchů těch druhých – to se projevuje například v případě zahraničních investic, které s sebou mohou nabalovat rozvoj trhu různých dodavatelů a subdodavatelů. Nějaké nové Rakousko-Uhersko však na podobnou kooperaci rozhodně není nutné. (MaFr)

Ve Znojmě otevřeli muzeum patrona Vídně

V jihomoravském Znojmě nedaleko od česko-rakouských hranic otevřeli malé muzeum v domku, kde pracoval jako pekař patron Varšavy a Vídně, redemptorista Klemens Maria Hofbauer. Světec pocházející z jihomoravského Tasova se narodil v roce 1751 pod jménem Jan v rodině řezníka, který se původně jmenoval Dvořák. Ještě v útlém dětství však o otce přišel a ovdovělá matka nemohla splnit jeho přání studovat na kněze. Místo toho nastoupil šestnáctiletý Hofbauer jako učeň u pekařského mistra Dobeše, který provozoval svou živnost na dnešním Václavském náměstí v čísle 3. Později pracoval jako pekař i v premonstrátském klášteře Louka, kde také dokončil svá středoškolská studia. V dané době však klášter nesměl přibírat novice a tím se pro Jana Hofbauera uzavřela cesta k pokračování v teologickém vzdělání, po kterém toužil. Proto odešel do Rakouska a Itálie. Zde se stal poustevníkem, složil řeholní slib a přijal nové řádové jméno Klemens. Členství v kongregaci redemptoristů mu umožnilo konečně úspěšně završit studia a roku 1785 byl vysvěcen na kněze. Jako redemptorista se zaměřoval především pomoc chu-

dým a opuštěným, podílel se na zakládání škol a sirotčinců. Tehdejší osvícenství nepřálo vzniku redemptoristické kongregace v Rakousku, proto se Klemens Maria Hofbauer odebral do Varšavy, kam redemptoristy zval tehdejší polský král Stanislav Poniatowski. V Polsku Hofbauer zakládal sirotčince, školy a působil v kostele sv. Bennona. V roce 1808 byli však redemptoristé z Varšavy vyhnáni francouzskými vojáky. Klemens Maria Hofbauer odešel do Vídně, kde se stal duchovním správcem v Ursulinenkirche, zde díky svým kázáním proslul jako Apoštol Vídně. Klemens Maria Hofbauer zemřel 15. března 1820 a jen těsně se nedožil okamžiku, kdy rakouský císař František I. povolil působení redemptoristů v zemi a předal jim kostel Maria am Gestade. Právě do tohoto kostela pak byly také v roce 1862 přeneseny Hofbauerovy ostatky. Blahořečen byl Klemens Maria Hofbauer v roce 1888, svatořečen o jedenáct let později, v roce 1914 se stal patronem Vídně a také Varšavy. Nové muzeum ve Znojmě, které připomíná především dobu jeho mladosti, se nemůže pyšnit záplavou vzácných a poutavých památek a sází spíše na atmosféru místa. Přes jeho skromnost lze očekávat, že si do něj najdou cestu i lidé z Rakouska. (MaFr)

Eva Maňhalová

Narodila jsem se v roce 1929, můj otec byl Čech z Písku, maminka už byla rakouské státní příslušnosti, ale její rod pocházel z Moravy. Tatínek, když se vyučil knihařem v Písku, tak šel do Vídně na zkušenou. Ve Vídni poznal maminku a děda, otec maminky, mu řekl, že když si bude chtít udělat svoje knihařství, dá mu peníze.

Když se vzali, dostal otec peníze a koupil si knihařství, jmenovalo se „Střelec" a otec si k tomu přidal své „E. Holenda". Bylo to na Victor Gasse 15 a otec tam byl až do roku 1946, čili 40 let. Dělal pro školu Komenského ve Vídni sešity a vázal všechno, co škola potřebovala. Myslím, že tam otec vycházel dobře, dobře se mu pro školu dělalo, byl zvyklý dobře pracovat. Kromě toho měl i další zakázky po celé Vídni. Tatínek hotové zboží sám i expedoval, objížděl s ruksakem na kole všechny zákazníky. Ve své dílně měl ještě linkovací „ústav", takže na této mašině, kterou měl ve sklepě, mohl dělat sešity úplně celé.

Průkaz Evy Holendové-Maňhalové, 1945

Chodila jsem do soukromé čtyřtřídní obecné školy spolku Komenský v 10. okrese (od roku 1935 do roku 1939). Po zabrání Rakouska Hitlerem byla škola zrušena, jako byly všechny české školy zavřeny, a já musela do německé školy. Bratr začal chodit po prázdninách do českého gymnázia, to bylo ale také zavřeno, a tak musel jít do učení. Učil se knihařem, ale u jiné firmy než u otce. Nevím, která škola pro mne byla lepší, snad česká, protože byl mír. Nemohu proto říct, která byla lepší. Měli jsme se všichni rádi a neměli jsme žádné rozmíšky kvůli národnosti. Hrála jsem si s dětmi rakouskými jako s českými a totéž bylo ve škole. Hlavně si ale ještě dnes vybavuji, jaké jsme měli bezvadné kantory, kteří nám připomínali, že se musíme učit lépe a mít lepší vysvědčení než v německé škole. „Nesmíte zapomenout, že chodíte do české školy a když budete mít lepší známky než v té německé škole, tak tím podpoříte tu naši českou menšinu," říkali. A proto bych řekla, že Češi ve Vídni měli v sobě víc češství, byli lepší vlastenci než spousta Čechů v Čechách. A za tu dobu, co tady v Čechách žiji – a to už je 50 let, to mohu jen potvrdit. A se sousedy jsme vycházeli vždy dobře, nikdo se neotáčel, jestli to jsou Češi nebo Rakušáci. Ještě dnes mám známé v baráku, kde jsme bydleli, kteří mě tam vždy vítají jako svou. Když jsem byla větší, jezdila jsem na prázdniny k českým hranicím do Arbesbach, kousek od Českých Velenic a Gmündu. Ani tam nebyl rozdíl, aby někdo řekl „ona je Češka", neexistovalo. To jsem bývala vždy u nějakého rakouského sedláka, pomáhala jsem na statku, tak to bývalo tehdy zvykem. I když tam už byli Němci – po anexi Rakouska, tak se tam přesto žilo v míru a pokoji.

Po německé Hauptschule jsem chodila do dvouleté obchodní školy, také německé, jinak to za války ani nešlo. Ředitel školy vždy zdůraznil, že jsem Češka. Třeba když jsem pozdravila „Guten Tag", tak mě přísně opravoval, že musím zdravit „Heil Hitler", já tak příště však zase nepozdravila, ale přesto mě nechal studovat.

Moje teta z maminčiny strany byla komornou u arcivévodkyně Zity. Teta o ní vyprávěla jen to nejlepší a měla se u ní moc dobře. My jsme tetu chodili navštěvovat a arcivévodkyně mě chtěla vidět. To asi proto, že teta o mně vyprávěla a možná i o tom, že mám krásné copy, které dost lidí obdivovalo. To jsem byla malá holka asi kolem pěti let. Při návštěvě jsem musela udělat pukrle, které jsem neuměla, protože normálně to nebylo zvykem. Tak jsem na naleštěných parketách uklouzla a vletěla arcivévodkyni rovnou k nohám. Ona mě zvedla a řekla, že to není třeba, abych toto dělala. Pohostila mě čokoládou a je to jedna z mých světlých vzpomínek. Další vzpomínka se váže ke dni narozenin matky. Narodila se totiž v tentýž den jako císař František Josef, a tak každého 15. srpna od roku 1900 hrály muziky a nechodilo se do školy, protože císař pán měl narozeniny. Hrály vlastně jakoby mojí mamince a byly to nejlepší narozeniny ve státě. Chodila jsem s maminkou cvičit do Sokola a tím pádem jsem také byla na posledním sletu před válkou v 10. okresu. Tatínek cvičit nechodil, ale bratr byl v Sokole také. Do dalších spolků jsme nechodili, ani na tancovačky ne – však také byla válka, když jsem byla děvče k tancování. Ještě jako malé děvče jsem chodila hrát divadlo se školou Komenského do další české školy nedaleko Quellenstrasse. Hrálo se česky, různé pohádky, vždy něco s vílami a motýly.

Časy před Hitlerem si moc nepamatuji, byla jsem malá, ale vím, že Češi drželi pohromadě, vyhledávali a organizovali setkání, vždy se samozřejmě mluvilo česky. A tyhle vztahy mezi Čechy, dá se říct skoro idylické, Hitler rozptýlil, ale mluvilo se stále česky a nikdo nás nepeskoval, žili jsme jako Rakušáci. Všichni jen brali na vědomí, nebo i řekli, že jsme Češi. Naši hoši nešli do války, protože byli sice Rakušané, ale národnosti české – asi nebyli dostatečně „spolehliví".

Kdysi zněla ve vídeňském rozhlase písnička: „Meine Mutter war eine Wienerin, mein Vater war ein Böhmer, darum bin ich ein echtes Wiener Kind..."

Tolik bych chtěla být alespoň na chvilku tou malou holkou, která běhala v Prátru...

(České listy 2/2006)

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Václav Pichl *(1741-1805)*
Český kapelník a pozdější houslista vídeňského dvorního divadla.

Pavel Vranický *(1756-1808)*
a **Antonín Vranický** *(1761-1820)*
Starší Pavel byl dvaadvacet let ředitelem orchestru obou dvorních divadel ve Vídni, mladší Antonín byl maestrem roudnické a pak vídeňské kapely knížete J. F. M. Lobkovice.

Vincent Krommer-Kramář *(1759-1831)*
Český kapelník plukovní hudby u hraběte Károlyiho, kapelník vídeňské dvorské komorní hudby.

August Vilém Ambros *(17. 11. 1816, Mýto u Zbirohu – 28. 6. 1897, Vídeň)*
Státní úředník a skladatel. Vystudoval na Karlově univerzitě v Praze práva, hudbu u B. D. Webera. Jeho kariéra státního úředníka vyvrcholila jmenováním pražským státním návladním (1855), v roce 1869 byl jmenován profesorem hudby na UK, od roku 1872 profesorem vídeňské konzervatoře.
O: Břeclav a Jitka (kolem 1862).

Josef Dessauer *(28. 5. 1798, Praha – 8. 7. 1876, Mödling u Vídně)*
Skladatel, žák V. J. Tomáška, od roku 1825 žil ve Vídni.
O: Lidwinna (1835), Ein Besuch von St. Cyr (1838), Pasquitta (1851).

Ludvík Vítězslav Čelanský *(17. 7. 1870, Vídeň – 27. 10. 1931, Praha)*
Skladatel a dirigent. Absolvent pražské konzervatoře, kapelník plzeňské opery, dirigent ve Lvově, v roce 1901 stál u zrodu České filharmonie, působil v Krakově, Kyjevě, Paříži a posléze v České filharmonii.
O: Kamilla (1897).

Leo Slezak *(18. 8. 1873, Šumperk – 1. 6. 1946, Rottach-Egern)*
Slavný světový tenorista, miláček rakouského publika. Operní kariéru začínal v Brně, kde v roce 1896 debutoval v úloze Lohengrina. Od roku 1898 působil v Berlíně, Vídni, MET – New York a na dalších světových scénách. Vybroušená technika, lahodný témbr a oduševnělost projevu byly hlavními devízami tohoto pěvce. K jeho proslulým rolím patří Tannhäuser, Otello, Kalaf, Eleazar, mistrně interpretoval i písně. Hojně zpíval i pohostinsky v Čechách. Publikoval řadu většinou humorných vzpomínek a na konci operní kariéry se ještě dlouho objevoval na plátnech kin jako oblíbený filmový herec. Hrál asi ve 45 rakouských a německých filmech, většinou komické role.

Teodor Schütz, *vl. jm. Bohdan Procházka (26. 7. 1878, Praha – 28. 8. 1961, Praha)*
Tenorista. V roce 1899 vystoupil poprvé jako Lohengrin v Národním divadle. V letech 1908-11 působil ve vídeňské Dvorní opeře pod G. Mahlerem a v Lidové opeře. Od roku 1911 sólista Národního divadla v Praze. Svou pěveckou kariéru začínal jako baryton, postupně přešel na hrdinný tenor. Vedle wagnerovských postav (byl prvním českým Tristanem, Sigmundem a Parsifalem) a dalších náročných rolí (Otello, Ctirad, Dimitrij) proslul především jako Dalibor, kterého zpíval v ND 138 krát. Byl také prvním Števou v brněnské premiéře Její pastorkyňa (1904, pod jménem B. Procházka) a prvním Lacou v premiéře pražské (1916).

Jaromír Wienberg *(8. 1. 1896, Praha – 8. 8. 1967, St. Petersburg, Florida)*
Skladatel, absolvent pražské konzervatoře, žák Vítězslava Nováka. V městě Ithaca v Severní Americe vyučoval skladbě, vrátil se do Evropy a usídlil se v Badenu u Vídně. V roce 1939 emigroval do USA.
O: Švanda dudák (1926), Milovaný hlas (1930), Lidé z Poker Flatu (1032), Valdštejn (1936-37). Tato opera byla také provedena německy v roce 1937 ve Vídni.

Míla Kočová *(10. 6. 1898, Vídeň – 9. 2. 1951, Praha)*
Sopranistka. Od roku 1924 pravidelně hostovala v Národním divadle, v letech 1927-45 zde byla angažovaná. Byla první pražskou liškou Bystrouškou (1925). Svůj pozoruhodný umělecký výkon dovršila interpretací Aidy. Při premiéře (1. 3. 1938) měla na sobě originální, Verdim navržené divadelní šperky z milánské premiéry po Tereze Stolzové. Hostovala často v zahraničí (USA).

22. března 1896 *– před 110 lety – zahájila ve Vídni* **Vlastenecká omladina** *svou ochotnickou divadelní činnost. Prvním divadelním představením byla hra Jaroslava Vrchlického Noc na Karlštejně a byla sehrána v sále Českého národního domu ve Vídni. Zde se hrálo až do roku 1916.*

VLASTENECKÁ OMLADINA
zve na westernkomedii
podle Hoze Rohlinga

Tenkrát v San José

v sobotu 22. dubna 2006 v 17 hodin, divadelní sál školy Komenského,
Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň
Úprava textu a režie: Zdenek Homolka

Objednávky vstupenek: **Anna Beranová, tel. 350 04 13**

Informace o volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Velvyslanectví České republiky ve Vídni oznamuje, že ve dnech 2. a 3. června 2006 se budou konat volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Voleb se mohou podobně jako v roce 2002 zúčastnit i občané České republiky žijící v zahraničí. Volební místnost bude opět na velvyslanectví České republiky ve Vídni.

Základní podmínkou účasti ve volbách je registrace voliče v seznamu voličů. Občané s bydlištěm v konzulárním obvodu Rakousko budou registrováni na Velvyslanectví České republiky, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien. Písemná žádost o zápis do seznamu voličů musí být předložena Velvyslanectví ČR ve Vídni nejpozději do 23. dubna 2006.

Občané registrovaní při volbách v roce 2002 již o zápis do seznamu žádat nemusí (pokud v mezidobí nepožádali o vyškrtnutí). Zájemcům o volby přesto doporučujeme, aby si telefonicky ověřili, zda jsou vedeni v seznamu voličů, a to na telefonních číslech **89958145, 89958146, 89958155, 89958154**.

Upozorňujeme, že při vlastním hlasování se volič musí prokázat platným pasem nebo občanským průkazem České republiky.

Velvyslanectví ČR ve Vídni vyzývá všechny zájemce o účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, aby se v případě jakýchkoliv nejasností obrátili na výše uvedená telefonní čísla.

Volby v České republice

Čeští občané, kteří budou volit na zastupitelských úřadech v zahraničí, si budou vybírat poslance z kandidátek předložených v Jihočeském kraji. Kandidátky hlavních parlamentních stran v jižních Čechách povedou ministr kultury Vítězslav Jandák (za ČSSD), poslanec ODS Tom Zajíček, předseda KSČM Vojtěch Filip a předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek. K výsledkům voleb v Jihočeském kraji budou připočteny výsledky hlasování ze zvláštních volebních okrsků v cizině podle působnosti českých velvyslanectví, vyslanectví a konzulátů, vyjma honorárních. Okrsků v zahraničí má být 106. Počet zahraničních Čechů, kteří se sněmovních voleb chtějí zúčastnit, má být znám po 23. dubnu. Do té doby mají Češi, kteří v cizině dlouhodobě žijí či pracují, své velvyslanectví, vyslanectví či konzulát písemně požádat o zapsání do zvláštního seznamu voličů. Zde také mohou volit také občané s trvalým bydlištěm v České republice, kteří budou v době voleb v cizině třeba na dovolené. Ti budou moci hlasovat, pokud si ve své domovské obci vyžádají voličský průkaz.

Mezi nejčastější důvody nízké volební účasti krajanů v roce 2002 (odhadovaný počet 70 000 voličů, přišlo ale jenom kolem 3 700 lidí) uváděli experti nechuť lidí zejména v rozlehlejších zemí překonávat kvůli volbám značné vzdálenosti mezi místem pobytu a zastupitelským úřadem. Ministerstvo vnitra a Senát i kvůli tomu připravili návrh na zavedení možnosti hlasovat poštou. Sněmovna jej ale loni na podzim nepřijala.

Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2006

HLASOVANIE PROSTREDNÍCTVOM POŠTY

V roku 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý priznáva volebné právo občanom Slovenskej republiky, ktorí najneskôr v deň volieb dovŕšia 18 rokov veku a na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy umožňuje hlasovať aj prostredníctvom pošty. Hlasovať prostredníctvom pošty môžu voliči – občania Slovenskej republiky, ktorí

- nemajú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a v čase volieb sa zdržiavajú mimo jej územia.

I.

Občania Slovenskej republiky, ktorí nemajú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky

Ak sa občan Slovenskej republiky, ktorý má trvalý pobyt mimo územia Slovenskej republiky rozhodne pre voľbu poštou:

1) musí požiadať o zapísanie do osobitného zoznamu voličov.
Žiadosť o zapísanie do osobitného zoznamu voličov musí zaslať na adresu: **Miestny úrad** mestskej časti **Bratislava-Petržalka, organizačné oddelenie, Kutlíkova 17, 852 12 Bratislava 5** tak, aby bola doručená najneskôr 50 dní predo dňom volieb, t. j. do 28. 4. 2006 *(žiadosť si, prosím, vyžiadajte na slovenskom konzulárnom oddelení vo Viedni, tel. 0043 1 3189055200*).
K žiadosti musí priložiť

a) čestné vyhlásenie, že nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky (v slovenskom jazyku),
b) fotokópiu časti platného cestovného dokladu Slovenskej republiky s osobnými údajmi, alebo fotokópiu osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

2) Na základe doručenej žiadosti so všetkými požadovanými náležitosťami

- bude žiadateľ zapísaný do osobitného zoznamu voličov a
- na adresu uvedenú v písomnej žiadosti mu bude (najneskôr 35 dní predo dňom volieb, t. j. do 13. 5. 2006) zaslané nasledovné:
- hlasovacie lístky, ktorých počet bude totožný s počtom zaregistrovaných kandidátnych listín,
- obálka opatrená: odtlačkom úradnej pečiatky Mestská časť Bratislava-Petržalka;
- obálka je určená na vloženie jedného hlasovacieho lístka,
- poučenie o spôsobe hlasovania – spôsob úpravy hlasovacieho lístka,
- návratná obálka opatrená: – heslom „VOĽBA POŠTOU“,
- adresou Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Petržalka ako adresáta a
- adresou voliča v cudzine ako odosielateľa.

II.

Občania Slovenskej republiky, ktorí majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky

Ak sa občan Slovenskej republiky, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ale v čase volieb sa zdržiava mimo jej územia rozhodne pre voľbu poštou:

1) musí požiadať o voľbu poštou.
Písomnú žiadosť o voľbu poštou musí zaslať na adresu obecného (mestského, miestneho) úradu v mieste svojho trvalého pobytu tak, aby bola doručená najneskôr 50 dní predo dňom volieb, t. j. do 28. 4. 2006 *(žiadosť si, prosím, vyžiadajte na slovenskom konzulárnom oddelení vo Viedni, tel. 0043 1 3189055200)*.

2) Na základe doručenej žiadosti

- bude na adresu uvedenú v žiadosti (najneskôr 35 dní predo dňom volieb, t. j. do 13. 5. 2006) zaslané nasledovné:
- hlasovacie lístky, ktorých počet bude totožný s počtom zaregistrovaných kandidátnych listín,
- obálka opatrená: odtlačkom úradnej pečiatky obce (mesta, mestskej časti);
- obálka je určená na vloženie jedného hlasovacieho lístka,
- poučenie o spôsobe hlasovania – spôsob úpravy hlasovacieho lístka,
- návratná obálka opatrená: – heslom „VOĽBA POŠTOU“,
- adresou obecného (mestského, miestneho) úradu ako adresáta a
- adresou voliča v cudzine ako odosielateľa,

Postup voliča po doručení hlasovacích lístkov a obálok:

- *Vybrať jeden hlasovací lístok*

Po rozhodnutí, ktorému kandidujúcemu subjektu chce volič odovzdať svoj hlas, vyberie zo sady hlasovacích lístkov jeden, ktorý môže bez ďalšej úpravy vložiť do obálky a túto zalepí.

- *Prednostný hlas*
  Volič môže niektorému z kandidátov uvedených na hlasovacom lístku dať aj prednostný hlas. A to tak, že zakrúžkuje poradové číslo, ktoré je uvedené pred menom kandidáta. Prednostný hlas môže dať volič najviac štyrom kandidátom. V prípade, že volič zakrúžkuje vyšší počet poradových čísiel kandidátov ako štyroch, na prednostné hlasy sa nebude prihliadať a hlasovací lístok sa započíta v prospech kandidujúceho subjektu.
- *Vložiť hlasovací lístok do obálky*
  V každom prípade vloží volič hlasovací lístok do obálky (obálka opatrená odtlačkom úradnej pečiatky obce, mesta, mestskej časti) a túto zalepí.
- *Odoslať návratnú obálku*
  Zalepenú obálku s hlasovacím lístkom vloží volič do návratnej obálky (opatrená heslom „VOĽBA POŠTOU", adresou prijímateľa a adresou odosielateľa) a túto odošle poštou. Na návratnej obálke musí byť uvedená adresa odosielateľa. Na základe nej okrsková volebná komisia vo volebnej miestnosti vyznačí v zozname voličov, že volič zaslal návratnú obálku, ktorú potom otvorí, vyberie z nej obálku s hlasovacím lístkom a vloží do volebnej schránky.
  Odporúčame obálku odoslať doporučene (voličovi ostáva doklad o odoslaní zásielky). Poštovné uhrádza volič.

Do výsledku hlasovania sa započíta hlasovací lístok v obálke, ktorá bude doručená obecnému (mestskému, miestnemu) úradu najneskôr v posledný pracovný deň predo dňom volieb, t. j. do 16. 6. 2006.

Dávame do pozornosti, že táto informácia je uvedená na internetovej stránke Sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky **www.civil.gov.sk**, odkaz: „Voľby a referendum" – „Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky".

Doplňujúce informácie v tejto veci je možné dostať prostredníctvom telefónneho čísla **+421 2 4859 2311** alebo na **ovr.svs@mvsr.vs.sk.**

Bratislava 17. februára 2006

JUDr. Lívia Škultétyová v. r.,
riaditeľka odboru volieb a referenda

Obnovená lhůta pro nabytí občanství ČR

Dne 27. února 2006 nabyl účinnosti zákon č. 46/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 193/1999 Sb. o státním občanství některých bývalých československých státních občanů.

V souladu s uvedeným právním předpisem byla opětovně obnovena lhůta, kdy někteří bývalí českoslovenští státní občané, kteří v období od 25. února 1948 do 28. března 1990 pozbyli státní občanství Československé republiky, Československé socialistické republiky, České socialistické republiky nebo České republiky, mohou učinit prohlášení o nabytí státního občanství České republiky, a to bez časového omezení.

Prohlášení lze učinit na konzulárním úseku Velvyslanectví ČR ve Vídni, Penzingerstr. 11-13, A-1140 Wien, tel. 01/899580 v úředních hodinách, pondělí – pátek od 8,30 do 10,30 hod.

Řidičské průkazy

Zákon č. 229/2005 Sb., který mění zákon č. 361/00 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ukládá českým občanům povinnost vyměnit řidičské průkazy (ŘP) takto:

- **ŘP vydané do 31. 12. 1993 jsou řidiči povinni vyměnit do 31. 12. 2007.**
- **ŘP vydané od 1. 1. 1994 do 31. 12. 2000 jsou řidiči povinni vyměnit do 31. 12. 2010.**
- **ŘP vydané od 1. 1. 2001 do 30. 4. 2004 jsou řidiči povinni vyměnit do 31. 12. 2013.**

Nově vydávané ŘP jsou vyráběny centrálně ve státní tiskárně cenin s logem EU a ochrannými prvky. Proto jejich výměna trvá minimálně 14 dní. Výměna ŘP není zpoplatněna, protože se jedná o povinnou výměnu ze zákona. Pokud občan žádá o výměnu ŘP na odboru dopravy, předloží doklad totožnosti (občanský průkaz nebo pas), starý ŘP, 1 fotografii a vyplní příslušnou žádost.

V současné době probíhá výměna bez čekání, průběžně.

Dokončení oprav památníku československých obětí v bývalém koncentračním táboře Mauthausen

Od zřízení památníku československých obětí v koncentračním táboře Mauthausen v roce 1956 proběhla v listopadu 2005, z podnětu velvyslanectví ČR v Rakousku, vůbec první celková oprava a konzervace památníku. Celkové finanční náklady provedených restauračních prací uhradilo společně Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo zahraničních věcí SR. Samotnou sanaci památníku provedla za organizační podpory velvyslanectví ČR v Rakousku, MZV ČR, rakouské správy památníku Maut-

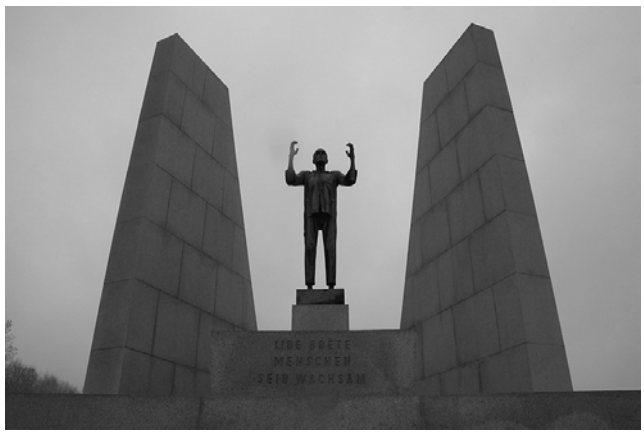

hausen a hornorakouského úřadu AMS královehradecká firma Kámen Engineering.

Opravený československý památník nyní získal zpět svou původní tvář, o čemž se mohou přesvědčit účastníci každoročních květnových oslav u příležitosti osvobození Mauthausenu v roce 1945. Sanace byla zaměřena na staticky postiženou zadní část katafalku, dále na spáry mezi jednotlivými kamennými prvky a na odstranění veškerých nežádoucích depozitů a znečištění s následným konzervačním ošetřením. Po dokončení výše uvedených úprav byly vysokotlakým vodním paprskem odstraněny povrchové části mechů, lišejníků a prachových depozitů.

David Mohelský, M. A.,
tiskový mluvčí a kulturní atašé Velvyslanectví ČR
Penzingerstrasse 11-13, A-1140 Wien
telefon: +43-1-89958-0, fax: +43-1-8941200
e-mail: vienna@embassy.mzv.cz

Poslanec Jiří Karas byl vyznamenán

Lidovecký poslanec a předseda podvýboru pro krajany Jiří Karas dostal před několika dny ve slovenských Teplicích na konferenci o ochraně rodin a lidského života Cenu dr. Antona Neuwirtha. Uděluje ji slovenská křesťanská organizace Fórum života těm, kteří se podle ní významným způsobem zaslouží o šíření úcty k lidskému životu od početí po přirozenou smrt. JUDr. Jiří Karas je poslancem od roku 1990. Ve sněmovně se zabývá mimo jiné restitucemi a problémy krajanů. Také již navštívil krajanskou komunitu ve Vídni a setkal se při té příležitosti mj. i se zástupci Kulturního klubu.

Libri prohibiti

Cíle knihovny pro rok 2006

Naším hlavním cílem je shromáždit co nejúplnější a nejkvalitnější sbírky knih, časopisů a dalších materiálů, které byly vytvořeny českým a slovenským exilem, i všech dostupných materiálů naší domácí opozice, tedy tzv. samizdatu. Tyto fondy chceme kompletně počítačově zkatalogizovat a výsledky zpřístupnit dalšímu bádání jednak prezenčně v naší počítačové síti, jednak formou knižních a časopiseckých publikací, vydáním na CD-ROM médiích a také na síti internet.

V tomto roce je tedy třeba:

- *pokračovat v akvizicích,*
- *pokračovat v počítačové katalogizaci našich knižních fondů a přírůstků, zejména československého samizdatu,*
- *zpracovaná data postupně prezentovat na síti internet,*
- *pokračovat v rozšiřování a katalogizaci audiovizuálního fondu,*
- *pokračovat v projektu záchrany některých ohrožených exilových periodik přenosem na elektronická média (CD-ROM) pomocí scanneru,*
- *připravit internetovou prezentaci katalogu archivu Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných,*
- *dokončit projekt vydání výboru z Kritického sborníku (ed. Karel Palek).*

Prosba

Již dnes je ve fondu knihovny nejrozsáhlejší sbírka exilového a samizdatového tisku z uvedeného období, ještě stále však zůstávají ve fondu citelné mezery, které je třeba doplnit. **Žádáme proto o pomoc přátele doma i ve světě. Kdo máte ještě staré samizdatové nebo exilové knihy, noviny, časopisy, gramofonové desky, nahrávky, filmy, brožury, letáky, oběžníky apod., ozvěte se, je to důležité!**

Neméně důležitá je pro nás i finanční podpora. V loňském roce se nám bohužel nepodařilo udržet vyrovnaný rozpočet a naše výdaje mírně přesáhly naše příjmy a také v letošním roce hrozí deficit. Prosíme Vás tedy, podpořte nás, pokud můžete, i finančně. Každá pomoc je vítaná.

Základní data o Libri prohibiti:

Sídlo: *Senovážné náměstí 2, Praha 1, 1. patro.*
Adresa: *Senovážné náměstí 2, 110 00 Praha 1.*
Otevírací doba: *pondělí – čtvrtek 13:00-17:00 (kromě prázdnin).*
Telefon: *224 225 971*
Fax: *224 225 971*
WWW: *http://libpro.cts.cuni.cz*
E-mail: *libpro@iol.cz*
Účet u České spořitelny: *1932091349/0800*
Mezinárodní platby: *IBAN: CZ69 0800 0000 0019 3209 1349*
IČO: *45247048*
Občanské sdružení registrované u MV ČR: *VS/1-6367/91-R*
Výbor Společnosti Libri prohibiti: *doc. Ing. Ivan M. Havel, CSc., předseda; JUDr. Oldřich Černý, místopředseda; Jiří Gruntorád, jednatel; Zdeňka Gruntorádová, Michal Holeček*

Výstava *Zapomenutí Češi v Mnichově*

26. ledna byla v centru Mnichova nedaleko Městského muzea zahájena zajímavá výstava ke 130. výročí založení České besedy, kterou připravil s využitím finančního příspěvku MZV ČR Sportovní a kulturní spolek Sokol Mnichov (SKV Sokol München).

Výstava nazvaná Umělci, krejčí, diplomaté. Zapomenutí Češi v Mnichově vyplynula z původně laického zaujetí o minulost české komunity a jejích spolků v bavorské metropoli. Výsledek však překvapil úrovní výběru exponátů, suverénně zpracovanými doprovodnými texty i dobrým výtvarným uspořádáním. Vernisáž výstavy navštívili nejen čeští krajané z Mnichova a okolí, ale i z Norimberka a také řada německých zájemců z mnichovské univerzity,

z Collegia Carolina, Domu bavorských dějin, mnichovského magistrátu, ze Spolku Adalberta Stiftera aj. Vernisáže se zúčastnila i profesorka dr. Monika Glettler z würzburské univerzity, známá svými pracemi o vídeňských Češích. Výstava byla otevřena do 9. března a uvažuje se o její putovní instalaci v dalších bavorských městech.

Povodně

V sedmi krajích ČR nadále platí stav nouze, který vyhlásila vláda. Ústřední krizový štáb, jenž po vyhlášení stavu nouze převzal část kompetencí krajů, začíná připravovat pomoc zasaženým oblastem. Formou sbírek nevládních organizací se snaží pomoci nejhůře postiženým regionům i sami občané, kteří již mezi sebou vybrali přes milión korun. Finanční pomoc se očekává také od Spojených států a Evropské unie, podle premiéra Jiřího Paroubka by mohla přijít rovněž z Číny.

Ekonomové nicméně soudí, že stopy současných záplav nebudou tak výrazné, v porovnání s povodněmi z let 1997 a 2002 by mohly být mnohonásobně nižší. Řada firem i živnostníků přesto musela v zaplavených oblastech zastavit výrobu. Škody zatím jen odhadují, rozhodující bude stav po úplném opadnutí vody. Lovochemie, Spolana či Fatra Napajedla ale už teď očekávají ztráty ve výši desítek miliónů korun, Setuza přichází denně o 20 miliónů.

Některé politické strany plánují, že kvůli záplavám omezí své předvolební reklamní kampaně a ušetřené peníze věnují na povodňové konto. Chování některých politiků ale podrobil kritice prezident Václav Klaus, když uvedl, že zneužívají povodní k „předvolebním hrátkám". Nikoho nejmenoval s tím, že lidé sami dobře vědí, kdo se tak chová. Média v této souvislosti nejčastěji kritizovala premiéra Paroubka. Rozvíjí se již také diskuse o tom, že řada měst není proti povodni chráněna o nic lépe než v minulosti; na vině je prý nedostatek peněz.

Velké napětí v současnosti panuje na severu Čech. Nejhorší už mají za sebou v Mělníku. Hladina Labe tam již začala pozvolna kulminovat a neměla by ohrozit výrazně větší území než dosud. Více starostí mají v nedalekém Hoříně, který leží u soutoku Labe s Vltavou. Obec tam čelí hrozící povodni za pomoci dobrovolníků stavbou hráze, která je již dlouhá přes 300 metrů. Situace na jižní Moravě se pomalu uklidňuje. Ustupuje hladina Dyje v horním části toku, zmírňují se průtoky na řece Svratce, Jihlavě i Svitavě. Řeku Moravu se u Hodonína navíc stále daří držet v korytě. Nejproblémovější je oblast nad vodním dílem Nové Mlýny na Břeclavsku, kde obce Novosedly, Nový Přerov, Jevišovka a Drnholec ohrožují obří jezera vytvořená při rozlivech řeky Dyje. V jezerech voda místy stoupá, hráze by ale měly vesnice uchránit před zaplavením. Ve Znojmě muselo být evakuováno minulý týden 2 000 lidí. Přestože vše nasvědčovalo tomu, že letošní záplavy budou pro město ničivější než povodně z roku 2002, katastrofické scénáře se nenaplnily.

Hladina řeky Moravy v Olomouci nadále klesá. Zatímco Morava klesá, některé obce na Olomoucku trápí dramaticky rozvodněná řeka Oskava, jež začala ohrožovat i obytné části. Hladiny Lužnice a Nežárky, které zaplavily stovky domů na jihu Čech, i nadále klesají. Voda ve Veselí nad Lužnicí klesá. Pokud se bude situace v Praze dál vyvíjet příznivě, pražský magistrát zřejmě začne brzo rozebírat mobilní hrazení proti velké vodě, které nechal postavit podél Vltavy kvůli jarním záplavám minulý týden.

(Drážďany/Vídeň/Budapešť) *Řeky Labe a Morava, jež v Česku zaplavily rozsáhlé oblasti, způsobují zkázu i po opuštění území republiky. V Rakousku protrhla Morava hráz a zaplavila území kolem Dürnkrutu u hranic se Slovenskem. Rakouské orgány hodnotí situaci jako dramatickou, protože utěsnění hráze zatím není možné a voda zaplavuje stále další oblasti. Na mezinárodní železniční trati z Vídně na Prahu a Varšavu, která tudy prochází, byl na neurčito zastaven provoz. V okolí Drážďan hladina Labe stále stoupá a saské úřady musejí evakuovat další lidi. V Maďarsku se vylévá z břehů nejen Dunaj, ale i Tisa; řada obcí je obklopena vodou a zásobovat je lze jen pomocí člunů.*

(ČTK)

Senátoři a herci se rozloučili se zesnulou senátorkou Moserovou

Příbuzní, senátoři, herci a přátelé přišli do strašnického krematoria uctít památku zesnulé Jaroslavy Moserové. Bývalá senátorka zemřela minulý týden po dlouhé nemoci ve věku 76 let. Předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS) ve smutečním projevu označil Moserovou za renesančního a vzácného člověka, který bude chybět nejen jejím blízkým. Za přátele se s Moserovou rozloučil herec Jaromír Hanzlík.

Moserová byla lékařkou, která se specializovala na popáleniny. Byla proto svědkem i posledních chvil Jana Palacha, který se upálil na protest proti sovětské okupaci v roce 1968. Moserová před třemi lety kandidovala jako jediná žena na prezidentskou funkci. Počátkem devadesátých let pracovala v diplomatických službách, byla velvyslankyní pro Austrálii a Nový Zéland a byla i předsedkyní Generální konference Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu (UNESCO). Češi ji znají ale také jako spisovatelku a ilustrátorku. Čtenářům zprostředkovala Moserová například detektivky Dicka Francise, psala knihy pro děti a filmové scénáře.

Vídeňští krajané ji měli možnost ve Vídni osobně poznat jako místopředsedkyni Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí a vedoucí senátní návštěvy, která se uskutečnila 26.-29. 3 1999 na pozvání českých krajanských organizací Nová vlast, Jirásek a Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku.

Sobotka vyzdvihl morální kvality této křehké ženy, její odpor ke komunistům. Vzpomínal také na společné chvíle strávené v horní parlamentní komoře a debaty při cigaretě. „Budeš nám, Jaruško, chybět," zdůraznil Sobotka.

„Mým krédem vždy bylo dělat to, co člověk dělat musí co nejlíp, a nelhat, hlavně ne sobě," uvedla ještě během života Moserová. Bez ohledu na obor, kterému se právě věnovala, se snažila své předsevzetí co nejlépe naplňovat.

Mezi smutečními hosty se objevilo mnoho senátorů, bývalých i současných politiků a osobností veřejného života.

ČSÚZ připravuje letní kurs češtiny

Československý ústav zahraniční pořádá již tradičně po sedmnácté pro krajany letní kursy češtiny. Letos se kurs bude konat od 29. 6. do 20. 7. opět v prostředí areálu Čes-

ké zemědělské univerzity v Praze 6 – Suchdole. Pedagogové z Univerzity Karlovy jsou připraveni jak na začátečníky (bez znalosti českého jazyka), pokročilé a i na ty, kteří si chtějí obohatit slovní zásobu v oblastech svého zájmu. Součástí kursu je i bohatý doprovodný program, např. návštěva Pražského hradu, Starého Města, Malé Strany, obrazáren, muzeí atd. a také tři výlety do Karlových Varů, na jižní Moravu do Břeclavi, Valtic, Mikulova a Lednice s návštěvou sklárny v Antonínově dole u Jihlavy, cílem posledního výletu jsou východní Čechy – Kutná Hora, zámek Kačina, Hradec Králové a zámek Častolovice. Součástí kursu je také návštěva opery nebo baletu ND, představení souboru lidových písní a tanců, vystoupení sokolů.

Další podrobnosti: **ČSÚZ, Karmelitská 25, 118 31 Praha,** tel./fax: **00420257533732,** e-mail: **csuzkrajane.cz.** Uzávěrka přihlášek je do **31. 5. 2006.**

Informace o výměně starších verzí dekódovacích karet CryptoWorks pro družicové vysílání České televize

Vzhledem k připravovanému přechodu na novou kompresní technologii, která vytváří multiplexní signál pro šíření programů České televize (ČT) a dalších společností a která již nepodporuje starší verze systému CryptoWorks, proběhne výměna starších verzí dekódovacích karet pro systém podmíněného přístupu CryptoWorks. Česká televize zahájí v noci ze 6. na 7. března testovací provoz nového kódovacího systému pro družicové vysílání v paketu CzechLink z družice ASTRA 3A. **Testovací provoz skončí v noci z neděle 12. března na pondělí 13. března 2006**. Do tohoto data je tedy nutné si bezplatně staré dekódovací karty vyměnit. Poté již nebude příjem se starými kartami možný. Až do nedělní půlnoci budou funkční jak nové verze, tak i starší verze dekódovacích karet. Staré karty (bílé a černé s obrázkem zeměkoule) a nové karty lze podle evidenčního čísla odlišit následujícím způsobem:

Číslo staré karty má tvar: 0 0257 XXXX XXXX X (staré karty je nutné vyměnit).

Číslo nové karty má tvar: 0 0002 85XX XXXX X.

Výměnu provede firma:

TRADE and TECHNOLOGY, a.s. (TaT)
Daliborova 419/11, Ostrava-Mariánské Hory, PSČ 709 00
e-mail: obchod@trade-technology.cz

Výměna proběhne v následujících krocích:

Žadatel o výměnu, který je ke dni zveřejnění této informace evidován v databázi ČT jako uživatel staré karty, požádá prostřednictvím elektronického formuláře na internetových stránkách TaT (www.t-t.cz/content/karta2.aspx), elektronickou poštou nebo písemně firmu TaT o výměnu karty. V žádosti uvede své jméno a příjmení, úplnou adresu bydliště a evidenční číslo staré karty, kterou požaduje vyměnit. Firma TaT zašle žadateli bezplatně novou kartu, která bude po vložení do satelitního přijímače automaticky aktivována pro příjem programů ČT na dobu 28 dní. Během této doby je žadatel povinen odeslat firmě TaT starou kartu a řádně vyplněnou žádost o aktivaci karty (smlouvu o aktivaci). TaT do 10 pracovních dnů od obdržení žádosti a staré karty uvede novou kartu do trvalého provozu. Neobdrží-li TaT spolu s žádostí o aktivaci (smlouvou o aktivaci) také starou kartu, je TaT oprávněna novou kartu neuvést do trvalého provozu.

Výměna karet bude probíhat v období **od 6. února 2006 do 30. září 2006**.

Očekáváme, že příjem programů ČT prostřednictvím starých karet bude ukončen po přechodu na novou kompresní technologii do konce února 2006.

TaT i ČT prosí diváky, aby přijali s pochopením tuto nutnou výměnu dekódovacích karet vyvolanou obnovou části vysílací technologie, která již prakticky dosloužila.

Poznámky:

Firma TaT upozorňuje, že nové karty není možno používat v nejstarší verzi externího dekódovacího modulu Philips s označením 12 NC: 8622 805 12001. Nové moduly je v případě potřeby možno zakoupit u TaT za zvýhodněnou cenu 1 590,- Kč (vč. DPH a poštovného).

S případnými dotazy ohledně výměny a aktivace karet a technických otázek funkce karty a modulu podmíněného přístupu se diváci mohou obrátit na distributora karet:

TRADE and TECHNOLOGY, a. s.
Daliborova 419/11
709 00 Ostrava-Mariánské Hory
tel.: 595 694 310, 595 694 316
fax: 595 694 311
e-mail: obchod@trade-technology.cz
internet: www.t-t.cz

S případnými dotazy ohledně podmínek příjmu v ČR a platby televizního poplatku na adresu:

Česká televize – televizní poplatky
140 70 Praha 4 – Kavčí hory
tel.: 261 133 885
e-mail: dekodovaci.karty@ceskatelevize.cz
internet: https://tvp.ceskatelevize.cz/poplatky/dk.php

Informujeme, že *Týden zahraničních Čechů* se koná v polovině září 2006

- *Odznaky čs. exilových skautů byly předány do muzea rakouských skautů.*
- *Byla přislíbena spolupráce při výstavbě muzea českých skautů v Brně.*
- *10. 9. byla Valná hromada české skupiny Nadace Fr. Schuberta Vysoká s kulturním programem, soubor Motýli a Umělecká škola Čelákovice.*
- *17. 12. byla Valná hromada rakouské skupiny na ZÚ ve Vídni.*
- *Nadace významně utužuje krajanské kulturní vztahy mezi ČR a Rakouskem.*
- *Jako každý rok byl na ZÚ pod záštitou českého velvyslance a ve spolupráci s Českým centrem uspořádán Vánoční koncert souboru Motýli a Umělecké školy Čelákovice.*
- *Zásluhou senátorky dr. Jitky Seitlové, Stálá komise pro krajany žijící v zahraničí, se podařilo změnit zákon 193/1999 Sb. o státním občanství bývalých čs. občanů, korespondenční volbu se ale nepodařilo prosadit.*
- *Upozorňujeme, že v případě obnovy nabytí státního občanství České republiky by bylo dobré, kdyby žadatel před podáním žádosti se na příslušném úřadě ujistil, zda podáním žádosti neztratí automaticky občanství hostitelské země. Některé země dvojí občanství uznávají, některé ne.*
- *Prosba: Kdo zná adresu člena skautského oddílu Ondřeje Havla – asi USA nebo Austrálie? Prosím, pomozte nám při hledání.*

AUSTRO-BOHEMIA KLUB

Steing. 24, 1030 Wien (P. O. Box 34, 1071 Wien)
Montag bis Donnerstag von 9 bis 16 Uhr: ++43-0-699 10596078
Fax: ++43-1-8123650, E-mail: pastrnak@mytrandir.net, http://www.pastrnak.at.tc
Nähere Informationen zu den Reisen und den Fahrtkosten finden Sie unter der Internetadresse: http://petr.mytrandir.net/rc.htm

22.-23. April 2006 MÄHRISCHES KARST
Tropfsteinhöhlen sind Bestandteil eines reichen Systems von Karsterscheinungen, zu denen neben den Höhlen auch die sog. „žleby", Muldentäler, Schluchten und Flüsse gehören. **LYSICE**, ein Schloß mit im Stil der Zeit ausgestatteten Innenräumen und großen Sammlungen von Möbel, Porzellan, Gemälden und Waffen. Französischen Garten mit origineller Säulenkolonnade, Exposition historischer Spielzeuge und eine der österreichischen Schriftstellerin Maria von Ebner-Eschenbach gewidmete Ausstellung. **KŘTINY** – Wallfahrtskirche ist ein Meisterwerk der mährischen Barockarchitektur und einer der schönsten Sakralbauten in der ČR. Sie wurde im Laufe des 18. Jahrhunderts gebaut.

17.-18. Juni 2006 BÖHMISCH KRUMAU
Im Moldautal wird die Perle Südböhmens genannt. Das Schlossareal im Krumau, eines der größten in Mitteleuropa, besteht aus mehr als vierzig historischen Gebäuden, einem im 16. Jahrhundert umgebauten Walzenturm, dem Lustschloss Bellaria und dem einzigartigen Barocktheater mit komplett erhaltener Ausstattung. Der historische Stadtkern ist in UNESCO-Liste des Weltkulturerbes eingetragen. **Zisterzienser Kloster HOHENFURTH**, drittgrößte Bibliothek, Gemäldegalerie.
Bus, Hotel mit Frühstück, Mitt Bus, Hotel mit Frühstück, Mittagessen 62,- € (Einbettzimmer 78,- €)

23.-24. September 2006 Wallfahrtsort HARTMANITZ
Der alte Wallfahrtsort mit einem Heilwasserbrunnen liegt hoch über der Berggemeinde Hartmanice im Böhmerwald. Pilger sind hier ehemals zur Kirche des heiligen Günther gekommen. Die Wände der Kirche schmücken vierzehn Glasplastiken des Kreuzweges. Unikate Glasaltar mit seinem Gewicht von fast vier Tonnen ist ein einzigartiges Werk.
KLATTAU, eine der wenigen tschechischen Städte mit einem quadratischen Marktplatz. Unter dem Barockdom der heiligen Jungfrau und des heiligen Ignatius befinden sich die berühmten Katakomben mit Mumien.
SCHWIHAU – die schönste Wasserburg der Tschechischen Republik aus dem 15. Jahrhundert in den Ebenen in der Nähe des Flusses Angel. Einer der besten Festungen ihrer Zeit, die in ursprünglicher Form erhalten geblieben ist.

4.-5. November 2006 PRAG
Sonntag: Schloss **CTĚNICE** – Ausstellung „Für den Kaiser. Die Habsburger in den Böhmischen Ländern 1791-1914". Seit Mai 2005 ist im Schloss in Ctěnice am Rande von Prag eine ständige Exposition, diese einzigartige Ausstellung bringt den Besuchern diese bedeutsame Periode der Geschichte näher, mit Kulturprogramm.

Melden Sie sich so bald wie möglich an, da die Teilnehmerzahl begrenzt ist!

HANA RIGO

25.-27. August 2006 Mit Mozart nach Prag (6:19 Uhr Zugfahrt von Wien nach Linz – Ankunft 7:51 Uhr, Busfahrt über Budweis (Mittagessen), nach PRAG – Stadtrundgang auf den Spuren von Mozart, Besichtigung von Mozartmuseum in der Villa Bertramka, Konzert in der Bertramka, *Don Giovanni* im Ständetheater (Uraufführung 1787, Kostüme v. T. Pištěk, Oscar-Preisträger f. Film *Amadeus* von Miloš Forman).
Reisekosten: € 348,- (EZ-Zuschlag € 45,-) beinhalten: Busfahrt, 2 Nächte im DZ im Hotel Kanárek, 2 VP, 1 HP, Konzert – Eintritt, Don Giovanni – Ständertheater – Eintritt, Biographisches mit Dr. Elisabeth Buxbaum, Reiseleitung + Organisation. **Anmeldeschluss 15. Juli 2006.**

25.-28. Oktober 2006 UNESCO-Objekte in Mähren, Programm:
1. Tag: (7:30 Uhr Wien Westbahnhof), Grenze (Klein Haugsdorf) Kaffeezeit, **Mährisch Krumau** (Moravský Krumlov, Schloss, Mittagessen), **Ivančice** (Geburtsort von Mucha), **Kremsier** (Kroměříž – Abendessen, Nächtigung).
2. Tag: **Kremsier** (Besichtigung – Schloss, Garten, Kirche(n), Mittagessen, Abendessen, Nächtigung.
3. Tag: **Olmütz** (Olomouc, Besichtigung), **Rožnov pod Radhoštěm** (Freilichtmuseum, Mittagessen), **Petrov** (Abendessen im Weinkeller mit typischer Volksmusikkapelle in Tracht zum Tanz), **Velehrad** (Besichtigung der Basilika, Nächtigung).
4. Tag: **Lednice-Valtice-Areal (**Besichtigung, 2 Schlösser, Parkanlage, Mittagessen, Heimfahrt (Ankunft in Wien ca. 18:30 Uhr).
Kosten € 360,- (EZ-Zuschlag € 45,-), beinhalten**:** Busfahrt, 3 Nächte in DZ, 3 VP, 1 HP, 7 Eintritte, Abendprogramm im Weinkeller, Reiseleitung.

Info und Anmeldung an: **Hana Rigo**
Am Sportplatz 4, 4501 Neuhofen/Krems, Tel.: 07227/6912

Naléhavě hledám slušnou manželskou rodinu nebo paní / pána, kteří pojedou v roce 2006 na dovolenou nebo i na služební cestu
do USA (IOWA, BURLINGTON)
za účelem převozu malého balíčku (cca 2-3 kg). Prosíme Vás naléhavě, ozvěte se nám na tel. číslo: **+420-558671979**, *nebo na mobil:* **+421-605439314** *(jen SMS).*

42. Sommerschule
der Slowakischen Sprache und Kultur
„Studia Academica Slovaca"
6.-26. 8. 2006 Bratislava
Anmeldeschluss: **15. Mai 2006!**

Alle notwendigen Informationen zu dieser qualitativ hochwertigen und empfehlenswerten Sommerschule des Slowakischen entnehmen Sie bitte der zugehörigen.

Homepage wahlweise auf Slowakisch oder Englisch unter:
http://www.fphil.uniba.sk/~sas/

Alle Studierende, die ein Stipendium erhalten, können kostenlos diese Sommerschule absolvieren! Aber selbst für Selbstzahler handelt es sich um ein äußerst kostengünstiges Angebot, die Sprache, das Land und viele nette Slowakisch- und Slowakei-Begeisterte aus der ganzen Welt kennen zu lernen.

ONDŘEJ STANĚK
Lebensraum Nižnevartovsk 1980
Eine westsibirische Stadt um 1980

30. 3. – 26. 4. 2006
Vernissage: **30. 3. 2006**
Galerie auf der Pawlatsche
Institut f. Slawistik
1090 Spitalg. 2-4, AAKH/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Ondřej Staněk, geboren 1953, Studium der Translatologie an der Karlsuniversität, seit dem als Dolmetscher freischaffend, lebt in Prag.
Ausstellungen (Auswahl):
1978 Teplice, Nordböhmen (Beteiligung)
2002 Galerie zum Pferdestall, Kulturbrauerei Berlin (Beteiligung)
2002-4 Pferdestallgalerie Neumarkt, Westböhmen (Beteiligung)
2003 „Portraits und Erscheinungen", Goethe-Institut, Prag
2003 „Drei Fotos und drei Bauchtänzerinnen", Kinderwelt Tramtarie, Prag
2004 Hewlett Packard Halle, Prag
2004 Galerie am Lieglweg, Neulenbach, Österreich (gemeinsam mit dem Maler Sergej Gladkich)
2004 Teilnahme an Paris Photo (Aktbilder, vertr. durch Leica Gallery Prague)
2004/5 Tanzende Kinder – Theater Ponec, Prag
2005/6 Landsleute im Banat (Aus der Reise des Tanzstudios Light im rumänischen Banat), Theater Ponec
Kontakt: olga@ondrej-stanek.cz
http://www.ondrej-stanek.cz/index_dt.htm

Klub přátel Rakouska Praha v I. pololetí 2006 pořádá:

- **16. května v 15:30 besedu** *u kávy, čaje, moravského vínka s informací o besedách pořádaných Vereinigung der Österreicher in der Tschechischen Republik, s internetovými informacemi o společenských a kulturních akcích apod. (např. krajanský tisk). Galerie ECCA Terra (Deylova škola), Maltézské náměstí 14, Praha 1.*
- **26. dubna v 15:00 návštěvu kostela sv. Václava** *(základy z 11. stol.) s vycházkou k bývalému vstupu do proseckých chodeb. Vede př. J. Most.*
- **10. května ve 14:00 vycházku do parku Průhonice**. *Vede př. J. Dudlová.*
- **20. května** *(5:45 – cca. 20:00, příp. 22:00)* **vlakový zájezd do Žďáru nad Sázavou** *na Santiniho Zelenou Horu a do Muzea písemnictví.*
- **3. června** *(6:00 – cca. 23:00)* **autobusový zájezd Hrady a zámky VII** *(Hardegg, Geras ad.).*
- **17. června** *(6:15 – cca. 21:00)* **vlakový zájezd do Olomouce** *(Sv. Kopeček, návštěva ZOO).*

Všem našim jubilantům v letošním roce přejeme hodně zdraví, optimismu, úspěchů a vzájemných shledání.

za výbor Ing. Věra Bombová, předsedkyně
Klub přátel Rakouska Praha
110 00 Praha 1, Navrátilova 9
kpr-cz@quick.cz

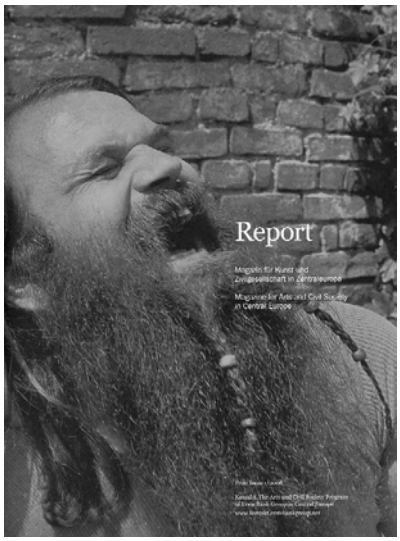

Report.
Magazin für Kunst und Zivilgesellschaft in Zentraleuropa

Report.
Magazine for Arts and Civil Society in Central Europa

Print Issue 1/2006

Auf dem Cover schreit Jaroslav Kukal (1949-1990). Der Fotograf und Filmemacher war eine Kultfigur des Prager Underground: laut, schräg, charismatisch.

Eine interessante Neuerscheinung, bei der Frau Dr. Christa Rothmeier die Texte in der von ihr gewohnten Qualität aus dem Tschechischen ins Deutsche übertragen hat.

Aus dem Inhalt:
- *Ein 68er aus der ehemaligen Tschechoslowakei und ein 68er aus Deutschland, das sind zwei unterschiedliche Identitäten* (Barbara Tóth im Gespräch mit Jiří Gruša)
- Ivan Jirous: *My Underground*
- *Über die Fotos von Abbé Libánský* (Sebastian Fasthuber)
- *„Es war eine gute Zeit, wir waren jung und faul"* (Ein Porträt der Rockgruppe Plastic People of the Universe)
- Eugen Brikcius: *Pocta Antonínu Panenkovi / Hommage für Antonín Panenka aneb / oder Konec akčního umění / Das Ende der Aktionskunst*

Report, ein zweimal jährlich erscheinendes Printmagazin, ist kostenlos zu bestellen. Bitte schicken Sie ein E-Mail mit Ihrer Postadresse an:
kontakt@kontakt.erstebankgroup.net

Po stopách W. A. Mozarta ve Vídni
Mozartovská klišé, legendy a skutečnost
(vycházka s průvodcem)

sobota 13. května 2006,
sraz ve 13 hod., Albertinaplatz,
Hrdličkův „Pomník proti válce a fašismu"

Dobrovolné vstupné určeno ve prospěch sbírky
pro zřízení pamětní desky Karla Hašlera v Mauthausenu

Výstava Mozart ve Vídni

Výstavu u příležitosti 250. výročí Mozartova narození připravil městský a zemský archiv. Výstava informuje o soukromém a veřejném životě geniálního hudebníka v císařském hlavním městě Vídni, o jeho přátelích, seznamuje nás s jeho kolegy či mecenáši, s jeho četnými místy pobytu a působení.
Výstava trvá do 5. 5. 2006,
po – pá 10:00-13:00 a 14:00-17:30 hod.
Brno, Rakouský institut Brno, Moravské nám. 15

Nová Vlast, Rada národnostní skupiny Čechů a Slováků usedlých v Rakousku včetně Rakousko-české nadace Fr. Schuberta,
změnila od 1. 1. 2006 sídlo na:
Nová Vlast, c/o AHOJ EUROPA NEU,
1030 Wien, Rochusgasse 6/4, tel./fax: 943 70 38.
V místnosti by měly být také české knihy i k vypůjčení.
Návštěvy dle telefonické dohody s paní Jitkou Woodhams.

Program českého vysílání Radia Praha

PONDĚLÍ - PÁTEK
- ***Zprávy*** *(5'30 minuty)*
- ***Události*** *(15 minut) nejdůležitější události uplynulých 24 hodin v Česku, původní reportáže a rozhovory, přehled tisku*
- ***Rubrika*** *(5-6 minut)*

Sport *(pondělí) - rozhovory a reportáže ze světa sportu*
O čem se mluví *(úterý) - analýza jednoho z aktuálních témat*
Kultura *(středa) - novinky českého divadla, filmu a výtvarného umění*
Ekonomika *(čtvrtek) - české hospodářství očima ekonomů a podnikatelů*
Cestujeme po Česku *(pátek) - výpravy za přírodními a architektonickými památkami*

SOBOTA
- ***Zprávy*** *(3 minuty)*

Týden v ČR *- přehled nejdůležitějších událostí uplynulých dní*
Česko v komentáři *- událost z pohledu domácích i zahraničních komentátorů*
Češi v zahraničí *- informace a zajímavosti o Češích a pro Čechy v zahraničí*
České „nej“ *- české rekordy, kuriozity a zajímavosti*
(vysíláme každou sobotu na většině obvyklých frekvencí)

POZOR NOVINKA!

Kaleidoskop *- novinky a zajímavosti české vědy a techniky*
*(vysíláme po zprávách na frekvencích označených * každé 4 týdny počínaje sobotou 1. 4. 2006)*

Ach, synku, synku *- český a moravský folklor ve všech podobách - lidové zvyky a písně, folklorní festivaly, soubory a jejich novinky*
*(vysíláme po zprávách na frekvencích označených * každé 4 týdny počínaje sobotou 15. 4. 2006)*

NEDĚLE
- ***Zprávy*** *(3 minuty)*

Historické obzory *- události a osobnosti českých dějin*
Knihovnička Radia Praha *- novinky z české literatury, rozhovory se spisovateli a vydavateli*
Z rozhlasového archívu *- perličky z archivu*
Čeština, jak ji neznáte *- exkurze do současnosti českého jazyka*
Neděle s Radiem Praha *- kulturní tip*
Z krajanského tisku *- výběr z českých médií ve světě*

Kdy a kam vysíláme

UTC	KHz	M	Oblast
08:30 - 08:57*	11600 15710	25 19	Jihozápadní Evropa Východní Afrika/Blízký východ/Jihovýchodní Evropa
09:30 - 09:57	9880 21745	31 13	Severozápadní Evropa Jižní Asie
11:00 - 11:27	11665 15710	25 19	Severní Evropa Jižní Asie
12:30 - 12:57	6055 7345	49 41	Střední Evropa Jihovýchodní Evropa
13:30 - 13:57	13580 17540	22 16	Jižní Evropa Jižní Asie
15:30 - 15:57*	5930 17485	49 16	Západní Evropa Východní Afrika
17:30 - 17:57	5930 17485	49 16	Východní Evropa/Asie/Austrálie Střední Afrika
19:30 - 19:57	5930 11600	49 25	Západní Evropa Jižní a Východní Asie/ Austrálie
21:00 - 21:27	9410 11600	31 25	Střední Afrika Jihozápadní Evropa/Jižní Amerika
23:30 - 23:57	7345 9440	41 31	Jižní Amerika Severní Amerika
01:30 - 01:57*	6200 7345	49 41	Severní Amerika Jižní Amerika
02:30 - 02:57	7345 9870	41 31	Severní Amerika

Posluchači v Austrálii se mohou s pořady české redakce Radia Praha setkat také na lokálních frekvencích FM/AM českého vysílání australského rozhlasu SBS.

Všechny relace uvedené v přehledu lze zachytit v Evropě prostřednictvím družice Astra 3A, 23.5 st. východní délky, Transponder 14, 12.525 GHz. Polarizace: vertikální. Symbolová rychlost: 27,5 Msym/s, FEC 3/4, zvolte CRo6/CRo7.
Programy Radia Praha jsou v pravém audio kanálu této služby.

www.radio.cz

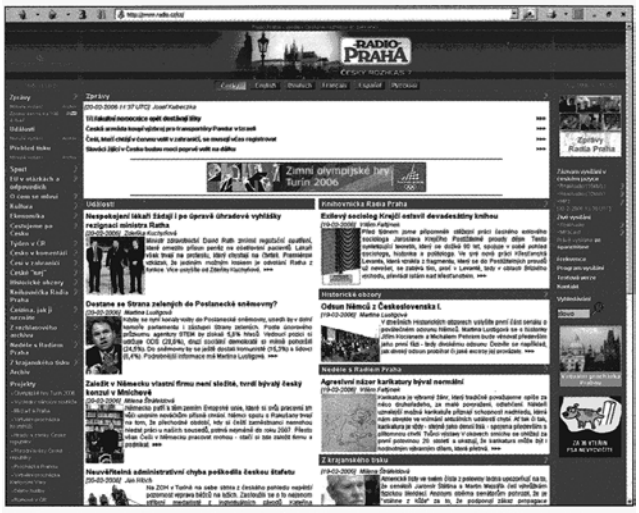

Chcete se dozvědět nejčerstvější zprávy o politickém, ekonomickém a kulturním dění v České republice? Chystáte se navštívit naši zemi a sháníte užitečné nebo zajímavé informace? Přidejte se i vy k více než 500.000 uživatelům, kteří každý měsíc sledují zpravodajství na našich webových stránkách www.radio.cz! Mimo jiné vám nabízíme:

- *NOVĚ - možnost využití služby RSS a podcasting*
- *zvukové záznamy našich pořadů ve formátu RealAudio a MP3*
- *možnost bezplatného každodenního zasílání aktuálních zpráv na váš e-mail*
- *přehled všech frekvencí a vysílacích časů*
- *atraktivní soutěže a ankety*
- *fotogalerie a virtuální prohlídky měst, přírodních krás, hradů a zámků České republiky*
- *mnoho dalších zajímavých projektů*
- *jazykové kurzy*

Těšíme se na vaše ohlasy a připomínky na emailu cr@radio.cz! K dispozici jsou vám také stránky www.krajane.net, kam můžete i vy přispět svými dotazy, zkušenostmi nebo příběhy.

SOUTĚŽ RADIA PRAHA

Jak zní Česká republika?

Od dubna do června 2006 Vám ve vysílání budeme pouštět tři zvuky z archivu Českého rozhlasu. Vaším úkolem bude identifikovat je a napsat k nim krátký komentář. Zvuky si můžete přehrát i na webu na www.radio.cz. Vítěz soutěže, který identifikuje všechny tři zvuky a napíše k nim nejvýstižnější komentář, získá týdenní pobyt pro dvě osoby v České republice.

NOVÉ KNIHY

Otec a syn Drábkové: Literatura patří k rodinné tradici

Jen málokdy se stane, aby některé nakladatelství vydalo knihy otci i synovi současně. Mladé frontě se takový krok podařil – nedávno zde vyšel román Podzemí, který napsal poúnorový exulant Jaroslav Drábek, a kniha vzpomínek jeho syna Jana Drábka, který žije v kanadském exilu dodnes.

Letošní sedmdesátník Jan Drábek prožil prý v komunistickém Československu jen deset dní. Jeho rodina utekla do exilu hned po tzv. Vítězném únoru 1948. Utíkali na lyžích, přes Šumavu. Jan Drábek tak měl možnost vystudovat ve Spojených státech. Během studií byl ovšem krátce i námořníkem v americkém vojenském námořnictvu. Pak se načas vrátil do Evropy, kde pracoval jako hlasatel v Rádiu Svobodná Evropa a v polovině šedesátých let se vydal do Indie. Zde se seznámil se svou příští ženou a společně se nakonec usadili v kanadském Vancouveru. Jan Drábek tu pracoval jako pedagog, novinář a publicista. Na svém kontě má romány A co Václav nebo Zpráva o smrti Růžového kavalíra a tři knihy vzpomínkových črt: Po uši v postkomunismu, Po uši v protektorátu a Po uši v Americe.

Nyní mu v Praze vyšla jeho nejnovější kniha Hledání štěstí u cizáků. Jan Drábek se v ní zamyslel i nad tím, jak Češi vnímají vlastní exil: „Nedůvěra k cizincům je relativně novým postojem pro moji rodnou zemi, která po staletí představovala křižovatku Evropy. Postarali se o to hlavně komunisti se svými výjezdními doložkami, ostnatými dráty a rušičkami zahraničních rádiových signálů. Nenávist ke všemu, co pocházelo ze Západu, se vztahovala i na nás, kteří jsme se tam uchýlili. Dobře, bylo to v době hlubokého komunismu, ale co dnes? Rozhodně se už cestuje bez problémů, avšak odvážil by se někdo tvrdit, že třeba současné tuzemské soudnictví je už na přijatelné úrovni nebo že se u nás úcta k předpisům vyrovná západnímu standardu? A mezi tyto nedostatky nesporně patří i celková nevraživost vůči emigrantům, která sahá od toho nejméně informovaného Čecháčka až na Hrad. Padesát let komunistického odepisování emigrantů jako zrádců zanechalo doma vydatné stopy, a to i mezi těmi, kteří komunistům nikdy příliš nakloněni nebyli. Dodnes je politicky výhodné házet emigrantům všelijaké klacky pod nohy, ať už jde o restituce, nebo volební právo."

O komplikovaných vztazích, které existují mezi lidmi v Česku a Čechy v zahraničí, Jan Drábek řekl: „Já myslím, že je to z politických důvodů. Že je tady stále ještě hodně lidí, kteří žijou s představou, že je to zrádná emigrace, že si jeli na Západ nabrat, hodně si na Západě vydělat. A já vysvětluji, že je to v mnoha případech úplně jinak. Můj táta musel odejít z Československa, když viděl, co se stalo jeho přátelům. Jinak by tu v roce 1948 asi zašel. Ten byl tak angažovaný v boji proti komunismu, že by skončil v Jáchymově nebo by ho někde umlátili. To nebylo tak, že by člověk hledal nějaké zlato. My jsme dokonce v té době žili v Praze lépe než ze začátku v Americe. A pamatuji se, že i v 68. roce, když jsem se lidí ptal, proč přišli, hodně z nich řeklo: My nechceme, aby moje děti vyrůstaly v komunismu a aby byly školené v komunistických školách."

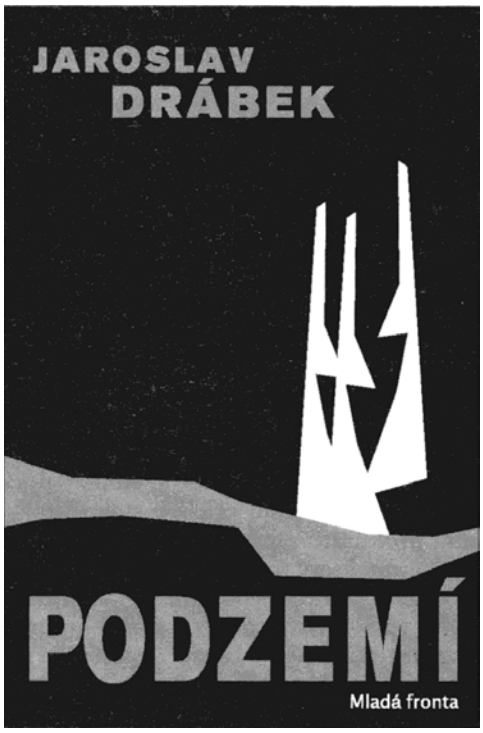

Jan Drábek se po listopadu 1989 vrátil načas do Česka, působil dokonce jako český velvyslanec v Albánii a z této zkušenosti vytěžil knihu Po uši v postkomunismu. Tomáš Pecina v recenzi této knihy také vysvětluje, proč diplomatická kariéra Jana Drábka skončila: „Jeho kniha vzpomínek se zvláštním způsobem soustředí kolem události, která zřejmě navždy změnila autorovo vnímání staré vlasti. Když Jan Drábek působil jako český velvyslanec v Tiraně, jeho ženu postihla vážná nemoc a bylo třeba dostat ji za každou cenu do péče evropských, nikoli albánských lékařů. Tehdejší ministr zahraničí Josef Zieleniec souhlasil s vysláním speciálního letadla pouze pod podmínkou, že veškeré náklady uhradí sám Drábek, a letadlo stejně neodstartovalo, dokud velvyslanec svůj ústně daný slib nepotvrdil faxem. To bylo pro Jana Drábka nejen pokořujícím aktem vyjádření nedůvěry, ale egoismus a bezohlednost českého establishmentu ho natrvalo zbavily schopnosti žít v zemi, která, jak hořce poznamenává na konci své knihy, přestala být jeho vlastí."

Jan Drábek se tedy vrátil zpět do Kanady, dál působí v exilových sdruženích a věnuje se psaní. Má velký podíl na současném vydání románu svého otce Jaroslava Drábka Podzemí. Ten byl významným pražským advokátem, prezidentu Edvardu Benešovi do jeho londýnského exilu vozil zprávy od počínajícího odboje, a přestože měl možnost odejít do zahraničí, zapojil se do odboje v okupovaném Československu. V roce 1943 byl zatčen a skončil v Osvětimi. Koncentrační tábor přežil a po válce se stal generálním prokurátorem mimořádného lidového soudu, který soudil také K. H. Franka. Do exilu utekl s rodinou už v březnu 1948, ve Spojených státech se stal komentátorem čs. vysílání Hlasu Ameriky a redigoval i paměti bývalého ministra spravedlnosti Prokopa Drtiny. Svou zkušenost z nacistického Československa i z roku 1948 shrnul do románu Podzemí, z něhož přinášíme krátkou ukázku:

„Černé auto zastavilo, ministr vystoupil. Jindy se šofér ptal, kdy má druhého dne přijet. Dnes popřál dobrou noc, rychle nasedl a odjel. Dva muži v černých kabátech, kteří stáli před vilou, sledovali ministra, až zmizel za keři zahrádky. Otevřel domovní dveře a zvolna stoupal po schodech. Všude bylo ticho.

Prohráli. Byli zaskočeni. Prezident sliboval, že demisi nepřijme. – A přijal! Vydal zemi komunistům. Stalinovi!

Musel se přidržovat zábradlí, nabrat dechu. Nikdy v životě se necítil tak bezradný, tak ztracený jako dnes. Přišlo to jako rána do hlavy.

Tehdy, před devíti lety, když prchal přes hranice před nacisty, mu lidé pomáhali. Byla válka. Byla naděje. – Dnes nic. Vlastní lidé zrazují.

Usedl potmě do lenošky. Co dál? Dnes už nemá síly, aby uprchl. Je vyčerpán. Je konec. Prohrál. – Vstal, rozsvítil lampu na psacím stole a z přihrádky vzal papír. Psal: Pane prezidente! – Dvě stránky. Byla v nich všechna hrůza a hořkost posledních dnů.

Pak sáhl znovu do přihrádky a vytáhl revolver. Prohlédl zásobník a odjistil. Přiložil hlaveň ke spánku a stiskl. Spoušť cvakla, rána ale nevyšla. Propadl zoufalému zmatku.

Zdálo se mu, že slyší kroky na schodech. Muži v kožených kabátech. Jdou pro něho! Odhodil pistoli a rozběhl se k oknu. Pod ním ležela Praha. Jeho Praha, milovaná, osvětlená, krásná a věčná.

Prudkým pohybem otevřel obě okenní křídla. Skočil!“

Román Jaroslava Drábka Podzemí vyšel v roce 1986 v nakladatelství manželů Škvoreckých v kanadském Torontu, nyní ho s doslovem jeho syna Jana Drábka vydává pražská Mladá fronta.

(Milena Štráfeldová, Polygon 6/prosinec 2006)

Jan Drábek, *Hledání štěstí u cizáků*, *ISBN 80-204-1303-0, 176 stran, pevná vazba, 179 Kč.* – **Jaroslav Drábek, *Podzemí***, *ISBN 80-204-1304-9, 384 stran, pevná vazba, 249 Kč.*
Objednávejte v Knihkupectví Primus, Vězeňská 7, 110 00 Praha 1, tel./ fax +420 224 828 495, e-mail: obchod@primus.cz, www.primus.cz

Terezínská pamětní kniha

Rakouští Židé v Terezíně, 1942-1945

Theresienstädter Gedenkbuch
Österreichische Jüdinnen und Juden in Theresienstadt, 1942-1945
Vydal Institut Terezínské iniciativy a Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes
Praha 2005, 703 s.
ISBN 3-8258-7590-3

S úvodními slovy Václava Havla a Thomase Klestila

Nejnovější svazek z řady Terezínských pamětních knih připomíná osudy 18 166 vězňů terezínského ghetta, kteří byli deportováni nebo pocházeli z Rakouska.

Ghetto Terezín

Terezínské ghetto hrálo významnou roli v nacistickém „konečném řešení židovské otázky“, jak byla eufemisticky nazývána genocida evropských Židů. Bylo zřízeno v listopadu 1941 a bylo původně určeno především jako sběrný tábor pro Židy z českých zemí. Od června 1942 pak byly do ghetta posílány transporty starých lidí z Německa a z Rakouska. Většině z nich bylo více než 65 let a nacisté jim slibovali, že v Terezíně budou moci dožít klidné stáří. Terezínská realita byla však zcela jiná: tito staří lidé byli napěchováni na půdy a do kasemat, museli spát na holé zemi, trpěli hladem, zimou a nemohli udržovat hygienu. A také na následky tohoto zacházení velmi rychle umírali.

Později do Terezína přijížděly také transporty z Nizozemí, z Dánska a ze Slovenska. Těsně před osvobozením do ghetta nacisté nahnali 15 000 zubožených vězňů „evakuovaných“ z jiných koncentračních táborů, které byly postupně osvobozovány. Terezínským ghettem v letech 1941-1945 prošlo zhruba 155 000 vězňů, z nichž na místě na následky katastrofálních podmínek zemřelo více než 33 000. Dalších zhruba 90 000 terezínských vězňů bylo deportováno do vyhlazovacích táborů na východě, především na Lublinsko, do Treblinky a do Osvětimi. Z deportovaných na východ přežilo pouze zhruba 34 000.

O ghettu Terezín a jeho dějinách lze zjistit více na internetové adrese: **http://www.holocaust.cz/cz2/history/jew/czech/terezin/terezin.**

Mareš, František Václav, *Diachronische Phonologie des Ur- und Frühslavischen*

Herausgegeben und redigiert von Angela BERGERMAYER und Georg HOLZER. Mit zwei von Hanna Vintr aus dem Tschechischen übersetzten sowie drei weiteren Aufsätzen. [= Schriften über Sprachen und Texte, Band 4]. Frankfurt/M., Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Wien, 1999. ISBN 3-631-31394-2, broschiert, 174 S. Preis: € 38,00 (exkl. MWSt. € 35,50).

Zum Inhalt:

Der vorliegende Band ist eine Neuausgabe des Buches *Diachronische Phonologie des Ur- und Frühslavischen* (München 1969) sowie folgender Aufsätze: *Die Vokalkontraktion in den slavischen Sprachen* (1971; aus dem Tschechischen übersetzt von Hanna Vintr), *Die Chronologie des Wandels g > y > h in den slavischen Sprachen* (1971; aus dem Tschechischen übersetzt von Hanna Vintr), *Das Lautsystem im Licht der analytischen Phonologie* (1975), *Interferenz der Weichheit und der Stimmbeteiligung im Slavischen* (1976), *Der Zusammenhang zwischen dem Phonem „Jat" und den Nasalvokalen in der Entwicklung des slavischen Vokalismus* (1981-1983). Ziel des Autors ist, die Entwicklung des phonologischen Systems des Slavischen mit Hinblick auf den Systemzusammenhang kausal zu erklären.

Zum Autor:

František Václav MAREŠ wurde 1922 in der Nähe von Prag geboren. Er promovierte 1950 an der Prager Karlsuniversität in Slavischer Philologie und wurde 1968 als Professor ans Institut für Slawistik der Universität Wien berufen. Als Emeritus ist er 1994 verstorben. Er hat als Sprachwissenschaftler und Philologe internationale Anerkennung gefunden.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlösselgasse 18, A-1080 Wien,
tel. (záznamník): **++43-1-402 32 99,** *fax:* **++43-1-79 88 454,**
e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení čtenáři v Rakousku,
příspěvek na rok 2006 činí **25,- €**.

Vážení čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR),
příspěvek na rok 2006 činí **25,- €** *(+* **20,- €** *poštovné).*

Bankovní spojení: *Bank Austria, číslo účtu:* **683 035 901**, *IBAN:* **AT 03 1200000 683035901**, *SWIFT:* **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY

Ceník: Rozměry v cm	Cena v € (měsíčně)
2,5 × 5,2	*4,50*
3,3 × 10,0	*11,25*
6,5 × 5,2	*11,25*
7,5 × 6,4	*16,50*
7,5 × 8,0	*20,25*
7,5 × 10,0	*25,50*
5,0 × 17,0	*28,00*
12,7 × 17,0	*70,00*

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Při celoroční objednávce inzerce se platí pouze 10×. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce). Sleva pro krajany.

Bankovní spojení:

- *Bank Austria, číslo účtu:* **683 035 901**, *BLZ:* **12000**, *IBAN:* **AT 03 1200000 683035901**, *SWIFT:* **BKAUATWW**
- *Česká spořitelna, číslo účtu:* **1557869023**, *kód banky:* **0800**, *účel:* **inzerát.**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví odpovědná referentka **Mag. Eva Zemanová:**
tel. **++43-0-664 514 33 29**, *fax* **++43-1-79 88 454**
e-mail: info@kulturklub.at
inzerce@kulturklub.at

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:
Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (německy)
Císařův pekař
Český Krumlov (německy)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (německy)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (německy)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (německy)
Nesmrtelná teta
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské jezulátko (německy)
Šakalí léta
Trhák
Všichni moji blízcí

Pohádky:
Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I
Mach a Šebestová II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček

Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštmistrovic kluka
Krtečkova dobrodružství I-II
Neuvěřitelné situace – Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí

Máte-li zájem o vypůjčení, zavolejte paní E. Zemanovou, tel. 0664 5143329. Kauce 5 € à videokazeta, à 2 € na obnovu filmotéky.

Kursy češtiny
Čeština pro začátečníky i pokročilé.
Zájemci, hlaste se na tel. č. 6023651, dr. Malá.
Čeština – začátečníci i pokročilí.
Zájemci, hlaste se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy slovenského jazyka na Slovenskom inštitúte
začiatočníci: utorok 15:15 – 16:45
ľahko pokročilí: utorok 17:00 – 18:30
miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •
Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

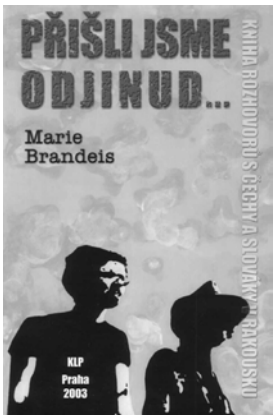

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví
Pastrňák's Austro-Bohemia Press,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
otevřeno: st, čt 17:00-18:30,
nebo v **Českém centru**, *1010 Wien, Herrengasse 17.*

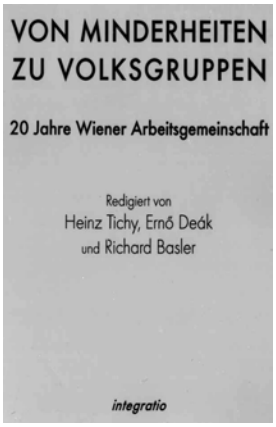

Obsah: I. K vývoji spolku; II. Aktuální přehled o autochtonních skupinách (české, chorvatské, maďarské, romské, slovenské, slovinské) a polské menšině ve Vídni a v Rakousku; Aktuální stav školství české a maďarské národní skupiny; III. Jazyk – právo – identita.
215 str., brož., německy, obr. příloha,
cena: 15 € + poštovné.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví
Pastrňák's Austro-Bohemia Press,
1030 Wien, Steing. 24,
tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50,
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at,
nebo v **Českém centru**, *1010 Wien, Herrengasse 17,*
nebo v **Kulturním klubu**, *Schlösselgasse 18,*
1080 Wien, fax: 01 79 88 454,
e-mail: a9406826@unet.univie.ac.at.

KOREC und BLAŽEK OEG
Restaurant
PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19.00, Sa 09:00-15.00
Täglich Mittagsmenü
Spezialitäten aus der ganzen Monarchie
Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81
Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

KARDINÁL PENZIÓN
Danica KORECOVÁ majiteľka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko
Ubytovanie
Reštaurácia
Gril
Kaviareň
Sauna
Fitness
Parkovanie
TEL./FAX: 038/7486 159
VEĽKÉ UHERCE Č. 310

Danica Korecová, *fa. Korec*
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

BIERGARTEN · RESTAURANT
Schweizerhaus
Familie Karl Kolarik
seit 1920
1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52
Budweiser Budvar
Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

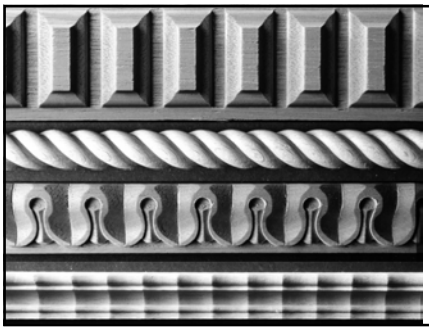

Dřevěné lišty a mřížky
Profilierte KOLAR Holzleisten
Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

Divadlo Brett – 1060 Wien, Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett. at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-669 10596078 *(9:00-19:00)*
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

S' Powidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT
Vítáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at
Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.
Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

PARKETTBODENVERLEGUNG
Ponúkame Vám podlahárske práce:
nivelizacia podlahy, soklovanie,
dodávka a montáž:
plávajucich podláh, laminátovych parkiet,
celoplošné lepenie PVC, kobercov a iné.
tel./fax: +43 (0)1 9433765
mobil: +43 (0)650 5992802
e-mail: podlahy@chello.at

Theater moki
Mobiles Theater für Kinder
tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www. theater-moki.at

Atelier JAN -
Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

VÝHODNÉ UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI
M. Seďa, Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

Mladý muž-nekuřák hledá ubytování. Zn.: „Celý den v práci". Mobil: 0676 31 99 556

Vila u Telče, 200 m², zahrada 10 000 m², ideální sídlo na víkend, výhodná investice, výchozí cena k jednání 250 000 €. Podrobnosti na:
members.aon.at/beranek

Prodám velmi pěknou chatu v chráněné krajinné oblasti na krásném místě; s vyhlídkou, se zahradou 400 m², příjezd, pitná voda, elektřina, 15 km jižně od středu Brna, 120 km od Vídně. Zn.:
ivo.michaela.nezel@freesurf.ch

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstr. 24 – 26, 1010Wien
Tel./Fax.: 43 /1 / 53 54 057
E-mail: si.wien@gmx.at

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
Herrengasse 17, 1010 Wien
Tel. – Fax: 0043 1 5352360 – 14,
E-mail: ccwien@czech.cz

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát
Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa je k dispozici v redakci.

Slovenská studentka hledá pronájem bytu ve Vídni do 300,- €. Tel.: 0660 81 83 195

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ
Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE
Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER
TEL.+FAX 586 86 86
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI – STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH – TAPETEN
TEPPICHE – VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNIESEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN – LACKE – WERKZEUGE
>>> sleva pro krajany

sano tours
KUONI
Reisen zum Wohlfühlen

Reisebüro Zorika LOPREIS,
1030 Wien, Rennweg 21
tel. 715 95 55, fax: 715 95 56,
e-mail: sanotours@aon.at

Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

SIMMERINGER TAPETENPALETTE

Tapeten – Teppich – Vorhänge – Karniesen
Farben – Lacke u.v.a.

INKU
Fachberater

Inh. L. u G. Lunghammer
A-1110 Wien, Simm. Hauptstr.189
Tel./Fax: 01/7698200

restaurant
Böhmerwald
Böhmische Spezialitäten

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!
Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.
Těšíme se na Vaši návštěvu!

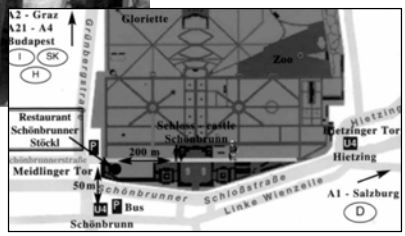

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,
tel./fax: +43-1-812 82 71, **www.schoenbrunnerstoeckl.com**

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dršťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo -
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenec

1080 Wien, Schlösselgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

KLEINES WIENER CAFE
Denis Bezucha
1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
so 10:00-20:00
neděle zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů, smluv, úředních listin a tlumočení
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Inzersdorferstr. 47/3/3402, 1100 Wien
tel./fax 9544076, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at.tt

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku
Malá klubovna školy Komenského
1030 Wien, Sebastianplatz 3
středa 10:00-12:00, tel. 64 01 317
„sekretariát“: středa 16:00-18:00
(mimo školních prázdnin a svátků)

Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA
1030 Wien, Sebastianpl. 3, tel. 02273 7604

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at **www.slovaci.at**

Europäische Mittelschule Wien
European Middle School Vienna
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210
Direktion: Christine Schiller, M. A

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klasse Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule, 1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ,
Mag. Dr. Ladislav Nykl Ph.D.,
„Lektor na Vídeňské univerzitě a Masarykově univerzitě“
semináře růstu osobnosti, pomoc při sociálních problémech, depresích, psychosomatických problémech atd., praxe Ledererg.
17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833.
E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at, http://members.aon.at./nykl

DUCHOVNÍ SLUŽBA
České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů **Prof. P.ThDr. Jan Horák**
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:00** hodin platná na neděli.
KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmüllergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30 hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřezí 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV otevř. kaž. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

Školský spolek “Komenský”
1030 Vídeň,
Sebastianplatz 3, Tel. 713 31 88/20
Fax : 713 88 76/24
e-mail: office@komensky.at

Privátní bilingvní škola obecná a sekundární (5-8)
školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 30,
sborovna: 714 88 76 / 31,
fax: 714 88 76 / 34

Privátní bilingvní gymnázium - Org
školského spolku Komenský
1030 Wien, Sebastianplatz 3
ředitelství: 714 88 76 / 60, sborovna: 714 88 76 / 31, fax: 714 88 76 / 34

Mateřská škola školského spolku Komenský
ředitelství: 713 31 88 / 40

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41.

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse 1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03.

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny.

MUDr. Eva Drsata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odb. ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460.

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista – sportovní lékař,
Zelinkagasse 12, Wien 1,
po, út, st 15:00-18.00, čt 9:30-12:00,
tel. 533 58 34, všechny pokladny.

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80.

MUDr. Dorota Stefanovic
kožná lekárka, medicínsko-kozmetický inštitút, akneinštitút a kožná ordinácia,
Spitalgasse 1A, Wien 1090,
po-pia 9:00-20:00,
tel. 406 34 99.

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě.

MUDr. Helena Hala
zubní lékařka, rovnání zubů, kosmetické (bílé) plomby,
Neustiftgasse 104, 1070 Wien,
po 15:00-19:30, út 14:00-18:30,
čt 10:00-15:30, pá 10:00-13:00,
tel. 523 71 38, všechny pokladny.

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Laxenburgerstr. 136/10/2, Wien 10,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny.

Dr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací na psychosomatiku a psychoterapii,
Rötzergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny.

Impressum
KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich
Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1080 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: *Schlösselgasse 18, 1080 Wien, mobil: 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454 e-mail:* **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**
Vedoucí redaktorka: *ing. Helena Basler*
Zástupkyně vedoucí redaktorky: *Mag. Dr. Marie Brandeis*
Redakce: *Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)*
Anna Křivanová (asistentka)
Technická redakce: *Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola*

Redakční kruh: *Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek*
Fotografové: *Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Vojslav Ondříšek*
Distribuce – Rakousko: *Nela Štěrbová, Libuše Foltýnová*

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Dřevěné typy řehtaček používaných o pašijovém týdnu, 2004, východní Čechy

Na přední straně obálky:
Jidáš, postava ustrojená do masky, Bílá sobota 2004, východní Čechy

- **Fejeton: Ženy a podmíněný reflex** / Jindřich Lion
- **Kultura: Zlatý věk Barrandova**
  Vyšla publikace o Činoherním klubu
- **Zajímavosti: Ve Znojmě otevřeli muzeum patrona Vídně**